

SRPSKO NARODNO VIJEĆE – IZVJEŠTAJ ZA 2025

1. ODJEL OPĆIH POSLOVA (CENTRALNI URED)

Tijekom 2025. godine Odjel zajedničkih poslova (centralni ured) Srpskog narodnog vijeća proveo je sve planirane aktivnosti sukladno usvojenom Programu rada i Operativnom planu i programu rada SNV-a. Aktivnosti su realizirane pravodobno, u planiranom opsegu i u skladu s financijskim mogućnostima, uz kontinuiranu administrativnu, tehničku i organizacijsku podršku radu svih odjela SNV-a.

1. Operativna i administrativna podrška radu SNV-a

Centralni ured je tijekom cijele godine osiguravao koordinaciju rada i suradnju svih odjela SNV-a, kao i suradnju s institucijama srpske zajednice u Republici Hrvatskoj, tijelima državne i lokalne vlasti te međunarodnim organizacijama usmjerenima na pitanja nacionalnih manjina. Redovito su obavljani administrativni, pravni i organizacijski poslovi nužni za nesmetano funkcioniranje organizacije.

2. Kadrovski i pravni poslovi

Tijekom 2025. godine uredno su obavljani svi poslovi vezani uz zasnivanje i prestanak radnog odnosa, sklapanje ugovora o radu, ostvarivanje prava i obveza zaposlenika te vođenje propisanih kadrovskih evidencija i izvještaja. Zaposlenicima su osigurana prava iz radnog odnosa sukladno internim aktima SNV-a, uključujući isplate regresa, božićnice, uskrsnice, darova za djecu zaposlenika, jubilarnih nagrada i drugih pripadajućih prava.

3. Upravljanje imovinom, voznim parkom i infrastrukturom

Redovito je održavan vozni park SNV-a te objekti i oprema u vlasništvu SNV-a. Vođene su evidencije putnih naloga za službena i privatna vozila korištena u službene svrhe, uz kontrolu i racionalno planiranje troškova. Osigurano je financiranje hladnog pogona i tehničkog održavanja objekata, čime su stvoreni uvjeti za nesmetano provođenje programskih aktivnosti.

4. Edukacija i stručno usavršavanje zaposlenika

Tijekom 2025. godine zaposlenicima je omogućeno stručno usavršavanje kroz sudjelovanje na edukacijama, seminarima, radionicama i konferencijama, kao i kroz financiranje školarina i kotizacija. Provedene su planirane edukativne radionice za voditelje odjela i dio savjetnika, s ciljem jačanja komunikacijskih, interpersonalnih i upravljačkih vještina te unaprjeđenja organizacijskih kapaciteta SNV-a.

5. Organizacija rada tijela SNV-a i interni akti

Centralni ured tehnički i organizacijski je podržavao održavanje sjednica Predsjedništva SNV-a, Skupštine, Nadzornog odbora, Savjeta SNV-a te kolegija voditelja odjela. Nastavljen je rad na usklađivanju i unapređenju internih akata SNV-a te na razvoju poslovnih procedura vezanih uz redovno poslovanje. Provedena su i osposobljavanja novo zaposlenih radnika za rad na siguran način, sukladno propisima o zaštiti na radu.

6. Suradnja s medijima i vidljivost rada SNV-a

Tijekom 2025. godine kontinuirano je praćen rad SNV-a, manjinskih vijeća i udruga te su osmišljavani i objavljivani sadržaji putem mrežne stranice, društvenih mreža i drugih medija. U cilju unaprjeđenja kvalitete komunikacije i vidljivosti rada SNV-a, angažirani su vanjski stručnjaci za ažuriranje i tehničko održavanje mrežne stranice SNV-a, kao i za praćenje medijskog prostora u temama od interesa za rad i djelokrug organizacije.

Centralni ured sudjelovao je u organizaciji događanja, pripremi očitovanja i odgovora na upite medija te u promidžbi aktivnosti SNV-a i partnerskih organizacija.

7. Evaluacija programa i razvoj ljudskih potencijala

Tijekom 2025. godine evaluacija provedbe programa provodila se unutar same organizacije, budući da se nisu stekli potrebni preduvjeti za angažman vanjskih nezavisnih stručnjaka koji bi mogli provesti taj posao.

Interna evaluacija temeljila se na analizi dostupne dokumentacije, praćenju provedbe aktivnosti i redovitim koordinacijama između odjela, a dobiveni nalazi korišteni su za unaprjeđenje planiranja i provedbe budućih programa.

Također su provedene aktivnosti vezane uz stipendiranje studenata humanističkih znanosti, s ciljem dugoročnog osiguravanja stručnih kadrova za potrebe organizacije.

8. Programske aktivnosti i događanja

Sve planirane programske aktivnosti centralnog ureda provedene su sukladno Programu rada za 2025. godinu. Uspješno su organizirani Božićni prijem, manifestacija „Srpsko veče“, obilježavanje godišnjice Sretenjskog ustava na više lokacija te druge prigodne aktivnosti. Događanja su bila dobro posjećena, organizacijski kvalitetno provedena te su doprinijela vidljivosti rada SNV-a i unaprjeđenju međukulturnog dijaloga.

Božićni prijem

Božićni prijem održan je sukladno programu te je okupio predstavnike državnih i gradskih institucija, diplomatskog zbora, manjinskih zajednica i institucija srpske zajednice u Republici Hrvatskoj. Manifestacija je protekla uspješno i u svečanom ozračju, uz dodjelu godišnjih nagrada SNV-a, čime je dodatno ojačana vidljivost rada organizacije i poruke međukulturnog dijaloga.

Srpsko veče

Manifestacija „Srpsko veče“ realizirana je prema planu kao kulturno-zabavni program povodom obilježavanja Srpske Nove godine, uz sudjelovanje folklornih društava i glazbenih izvođača. Događanje je bilo iznimno dobro posjećeno te je doprinijelo očuvanju kulturne tradicije i jačanju međusobnog uvažavanja i suživota.

Obilježavanje Sretenja

Obilježavanje godišnjice Sretenjskog ustava provedeno je na više lokacija u suradnji s lokalnim vijećima srpske nacionalne manjine, uz prigodni kulturno-umjetnički program i protokolarni dio. Aktivnost je doprinijela jačanju kulturnih veza i afirmaciji zajedničkih vrijednosti, kao i vidljivosti SNV-a u lokalnim sredinama.

Predstavljanje kataloga projektnih ideja

Predstavljanje kataloga projektnih ideja provedeno je s ciljem informiranja partnerskih organizacija i institucija o razvojnim potencijalima i programskim prioritetima SNV-a. Aktivnost je poslužila kao alat za jačanje suradnje i planiranje budućih projekata, osobito u kontekstu dostupnih nacionalnih i međunarodnih izvora financiranja.

Edukacija za voditelje u Termama Jezerčica

Edukacija za voditelje odjela provedena je u Termama Jezerčica kroz dvodnevni program usmjeren na razvoj upravljačkih, komunikacijskih i organizacijskih vještina. Radionica je omogućila razmjenu iskustava,

jačanje timskog rada i unapređenje kompetencija nužnih za učinkovito vođenje programa i timova.

Program rada Odjela zajedničkih poslova za 2025. godinu realiziran je u cijelosti i sukladno planiranim ciljevima. Centralni ured osigurao je stabilno i učinkovito funkcioniranje organizacije te dao značajan doprinos provedbi svih programskih aktivnosti Srpskog narodnog vijeća.

1. ODJEL ZA KULTURU

Srpsko narodno vijeće, kao i druge srpske manjinske organizacije, godinama unatrag bilježe sve veći pritisak u izvođenjima krajnje različitih kulturnih manifestacija. Taj se pritisak osobito povećao od 2013. godine odnosno od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, ali neovisno o generalnom društveno-političkom kontekstu najistrajniji pritisak koji SNV trpi kao organizacija jeste onaj koji se tiče održavanja komemorativnog kalendara osobito onog koji čuva sjećanje na Drugi svj. rat. Ništa manje zahtjevno nije ni čuvanje sjećanja na žrtve i nasilje pretrpljeno tokom rata devedesetih. U 2025. godini smo se suočili sa kumulativnim učinkom tog višegodišnjeg pritiska zastrašivanjima manjina, napada na njihove predstavnike i dakako na njihove najranjivije pripadnike i pripadnice. Ponajviše se taj vrhunac govora mržnje ogledao u velikom broju otkazanih, kako kulturnih tako komemorativnih, manifestacija. Primjerice u septembru se odustalo od komemorativnog okupljanja posvećenog žrtvama operacije Džep 93. Predstavnici VSNM Ličko-senjske županije i članovi porodica žrtava su u najmanju ruku pokazali zabrinutost i strah uzrokovanim atmosferom straha i ustašizacije koja se dakako uvijek najstrašnije obija na mjestima koja su manje više nevidljiva kakvo je uostalom selo Medak. Nažalost ovakve su tendencije vremenom išle u prilog prelijevanju pritiska i na druga područja kulturnih manifestacija poput onih koje čuvaju etnografsku baštinu i njeguju folklorne i druge običaje Srba u Hrvatskoj. Utoliko je prošla 2025. godina predstavljala kulminaciju višegodišnjih tendencija koje su, izuzev otkazivanja izložbe "Sijelo Tromeđe" u 2024. godini u Sinju, najčešće ostajale izvan optike velikih i većih gradova u Hrvatskoj, a koje je specifična mješavina političko-klerikalnog nacionalizma etablirala ponajviše kroz dopuštanje i omogućavanje održavanja koncerata nacionaliste i pjevača Marka Perkovića. Tako je u 2025. godini sav govor mržnje i diskriminacija sa periferije Republike Hrvatske (odnosno iz marginaziranih ruralnih i nekadašnjih urbanih područja) izručena na ulice i mjesta kulture i umjetnosti većih gradova te u konačnici i Zagreba. Taj se kumulativni

učinak odrazio na sve oblasti rada Odjela za kulturu na više načina: usporavanjem i otežavanjem rada, podizanjem intenziteta komunikacije i terenskih obilazaka u pripremi, gubitkom korisnika i suradnika, zabrinutošću i u konačnici odustajanjima ili ponegdje i otkazivanjima suradnje i manifestacija.

1. OBNOVA I ČUVANJE KULTURNE BAŠTINE SRBA

1.1. MJESNO GROBLJE NASELJA ŠUMETLICA

OČUVANJA NADGROBNIH SPOMENIKA I KULTURNE BAŠTINE SRBA U NASELJIMA NA OBRONCIMA PSUNJA - PRVA FAZA ŠUMETLICA (Grad Pakrac)

Pravoslavno groblje u Gornjoj Šumetlici smješteno je na blagom hrptu iznad južnog dijela naselja Gornja Šumetlica. Zabilježeni grobovi na groblju prate orijentaciju sjever-jug. Groblje nije održavano desetljećima pa je i zatečeno u vrlo zaraslom stanju, a preko mnogih spomenika pružao se šumski humus i raslinje. Voditelj istraživanja i dokumentarist je mag. archeol. Krešimir Vacek, kustos arheolog Muzeja grada Pakraca, a radnici su učenici, studenti i stariji radnici. Provedene su dvije faze projekta. Prva faza je uključivala intenzivno čišćenje lokaliteta što je podrazumijevalo pažljivo uklanjanje zatečenog raslinja kako ne bi došlo do oštećivanja nadzemnih i humusom skrivenih nadgrobničkih spomenika te da bi se otvorio prostor za istraživanje kamenih spomenika.

U drugoj fazi groblje je podijeljeno po zonama za dokumentacijske potrebe. Postojeći spomenici su ostavljeni na terenu. Dokumentiran je arheološki materijal, u prvom redu križevi ali i keramički fragmenti votivnog posuđa. Istraživanje ovog groblja je nadopunilo saznanja u stvaranju složene tipologije pravoslavničkih spomenika na području Psunja čiji su prvi koraci poduzeti prošle godine, tijekom analize tipova spomenika u Bjelajcima, Dragoviću, Kričkama i na Gavrinici u Pakracu. Za razliku od konvencionalnih arheoloških istraživanja, u ovom nije prikupljan i skladišten arheološki materijal koji je pronađen na terenu, jer ovo groblje i dalje tretiramo „živim“ zbog toga što postoje lokalna sjećanja i živuća rodbina pokojnika iz dvije posljednje faze ukopa. Završna projektna aktivnost je održana 22. decembra i sastojala se od dva dijela: okupljanje predstavnika Odjela za kulturu i mještana sela na samome lokalitetu naselja Šumetlica, a potom i javnu prezentaciju koju su zaposlenici Muzeja Grada Pakraca održali u dvorani "Julijana" u Spahijskom podrumu.

Prikupljena dokumentacija, evidencija spomenika i popratni arheološki materijal predstavljaju osnovu za sustavniju zaštitu ovog lokaliteta te

temelj za očuvanje, održavanje i stručno vrednovanje pravoslavne baštine na širem području Psunja.

1.2. POLKA U MORAVICAMA

POLKA U MORAVICAMA – DRUGA FAZA: POPULARIZIRANJE INDUSTRIJSKE BAŠTINE

U okviru druge faze projekta POLKA u Moravicama obavljen je niz radnji kojima je bio za cilj utvrđivanje osnove za projekt očuvanja povijesne cjeline ili njezinih pojedinih materijalnih dijelova ili nematerijalnih aspekata na željezničkoj postaji u Moravicama. Istraživački poslovi obavljani su u suradnji sa ASK atelierom i kroz konzultativni proces sa predstavnicima zajednice Srba u Moravicama, kao i sa predstavnicima poduzeća HŽ infra i nadležnog konzervatorskog ureda u Rijeci. Prije svega se pristupilo izradi prezentacije za Stručno povjerenstvo nadležno za vrednovanje svojstva pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara Ministarstva kulture. Temeljem komentara nadležnih konzervatora je napravljena dopuna konzervatorskog elaborata arhivskom dokumentacijom Muzeja prometa u Budimpešti (album svih poduhvata u izgradnji željeznica na trasi Karlovac-Rijeka 1870-ih godina s arhitektonskim nacrtima) i Državnog arhiva u Karlovcu. Konzervatorski odjel u Rijeci je temeljem konzervatorskog elaborata postavio zahtjev za izmjenu i dopunu Prostornog plana: zaštitu predmetnog prostora kao „Kulturno – povijesne cjeline željezničkog čvorišta Moravice“.

S obzirom na gustu mrežu zainteresiranih dionika pristupilo se i analizi Prijedloga Prostornog plana uređenja Grada Vrbovsko za javnu raspravu i pripremi primjedbi na Prijedlog plana vezano na prostor kuće skretničara, planirane kao interpretacijski centar povijesti željeznice u Moravicama (traženo proširenje zone zaštite i proširenje građevinskog područja naselja kako bi bila uključena i kuća skretničara). Odgovor do dana izrade ovog izvještaja nije dobijen. U međuvremenu je napravljen Parcelacijski elaborat koji uključuje terensko snimanje, prijedlog parcelacije i rezervacija podbrojeva čestica, izrada geodetskog elaborata parcelacije na k.c.br. 3059/6, 3059/37, 8757/1 u k.o. Moravice, te predaja elaborata na provedbu i ovjeru u katastar zemljišta i na provedbu u zemljišnu knjigu. Također je izrađen prijedlog za formiranje okućnice u svrhu sređivanja imovinsko-pravnih odnosa te se izašlo na teren s pozivanim posjednicima i vlasnicima predmetnih i susjednih katastarskih čestica radi utvrđivanja granica prethodno navedene katastarske čestice te postavljanje međnih oznaka na lomne točke katastarske čestice. U konačnici se, temeljem svega navedenog, izradio i arhitektonski snimak postojećeg stanja kuće skretničara kao interpretacijskog centra i konzultacije za Idejno rješenje

interpretacijskog centra, koncept korištenja šireg prostora i posjetiteljskih sadržaja.

1.3. SPOMEN-SOBA DREŽNICA

Izrađen je prvi nacrt idejnog oblikovanja postava spomen-sobe koji je napravio Nikola Radeljković, a angažirane su istraživačice Sanja Horvatinčić i Ivona Grgurinović koje su završile detaljnu pripremu postava. U prvoj etapi su radile na prikupljanju i popisivanju artefakata te na arhivskom istraživanju. Napravljena je cjelovita inventarizacija spomen-sobe točnije, popis fotografija - panela, popis artefakata pohranjenih u sobi proizašlih iz arheoloških istraživanja, popis artefakata zatečenih u sobi, fotografije artefakata - obrada fotografija te 3D snimak postojećeg stanja uz analizu originalnog postava. Arhivsko istraživanje izvedeno je u Državnom arhivu u Rijeci, Državnom arhivu u Karlovcu te u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu. Prikupljeni artefakti, te osobna sjećanja i drugi materijali sada su dio postava spomen-sobe u spomen-ambulantu o kojem će brinuti članovi porodica žrtava, preživjeli i svakako lokalna zajednica.

Na dan obilježavanja prvog oslobođenja Drežnice iz 1941. godine, 11. listopada 2025., svečano je otvorena Spomen-soba smještena u prostoru nekadašnje spomen-ambulante. Otvaranje Spomen-sobe izazvalo je velik interes okupljenih posjetitelja, među kojima su bili pripadnici lokalne zajednice, potomci sudionika Narodnooslobodilačke borbe i zainteresirana javnost. Nakon otvorenja Spomen-sobe, obilježavanje je nastavljeno komemoracijom u Spomen-parku palih boraca i žrtava fašističkog terora u središtu Drežnice. Program se nastavio zajedničkim odlaskom do spomen-kosturnice i spomenika Partizanskoj bolnici br. 7 na Javornici. Kod spomenika Partizanskoj bolnici, nastupio je zbor Praksa iz Pule. Obilježavanje je zaključeno zajedničkim druženjem u Društvenom domu u Drežnici. Događaj je okupio velik broj sudionika te potvrdio važnost kontinuiranog rada na očuvanju antifašističke baštine i kolektivnog sjećanja.

1.4. SPOMENIK PALIM BORCIMA ŽRTAVA FAŠISTIČKOG TERORA U SELU ŠUMETLICA (Nova Gradiška)

Radovi na obnovi spomenika žrtvama fašističkog terora u mjestu Šumetlica, u blizini Nove Gradiške, odvijali su se tijekom proteklog razdoblja kao dio nastojanja da se obnovi i očuva sjećanje na stradanja lokalnog stanovništva tijekom Drugog svjetskog rata. U sklopu obnove spomenika koji je u ratu devedesetih bio uništen, postavljena je granitna

ploča s imenima svih 149 mještana koji su stradali kao žrtve fašističkog terora, uključujući imena i fotografije narodnih heroja. Prostor oko spomenika sa završenim komunalnim radovima počeo se ponovno oblikovati kao mjesto sjećanja.

Završni zahvati i javno otkrivanje spomenika su planirani u razdoblju povoljnijih vremenskih uvjeta, točnije, u vrijeme proslave zaštitnice mjesta, Svete Petke, čime bi spomenik simbolično bio vraćen zajednici.

Sve aktivnosti provedene su u suradnji s VSNM Brodsko-posavske županije u skladu s planiranim zahvatima te u koordinaciji s nadležnim službama.

1.5. SPOMENIK U CRNOM POTOKU

Provedene su aktivnosti vezane uz uređenje prostora oko spomenika u Crnom Potoku u općini Topusko. Izvedeni su radovi na postolju, kao i zahvati na uređenju kamene plohe, čime je prostor dodatno oblikovan i prilagođen ambijentu u kojem se nalazi.

Paralelno s navedenim, obavljani su i komunalni radovi u sklopu priprema za obilježavanje dana zaštitnika mjesta Crni Potok, Sv. Ilije, 2. kolovoza. Radovi su obuhvatili uređenje javnih površina i pripadajuće infrastrukture kako bi se osiguralo primjereno okruženje za nadolazeće događaje i okupljanje mještana.

Sve aktivnosti provedene su u suradnji s VSNM Sisačko-moslavačke županije, u skladu s planiranim zahvatima te u koordinaciji s nadležnim službama.

1.6. IDEJNI PROJEKT „CRKVA SV. ILIJE U BUZETU“

U okviru programa obnove i zaštite kulturne baštine Srba u Hrvatskoj Srpsko narodno vijeće i Parohija Glina Gornjokarlovačke eparhije su prije pet godina inicirali postupak obnove pravoslavne crkve Sv. proroka Ilije u selu Buzeta, uništene u ratnim razaranjima 1995. Crkva je rijedak primjer sakralne drvene arhitekture 18. stoljeća, također od velikog značaja za srpsku zajednicu na Baniji te, s obzirom da je na granici BiH daje i okvir multietničkih i multikulturnih susreta. U 2025. godini smo sa tvrtkom Inter art d.o.o. izradili glavni projekt - projekt postojećeg stanja, koji uključuje Arhitektonski projekt, Građevinski projekt konstrukcije i Elektrotehnički projekt koji je baziran na povijesnoj dokumentaciji i Posebnim uvjetima zaštite kulturnih dobara. Tako smo osigurali minimalne administrativno-tehničke uvjete za obnovu Crkve što je iznimno važno u kontekstu razvoja

odnosa prema srpskoj, pravoslavnoj i narodnoj, baštini. Zahvaljujući ovom projektu ostvarena je i dugoročno održiva osnova organiziranja šire podrške ovom graditeljski i simbolički zahtjevnom poslu obnove.

2. KOMEMORACIJE I CEREMONIJALI

2.1. JASENOVAC

Na Dan sjećanja na proboj logoraša u Jasenovcu 22.4.2025. održana je komemoracija posvećena žrtvama holokausta, genocida i samudaripena, te svima drugima koji su izgubili živote u najgorim mogućim okolnostima KL Jasenovac. Tom prilikom je Srpsko narodno vijeće organiziralo dolazak, doček i brigu o predstavnicima preživjelih logoraša Slavka Milanovića, Mile Vukmirovića, Nevenke Končar i Milinka Čekića. Uz to organiziran je prijevoz za više od 300 poštovatelja žrtva iz različitih dijelova Hrvatske u suradnji s vijećima srpske nacionalne manjine, te posredovano u svim pitanjima organiziranja vođenih tura stalnim postavom muzeja.

2.2. GUDOVAC I GRUBIŠNO POLJE

Na godišnjicu prvog masovnog zločina 28.4., kojim je ustaški režim započeo svoju genocidnu kampanju u Gudovcu, selu kraj Bjelovara, održana su dva komemorativna okupljanja - najprije parastos i komemoracija posvećena žrtvama prve deportacije u NDH u Grubišnom Polju, a potom parastos i komemoracija posvećena upravo žrtvama prvog masovnog zločina u Gudovcu na spomen-mjestu. U Grubišnom Polju je uz delegacije lokalnih udruženja antifašista i vijeća srpske nacionalne manjine prisustvovala i delegacija grada na čelu sa Zlatkom Mađeruhom, gradonačelnikom. Prisutnima se obratio, nakon parastosa, o. Slaven Jovičić a nakon njega kratkim govorom je nazočne pozdravila, u ime SNV-a, Aneta Vladimirov. Uz potomke žrtava i predstavnike vlasti, delegacija Srpskog narodnog vijeća položila je vijenac na pragu nekadašnje zgrade željezničke stanice sa koje je deportirano 504 Grubišnopoljca. Nakon okrijepe i razgovora sa okupljenim poštovateljima i porodicama žrtava, delegacija se uputila prema Gudovcu. Komemoracija je započela parastosom a nastavila se govorom predsjednika SNV-a Borisa Miloševića te polaganjem vijenaca. Na komemoraciji su sudjelovali predstavnici županije i Grada Bjelovara, te antifašistička udruženja.

2.3. TRNJANSKI KRESOVI

Trnjanski kresovi održani su u subotu, 10. maja, odnosno, prvu subotu prije obljetnice oslobođenja. U sklopu Trnjanskih kresova, u večernjim satima, održan je tradicionalni glazbeni program Antifa Night. Ove godine Trnjanski kresovi organizirani su u partnerstvu između Mreže

antifašistkinja Zagreba, Srpskog narodnog vijeća i Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske. U sklopu aktivnosti održane su brojne radionice za posjetitelje, poput radionice popravljivanja bicikla, ekološke održivosti, penjanja na drveće, suvremenog plesa, političkog aktivizma za mlade, aktivističkog bubnjanja i druge. U prostoru dvorane Pogon Jedinstvo postavljena je trodnevna izložba „Zagreb: Oslobođenje“ kao dio istoimene izložbe koja je 8. 5. otvorena u Srpskom kulturnom centru. Tijekom dana organizirana je i podjela toplih obroka okupljenima. Kao središnji dio manifestacije održano je paljenje Trnjanskih kresova koje je praćeno nastupima zborova na vanjskoj pozornici. Nastupila su tri zbora, Domaći gosti, ZborXop i Ličko prelo. Manifestacija je završena glazbenim nastupom u klubu Močvara. Trnjanskim kresovima obilježena je osamdeseta obljetnica od oslobođenja Zagreba. Kao i prethodnih godina, obilježavanje je proteklo uz prisutnost 4 do 5 tisuća građana.

2.4. GLINA: MAJSKI ZLOČIN

Povodom godišnjice ustaškog tzv. majskog zločina, počinjenog nad Srbima u Glini u maju 1941., dana 13.5.2025. nadležno je vijeće srpske nac. manjine održalo komemoraciju za više od 400 ubijenih mještana Gline i okolice. Povodom komemoracije održan je i parastos za ubijene. Povodom komemorativnih aktivnosti realiziran je i organizirani dolazak jednog manjeg broja poštovalaca žrtava i antifašista. Za tu je priliku osigurano i posluženje. Svi prisutni su položili cvijeće i odali počast žrtvama. Prisustvovalo je oko 60 sudionika komemoracije.

2.5. DUDIK

Manifestacija 'Sjećanje na žrtve ustaškog zločina u dudiku' održana je 10.5.2025. godine na Spomen Parku Dudik koje je stratište žrtava žitelja Slavonije i Srema. Na spomen obilježju autora Bogdana Bogdanovića vijence je položilo više od 40 delegacija. Održan je prigodan kulturno-umjetnički program uz dokumentarnu izložbu o žrtvama Dudika. Prisustvovalo je više do 300 posjetitelja.

2.6. PETROVA GORA

U podnožju devastiranog spomenika autora Vojina Bakića na Petrovoj Gori je dana 17. maja organizirana ceremonija proslave i sjećanja na partizanski proboj obruča na Biljegu maja 1942. godine. U tu svrhu organiziran je prijevoz za veliki broj delegacija, te pripremljena prehrana za oko 700 gostiju i sudionika/ca. Između ostalih nastupila je juniorska folkloriška sekcija SKD Krnjak, te ženski zbor SKD Split. Okupljenima je gimnazijalka Anja Dragić recitirala stihove Dare Sekulić, Kordunašice srpskog porijekla, a obratili su im se i organizatori: Ankica Desnica u ime

SABA RH, te Boris Milošević u ime SNV-a. Među govornicima su bili i Ana Hofman, etnomuzikologinja i sudionica konferencije o partizanskoj umjetnosti, te Zoran Pusić u ime Antifašističke lige RH.

2.7. JADOVNO

Dan sjećanja na Jadovno je ove godine održan na samu godišnjicu 24. juna. Program je počeo vjerskim obredom za pravoslavne, koji je predvodio o. Luka Bosanac, a potom je nastavljen kraj centralnog spomenika, prije svega dirljivom izvedbom Đorđa Plačkovića njegove pjesme o djedu koji je pogubljen na tom stratištu. Potom je Ženski pjevački kvartet izvodio djela klasične glazbe duhovno-komemorativnog karaktera. U nastavku su slijedila obraćanja organizatora Franje Habulina i Borisa Miloševića, te obraćanja izaslanice predsjednika Hrvatskog sabora i Vlade RH Vedrane Šimundže Nikolić i Melite Mulić, izaslanice predsjednika Republike Hrvatske. Na komemoraciji je prisustvovalo oko 400 poštovatelja i potomaka žrtava. U svrhu šire vidljivosti i pokušaja podizanja kvalitete percepcije komemorativnog kalendara komemoraciju je pratila književnica Marija Andrijašević čija je reportaža potom objavljena u Novostima, te podijeljena na drugim viralnim lokacijama, kako privatnim tako i javnim.

2.8. SRB

U organizaciji Srpskog narodnog vijeća i Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske, u Srbu je obilježena obljetnica ustanka naroda Like i Korduna. Dan ranije odala se počast polaganjem vijenaca za žrtve ustaničke pobune nastalih na području Like i Kulen Vakufa. Na sam dan svečanog obilježavanja ustanka u Srbu na centralni spomenik su vijence položila izaslanstva svih Vijeća srpske nacionalne manjine iz Republike Hrvatske kao i brojna predstavništva udruga antifašističkih boraca i antifašista iz Hrvatske i regije. Govore su održali Anja Šimpraga ispred Srpskog narodnog vijeća, Franjo Habulin ispred Saveza antifašista i antifašističkih boraca Hrvatske te Zoran Pusić ispred Antifašističke lige. Za kulturno umjetnički program bili su zaduženi nastupi zbora Praksa iz Pule te folklor SKD Prosvjeta pododbor Korenica. Jednako tako, na dan godišnjice, u Srbu su se odvijale prateće edukativne i rekreativne aktivnosti poput ličkog višeboja, radionica te šahovskog turnira u kulturnom domu u Srbu. Više od 1000 sudionika je bilo prisutno na programu manifestacije. Po završetku službenog dijela bio je poslužen grah za sve posjetitelje.

2.9. GLINA: ZLOČIN U CRKVI

Komemoracija žrtvama ustaških zločina iz 1941. u glinskom hramu Rođenja presvete Bogorodice održana je u Glini u organizaciji Srpskog narodnog vijeća i Antifašističke lige Hrvatske. Skup je održan ispred Hrvatskog doma, objekta izgrađenog 1969. na mjestu srušene crkve, koji se do 1995. zvao Spomen-dom žrtvama fašizma. Skupu su se obratili Vesna Teršelić ispred Antifašističke lige Hrvatske te Boris Milošević ispred Srpskog narodnog vijeća. U podnožje Augustinčićevog spomenika kod spomen doma položene su ruže a parastos je održao o. Goran Kalamanda. Kulturno umjetnički program u Srpskom kulturnom centru izvodio je obiteljski ansambl Trio Veljak u sastavu violinistica Maje i Nataše Veljak i kompozitora Valtera Veljaka na kontrabasu. Nakon završenog programa za 150 sudionika i gostiju je posluženo osvježenje i hrana u Srpskom kulturnom centru u Glini.

2.10. VRO OLUJA

U organizaciji SNV-a 3. kolovoza je u Žirovcu, selu kod Dvora, održana centralna komemoracija za sve stradale civile u Oluji. Komemoraciji održanoj ispred crkve Sv. Petra i Pavla prisustvovali su brojni manjinski predstavnici Srba, uključivši i saborske zastupnike Milorada Pupovca i Anju Šimpragu, ali i brojni stanovnici tog područja.

Nakon što je u punoj crkvi o. Jugoslav Maksimović služio parastos civilnim žrtvama kod Dvora i na svim ostalim područjima kojima je prohujala Oluja, prisutnima se obratio Milorad Pupovac u ime SNV-a te Vesna Teršelić ispred Documente – centra za suočavanje s prošlošću. Na komemoraciji je pročitana 18. Izjava sjećanja SNV-a. Glumac Dejan Stojaković je pročitao dvije pjesme: „Čekajući varvare“ Konstantina Kavafija te „Koliko je daleko daljina“ Mahmuda Derviša. Izraženo je saučešće porodicama stradalih, a nakon toga su prisutni u znak sjećanja položili ruže na stablo pred crkvom. Na komemoraciji je sudjelovalo oko 200 osoba. Komemoracija je završila kratkim druženjem uz osvježenje.

2.11. MEDAČKI DŽEP

Komemoracija u selu Medak, posvećena žrtvama operacije Džep 93., nije održana 2025. godine. Porodice žrtava i njihovi poštovatelji su se prigodno okupili 11. septembra odnosno na dan manastirske slave Usekovanje sv. Jovana kada je održan i vjerski obred, ali komemorativno okupljanje koje se obično odvija oko 17. septembra, kada se vojno-policijska operacija završila, nije održano uslijed višemjesečne ustašizacije hrvatskog javnog prostora, koja se vrlo brzo odrazila na fizičke prostore među kojima je Lika, zbog svih svojih povijesnih tereta, sigurno i najosjetljivija. Pripadnici

srpske zajednice uključujući i njihove predstavnike i predstavnice donijeli su odluku da ne žele ugrožavati minimum sigurnosti koju osjećaju i da utoliko komemorativno okupljanje smatraju rizičnim kako na licu mjesta tako i naknadno u perifernim ali i manje perifernim medijskim obradama ove užasne traume.

2.12. DJEČJE GROBLJE SISAK

U Parku Diana Budisavljević u Sisku, na lokalitetu dječjeg groblja, u subotu 5.10. se, pred dvjestotinjak okupljenih, održala komemoracija posvećena najmlađim zatočenicima koncentracijskog sustava u NDH koji su u Sisak deportirani u jesen 1942. godine. Tim je povodom Srpsko narodno vijeće, zajedno s Vijećem srpske nacionalne manjine Grada Siska, organiziralo obilježavanje 83. godišnjice stradanja i spašavanja ratne siročadi u dječjem koncentracijskom sustavu u tom gradu. Komemoraciji su prisustvovali, uz ostale, članovi organizacija iz Srbije koje okupljaju nekadašnje zatočnike dječjeg logora u Sisku. Na komemoraciji su vjerski obred za smrtno stradalu djecu te osvećenje slavskog koljiva i slavskog kolača za novomučenike, služili paroh sisački, o. Nemanja Đurić s o. Lukom Bosancem. Komemoracija je započela pjesmom "Majka pravoslavna", koju je napisao Vladimir Nazor u siječnju 1943. godine užasnut zatečenim prizorima spaljenog Korduna i masovnih ustaških zločina nad srpskim stanovništvom. Izvela ju je glumica Nancy Abdel Sakhi. Govor je održao predsjednik SNV-a Boris Milošević. Prisutnima na skupu sjećanja obratila se Nevenka Končar koja je kao djevojčica s nepunih pet godina prošla strahote dječjeg logora u Sisku, mjestu gdje joj je sahranjena sestra. Osim bivših zatočenica i zatočenika ustaških logora, skupu su prisustvovali izaslanica predsjednika RH Melita Mulić, iz veleposlanstva Republike Srbije u RH otpravnica poslova Dejana Peruničić i ministar savjetnik Radimir Džodić, kao i potpredsjednik Savjeta za nacionalne manjine, Milan Vukelić. Svečanost je završila paljenjem svijeća i polaganjem bijelih ruža na spomen obilježje uz izvedbu pjesme "Zeko i potočić" koju je uz gitaru otpjevao muzičar Dimitrije Dimitrijević. Nakon obilježavanja, za okupljene je organizirano osvježenje u hotelu Panonija.

2.13. ZAPADNA SLAVONIJA I BILOGORA

Na području zapadne Slavonije tokom dvanaestog mjeseca svake se godine odvija niz komemoracija vezanih za stradanja srpskih civila u ratu 1990-tih. Proces sjećanja počeo je u selu Jeminovac 10.12. komemoracijom za nedužne mještane srpske nacionalnosti sela Čečavca, Čečavačkog Vučjaka, Jeminovca, Ruševca i Šnjegovića. U egzodusu krajem 1991. ubijena su 42 mještana, od kojih 25 žena i 17 staraca.

Prisutnima se obratio predsjednik VSNM-a Požeško-slavonske županije Milan Kozlović, nakon čega su položeni vijenci.

18. decembra je liturgijom u voćinskoj pravoslavnoj crkvi te pomenom kod pravoslavnog krsta podignutog nedužnim žrtvama srpske nacionalnosti od 1991. do 1995., odana počast i izraženo sjećanje na nestale i izbjegle iz zapadne Slavonije 1991. godine. Uz prisustvo velikog broja sunarodnjaka i nekolicine potomaka i predstavnika stradalih porodica, tu su bile i delegacije VSNM-a Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske, Brodsko-posavske i Bjelovarsko-bilogorske županije te SNV-a. U ime SNV-a na komemoraciji se prisutnima obratio Dejan Mihajlović. Za sve prisutne osigurana je okrijepa i osvježenje.

2.14. OBITELJ ZEC

Na 34. obljetnicu ubojstva obitelji Zec, Srpsko narodno vijeće i Antifašistička liga RH organizirali su komemoraciju na lokalitetu Adolfovac na Sljemenu 7.12. u okviru koje je bio dostupan i organizirani prijevoz. Svoju su počast obitelji Zec na komemoraciji na Adolfovcu uz potporu Grada Zagreba, došli odati njihovi brojni sugrađani i sugrađanke, među ostalim Zoran Pusić ispred Antifašističke lige RH, Rada Borić i Damir Bakić, saborski zastupnici stranke Možemo! Govore su održali zamjenik gradonačelnika Zagreba Luka Korlaet te Karlo Držaić ispred Savjeta Mreže antifašistkinja Zagreb (MAZ). Program je vodila Aneta Vladimirov. Za sve posjetitelje osigurane su ruže koje su postavljene u blizini spomenika. Na komemoraciji je sudjelovalo 70 osoba. Izrađena je publikacija u spomen na žrtve zločina i osvrt na komemorativne prakse ovog mjesta. Na kraju komemoracije, pjesnik Hrvoje Ryznar pročitao je svoju pjesmu „O šaci“, a prisutni su ispred spomen-obilježja, prije odlaska, položili bijele ruže.

2.15. PRKOS LASINJSKI

Dana 21. decembra 2025. održana je komemoracija za žrtve ustaškog zločina u Prkosu Lasinjskom, gotovo sasvim zaboravljenog izvan okvira ove komemoracije i komemorativne prakse Srba i antifašista Kordunaša. Na komemoraciji je održan i vjerski obred. U ime Srpskog narodnog vijeća vijenac je položio Boris Milošević koji se i obratio prisutnima kratkim govorom. Uz predstavnike porodice žrtava, komemoraciji su prisustvovali i članovi Saveza antifašista i antifašističkih boraca Hrvatske i drugi antifašisti sa područja Zagreba za koje je bio organiziran i prijevoz.

3. KULTURNO-UMJETNIČKE MANIFESTACIJE I PRODUKCIJA

3.1. DANI KULE STOJANA JANKOVIĆA

Dani Kule započeli su održavanjem trećeg u nizu turnira: Kralj, dama, Kula! – Šahovski turnir za mlade u Kuli Jankovića. Ističemo da je ovaj turnir, kao i datum njegovog održavanja, posveta dr. sc. Urošu Desnici, prvom predsjedniku udruge i posljednjem velikom graditelju i obnovitelju kulturnog kompleksa Kule Jankovića, a koji se u mladosti aktivno bavio šahom i imao titulu majstorskog kandidata. U subotu, 26. srpnja, održana je amaterska predstava Eklesiazuse (Žene u skupštini) prema Aristofanovoj komediji, a u izvedbi Antičke dramske grupe Klasične gimnazije u Zagrebu. Dramaturšku obradu teksta napravila je profesorica Dubravka Matković (voditeljica Antičke dramske grupe), a kostime profesorica Danica Franić (voditeljica Antičke kostimografske grupe). Program u nedjelju, 27. srpnja, bio je posvećen Vladanu Desnici, a sastojao se od dva dijela. U 19 sati otvoren je novi izložbeni prostor: Kuća pisca Vladana Desnice. O životu i stvaranju Vladana Desnice u ambijentu kompleksa Kule Jankovića te o samom izložbenom postavu govorili su Vladan Bajčeta i Marija Radić te autorica izložbenog postava Nataša Desnica Žerjavić. U nastavku, u 21 sat, je nakon osam dugih godina ponovno u ovom prostoru odigrana predstava Desnica: igre proljeća i smrti. Riječ je o monodrami Jurja Arasa, u produkciji Teatra VeRRdi, a koja je nastala prema tekstovima iz romana Vladana Desnice: Proljeća Ivana Galeba.

Cilj ove kulturne manifestacije je stavljanje u funkciju kulturnog dobra, kao jednog od simbola srpskog narodnog identiteta, ali i povijesnog pamćenja svih stanovnika ovog kraja i njihove zajedničke prošlosti. Dani Kule izazivaju velik interes lokalnog stanovništva i njihovih gostiju, pa i šire zajednice. Najvažnije aktivnosti – Dani Kule – održavaju se koncem srpnja kada se u Islamu Grčkom i Kašiću okuplja najveći broj bivših mještana i njihovih gostiju kako bi obilježili blagdan Svetog Ilije, zaštitnika ovih sela. Uz brojne posjetitelje iz bliže i dalje okolice dolaze i turisti iz susjednih država, EU, SAD, Kanade, Australije, a najčešće su to gosti lokalnog stanovništva. U tri dana manifestacije programe je pohodilo najmanje 300 osoba, a do konca rujna izložbene postavne – stare i ovaj novi – vidjelo je još nekoliko stotina posjetitelja (što je većim dijelom evidentirano i u Knjizi posjetitelja). Veliki broj posjetitelja imao je također priliku tijekom ljeta, uz razgledavanje povijesne jezgre kompleksa Kule Jankovića – prostorija Sale i Škriterija sa stalnim izložbenim postavama te Stare kuhinje s etnološkom zbirkom, Tamnice, Kule-vidikovca, crkvice

svetog Đurđa te parka s ribnjakom – pogledati i novi izložbeni prostor – Kuću pisca Vladana Desnice.

3.2. NAŠI - MALI I VELIKI TAMBURAŠI

Višegodišnji projekt "Naši - mali i veliki - tamburaši" je ovogodišnji ciklus nastupa tamburaške sekcije KUD-a "Branislav Nušić" iz Borova započeo nastupom u Zagrebu na proslavi Međunarodnog dana žena 8.3. u Srpskom kulturnom centru. Nakon izvedenog programa posvećenog kulturno-umjetničkom radu žena u zajednici pred dupke punom dvoranom Centra je uslijedio višesatni tamburaški koncert, koji je sve prisutne podsjetio na najljepša muzička ostvarenja iz jugoslavenskog perioda narodne muzike, koja se danas pretežito označava srpskom.

Borovski tamburaši boravili su od 4. do 7. rujna u Zadarskoj županiji, gdje su svojim nastupima prenijeli duh Srijema u srce Dalmacije. Prvi koncert održan je u Srpskom kulturnom centru u Zadru. Borovski tamburaši predstavili su se bogatim i raznovrsnim programom koji je trajao oko 80 minuta. Program je otvorio Dječji tamburaški orkestar, nakon čega su nastupili članovi TS „Dunavske zore“.

Drugi koncert održan je u mjestu Žegar 6.9.2025 u Srpskoj kući. Program je otvorio dječji tamburaški orkestar KUD-a „Branislav Nušić“, Poseban trenutak večeri bila je vokalna interpretacija Sofije Božić. Tamburaški sastav „Dunavske zore“ nastavio je svirati i nakon službenog završetka programa, na molbu raspoloženih domaćina. Njihova je glazba odzvanjala još dugo u noć, pretvarajući koncert u spontano slavlje zajedništva i kulture za stotinjak posjetitelja. Među posjetiteljima koncerta bila je i saborska zastupnica Anja Šimpraga, čije je prisustvo dodatno naglasilo važnost ovakvih kulturnih događaja za povezivanje zajednica i očuvanje identiteta.

3.3. MUNDIJAL HARMONIKA

Ovogodišnji, sedmi po redu Festival Harmonike „Gomirje Harmonika Mundijal 2025“ održan je u periodu od 21. do 26.7.2025. u suradnji sa Srpskim kulturnim društvom „Prosvjeta“, VSNM Primorsko-goranske županije i udrugom "Gomirje u srcu 1599". Festivalne aktivnosti su se održavale u Gomirju i Moravicama.

U trajanju od četiri festivalska dana održan je kamp za mlade harmonikaše, pod mentorstvom Ljiljane Stepić i Vlade Todosijevića u prostoru Doma kulture u Moravicama. Kamp je pohađalo 8 mladih polaznika sa različitim razinama predznanja muziciranja. Reakcije polaznika, njihovih mentora, ali i zainteresiranih mještana Moravica, koji

su svakodnevno imali priliku pratiti kamp i uživati u melodijama koje su uvježbavane, bile su izuzetno pozitivne. Polaznici su dobili priliku nastupiti na završnoj večeri Festivala, gdje je mnogobrojna publika dala bezrezervnu podršku njihovom nastupu.

Član Savjeta Festivala harmonike i akademski glazbenik Zoran Majstorović je i ove godine imao priliku u prekrasnom ambijentu dvorišta manastira u Gomirju uveseljavati zvucima okupljenu publiku, ugošćujući pritom muzičku gošću iz dalekog Brazila. Umjetnica je pokazala kako na vrhunski kombinira muzički izričaj svoje zemlje sa mediteranskim i europskim ambijentom i kulturom. Nastupio je lokalni mješoviti pjevački zbor Gimpl iz Ravne gore, pod umjetničkim ravnanjem Žakline Majetić Mufić. Ambijent večernje atmosfere dvorišta najzapadnijeg manastira srpske pravoslavne crkve oduševio je sve prisutne. Večer je završena uz posluženje sa prigodnom gastronomskom ponudom.

Na završnoj večeri Festivala na prostoru nogometnog igrališta NK Gomirje pokraj rijeke Dobre odvio se najatraktivniji događaj koji okuplja najveći broj gostiju i publike. Osim muzičara iz Slovenije, Srbije i Bosne i Hercegovine, i ove godine je Folklorni ansambl Sveti Nikola iz Rijeke održao nastup koji je izazvao veliku pažnju i oduševljenje svih posjetitelja, a njima se pridružilo u gotovo tri sata dugom nastupu još 12 kulturno umjetničkih društava.

3.4. PONOVO RADI BIOSKOP

U okviru projekta "Ponovo radi bioskop" održale su se filmske projekcije za "Kino Željezničar" u suradnji sa umjetničkom organizacijom Cinehill.

Kao dio Cinehill programa koji se ove godine održavao u Fužinama, 23.7. je na nogometnom igralištu u Moravicama, bio prikazan film "Restitucija, ili, San i java stare garde", koji je bio prikazan i u sklopu jubilarnog 75. Berlinalea. Uz kino, to je bilo mjesto susreta stotinjak Moravčana s redateljem filma, renomiranim srpsko-jugoslavenskim autorom, Želimirom Žilnikom. U decembru su bile još dvije projekcije filmova. U Gomirju je, u Domu kulture 30.10. prikazan film "Rad na određeno vrijeme" redatelja Milana Jelića. A u Moravicama, također u Domu kulture, prikazan je film "Dnevnik Mašinovođe" redatelja Miloša Radovića. Obje projekcije su bile posjećene a stanovnici Gomirja i Moravica iznimno zadovoljni. Program je realiziran u suradnji mjesnih odbora Gomirje i Moravice te VSNM-a Grada Vrbovskog.

Uz Gorski Kotar aktivnosti populariziranja filmske kulture odvijale su se i na području dalmatinske Zagore kroz prikazivanje filma "Vučja gozba" koji

je izvorno nastao na područje benkovačke okolice. S obzirom na emocionalnu povezanost i značaj koji ovaj film ima i kao kulturni proizvod ali i kao dugogodišnji proces u kojem su sudjelovali sami protagonisti, iskazan je velik interes.

3.5. INTERLIBRE - PROMOCIJA SRPSKE KNJIŽEVNE I IZDAVAČKE AKTIVNOSTI TE POTICANJE NA HRVATSKO-SRPSKU KULTURNU RAZMJENU NA MEĐUNARODNIM FESTIVALIMA KNJIGE

Od 21. do 25. svibnja 2025. organiziran je Panonski festival knjige na kojem je program Libre bio značajan dio u suorganizaciji SNV-a i Superknjižare. Na rasporedu su se našle promocije knjiga Pesak pjeskare, Milenka Bodiropića, Alkemija Bombe, Slobodana Bubnjevića i Leto kad sam naučila da letim, Jasminke Petrović. Organiziran je i okrugli stol s naslovom Uloga autora u društvenim promjenama sa spomenutim autorima. Na štandu programa Libre moglo se pronaći više od 400 naslova srpskih autora. Imali smo i malu pomoć lokalnih institucija u skladu sa njihovim mogućnostima, ali je od toga bitnije da imamo dobru i kvalitetnu saradnju sa predstavnicima lokalnih vlasti. Program je posjetilo više od 1000 zainteresiranih posjetitelja.

Mediterranski festival knjige je održan 24.-28. 9. u Splitu. Tamo se naglasak stavio na promociju naslova na štandu Interlibre, a održana je i posjećena promocija knjige "Alkemija bombe" Slobodana Bubnjevića na kojoj je kao predstavljajući prisustvovao Ivica Puljak.

Na Interliberu u Zagrebu, uz brojne knjige srpskih autora i izdavača koje su se mogle naći na štandu, predstavljene su sljedeće knjige:

Ognjen Aksentijević TESNA ZEMLJA (Raštan izdavaštvo), Nikola Mladenović JASNI IZBORI (Partizanska Knjiga), Darko Tuševljaković KAROTA (Laguna), Tanja Stupar Trifunović DUŽ OŠTROG NOŽA LETI PTICA (Laguna), Ur. Manojlo Maravić: STUDIJE VIDEO IGARA I OBRAZOVNI KONCEPTI (Clio). Svi su naslovi polučili solidan interes ne samo publike nego kolega i kolegica iz područja književnosti i izdavaštva. Iako je bila nužna policijska podrška u vidu osiguravanja ovih aktivnosti, sve je prošlo u najboljem redu uz prisustvo od oko 800 do 1000 osoba.

3.6. SIJELO NA TROMEDI

Manifestacija u Strmici pored Knina, pod nazivom "Sijelo Tromeđe," organizira se s ciljem očuvanja kulturne baštine kroz folklor i ojkajačku pjesmu, tradicijske elemente karakteristične za to područje. Program je 2025. godine obuhvatio nastupe više od 30 folklornih skupina iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, te Srbije, čime su prikazani običaji i tradicije s

područja Tromeđe. U okviru folklornih nastupa oko 600 gostiju je moglo uživati u narodnim plesovima, pjesmama i običajima karakterističnim za šire područje Dinarskog masiva. Neizostavno se i 2025. godine pazilo na promociju ojkačke pjesme - kao nematerijalne kulturne baštine pod zaštitom UNESCO-a, uz stručna predavanja o njenoj povijesti i važnosti. Prisutni su mogli obići i izložba tradicijskih predmeta - postavljena za posjetitelje kako bi bolje razumjeli način života na ovom području u prošlosti. I u konačnici i ništa manje važno odvila se i radionica ojkačkog pjevanja. Odjel za kulturu je kao suorganizator poseban doprinos dao podizanju vidljivosti i okupljanju velikog broja novih gostiju između ostalog i istraživača s područja etnomuzikologije i umjetnosti.

Uz veliki broj gostiju i ljubitelja ojkače manifestaciji su prisustvovali zvaničnici Šibensko-kninske županije, predstavnici Grada Knina, te niz predstavnika srpske zajednice iz svijeta politike i kulture.

3.7. SRPSKA KULTURA U ISTRI

U okviru promocije srpske kulture u Istri organizirani su Dani srpske kulture u Istri u kolovozu i rujnu što je uključivalo aktivnosti organizacije koncertne muzike, izvornih narodnih pjesama, folklora i izložbu starih zanata u Umagu i Puli. Za izvođenje glazbenog programa angažiran je KUD Prosvjeta - pododbor Umag i KUD Kraljevačka riznica iz Kraljeva u Srbiji. Uz navedene aktivnosti organiziran je posjet Manastiru Gomirje u Primorsko-goranskoj županiji za članove Zajednice Srba u Istri kako bi se promovirala kultura srba iz Istre i radilo na razmjeni iskustava i znanja u vezi organizacije programa kulturne autonomije nacionalnih manjina. Ovim programom je postignuta veća vidljivost srpske zajednice u medijima i javnom prostoru Istre, čime se i Istri ponudila bogata srpska kultura te se regija bolje upoznala s tim dijelom baštine. Aktivnosti su okupile više od 400 sudionika i posjetitelja.

3.8. ZAČARANA MOČVARA

U suorganizaciji sa Vrelom zvuka početkom decembra je organiziran nastup srpske ethno-noise senzacije Lenhart Tapes. Iako je inicijalno planirano da nastupi u Zagrebu, Rijeci i Kninu, u zadnji tren je kninski domaćin otkazao zamolivši za diskreciju i razumijevanje budući da ga je njegova procjena kninskih prilika upućivala na dodatni oprez. Zahvaljujući pravodobnoj reakciji i spretnosti organizatora kninski je koncert nadomješten u Pazinu. Sama se grupa Lenhart Tapes, koja je svojim posljednjim albumom "Dens" (Glitterbeat Records, 2023.) oduševila svjetsku glazbenu javnost, vratila u Močvaru nakon sjajnog koncerta kojeg je održala 2023. Uz idejnog začetnika Vladimira Lenharta, po prvi put su

na jednom koncertu nastupile zajedno tri iznimne srpske pjevačice - Svetlana Spajić, Tijana Stanković i Zoja Borovčanin. U osam pjesama i 45 minuta albuma "Dens" u jednakoj mjeri se mogla osjetiti "prljavština" Balkana, ali i tamniju estetika europskog industriala, ritam Istoka i prepoznatljiva oštrina eksperimentalnog rocka. U dupke punoj Močvari 5. decembra u trajanju od preko dva sata Lenhart Tapes je pokazao najbolju moguću perspektive suvremene srpske muzike, te potom u naredna dva dana je to ponovio u Rijeci i Pazinu.

3.9. KOSTA STRAJNIĆ – IZLOŽBA IZABRANIH SLIKA IZ FUNDUSA MUZEJA SAVREMENE UMJETNOSTI REPUBLIKE SRPSKE

U okviru projekta najprije je usuglašen koncept izložbe, nakon čega je uslijedio niz istraživačko-pripremnih aktivnosti koje su proveli kustosica Sara Jovanova Price i Odjel za kulturu. One su obuhvatile obilazak Muzeja savremene umjetnosti Republike Srpske u Banjoj Luci, arhiva u Dubrovniku i Ljubljani, kao i istraživanje Meštrovićevog fonda u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Paralelno s tim realizirani su i neizostavni poslovi grafičko-dizajnerske pripreme, posudbe i osiguranja umjetničkih djela te tehničkog postava izložbe.

Izložba je svečano otvorena 18. septembra u Srpskom kulturnom centru u Zagrebu, uz prisustvo brojnih gostiju. Veliko interesovanje javnosti potvrđuje značaj Koste Strajnića za umjetnost u Hrvatskoj i šire, ali i vrijednost izloženih djela koja se dovode u vezu s ovim istaknutim povjesničarem umjetnosti i mecenom. Izložba je bila otvorena deset dana i tokom tog perioda privukla je veliki broj posjetilaca — procjenjuje se da ju je pogledalo oko 500 ljudi.

3.10. BORDINA ŠKOLA HODANJA / DRAGIĆEVA LINIJA

Otvorenje izložbe *Bordin voz*, posvećene Borivoju Dovnikoviću Bordi, održano je 17. juna 2025. godine u Srpskom kulturnom centru u Osijeku, s početkom u 17 sati. Autori izložbe su ilustratorica Agata Lučić i voditeljica Odjela za kulturu Aneta Vladimirov, dok je tehničku podršku i organizaciju realizirala vanjska suradnica i kustosica Tena Bakšaj. Izložbu su svečano otvorile Vesna Dovniković, Bordina supruga, te Jelena Novaković, redateljica filma *Škola hodanja 2*, koji prati Bordovu životnu i umjetničku priču. Nakon otvorenja uslijedila je projekcija filma, kao i razgovor s Jelenom Novaković i Vesnom Dovniković, održan u osječkom kinu Urania. Događajima su prisustvovali brojni Osječani.

U okviru projekta *Dragićeva linija*, kustosica Sara Jovanova Prica provela je opsežno istraživanje posvećeno radu Nedeljka Dragića. Kako bi stekla što cjelovitiji uvid u njegov stvaralački opus, Sara Jovanova Prica se u više navrata susrela s Nedeljkom Dragićem te istražila radove koje je autor donirao Arhivu Srba za trajno sjećanje. Ovo istraživanje predstavlja važnu pripremnu fazu za izložbu Nedeljka Dragića planiranu za 2026. godinu.

3.11. DUODRAMA KRIZA / MONODRAMA ISKRA

Dana 12. jula odnosno na dan hramovne slave svetog Petra i Pavla u selu Glušci, kraj Metkovića, održana je monodrama ISKRA u izvedbi Maje Kolundžije Zoroe. Pred dupke punom crkvenom protom glumica je izvela monodramu nastalu prema životu Georgine Tesle, majke Nikole Tesle. Nakon predstave 70ak mještana i gostiju iz Metkovića i drugih vijeća srpske nacionalne manjine iz Splitske, Zadarske i Šibensko-kninske županije se okupilo oko trpeze.

Zbog zabrinutosti lokalnog stanovništva, predstavnika nacionalnih manjina i predviđenih izvođača programa 'Duodrama Kriza' uzrokovanim atmosferom straha, ova manifestacija nije mogla biti održana.

3.12. ZLATNO LIČKO PRELO

Dana 15. lipnja održana je prezentacija jednog od najprepoznatljivijih ličkih tradicijskih umijeća — Ličkog prela — pod nazivom „*Zlatno ličko prelo*“, u izvedbi Dobrivoja Pavlice, jednog od najistaknutijih i najpoznatijih izvođača ove tradicije. Manifestacija je realizirana u mjestu Gradina kod Korenice, gdje je izvođački i produkcijski tim boravio tri dana, tijekom kojih su provedene pripremne i izvedbene aktivnosti.

Događaj je privukao značajnu pažnju lokalne i regionalne publike. Cjelokupno događanje dokumentirano je u skladu s dramaturgijom autentičnih običaja, uz poseban naglasak na šire društvene aspekte tradicije, uključujući aktivno sudjelovanje mlađih pripadnika i pripadnica zajednice.

Uz nastupe ličkih glazbenih sastava, u sklopu snimanja „*Zlatnog ličkog prela*“ realiziran je i prvi, zahtjevniji segment projekta bilježenja tradicijske glazbe *in situ*. Prikupljeni audiovizualni materijal potom je montiran i obrađen, čime je ova faza projekta uspješno privedena kraju.

Nakon završetka montaže i obrade, projekt „*Zlatno ličko prelo*“ premijerno je predstavljen publici kroz organizirane projekcije u Lici i u Srbiji. Prva projekcija održana je u lokalnoj sredini u kojoj je materijal i nastajao.

Prikazivanje je naišlo na izrazito pozitivan odaziv publike te je bilo praćeno velikim interesom lokalnog stanovništva.

Projekt je potom predstavljen i publici u Srbiji, gdje je također zabilježen znaćajan broj posjetitelja. Time je projekt dobio širi regionalni doseg, a „Zlatno lićko prelo“ potvrđeno je kao vrijedan doprinos očuvanju i prezentaciji nematerijalne kulturne baštine.

3.13. CIRKORAMA PO SRPSKIM KULTURNIM CENTRIMA

Sudjelovanje Cirkorame u zagrebaćkom programu Cirkobalkane održao se u Zagrebu između 31. svibnja i 8. lipnja 2025. Unutar programa je održan niz besplatnih radionica za mlade, djecu i roditelje i nastup cirkuskog i umjetnićkog kolektiva Cirkusfera iz Srbije sa predstavom LoPtice. Radionice i predstavu je posjetilo više od 150 osoba.

Program u suradnji sa Cirkoramom je nastavljen u Srpskim kulturnim centrima i to u SKC Vojnić, SKC Knin, SKC Udbina, SKC Moslavina (Rogoža), SKC Osijek. U SKC Glina i SKC Beli Manastir radionice i predstave su se odvile u suradnji s Odjelom za obrazovanje.

Program je obuhvatio niz edukativnih radionica i izvedbi namijenjenih djeci i mladima, ali i široj publici. Kroz neposredan rad s cirkuskim umjetnicima, sudionici su se upoznali s osnovama suvremenog cirkuskog izraza, razvijali motorićke vještine, osjećaj za scenski prostor i timsku suradnju uz naglasak na aktivno sudjelovanje.

Gostovanje Cirkorame time je doprinijelo decentralizaciji suvremenih izvedbenih praksi i obogatilo programsku ponudu Srpskih kulturnih centara, uz snažan odjek među sudionicima i publikom.

4. EDUKATIVNO-MEMORIJALNI PROJEKTI

4.1. KAKO MISLITI, KAKO SE SJEĆATI - PARTIZANSKA UMJETNOST I OBRAZOVANJE

U okviru projekta “Kako misliti, kako se sjećati - partizanska umjetnost i obrazovanje” od 14. do 17.5.2025. je okupljeno oko 33 autora i autorica iz Hrvatske i regije u Zagrebu. Na početku programa je svećano otvorena izložba Odette Steiner, francuske umjetnice, koja je kao supruga Ive Steinera provela Drugi svj. rat na prostorima Jugoslavije u borbi. U prostoru SKC-a izložen je dio njenog opusa nastao upravo u predasima između borbenih aktivnosti i prisilnog kretanja. Koncept izložbe je složio Darko Šimićić, vlasnik ovih radova i veliki poznavatelj partizanske

umjetnosti. Nakon otvorenja održan je i prvi panel posvećen upravo umjetnosti koja nastaje tokom rata, na kojem su sudjelovali spomenuti Šimičić, te Ivana Hanaček, povjesničarka umjetnosti i Nataša Mataušić, povjesničarka. U narednim je danima u prijepodnevnim i predvečernjim terminima održan niz panela na kojima su sudjelovali Snježana Banović, Vlaho Bogišić, Ana Hofman, Nikica Gilić, Adrian Pelc, Ivan Velisavljević, Ahmed Burić, Elena Messner, Jelka Vukobratović, Mojca Piškor, Željko Luketić, Suzana Marjanić, Dragan Markovina, Gojko Tešić, Iva Tešić, Zrinka Božić, Barbara Blasin, Snježana Banović, Vahidin Preljević, Milka Car, Dubravka Zima, Tanja Petrović, Bojan Krištofić, Nenad Rizvanović i Nikola Devčić. Veći dio sudionika/ca je 17. maja prisustvovao i ceremonijalnom okupljanju na Petrovoj Gori. Program je posjetilo više od 100 posjetitelja. Cilj konferencije bio je artikulirati i generirati stručno i znanstveno znanje o različitim partizanskim kulturnim praksama, te iz kulturno-povijesne i kulturno-teorijske pozicije istražiti partizanske estetike i promisliti o implikacijama i rezonancijama partizanskih umjetničkih paradigmi u suvremenosti. Zahvaljujući doprinosima u izlaganjima i raspravama proizvedena je i publikacija "Partizanska umjetnost" koju su uredili Nenad Rizvanović i Dubravka Zima.

4.2. FALIŠ - FESTIVAL ALTERNATIVE I LJEVICE ŠIBENIK

Festival Fališ održan je u periodu od 3.9.25.-7.9.25. na više lokacija u gradu Šibeniku. U okviru programa posjetitelji/ice su u velikom broju, koji se kretao između 150 i 300 ljudi, ispratili promocije knjiga i razgovore sa njihovim autorima, poput „Sutjeska: bitka svih bitaka“, „Srebrenica, 30 godina poslije“ i „Dvije kuće iznad mora“, potom predavanja, okrugle stolove i razgovore na teme nacionalizma, ugrožavanja ljudskih prava i uloge kulture u svemu tome. Program je otvoren filmom "Mirotvorac" redatelja Ivana Ramljaka, a posebno je značajno otvorenje izložbe "Objektiv NDH" koju je inicijalno oblikovao, a potom i prilagodio tim sastavljen iz Odjela za kulturu SNV-a i kustosa Javne ustanove SP Jasenovac. Otvorenje izložbe je osiguravao veliki broj pripadnika policije zahvaljujući čemu je sve proteklo stabilno makar medijski pritisak i prijeteći braniteljskih udruga nisu jenjavale sve vrijeme festivala od 3.9.-7.9.2025.

Festival je održan u iznimno zahtjevnim uvjetima u kojima je dio sudionika/ca otkazivao sudjelovanje zbog medijskog pritiska i najavljenih prijetećih braniteljskih udruga s područja grada Šibenika. Zbog toga se nije realizirao razgovor nakon filma „Glasnije od oružja“, a sudjelovanje gošće Aide Murtić na programu „Revolucionarna memorija – obnova i zaštita“ organizirano je online putem.

4.3. KULTURALNA TRAUMA - STUDIJSKO PUTOVANJE U SURADNJI SA FAKULTETIMA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Studijsko putovanje provedeno je sukladno planu od 11.5. do 18.5.2025. godine. Na putovanju je ukupno sudjelovalo 32 osoba, od toga 4 profesora sa Sveučilišta u Zagrebu, 1 inozemni profesor, 2 predstavnice Documente – Centra za suočavanje s prošlošću, 2 predstavnica Inicijative mladih za ljudska prava iz Zagreba, 20 studenata Sveučilišta u Zagrebu (15 studenata Fakulteta političkih znanosti, 6 studentica Filozofskog fakulteta (antropologija, povijest), 1 student Veleučilište iz Varaždina, te vozač autobusa tvrtke Unatrans iz Petrinje. Putovanje se odvijalo u Glini gdje je predavanje održao povjesničar Igor Mrkalj. U popodnevnim satima posjetili smo Suncokret Gvozd u Vrginmostu gdje su rad volonterskog centra predstavili Maja Turniški i Predrag Mraović. Putovanje je nastavljeno sljedeći dan 12.5. posjetom Spomen području Jasenovac i ostacima ustaškog koncentracijskog logora Stara Gradiška. U Jasenovcu obilazak je vodio Đorđe Mihovilović, a u Staroj Gradiški prof. Branimir Janković s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, načelnik općine Velimir Paušić i Vesna Teršelič, voditeljica Documente. Sljedeći dan, 13.5., nakon doručka u Vukovaru, studenti i studentice sudjelovali su u radionici s umjetnicima i umjetnicima iz Ukrajine, koji su pripremali izložbu „Pod okupacijom“. Sljedeći dan, 14.5. u jutarnjim satima putovanje se nastavilo prema Tuzli. U Tuzli je organizirana posjeta Međunarodnoj komisiji (ICMP) koja nastoji osigurati suradnju vlada i drugih organa vlasti u lociranju i identifikaciji osoba koje su nestale uslijed sukoba. Sljedeći dan, 15.5. nastavili smo putovanje prema Mostaru, u koji smo stigli u večernjim satima te smještaj i večeru organizirali u Student Hotelu. Usput je posjećen Muzej Bitke za ranjenike u Jablanici. Sljedeći dan, 16.5. organizirano je stručno vođenje po jednom od najugroženijih spomenika Europske spomeničke baštine, Partizanskom groblju u Mostaru, čiji je autor poznati arhitekt Bogdan Bogdanović. Nakon toga, putovanje se nastavilo prema Dubrovniku gdje je program proveden u IUC-u s predavanjima prof. Kai Schafft sa Sveučilišta Penn State i prof. Branimir Janković s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i radionicama koje je vodio prof. Nebojša Blanuša s FPZG-a. Na dan 18.5. je organiziran povratak za Zagreb.

4.4. DJETINJSTVO KAO UTOPIJA – PRVA FAZA

Projekt "Djetinjstvo kao utopija" je nastao kao posljedica dugog zanemarivanja ne samo trauma i posljedica odrastanja u ratom

zahvaćenim zonama na kojima je živjelo i odrastalo srpsko stanovništvo već i iz svijesti kako su djeca i kao žrtva i kao svjedoci rata najmanje zastupljena u institucionalnim, zakonodavnim i drugim područjima sjećanja.

U prvoj projektnoj fazi u Zagrebu u okviru sastanaka 28.3. i 29.3. izvedeni su planiranje rada, sadržaja i metodologije projekta. Za suradnice na izvedbi projekta uključene su Emina Zoletić sa sveučilišta u Varšavi, Marijana Stojčić, suradnica Centra za primenjenu istoriju iz Srbije, Branka Vierda, nezavisna istraživačica u području tranzicijske pravde i suočavanja s prošlošću i Senna Šimek tadašnja direktorica Inicijative mladih za ljudska prava iz Hrvatske. U ovoj pilot fazi projekta odrađeno je nekoliko intervjua u lipnju i srpnju s ciljnom skupinom kako bi se testirala metodologija, a potom je na jesen odrađen najveći dio planiranog uzorka unutar kojeg su istraživačice imale priliku razgovarati sa osobama koje su mahom svoja djetinjstva provela u UNPA zonama Sjever i Jug tokom devedesetih. Ovim su aktivnostima osnaženi unutrašnji kapaciteti projekta temeljem kojih se moglo pristupiti planiranju i realizaciji drugog dijela aktivnosti koje su imale za cilj mapiranje društveno-memorijalnog polja većine zainteresiranih istraživača i istraživačica i drugih sudionika u ovom najmanje vidljivom antiratnom društveno-aktivističkom radu. Konferencija "Djetinjstvo kao utopija" je održana od 7.12. do 10.12. u Srpskom kulturnom centru u Preradovićevoj 21 izuzev otvorenja konferencije koje je izvedeno na komemoraciji porodici Zec na Adolfovcu. Komemoriranje ubistva djevojčice Aleksandre Zec i njenih roditelja je bio najadekvatniji mogući način da grupa stručnjaka i aktivista otvori razgovor na temu procesuiranja, privatnog sjećanja, kolektivnog pamćenja i antiratnog djelovanja temeljem proučavanja djetinjstva u ratu kao takvog. Budući da je konferencija uslijed niza razloga morala ostati zatvorena, za širu je javnost 8. decembra u večernjim satima organiziran okrugli stol na kojem su, u moderaciji Branke Vierde, istraživačice i pravnice, govorili sudionici konferencije:

Nemanja Stjepanović iz Programa Mehanizma za informisanje zajednica pogođenih sukobima /Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove/, Maida Salkanović u ime Muzeja ratnog djetinjstva, Ivana Polić sa Florida State University i Refik Hodžić kao nezavisni novinar, filmski radnik i aktivista. Uz njih i projektni tim na konferenciji su također sudjelovali Ivan Velisavljević iz Akademskog filmskog centra iz Beograda, književnik Dinko Kreho, Katarina Zrinjski Balkan iz Investigative Reporting Network in Bosnia and Herzegovina - BIRN BiH i Edin Ramulić u ime Fondacije za izgradnju kulture sjećanja iz Prijedora (BiH). Panele na

konferenciji moderirali su Nikola Puharić i Aneta Vladimirov iz Odjela za kulturu SNV-a.

5. IZDAVAŠTVO

5.1. REPORTAŽA

U okviru izdavačkog projekta koji je imao radni naslov "Reportaža" u 4 sastanka su obavljene slijedeće pripremne radnje: upoznavanja autora Dragana Grozdanića i urednice knjige Ane Fazekaš, te uspostavljanje strukture sadržaja knjige. Pojedini dijelovi novinarskih radova autora su predviđeni za adaptaciju u smjeru priče kao formata. Odrađeno je istraživačko putovanje u Bosnu i Hercegovinu na kojem su pripremljene reportaže koje će biti dio sadržaja finalnog izdanja knjige.

Objava knjige pod nazivom "*Republika napuštenih pasa*" autora Dragana Grozdanića uspješno je realizirana. Knjiga donosi izbor reportažnih tekstova ovog novinara i autora, dugogodišnjeg zaposlenika tjednika *Novosti*, te predstavlja zaokruženu cjelinu njegovog višegodišnjeg novinarsko-istraživačkog rada uz dodanu dubinu i pripovjednu snagu.

Riječ je o pričama smještenima u prostore koji su često društveno, ekonomski i simbolički marginalizirani, a u javnom prostoru uglavnom slabo vidljivi ili potpuno zanemareni. Autor je takve sredine istraživao i dokumentirao na širem području Republike Hrvatske, ali i u susjednim zemljama.

Sugovornici u knjizi dominantno su pripadnici srpske zajednice, no zastupljeni su i pripadnici drugih nacionalnih manjina, uključujući hrvatsku, albansku, bošnjačku i druge zajednice, čime knjiga dobiva širi društveni i regionalni kontekst.

5.2. KALENDAR (I ROKOVNIK) SNV 2026.

Kalendar za 2026. godinu bio je, zajedno s pripadajućim rokovnikom, posvećen Zahariju Orfelinu. Kroz konceptualno osmišljen vizualni i narativni sadržaj, kalendar je predstavio Orfelina kao jednu od ključnih ličnosti srpske kulturne i prosvjetiteljske povijesti, približavajući njegovo djelovanje savremenoj publici. Zaharije Orfelin bio je jedan od najsvestranijih predstavnika srpskog prosvjetiteljstva 18. stoljeća — pisac, bakrorezac, kaligraf, povjesničar i izdavač. Njegovo djelovanje imalo je presudnu ulogu u oblikovanju kulturne i intelektualne svijesti srpske zajednice.

Kalendar predstavlja jedan od najprepoznatljivijih i najdugovječnijih izdavačkih formata, kroz koji se na suvremen i atraktivan način tematiziraju važne ličnosti i događaji za srpsku zajednicu. Poseban naglasak stavljen je na edukativnu vrijednost kalendara, koji se koristi u obrazovnim programima i aktivnostima, ali i kao sredstvo šire kulturne vidljivosti.

Kao i godinama dosad, ove godine je kalendar poslužio i kao platforma za objedinjavanje relevantne građe vezane uz Zaharija Orfelina. Dio prikupljenog materijala dobio je arhivsku vrijednost, čime je projekt dodatno doprinio očuvanju kulturne baštine i stvorio osnovu za buduća istraživanja.

5.3. DVA KURIRA

Drugo izdanje romana *Dva kurira* autora Drage Mažara uspješno je realizirano, čime je ovo značajno, ali dugo zapostavljeno djelo ponovo učinjeno dostupnim čitateljima. Roman, izvorno objavljen 1972. godine u izdanju NIP Glas iz Banje Luke, predstavlja jedno od snažnijih književnih svjedočanstava o Drugom svjetskom ratu, u kojem se kroz priču o poštovanju i požrtvovnosti istovremeno progovara i o strahotama ratovanja koje su zajedno proživljavali antifašisti različitih etničkih pripadnosti.

Autor Drago Mažar, iako hrvatske nacionalnosti, potjecao je iz obitelji koja je u Drugom svj. ratu pretrpjela teška stradanja upravo zbog svoje odanosti partizanskom pokretu. Objavljivanje drugog izdanja romana time je dobilo i dodatnu simboličku vrijednost — kao posvetu solidarnosti i zajedništvu koje ovo djelo snažno afirmira, ali i kao čin prisjećanja na važnog, danas nedovoljno prisutnog antifašističkog autora.

Novo izdanje romana obogaćeno je dodatnim sadržajima, uključujući povijesni osvrt u predgovoru, književni tekst u pogovoru te ilustracije koje prate ključne momente romana, važne i u povijesnom i u narativnom kontekstu.

5.4. MIROGOJ MONOGRAFIJA

2025. godine je realiziran projekt izdavanja kapitalne monografije Mirogoj koja obrađuje temu posljednjeg počivališta srpskih i pravoslavnih porodica na zagrebačkom gradskom groblju Mirogoj, koji osim svoje primarne funkcije, doista predstavlja i muzej na otvorenom. Njezin autor, Dragan Damjanović, profesor sa Filozofskog fakulteta Odsjeka za povijest u Zagrebu, je posebice prepoznatljiv po sakralnoj pravoslavnoj i drugoj

arhitekturi i stoga je bio najbolji mogući kandidat za ovo važno bilježenje pravoslavno-srpske povijesti Mirogoja. Monografija je u prvoj fazi projekta (2024. godina sredstvima ULJPPNM) pripremljena narativno, fotografsko-arhivski, te uobličena u knjižni blok. U drugoj fazi (2025.) knjigu su recenzirali stručnjaci, profesorica Iskra Ivezić sa katedre za povijest i profesora i Marko Špikić sa katedre za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, te je zahvaljujući uredničkom radu Ane Spasojević (aka Bezić) završen proces lekture, korekture, grafičke obrade i tiska. Na taj način monografija predstavlja trajni izvor znanja i sjećanja, ali i najbolja obrana od nasilja ili prijetnji nasiljem nad vječnim počivalištima Zagrepčana i Zagrepčanki pravoslavne vjeroispovijesti i srpske nacionalnosti.

3. ODJEL ZA RAZVOJ I INVESTICIJE

U 2025. godini Odjel je radio na poticanju ujednačenog regionalnog razvoja, stvaranju poduzetničke klime te boljem iskorištavanju potencijala jedinica lokalne samouprave (JLS) u povratničkim sredinama i u drugim sredinama gdje žive Srbi. Provedene aktivnosti:

Redovito informiranje predstavnika i članova vijeća, udruga i drugih srpskih organizacija o natjecajima u području regionalnog razvoja, poljoprivrede, gospodarstva, poduzetništva, kulture, turizma i dr. radi što bolje iskorištenosti bespovratnih sredstava koja su na raspolaganju kroz novu EU financijsku perspektivu i nacionalne fondove, te o izmjenama zakonskih propisa u ovim područjima.

Praćenje provedbe Operativnih programa za nacionalne manjine i praćenje zakonskih rješenja kojima će se unaprijediti razvojni programi na područjima gdje povijesno žive i pripadnici nacionalnih manjina.

Redovito informiranje fizičkih i pravnih osoba o uvjetima osnivanja gospodarskih subjekata i načinima ostvarivanja poticaja.

Sudjelovanje u organiziranju dvije radionice: „Zakonske obaveze poljoprivrednih gospodarstava u 2025. godini“ i „Permakulturni dizajn i regenerativna poljoprivreda“, u Poduzetničkom inkubatoru Krka Kistanje za 30 sudionika po radionici.

Savjetodavna podrška Poduzetničkom inkubatoru Krka Kistanje u organizaciji manifestacije „Fešta od okusa - Dani maslinovog ulja zaleđa Šibensko-kninske županije“. Na manifestaciji je bilo preko 50 posjetitelja.

Savjetodavna podrška pri organiziranju dvodnevnog tečaja „Izrada sapuna“ i trodnevnog tečaja „Prerada mlijeka“ u Inkubatoru Krka Kistanje,

u suradnji s Poljoprivrednom savjetodavnom službom Ministarstva poljoprivrede, za 15 sudionika po tečaju.

Savjetodavna podrška pri organiziranju programa savjetovanja (mentorstva) u procesima poslovanja u Inkubatoru Krka Kistanje, za 10 sudionika.

Savjetodavna pomoć Poduzetničkom inkubatoru Krka u provedbi projekta „Ajmo lokalno: Brendiranje Šibensko-kninske županije kao destinacije održivog turizma, prepoznatljive gastronomije i lokalne proizvodnje hrane“.

Savjetodavna podrška Poduzetničkom inkubatoru Krka u svojstvu partnera pri prijavi na natječaj za program prekogranične suradnje Interreg VI-A IPA programa Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora, s projektom "RISE HUBS – Ekosustav podrške ruralnim inovacijama" - Inovativni razvoj ruralnog poduzetništva kroz prijenos znanja i zajednički razvoj rješenja.

Savjetodavna pomoć pri razvoju projekta kulinarske akademije „Lipo Academy“ koji Ruralni poduzetnički inkubator Krka Kistanje razvija u suradnji s Gourmet Food Factory i Hrvatskom gospodarskom komorom, te razvoju projekta cikloturističke destinacije područja Kistanje-Ervenik.

Savjetovanja u postupcima izvještavanja o provedbi odobrenih projekta korisnika natječaja "Potpore za područja naseljena pripadnicima nacionalnih manjina" i korisnika natječaja "Razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrta na područjima naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina".

Sudjelovanje u provedbi projekta „Zaželi bolji život u trećoj životnoj dobi“ u okviru programa Zaželi - prevencija institucionalizacije. Nositelj je Udruga „Treća životna dob“ iz Trpinje a partner je SNV (tehnička podrška u provedbi i vidljivosti projekta). Cilj projekta je povećanje socijalne uključenosti i prevencija institucionalizacije starijih osoba i osoba s invaliditetom. Na projektu je zaposleno 15 osoba koje se brinu o 102 krajnja korisnika.

Izrađen je i predstavljen: „Katalog projektnih ideja i mogućnosti za korištenje fondova EU za subjekte od značaja za srpsku nacionalnu manjinu 2021. – 2027.“ Katalog koji je izrađen uz pomoć vanjskog konzultanta će služiti kao orijentir predstavnicima srpske zajednice za neposrednu bolju apsorpciju sredstava ESI fondova, ali i za poticanje, intenziviranje, iniciranje boljega razvoja područja sa značajnim udjelom srpske nacionalne manjine kroz ESI fondove. Katalog je predstavljen vijećnicima, zaposlenicima SNV-a i drugih organizacija značajnih za srpsku nacionalnu manjinu. Na predstavljanju kataloga prisustvovalo je 80 gostiju.

Suradnja s jedinicama lokalne samouprave i županijama oko pitanja razvoja lokalne zajednice te savjetodavna podrška JLS-a u provedbi 4 postupka javne nabave, te 5 postupaka jednostavne nabave.

Redovito sudjelovanje zaposlenika Odjela na specijaliziranim programima i edukacijama u području javne nabave te agrifood poduzetništva, marketinga i IT tehnologija.

Projekti Odjela za razvoj:

1. ŽENE SA ISTOKA V - „(NE)VIDLJIVE ŽENE U LOKALNOJ ZAJEDNICI“

Projekt su proveli SNV i Udruga žena „Negoslavčanke“ na području Vukovarsko-srijemske županije (općine: Negoslavci, Banovci, Vukovar, Borovo, Markušica, Ostrovo, Bobota) i na području Osječko-baranjske županije (Beli Manastir).

Pridruženi partneri na projektu su bili: Udruga žena „Zlatne ruke“ Markušica, Udruga žena „Banovčanke“ Banovci, Udruga žena „Jelica“ Vukovar, Udruga žena „Nura“ Ostrovo, Udruga žena „Boboćanke“ Bobota, SKD „Prosvjeta“ pododbor Borovo i FA „Čuvari tradicije baranjskih Srba“ Beli Manastir.

Projekt se proveo s ciljem povećanja broja kulturnih sadržaja koji doprinose očuvanju kulture i tradicije Srba na ovom području, ali i osnaživanja žena pripadnica srpske nacionalne manjine za aktivno sudjelovanje u zajednici. Cilj je bio i povećati broj žena u udruženjima koje će se aktivirati te ih edukacijom i stečenim vještinama potaknuti na osmišljavanje novih aktivnosti.

Provedene projektne aktivnosti:

Provedena je uvodna radionica na kojoj su predstavljene projektne aktivnosti. Odigrana je monodrama: „Iskra“ o životu Đuke Tesle, majke Nikole Tesle. Monodrama u izvedbi Maje Kolundžije Zoroe održana je u Srpskom domu u Vukovaru pred 170 sudionica.

Provedeno je osam edukativno izvedbenih radionica pod nazivom: „Prva ženska torba – Retikula“, na području Vukovara, Bobote, Belog Manastira, Borova, Negoslavaca, Banovaca, Ostrova i Markušice za ukupno 154 sudionice. Radionice su bile podijeljene na teorijski i praktični dio. Tijekom prvog dijela sudionicama je predstavljena povijest nastanka retikule, prve torbe. Imale su priliku saznati od kojih materijala i na koji način se izrađivala te kako joj se oblik mijenjao kroz povijest. U drugom dijelu radionica sudionice su imale priliku uz pomoć mentora samostalno izrađivati svoje primjerke torbi. Voditeljica radionica bila je Srđana Maksimović, magistra vizualne umjetnosti.

Provedeno je osam edukativnih radionica: „Znamenite Srпкиnje kroz epohe“ na području Vukovara, Bobote, Belog Manastira, Borova, Negoslavaca, Banovaca, Ostrova i Markušice, za ukupno 146 sudionica. Voditelj radionica bio je povjesničar Veljko Maksić koji je na zanimljiv način predstavio život i društvenu ugolu žena u srednjem vijeku.

Odigrana je Duo drama Pomahnitali, nagrađivana predstava za najbolju žensku ulogu, predstavu i glumačku bravuru, u Srpskom domu u Vukovaru pred 167 sudionica. Glumci su bili Tatjana Kecman i Miloš Đorđević iz Beograda.

Provedeno je osam edukativnih radionica: „Junakinja, Čučuk Stana, hajdučka kraljica, dvorska dama“ na području Vukovara, Bobote, Belog Manastira, Borova, Negoslavaca, Banovaca, Ostrova i Markušice. Voditeljica radionica profesorica povijesti Mirjana Oreščanin je na inspirativan način predstavila ženu koja se početkom 19. vijeka hrabro borila za bolji položaj žena u društvu. Edukacije su održane za ukupno 133 sudionice.

Održana književna večer: „Boli pesme kraj“ u Srpskom domu u Vukovaru za oko 170 sudionica. Gošća: Vesna Dedić srpska novinarka, književnica i autorica emisije Balkanskom ulicom.

Organizirana je jednodnevna posjeta Manifestaciji Dani lavande u Moravicama. Manifestaciju je posjetilo 52 sudionice koje su imale priliku saznati nešto više o kulturno-povijesnim znamenitostima kao i načinu života pripadnika srpske zajednice u tom kraju.

Provedeno je osam edukativnih radionica pod nazivom: „Društvene mreže i žene – online komunikacija, lajk ili dislajk“ na području Vukovara, Bobote, Belog Manastira, Borova, Negoslavaca, Banovaca, Ostrova i Markušice. Voditeljica radionice Irena Mikulić, iz PRONI – centra za socijalno podučavanje iz Osijeka govorila je o ogromnom utjecaju društvenih mreža te kako uspješno prevenirati svaki oblik govora mržnje i nasilja koje je sveprisutno na društvenim mrežama. Na radionicama je bilo ukupno 86 sudionica.

Provedene su edukativne radionice za jačanje kapaciteta članica udruga za pripremu, prijavu i provedbu projekata u području kulture. Područje provedbe: Grad Vukovar.

Izravni korisnici projektnih aktivnosti: žene pripadnice srpske nacionalne manjine, sudionice projekta i žene članice lokalnih udruga (oko 250 sudionica). Neizravni korisnici: šira lokalna zajednica.

Projektne aktivnosti pratile su se u lokalnim medijima te preko web stranica i društvenih mreža partnera na projektu. Radi što boljeg informiranja zajednice i osiguranja vidljivosti projekta ostvarena je

suradnja sa sljedećim medijima: Radio Dunav, Radio Borovo, Radio Banska kosa, portal Srbi.hr, portal Novosti, časopis Izvor.

Planirane aktivnosti doprinose povećanju kvalitetnih sadržaja važnih za očuvanje manjinskog identiteta, te stjecanju novih znanja i vještina. Veliki broj sudionika je pokazatelj dobrog motiviranja članova lokalne zajednice te je važno da se i dalje radi na njihovom osnaživanju i očuvanju tradicije i kulture na području VSŽ i OBŽ.

Evaluacije su se provele putem evaluacijskih upitnika.

Projekt doprinosi poboljšanju kvalitete društvenog života u zajednici, jačanju suradnje među lokalnim udrugama, jačanju kapaciteta žena i stvaranju baze novih ideja i inicijativa za lokalnu zajednicu.

2. MANIFESTACIJA „DANI LAVANDE I SRPSKE KULTURE“

U Moravicama je u periodu od 07.07.2025. do 13.07.2025. održana četvrta po redu Manifestacija „Dani lavande i srpske kulture“ čiji je cilj bio promovirati kulturnu baštinu Srba na području Primorsko-goranske županije (PGŽ). Manifestacija je kroz bogat sedmodnevni program ponudila pregršt raznolikih radionica za djecu i odrasle kao i bogat kulturno umjetnički program. Partneri u provedbi: SNV i Vijeće srpske nacionalne manjine Grada Vrbovskog.

Provedene aktivnosti:

Prvog dana manifestacije u prostorijama stare škole u Dokmanovićima održane su dvije radionice. Prva je bila kreativna foto radionica za djecu. Voditeljica radionice Natalija Dokmanović educirala je djecu kako izraditi fotografije lavande i tradicijskih prozivoda. Drugu radionicu pod nazivom „Lavanda – miris, zdravlje i inspiracija“ održala je za 15 sudionika predavačica Borjanka Smojver.

Manifestacija je drugog dana nastavljena kreativnom likovnom radionicom pod vodstvom profesora Novice Vučinić. Na radionici je aktivno sudjelovalo 10 djece koja su uz stručno vodstvo izrađivala svoje likovne radove s motivima lavande. Edukativno predavanje o uzgoju i preradi bobičastog voća za preko 30 sudionika održao je kolekcionar starih sorti Đorđe Dokmanović na imanju obitelji Dokmanović u zaseoku Vukelići.

Treći dan obilježila je kreativna radionica za djecu uz stručno vodstvo profesora Gordane Vučinić te likovna radionica za 20 osoba pod vodstvom profesora Novice Vučinić.

Četvrtog dana manifestacije kulinarsku radionicu za djecu i mlade održala je Gordana Vučinić u prostorijama stare škole u Dokmanovićima za 10 sudionika. Istog dana održana je edukativna radionica pod nazivom „Mudrost biljaka“ pod vodstvom Marte Blažević, te predavanje „Šumski putopis“ koje je održao Amir Hadžibegović za preko 20 sudionika.

Petog dana održana su dva pub kviza znanja i to jedan za djecu i jedan za odrasle pod vodstvom stručnjaka Tomislava Kvaternika. Veliki broj sudionika aktivno je sudjelovao u natjecanju u poznavanju povijesti, kulture, tradicije i običaja.

Šestog dana manifestacije goranski proizvođači izložili su domaće proizvode od lavande ali i druge autohtone proizvode. Mjesto izlaganja bilo je Kanjon Kamačnik. Održana je i edukativna šetnja i razgledavanje nasada lavande na imanju OPG Goransa uz predavanje o lavandi i ljekovitom bilju pod nazivom „Lavanda u zalazak sunca“- voditelji predavači su bili članovi OPG Goranasa. Izložbu proizvoda i polja lavande imali su prilike posjetiti i vijećnice te članice brojnih udruga žena iz Vukovarsko-srijemske županije koje su u velikom broju posjetile manifestaciju.

Sajam domaćih proizvoda nastavljen je sedmog dana manifestacije u perivoju Hrama Sv. Georgija u Dokmanovićima. Za potrebe promocije manifestacije izrađeni su promo paketi od lavande. Centralni događaj Dana Lavande bio je večernji koncert klasične glazbe u polju lavande, koji je priredio Gudački kvartet Sebastian (Anđelko Krpan, violina, Teodora Sucala Matei, violina, Nebojša Floreani, viola, Smiljan Mrčela, violončelo). Koncertom je na najljepši način zaokružena ova bogata i raznolika manifestacija posvećena očuvanju kulture, tradicije, prirode i lokalnih proizvoda. Pored brojnih posjetitelja iz Gorskog Kotara (preko 150 posjetitelja) centralni događaj su posjetili i vijećnici Bjelovarsko-bilogorske te Koprivničko-križevačke županije (preko 60 članova).

Izravni korisnici projekta: članovi VSNM Grada Vrbovskog i lokalno stanovništvo. Neizravni korisnici: šira lokalna zajednica.

Na završnoj konferenciji predstavljeni su rezultati projekta. Vijećnici su nakon radionice evaluirali provedbu programa i dali prijedloge za dodatne sadržaje kojima bi se manifestacija u 2026. godini mogla obogatiti. Manifestacija je medijski praćena putem portala Srbi.hr, Portala Gorske novosti, Portala Novosti, VIDA kanala, te mrežne stranice Grada Vrbovskog, mrežne stranica TZ Gorski kotar, društvene mreže SNV-a i Prosvjete, TZ Gorski kotar, Gorskih novosti. U izvještajnom razdoblju nije bilo prepreka pri provedbi projektnih aktivnosti. Zahvaljujući manifestaciji na kojoj je bilo preko 250 sudionika i posjetitelja ojačani su kapaciteti Vijeća za provedbu programa koji doprinose njegovanju kulture i razvoju lokalne zajednice.

3.KORIJENI UZ VODU - TRADICIJE KOJE TRAJU

Projekt su proveli SNV i Udruga žena Pudarce, Bijelo Brdo na području OBŽ, općina Erdut, naselje Bijelo Brdo.

Pridruženi partneri na projektu su bili: Osnova škola Bijelo Brdo i Općina Erdut.

Cilj projekta bio je promocija i očuvanje tradicije i običaja Srba s područja Osječko-baranjske županije. Porodice koje su stoljećima živjele uz rijeku Dravu razvile su jedinstvene običaje usko povezane s njihovim načinom života, prirodom i poviješću. Ovi običaji su se prenosili s koljena na koljeno, oblikujući njihovu kulturnu baštinu koju je potrebno sačuvati za buduće generacije.

Provedene aktivnosti:

Istražena je arhivska građa o običajima, starim zanatima i tradiciji te je ostvarena je suradnja s lokalnim arhivom, Tradicijskom kućom Bijelo Brdo, Narodnom knjižnicom iz Dalja i Arheološkim muzejom iz Osijeka.

U okviru etnoloških istraživanja prikupljena su postojeća istraživanja o običajima Srba u ovom kraju te obavljeni razgovori s mještanima koji žive uz Staru Dravu.

Stručnjakinja iz konzervatorskog odjela Ministarstva Kulture RH u Osijeku Mirela Ravas održala je radionicu pod nazivom: „Kako se običaji u Bijelom Brdu razlikuju od onih u drugim selima uz Dravu?“.

Izrađen je digitalni arhiv koji sadrži stare dokumente i fotografije Bijelog Brda – sela sa Stare Drove. Zahvaljujući digitalnom arhivu dokumentirani su običaji sela, snimljeni su videozapisi i fotografije lokalnih stanovnika koji govore o tradiciji i običajima Srba s ovog područja. Prikupljeni materijali biti će dostupni putem društvenih mreža dok će se fizički materijali čuvati za buduće generacije u Tradicijskoj kući u Bijelom Brdu. Voditelj aktivnosti bio je Goran Jović, stručnjak za digitalizaciju sadržaja.

U prostorijama Tradicijske kuće u Bijelom Brdu pred 32 sudionika predstavljani su sadržaji izrađeni kroz projekt.

U okviru suradnje sa OŠ Bijelo Brdo provedene su edukativne pričaonice: „Stari za mlade - običaji i legende Bijelog Brda“. Voditelj i moderator pričaonice bio je Đorđe Nešić. Cilj edukativne pričaonice je potaknuti djecu na istraživanje običaja i tradicije života uz rijeku. Kroz ovaj projekt 38 učenika 5. i 6. razreda osnovne škole Bijelo Brdo i 10 nastavnika potaknuti su da istražuju običaje svojih porodica te da na srpskom jeziku i ćirilicom pismu napišu literarni rad o običajima koje su istražili.

U okviru aktivnosti pod nazivom: „Promocija zaboravljenih zanimanja i starih zanata“ 10 učenika i preko 20 sudionika posjetili su lokalnog ribara.

Kroz razgovor svi prisutni su dobili pregršt zanimljivih informacija o zaboravljenim običajima i starim zanatima te o tradicionalnim načinima ribolova.

Izravni korisnici projekta: članovi vijeća, sudionice projekta i članice lokalnih udruga, učenici i nastavnici osnovne škole, ukupno 110 korisnika. Neizravni korisnici – šira lokalna zajednica.

Projektne aktivnosti praćene su u lokalnim medijima te preko web stranica i društvenih mreža partnera na projektu. Radi što boljeg informiranja zajednice i osiguranja vidljivosti projekta ostvarena je suradnju sa sljedećim medijima: Portal Novosti, Radio Borovo, Portal 031 Osijek, Radio Dunav, Radio Vukovar.

Kroz zajedničke aktivnosti i događaje projekt je pridonio ponovnom otkrivanju i vrednovanju lokalnih običaja, vještina i znanja. Projekt također pridonosi očuvanju nematerijalne kulturne baštine putem dokumentacije, snimanja intervjua s lokalnim stanovnicima i stvaranja arhiva. Također, zahvaljujući projektnim aktivnostima potaknuta je veća svijest o važnosti rijeke kao prirodnog resursa i potrebi za njezinim očuvanjem. U izvještajnom razdoblju nije bilo prepreka pri provedbi projektnih aktivnosti. Evaluacije su provedene putem evaluacijskih upitnika.

4.EDUKATIVNE RADIONICE I PROMIDŽBENE AKTIVNOSTI

Tokom 2025. godine proveden je veliki broj edukativnih radionica za jačanje kapaciteta vijećnika i tajnika vijeća za pripremu i provedbu aktivnosti i projekata usmjerenih na razvoj lokalne manjinske zajednice. Tijekom ožujka i travnja 2025. godine održane su radionice u: Treštanovcima (15 sudionika), u Bjelovaru (15 sudionika), u Sokolovcu (16 sudionika), u Malom Gradcu (15 sudionika), u Vrhovinama (7 sudionika) te tri radionice u Rijeci za ukupno 55 sudionika. U studenom i prosincu 2025. godine provedene su edukativne radionice u Trpinji i Negoslavcima (10 sudionika), dvije edukativne radionice u Narti (8 sudionika), radionica u Sokolovcu (10 sudionika) i radionica u naselju Ribnjak KKŽ (5 sudionika). U izvještajnom razdoblju provedene su i tri edukativne radionice u Ruralnom poduzetničkom inkubatoru Krka Kistanje, za 10 sudionika po radionici.

Organizirane su dvije edukativne radionice na temu „Erozija tla“ u Šodolovcima i Ostrovu, za 10 sudionika.

Organizirane su dvije edukativne radionice „Degradacija dragocjenih resursa – tla i vode“ u Tenji i Negoslavcima, za po 10 sudionika na radionici.

Organizirane su tri edukativne radionice „Poljoprivreda nove generacije – poljoprivreda i umjetna inteligencija“ u Dalju, Trpinji i Jagodnjaku za 18 sudionika.

Izravni korisnici edukacija bili su vijećnici i tajnici vijeća dok su neizravni korisnici stanovnici lokalnih zajednica.

Zahvaljujući provedbi edukacija ojačani su kapaciteti vijećnika i tajnika Vijeća srpske nacionalne manjine Šibensko-kninske, Primorsko-goranske, Sisačko-moslavačke, Požeško-slavonske, Koprivničko-križevačke, Ličko-senjske i Bjelovarsko-bilogorske za praćenje pripremu i provedbu projekata usmjerenih na razvoj lokalne manjinske zajednice. U okviru aktivnosti izrađeno je 100 paketa promo materijali (proizvodi od domaćih proizvođača: maslinovo ulje, bademi, pločice od smokve i med) koji će poslužiti za potrebe vlastite promidžbe SNV-a na stručnim skupovima, sajmovima i drugim događajima koji su u vezi s ciljevima i djelatnošću SNV-a.

Provedene su evaluacije radionica te je primjetan veliki interes za novim setom edukacija u raznim područjima budući da se provedbom ovakvih edukacija razvija sustavni pristup za jačanje kapaciteta dionika koji mogu doprinijeti razvoju lokalne zajednice.

Radionice su bili medijski praćene od strane manjinskih Vijeća i SNV-a.

U izvještajnom razdoblju nije bilo prepreka za održavanje radionica. Sve se provelo u skladu sa predviđenim planom, dinamikom i troškovima.

5. TERENSKE POSJETE SAJMOVIMA I STRUČNIM SKUPOVIMA

U 2025. godini organizirana je posjeta sajmu EXPOTROF, u Ateni, Grčka, koji se održavao u periodu od 01. - 03.02.2025. godine. Sajam održan u MEC - Mediterranean Exhibition Center, Paiania, okupio je više od 500 odabranih malih proizvođača poljoprivredno prehrambenih proizvoda iz cijele Grčke. Na sajmu su predstavljeni tipični mediteranski proizvodi, ali i noviteti iz područja gastronomije i prehrambene industrije.

U ožujku 2025. godine organizirana je posjeta Mediteranskom sajmu zdrave prehrane, ljekovitog bilja i zelenog poduzetništva u Dubrovniku s ciljem razvoja kulturno-tehničke suradnje i valorizacije tradicijske gastronomije. Na sajmu su brojni izlagači predstavili nove trendove u proizvodnji i brendiranju zdrave hrane.

Uslijed sprečenosti zaposlenika Odjela na planirani odlazak na TUTTOFOOD, međunarodni sajam koji se održavao u svibnju 2025. godine u Milanu u Italiji organizirana je posjeta Međunarodnom sajmu poljoprivrede „EXPO SAGRIS 2025.“ u studenom u Madridu u Španjolskoj. Sajam je u fokusu imao rješavanje aktualnih izazova naglašavajući

važnost inovacija, održivosti, klimatskih promjena i promociju običaja i tradicije. Na izlagačkom dijelu predstavljen je širok spektar dionika, uključujući proizvođače poljoprivrednih strojeva, tehnološke i digitalne tvrtke, udruge. Uz izložbe, održan je i bogat program konferencija i okruglih stolova koji su obuhvatili ključne teme poput poduzetništva, uloge žena u ruralnom razvoju, primjene biotehnologije te ekonomske, okolišne i društvene održivosti.

Za vijećnike s područja Požeško-slavonske i Bjelovarsko-bilogorske županije organizirana je posjeta 92. Međunarodnom sajmu poljoprivrede u Novom Sadu. Osim sudjelovanja na velikom broju edukacija iz relevantnih oblasti vijećnici su imali prilike da pogledaju i razne kulturne sadržaje i nastupe kulturnih društava. Pored brojnih prezentacija nove mehanizacije, opreme i usluga, članovi Vijeća prisustvovali su i specijaliziranim radionicama i promocijama novih tehnologija te razvoja proizvoda i usluga s naglaskom na gastronomske i tradicijske proizvode. Posjeta sajmu koja je organizirana za 50 članova vijeća medijski je praćena od strane manjinskih Vijeća i SNV-a.

Zahvaljujući posjetama sajmovima jačaju se kapaciteti vijećnika i zaposlenika SNV-a koji stečena znanja mogu koristiti za izradu i provedbu razvojnih politika i projekata na područjima naseljenim srpskom nacionalnom manjinom. Na sajmovima se širi mreža kontakata, stječu nova znanja. Modernim konceptom sajmovi istovremeno podstiču kulturnu suradnju te integriraju unapređenje znanja, proizvodnje i primjenu znanosti u službi razvoja.

6.PROMOCIJA KULINARSKE BAŠTINE BUKOVICE

Projekt su zajednički proveli SNV i VSNM općine Kistanje.

Pridruženi partner: Općine Kistanje. Cilj projekta bio je očuvanje izvornosti, raznolikosti i autentičnosti te valorizacija srpskih tradicionalnih gastronomskih specijaliteta kroz povijest tj. kulinarske baštine Bukovice.

U okviru projekta organizirane su dvije gastro manifestacije:

Manifestacija Dani sira i malinovog ulja je organizirana u srpnju 2025. godine u Eko centru s tržnicom u Kistanjama s ciljem valorizacije i promocije izvornih sireva, kao i prezentacije različitih vrsta sireva i maslinovog ulja sa područja Bukovice. Na manifestaciji su prezentirani tradicionalni načini pripreme sireva specifičnih za ovo područje, provedena je kreativna radionica te kulturno-zabavni program uz nastup lokalnog KUD-a Dositej Obradović. Manifestaciju je posjetilo oko 150 gostiju.

Manifestacija Bukovački pijat je organizirana u kolovozu 2025. godine s ciljem valorizacije tradicionalnih jela specifičnih za područje Bukovice. Tokom manifestacije prikazani su tradicionalni načini pripreme jela, te narodni običaji za stolom. U okviru kulturno-zabavnog programa nastupio

je lokalni KUD-a Dositej Obradović. Manifestacija koja je održana u Eko centru u Kistanjama posjetilo je preko 150 gostiju.

Izravni korisnici: vijećnici i izlagači na manifestaciji. Neizravni korisnici: mještani s područja Bukovice, posjetitelji u obilasku NP Krka, lokalne kulturne institucije, članovi SKD Prosvjeta pododbor Kistanje, Općina Kistanje te šira lokalna zajednica. Manifestacije koje je posetilo oko 300 gostiju su promovirane putem društvenih mreža partnera na projektu, tjednika Novosti i radio postaje Knin. U sklopu manifestacija, organiziran je i sajam tradicionalnih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda i suvenira.

Putem ovakvih manifestacija nastoje se valorizirati i promovirati kulinarska baština, odnosno elementi autohtone kuhinje, ali i suvremena gastronomska ponuda. Predstavljanje i promocija lokalno proizvedenih, visokokvalitetnih, jedinstvenih proizvoda doprinosi razvoju kulturne i turističke ponude lokalne zajednice. Predstavljanjem kulinarskog identiteta kao dijela nematerijalne baštine i njegovim uključivanjem u turističku ponudu doprinosi se boljem imidžu područja Bukovice te razvoju tradicionalnih proizvoda.

Sve projektne aktivnosti su realizirane u skladu s planom i odobrenim proračunom.

7.ZNANSTVENI SKUP "SRPSKO – HRVATSKI ODNOSI"

U suradnji sa Udrugom za povijest, suradnju i pomirenje održan je 18. po redu znanstveni skup „Srpsko-hrvatski odnosi“ u Golubiću Obrovačkom u Zadarskoj županiji. Ključna tema skupa je bila "Hrvatsko-srpski odnosi".

Na samom otvaranju skupa svoj književni osvrt pod naslovom „Baba Joka“ dala je Dragana Vukanac, koja je i autor izložbe predmeta od keramike s temom pomirenja.

Na panelu „Hrvatsko – srpski odnosi – Povijesna gledišta“ održana su sljedeća predavanja:

- Đorđević Ljubica, Mihajlov Jelena: Group Contact and Multiple Identites in the German-Danisch border Region
- Gavrilović Darko: Povijesne putanje međunacionalnih kompromisa: hrvatsko-srpska politička suradnja u Trojednici i kontrast Schleswiga na početku 20. stoljeća
- Josipović Damir: Experiences of Croats and Serbs living in Slovenia - case study on minority protection
- Đurđević Savić, Političke stranke: Pronalaženje zaštite, saveznika i zastupanja – srpska manjina u Hrvatskoj

- Filip Škiljan, Kultura sjećanja i dokumentirano stradanje Srba iz Zagreba i Rijeke u Domovinskom ratu 1991.-1995.

Na sesiji „Umrežavanje turističkih subjekata bukovačkog kraja i Južne Like“ prezentirani su sljedeći radovi:

- Veselinović Janko, Blešića Ivan: „Putevima Teslinih predaka“
- Mladenović Jasmina, Janko Veselinović: „Uloga prirodne baštine u održivom razvoju ruralnog turizma Bukovice i Južne Like“
- Pivac Tatjana, Besermenji Snežana: „Značaj turističkih subjekata – turističkih zajednica i agencija za turizam Zadarske i Ličko – senjske županije“ Besermenji Snežana, Pivac Tatjana: „Ranohrišćanske crkve u Severnoj Dalmaciji“.

Sudionicima skupa predstavljeno je kulturno nasljeđe Sjeverne Dalmacije i Like putem obilaska spomenika kulture. Organizirana je posjeta Deringaju, u općini Gračac koje je rodno mjesto majke Nikole Tesle, Georgine – Đuke Mandić i njegovog ujaka Petra Mandića. Također organiziran je jednodnevni izlet u mjesto Srb, gdje su sudionici obišli spomenik ustanku naroda protiv fašizma, kao i izvor rijeke Une. U narednim danima organizirane su posjete kanjonu Krnjeze (vidikovac) Krupe, Kudinom mostu, manastiru Krupa kao i znamenitosti u Šibeniku (crkva sv. Julijana i katedrala sv. Jakova.

Organizirana je izložba domaćih proizvoda i zbirke za „Muzej kože“ te izložba 30 autentičnih fotografija pastira s Velebita.

Znanstveni skup je praćen u lokalnim medijima, na društvenim mrežama, web stranicama općina i vijeća te partnera na projektu.

Skup je već postao jedan od važnih događaja za srpsku zajednicu u Hrvatskoj. Ovaj skup predstavlja umrežavanja kako znanstvenih institucija tako i organizacija nacionalnih manjina. Sudionici prezentiraju primjere dobre prakse, istaknuvši važnost institucionalne podrške za održavanje i jačanje manjinskih zajednica.

4. INFORMIRANJE

U 2025. godini nastavljen je program informiranja pripadnika i pripadnika srpske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj o zbivanjima u zajednici i opće hrvatske javnosti o toj zajednici i njenim aktivnostima putem Samostalnog srpskog tjednika Novosti i Portala Novosti. Ostvarivanje prava na informiranje pripadnika i pripadnica srpske nacionalne manjine jedan je od prioriteta Srpskog narodnog vijeća, čime se doprinosi aktivnostima iz "Operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje

2024. – 2028." (aktivnost 8.16.). Riječ je o nastavku redovne aktivnosti koja se već godinama kontinuirano provodi. Zemljopisno područje provedbe projekta je područje cijele Republike Hrvatske.

Očuvanje kulturne baštine, jezika i identiteta srpske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, borba protiv govora mržnje i svih oblika nasilja u društvu, uz jačanje medijske pismenosti u vezi tih problema, prioriteti su tjednika Novosti i osnovni smjer njegove uređivačke politike. Novosti doprinose očuvanju etničkog, kulturnog i jezičnog identiteta srpske nacionalne manjine, a istovremeno njenom povećanom vidljivošću i ravnopravnim sudjelovanjem u medijskom životu daju doprinos kulturnom, društvenom, gospodarskom i svakom drugom razvoju Republike Hrvatske. Kao jedini tjednik u Hrvatskoj koji koristi dva pisma, latinicu i ćirilicu (koja je jedna od komponenti identiteta Srba u Hrvatskoj, ujedno jedno od tri pisma kojim su se služili slavenski narodi), Novosti čuvaju jezičnu i kulturnu posebnost srpske nacionalne manjine, doprinose destigmatizaciji ćirilice i njenoj afirmaciji kao sredstva sporazumijevanja, ne samo unutar srpske zajednice nego i unutar opće javnosti u Hrvatskoj.

Kao i ostali mediji nacionalnih manjina, Novosti su orijentirane na praćenje i izvještavanje o političkim, društvenim, privrednim, obrazovnim, kulturnim, folklornim i drugim zbivanjima unutar manjinske zajednice, pri čemu naglasak stavljaju na životnu svakodnevicu i specifične probleme područja u Hrvatskoj gdje žive pripadnice i pripadnici srpske nacionalne manjine. U odnosu na ostale manjinske medije Novosti se izdvajaju konceptom ravnopravnog sudjelovanja na hrvatskom medijskom tržištu. Povezivanje specifičnih manjinskih tema s općenacionalnim temama i njihova kontekstualizacija u odnosu na regiju i svijet posebno su važni, jer bez isticanja te međuzavisnosti nije moguće shvatiti ni položaj neke manjine u pojedinom društvu ni utjecaj aktualnih društvenih procesa na položaj manjina.

1. TJEDNIK NOVOSTI

U 2025. godini Samostalni srpski tjednik Novosti nastavio je izlaziti u tjednom ritmu: publicirana su ukupno 52 broja, i to u povećanom obimu u odnosu na prethodnu godinu, točnije na 48 do 56 stranica, ovisno o tome je li pojedini broj sadržavao jedan od tri podliska ili ne. Naime, dva puta mjesečno u sklopu Novosti na 8 stranica izlazi podlistak „Privrednik“ u izdanju Srpskog privrednog društva Privrednik (ukupno 24 broja u 2025.), dva puta mjesečno na 8 stranica izlazi i podlistak „Nada“ čiji je izdavač Srpski demokratski forum (također su objavljena 24 broja), dok jednom

mjesečno na 8 stranica izlazi podlistak „Kulturne Novosti“ (ukupno 12 brojeva u 2025. godini).

Novosti su u 2025. štampane u nešto više od 5.800 primjeraka tjedno, od čega je oko 2.600 primjeraka dijeljeno besplatno putem mreže Srpskog narodnog vijeća i drugih srpskih organizacija, dok je oko 3.200 primjeraka distribuirano na kioscima širom Hrvatske po cijeni od 1,33 eura i u pretplati za tuzemstvo i inozemstvo. Prosječno je prodano oko 900 primjeraka tjedno.

U januaru 2025. u prostoru Srpskog kulturnog centra u Zagrebu održan je program obilježavanja 25. godišnjice Novosti, kao jednog od tri najstarija politička tjednika u Republici Hrvatskoj. U sklopu programa postavljena je izložba izabranih naslovnica Novosti. Kustosica izložbe je bila Davorka Perić, a dizajner Igor Stanišljević. Nakon izložbe u istom je prostoru održan koncert višeinstrumentalne glazbenice Stele Rade. Druge večeri održana je promocija monografije Rade Dragojevića „Slučaj Novosti“ (objavljene u izdanju SNV-a i nakladničke kuće Srednja Europa) na kojoj su, uz autora, govorili umirovljena profesorica Filozofskog fakulteta Nadežda Čačinović, zatim Milan F. Živković koji je svojedobno bio zadužen za izradu medijske strategije u Ministarstvu kulture, te bivši urednik Novosti Ivica Đikić. Promociju je moderirala novinarka Faktografa Tajana Broz. Izložba naslovnica je trajala do 25. januara, a svi su programi bili izuzetno posjećeni (ukupno oko 400 posjetitelja).

Novinarke i novinari Novosti nastavili su u 2025. informirati pripadnice i pripadnike srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj o zbivanjima u zajednici i opću hrvatsku javnost o toj zajednici i njenim aktivnostima. Pratili su rad srpskih manjinskih kulturnih, društvenih, vjerskih, sportskih i drugih organizacija; pisali o historijskom revizionizmu i bilježili primjere govora mržnje (uključujući i učestale uvrede i prijetnje samim Novostima); analizirali odnos društva prema ratnim zločinima i njihovim počiniteljima; bavili se reakcijama na Thompsonove koncerte i (ne)kažnjavanjem korištenja pozdrava "Za dom spremni" u javnom prostoru; analizirali udruge koje stoje iza zabrane održavanja benkovačkog festivala "Nosi se" i pokušaja sprečavanja održavanja festivala FALIŠ u Šibeniku (ponajviše u istraživačkim tekstovima Hrvoja Šimičevića); pisali o napadima na sudionike Dana srpske kulture u novembru itd.

Primjerice, Novosti u maju donose iscrpan tekst o vojnoj i policijskoj akciji "Džep 93" koja je provedena u septembru 1993. na području više sela u Lici, a tokom koje je ubijeno više od 80 civila srpske nacionalnosti, uglavnom starije dobi. Ta akcija predstavlja jedan od najgorih primjera

nasilja tokom rata u Hrvatskoj, istaknuli su autori istraživanja Branka Vierda i Nikola Puharić. Krajem istog mjeseca Novosti su objavile, u dva nastavka, minuciozno istraživanje slobodne novinarke Barbare Matejčić o tome kako su 1992. u Brčkom nastale jedine profesionalne fotografije iz rata u bivšoj Jugoslaviji koje prikazuju čin smaknuća. Novinarka je istražila je li fotografiranje smaknuća civila bošnjačke nacionalnosti bilo dogovoreno kao propaganda i jesu li fotografi egzekutoru možda platiti za ubojstvo. Članci Barbare Matejčić bili su u ovom izvještajnom razdoblju među najprenošenijim tekstovima Portala Novosti u regiji. A u povodu 30. godišnjice vojne operacije "Oluja", Novosti početkom augusta donose niz tekstova o manje poznatim događajima za vrijeme i neposredno nakon "Oluje" u kojima su stradali izbjeglice, brojni civili i njihova imovina.

Od reportaža valja istaknuti one Dragana Grozdanića, jednog od najposvećenijih reportera Novosti, koji je nakon višednevnog obilaska Banje Luke, banjolučkog prstena i distrikta Brčko donio seriju reportaža o današnjem životu ljudi u tim područjima i njihovim nastojanjima da prevladaju podjele nastale u ratu.

Novosti su i u 2025. nastavile objavljivati tekstove o znanstvenim i popularno-znanstvenim temama, bilo da se radi o prirodnim ili društveno-humanističkim znanostima ili njihovom interdisciplinarnom povezivanju.

Novinarke i novinari Novosti dobili su i u 2025. godini nekoliko nagrada i priznanja za svoj rad. Žiri Hrvatskog novinarskog društva izabrao je u maju, treću godinu zaredom, istraživačkog novinara Hrvoja Šimičevića među četvero kandidata za novinara godine. Šimičević je kandidiran zbog tri serije istraživačkih tekstova: u prvoj se posvetio analizi tzv. crne internacionale, tj. otkrivanju međunarodne mreže ultrakonzervativaca, neoliberalnih ekstremista i protivnika prava žena i manjina, u drugoj se bavio daljnjim jačanjem historijskog revizionizma u Hrvatskoj, a treća se serija fokusirala na aferu oko svojedobne obnove zgrade Ministarstva znanosti. Dragan Grozdanić dobio je početkom oktobra nagradu na 11. festivalu reportaže i reportera Fra Ma Fu za dvije reportaže o Unskoj pruzi, objavljene u listopadu 2024. Priče istražuju živote ljudi koji žive uz nekada važnu željezničku prugu, koja više puta prelazi granicu Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a sada je zapuštena i devastirana. U novembru, povodom proslave desetogodišnjice Svjetskog dana romskog jezika, predstavnici romske zajednice u Hrvatskoj uručili su novinaru Novosti Nenadu Jovanoviću zahvalnicu, i to "za doprinos integraciji romske nacionalne manjine u hrvatsko društvo".

Od 316 prijava iz svih 27 država članica Europske unije, slobodna novinarka Barbara Matejčić odabrana je među desetero finalista nagrade "Daphne Caruana Galizia" za istraživačko novinarstvo u 2025. Nominirana je za članke "Širokokutni kadar smrti" i "Negativi s predumišljajem" o fotografijama ubojstva civila u Brčkom 1992., koji su objavljeni na Portalu Novosti i u štampanom izdanju. Za iste je tekstove Matejčić u decembru primila regionalnu nagradu "Srđan Aleksić", u kategoriji "Za hrabrost", a žiri je naveo da njen "istraživački rad demonstrira najviše standarde novinarskog zanata: precizno, dokumentovano i bez senzacionalizma rekonstruiše ratni događaj koji je decenijama ostao iskrivljen".

2.PORTAL NOVOSTI

Rad Portala Novosti (www.portalnovosti.com) i u 2025. godini podupirala je američka zaklada National Endowment for Democracy (NED) u sklopu programa "Fostering Cross-Border Cooperation Among Independent Online Media". Riječ je o devetom po redu projektu koji Novosti provode u suradnji s portalom Tačno.net čiji je izdavač Centar za kritičko mišljenje iz Mostara. Novosti i Tačno.net dobivaju NED-ovu potporu redovito od 2016. godine, a ona trenutačno osigurava plaće za petero zaposlenih novinara na Portalu Novosti. Tekući grant započeo je 1. oktobra 2024. i inicijalno je trebao trajati do 30. septembra 2025., ali je produžen do 31. maja 2026. godine, uz osigurana dodatna sredstva. U sklopu tog 20-mjesečnog granta Portal Novosti i Tačno.net za svoje će aktivnosti primiti 298.533 USD.

Prema metodologiji Google Analyticsa, Portal Novosti je u 2025. godini imao 1.849.321 korisnika, 4,6 milijuna sesija i 10.286.775 milijuna prikaza stranica.

Na Portalu Novosti i dalje se sukcesivno tokom tjedna objavljuju svi tekstovi iz aktualnog štampanog izdanja Novosti, ali je portal posljednjih godina intenzivirao vlastitu proizvodnju vijesti i tema. Naime, u posljednje četiri godine utrostručio se broj članaka napisanih isključivo za portal, tako da je on sada prestigao broj onih iz štampanog izdanja. Budući da se na portalu vijesti i ostale novinarske forme objavljuju u dnevnom ritmu, na njemu je angažiran i veći broj novinara vanjskih suradnika nego što ih piše za štampano izdanje Novosti.

U maju 2025. godine dovršen je redizajn Portala Novosti, rađen s ciljem poboljšanja tehničkih performansi i osuvremenjivanja portala, veće preglednosti sadržaja i bolje rubriciranosti, integriranja audio-vizualnog sadržaja, izraženije multimedijalnost i slično. Nakon njegove implementacije u junu pokazatelji su, prema Google Analyticsu, sljedeći:

od 1. jula do 19. septembra 2025. u odnosu na 2024. godinu prosječan broj pregleda po aktivnom korisniku porastao je +121 posto. Prosječan aktivni korisnik proveo je na portalu 10 minuta (+107 posto). Pregledi stranica bilježe porast +32 posto; sesije s visokom angažiranošću iz Hrvatske +23 posto. Na mobilnim uređajima, prosječno vrijeme angažmana po korisniku raslo je +114,65 posto. Iako se temelje na tri mjeseca, ovi rezultati pokazuju jasna poboljšanja u angažmanu, navigaciji i zadržavanju na portalu, posebno na mobilnim uređajima.

Redizajn Portala Novosti osvojio je krajem oktobra 2025. drugo mjesto u kategoriji "Digital Design of the Year" nagrade SoMo Borac powered by Aleph, kojom se nagrađuju najbolji digitalni radovi u regiji. Novosti su drugo mjesto osvojile kao relativno mali medij u odnosu na velike medijske grupe i telekome koji su konkurirali za ovu nagradu (prvo mjesto pripalo je Hrvatskom telekomu, a treće United Mediji).

Promocija sadržaja tjednika i Portala Novosti odvija se i putem društvenih mreža (prije svega Facebooka i Instagrama). I u 2025. godini Novosti su svakog tjedna pomoću inovativnih formata – primjerice galerija slika, fotokolaža, istaknutih citata svojih sugovornika i sl. – diversificirale svoje objave i kreirale nove rubrike u cilju informiranja i educiranja čitateljica i čitatelja na društvenim mrežama.

3. RADIJSKI PROGRAM

U radijskom medijskom prostoru Republike Hrvatske nema dovoljno formata i sadržaja koji pokrivaju teme od interesa za srpsku nacionalnu manjinu. Osim političkog konteksta, srpskoj nacionalnoj manjini u Hrvatskoj se pridaje znatno manje medijske pažnje te nedostaju priloge koji bi cjelovitije prezentirali društveni i kulturni život Srba sa ovih prostora. Ovakav medijski sadržaj ima za cilj uticati na smanjenje medijske marginalizacije i zanemarenosti srpske nacionalne manjine u medijskom, a posebno u radijskom prostoru Republike Hrvatske. Na području istočne Hrvatske evidentiran je velik broj pripadnika srpske nacionalne manjine koji redovito konzumiraju sadržaje radio stanica stoga je Srpsko narodno vijeće naručilo proizvodnju sljedećih radijskih emisija:

3.1. Ciklus radio emisija "Kultura petkom u dva" u trajanju od 20 minuta na srpskom jeziku, radio Banska kosa

Emisija „Kultura petkom u dva“ je 20 minutna emisija kulturno-obrazovnog karaktera na srpskom jeziku bazirana na temama iz kulture srpskog naroda sa područja Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske

županije, ali i kulturnog nasljeđa Srba uopće. Izravni korisnici su slušatelji Radija Banska kosa sa teritorije Baranje.

3.2. Ciklus radio emisija „DUNAV INFO“ u trajanju od 7 minuta na srpskom jeziku, radio Dunav

Emisija je emitirana na srpskom jeziku od ponedjeljka do subote u dva termina. Bavila se svakodnevnim događajima u svim segmentima društva, uz naglasak na pravima zagarantiranim Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, provođenju zakonskih odredbi u praksi, integraciji manjine u društvo, kao i njihovoj ulozi u projektima prekogranične saradnje. Velika pažnja posvećena je i promociji manjinskih vijeća, organizacija i udruženja i svakodnevnoj problematici srpske zajednice. Signal pokriva područje Vukovarsko-srijemske županije i dio Osječko-baranjske županije. Izravni korisnici su slušatelji Radio Dunava, pripadnici srpskog naroda, predstavnici lokalne samouprave, predstavnici obrazovnih i odgojno-obrazovnih institucija, osobe uključene u kulturni i društveni život na istoku RH.

3.3. Ciklus radio emisija "Vesti u 11" - informativna radijska emisija u trajanju od 6 minuta na srpskom, radio Borovo

Šestominutne "Vesti u 11" emitirane su na srpskom jeziku svakog dana osim nedjelje. Sadrže informacije koje su od interesa za srpsku zajednicu u Republici Hrvatskoj, prvenstveno na prostoru čujnosti Radio Borova, u radijusu od 30-ak kilometara od sjedišta u Borovu, na području Vukovarsko-srijemske i dijela Osječko-baranjske županije, ali i informacije iz drugih dijelova Hrvatske jer se program može slušati putem live streaminga.

Emisije su bile posvećene temama i događajima u srpskoj zajednici ili od interesa za pripadnike srpske nacionalne manjine kao građana Republike Hrvatske u svim oblastima života, od politike, kulture, obrazovanja, baštine, tradicije, vjerskog života, do svakodnevnih problema i poteškoća s kojima se suočavaju Srbi u Hrvatskoj.

5. ARHIV SRBA

1. PRIKUPLJANJE ETNOGRAFSKE GRAĐE O SRBIMA U HRVATSKOJ

Provedene aktivnosti u okviru projekta bile su podijeljene u tri odvojene, ali međusobno povezane i komplementarne cjeline: 1) terensko etnografsko istraživanje na području zapadne Slavonije; 2) dva

istraživačka odlaska u Zagreb radi fotografiranja narodne nošnje Srba zapadne Slavonije; 3) arhivsko istraživanje u Zagrebu s ciljem prikupljanja i analize građe o kulturnoj baštini Srba zapadne Slavonije.

Terensko istraživanje provedeno je na području zapadne Slavonije, prije svega u pakračko-lipičkom kraju, te je obuhvatilo obilazak lokalnog stanovništva i vođenje dubinskih, polustrukturiranih etnografskih intervjuja. Cilj istraživanja bio je bilježenje znanja, sjećanja i praksi iz domene nematerijalne kulturne baštine Srba zapadne Slavonije. Osim narativnih iskaza, sugovornici su tijekom susreta demonstrirali i pojedine oblike nematerijalne baštine, uključujući pjevanje, muziciranje na tradicionalnim instrumentima (tambura) te izvođenje tradicionalnih plesova. Na taj način dokumentirane su kako verbalne, tako i izvedbene dimenzije kulturne baštine, koje su danas u velikoj mjeri ugrožene ili fragmentarno očuvane. Druga cjelina projekta odnosila se na fotografsko dokumentiranje materijalne baštine, konkretno narodne nošnje Srba zapadne Slavonije. U tu svrhu realizirana su dva odlaska u Zagreb, gdje je u suradnji s Kulturnim centrom Travno – Centrom za tradicijsku kulturnu baštinu obavljeno sustavno fotografiranje njihovog fundusa originalnih narodnih nošnji. Tom prilikom izrađeno je više od 300 fotografija visoke dokumentarne vrijednosti. Treća istraživačka cjelina odnosila se na arhivsko istraživanje u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Tijekom boravka pregledana je opsežna etnografska dokumentacija prikupljena na terenu zapadne Slavonije od 1950-ih do kasnih 1980-ih godina. Riječ je o zapisima, terenskim bilješkama i audio-materijalima koji dokumentiraju različite aspekte kulturne baštine Srba zapadne Slavonije.

U sklopu projekta održana su i dva javna predavanja u Pakracu, na kojima su predstavljeni rezultati istraživanja, kao i širi kontekst kulturne baštine Srba zapadne Slavonije. Predavanja su imala edukativni karakter i bila su usmjerena na lokalnu zajednicu, s ciljem jačanja svijesti o vrijednosti i važnosti vlastite kulturne baštine. Završnica projekta bila je realizacija izložbe „Fragmenti i cjeline“, uz prateću javnu diskusiju, održane u Lipiku. Izložba je koncipirana kao vizualno-narativna cjelina koja povezuje terensku, arhivsku i fotografsku građu. Kroz spoj suvremenih fotografija narodnih nošnji, arhivskih zapisa i interpretativnih tekstova, izložba je tematizirala fragmentiranost kulturne baštine Srba zapadne Slavonije, ali i mogućnost njenog ponovnog sagledavanja kao smislene cjeline. Izložba je poslužila kao prostor susreta znanstvenog istraživanja i lokalne zajednice, potičući dijalog, razmjenu sjećanja i reafirmaciju kulturnog identiteta.

Tom prilikom snimljen je i kratki dokumentarni film koji prati proces istraživanja i realizaciju izložbe, a koji je danas dostupan i putem online kanala. Uz izložbu su izrađeni i prateći promotivni materijali, uključujući informativnu brošuru te promotivne magnetne fotografije, koji su distribuirani publici s ciljem dodatne popularizacije projekta i kulturne baštine Srba zapadne Slavonije.

Utjecaj provedenih aktivnosti na zajednicu očitovao se prije svega u jačanju vidljivosti i prepoznavanja kulturne baštine Srba zapadne Slavonije, kako unutar same zajednice, tako i u širem javnom prostoru. Javna predavanja i izložba potaknuli su interes lokalnog stanovništva, otvorili prostor za razmjenu sjećanja i iskustava te doprinijeli afirmaciji kulturnog identiteta i osjećaja pripadnosti. Projekt je istodobno poslužio kao platforma za prijenos znanja između istraživačkog rada i lokalne zajednice, naglašavajući važnost očuvanja, dokumentiranja i javne prezentacije kulturne baštine kao zajedničke vrijednosti.

Troškovi drugog dohotka podrazumijevaju honorare za dvojicu istraživača, i jednog fotografa. Putni troškovi podrazumijevaju putne troškove zaposlenika Arhiva Srba u Hrvatskoj. Programski troškovi podrazumijevaju putne naloge i smještaj za dvojicu istraživača, fotografa te dvoje povremenih članova istraživačkog tima; zatim najam konferencijske dvorane u Lipiku i osvježanje te usluge snimanja video kamerom.

2.NABAVKA I OBRADA MUZEJSKOG FONDA BUDUĆEG OBNOVLJENOG MUZEJA SRBA U HRVATSKOJ

Nepostojanje muzeja koji bi bio posvećen prošlosti i kulturi Srba u Hrvatskoj motiviralo je Srpsko narodno vijeće i Arhiv Srba u Hrvatskoj da donesu odluku o stvaranju muzejskog fonda koji bi prikupljao artefakte vezane za prošlost i kulturu srpske zajednice u Hrvatskoj.

Muzejski fond je u 2025. kontinuirano obogaćivan nabavkama. Cilj je povećati broj predmeta u fondu kroz kupovinu i donacije, čime se doprinosi očuvanju i promociji baštine Srba u Hrvatskoj.

Tijekom 2025. otkupljeni su sljedeći likovni radovi, artefakti i rijetke i stare knjige važne za prošlost i kulturu Srba u Hrvatskoj:

- 25 bogoslužbenih knjiga iz 18. stoljeća na staroslavenskom / srpskoslavenskom / ruskoslavenkom jeziku, tiskanih najvećim dijelom u Moskvi, manjim dijelom u Srijemskim Karlovcima. Riječ je o liturgijskim knjigama, minejima, molitvenicima, psaltirima i žitijima svetaca – koje su nekad bile u upotrebi u pravoslavnim crkvama na tlu Hrvatske.
- 67 crteža kipara Vojina Bakića (nekadašnje vlasništvo kipareva prijatelja Ota Šolca)

- Slika Ilije Bašičevića Bosilja, „Anđeo“.
- Crtež Ordana Petlevskog, „Apel“
- Plakat Gorana Trbuljaka, „Dada“
- Plemička povelja Jovana Sinobada s kraja 17. stoljeća
- Deset rijetkih i bibliofilskih knjiga

Ukupni troškovi kupnje ovih artefakata i starih i rijetkih knjiga navedeni su među programskim troškovima. U programske troškove uvrštena su i sredstava kojima su ovom plaćeni restauratorski i knjigoveznički radovi.

3.FOTODOKUMENTACIJA NASELJA U NESTAJANJU

Projekt Fotodokumentacija naselja u nestajanju ima za cilj dokumentiranje trenutnog stanja seoskih naselja na području zapadne Slavonije i Banije koja su demografski vrlo ugrožena ili danas nemaju stanovnika. Time se čuva povijesno sjećanje na naselja koja su stradala u ratovima u prošlom stoljeću, čija povijest najčešće nije istražena, a trenutno materijalno stanje najčešće nije dokumentirano. Dokumentiranje se vrši foto kamerom u visokoj rezoluciji. Snima se zatečeno stanje domaćinstava, kuća, gospodarskih zgrada, javnih zgrada (škola, domova kulture), spomenika kulture (crkve, spomenici posvećeni žrtvama Drugog svjetskog rata) te seoskih grobalja. Također, snimaju se i posljednji stanovnici – pod uvjetom da oni iskažu volju i želju da budu snimljeni. Realno je pretpostaviti da zatečeno stanje naselja 2025. pruža mnogo cjelovitiji pogled na ta naseljena mjesta nego što će to biti slučaj kroz samo deset godina.

Tijekom 2025. profesionalni fotograf Sandro Lendler i zaposlenici Arhiva Srba u Hrvatskoj obišli su 18 naselja na području zapadne Slavonije (općine Voćin, Đulovac i Novska) i 29 naselja na području Banije/Banovine (općine Sunja, Glina i Dvor na Uni), gdje su snimili zatečeno stanje. Fotografije nastale u navedenim naseljima su potom obrađene od strane autora i pohranjene u digitalnoj formi u Arhivu Srba u Hrvatskoj.

Izravni korisnici fotodokumentacije: budući istraživači – povjesničari, etnolozi, sociolozi sela, demografi, novinari, povjesničari fotografije, itd. Budući istraživači moći će ove fotodokumente koristiti u svojim istraživanjima kao dragocjene ilustracije u znanstvenim i publicističkim radovima, monografijama, dokumentarnim filmovima, novinskim člancima, medijskim prikazima.

Programski troškovi projekta podrazumijevaju honorare za fotografa koji nije zaposlenik SNV-a (fotograf ima obrt) te putne troškove.

4. ISTRAŽIVAČKI PROJEKT „JEZIK I KULTURA SRBA U HRVATSKOJ“ – PRVA FAZA

Za potrebe provedbe istraživačkog projekta „Jezik i kultura Srba u Hrvatskoj“ Arhiv Srba u Hrvatskoj proveo je sljedeće aktivnosti: priprema sociolingvističkih istraživanja (pregled teorijskih i metodoloških postavki, pregled istraživanja pogleda na jezik i govornih praksi u postjugoslavenskom kontekstu, priprema za analizu medijskog izvještavanja o jezičnim pitanjima, priprema za pravnu analizu, priprema metodologije terenskog rada, priprema nacrtu terenskog istraživanja); pripremanje nacrtu književnih i kulturoloških istraživanja (pretraživanje arhivske i knjižnične građe, pregled književnopovijesne i književnoteorijske literature) i pisanje znanstvenih članaka; istraživačka suradnja u izradi sadržaja izložbe („U ime svih naroda – KCL Jasenovac na javnom pretresu“); organizacija znanstvenog seminara; suradnja na znanstveno-istraživačkim projektima („Suvremeni južnoslavenski jezici: (socio)pragmatičke analize“, FFZG); recenziranje znanstvenih i stručnih radova; suradnja sa znanstvenim institucijama u RH; priprema i metodološka razrada protokola kvalitativne analize; sudjelovanje na tribinama („Osamdeset godina Srpskog kulturnog društva Prosvjeta“, Festival povijesti Kliofest; ZagrebDoXXL); sudjelovanje u radu uredništva Časopisa za srpske i hrvatske teme „Tragovi“; istraživački boravak u Beogradu; istraživački boravak u Gentu (Bruxelles) na ljetnoj školi Methods in Language Sciences; posjet lokacijama sociolingvističkog istraživanja u svrhu mapiranja terena (Brčko, Banja Luka); putovanje u Beograd i Novi Sad radi prezentacije rezultata projekta na konferencijama koje će se održati u novembru 2025. godine (publikacije su planirane u periodu nakon konferencija); putovanje u Grčku na godišnji sastanak FUEN radne skupine za obrazovanje; nabavka softvera MaxQDA za mješovitu analizu.

Za potrebe diseminacije istraživačkih rezultata i popularizacije znanosti u izvještajnom razdoblju pripremljene su sljedeće publikacije:

I. Masnikosa. 2025. „Svetlana Slapšak: Grožnja in strah: razraščanje sovražnega govora kot orodja oblasti v Sloveniji“. *Tragovi* 8 (1). 167-170. (prikaz u časopisu)

B. Postnikov. „Dubravka Ugrešić“. *Leksikon hrvatskih umjetnica*. Ur. Tea Rogić Musa. (leksikografska natuknica, u postupku objave)

B. Postnikov. „Dubravka Ugrešić: The First Post-Yugoslav Writer“. *Dubravka Ugrešić and World Literature*. Ur. Vladislav Beronja, Stijn Vervaet, Petar Milat i Maša Kolanović. (znanstveni rad, u postupku objave)

S. Šakić. 2025. „Niko Bartulović: vrtlog ideja i identiteta“. *Tragovi* 8 (1). 162-166. (prikaz u časopisu)

S. Šakić. 2025. „Oslobođeni književni teritorij“. *Novosti* 1323. 32-32. (prikaz u časopisu)

S. Šakić. 2025. „1605 Milankovitch: Autoreferencijalnost u romanu *Kroz vasionu i vekove*“. *Književnost / književni rad Srba u Hrvatskoj*. Ur. Virna Karlić, Dušan Marinković. (znanstveni rad, u postupku objave)

I. Masnikosa. „Language, History, Ideology: The Use and Misuse of Historical-comparative Linguistics. (ur. Hamans i Hock)“. *Tragovi* 9 (1) (prikaz u časopisu, u postupku objave)

N. Čolović: „Analiza diskursa u obrazovanju“, predavanje na županijskom stručnom skupu za nastavnike u Glini

B. Postnikov: „Dubravka Ugrešić i Lana Bastašić: koordinate postjugoslavenske izmještenosti“. Konferencija *Putnice u srpskoj književnosti i kulturi* (Institut za književnost i umetnost, 6. i 7. novembar 2025. u Beogradu) - predavanje

B. Postnikov: „Tipologija postjugoslavenske antiratne književnosti“. Konferencija *Nakon ratova* (časopis *Tragovi* iz Zagreba i Institut društvenih nauka iz Beograda, 21. i 22. novembra 2025. u Zagrebu) - predavanje

S. Šakić: „Ponavljjanje, razotkrivanje, čitanje. Putnice u romanu *Uhvati zeca* Lane Bastašić“ (Institut za književnost i umetnost, 6. i 7. novembar 2025. u Beogradu) - predavanje

S. Šakić: „Postajanje čovjekom. Intertekstualnost u romanu *Sve, sve, sve* Milke Žicine“. Konferencija *Jezici i kulture u vremenu i prostoru* (Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 22. i 23. novembra 2025. u Novom Sadu) - predavanje

Izravna korisnička skupina koju je Arhiv obuhvatio ovom aktivnošću je znanstvena i akademska zajednica te pojedinci zainteresirani za proučavanje sociolingvistike, hrvatsko-srpskih kulturnih odnosa i postjugoslavenske književnosti.

Za potrebe provedbe aktivnosti Arhiv Srba u Hrvatskoj je surađivao s TakeLab-om (Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu), Institutom za etnologiju i folkloristiku, Odsjekom za južnoslavenske jezike i književnosti (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), katedrom za sociologiju Pravnog fakulteta u Zagrebu, Srpskim kulturnim društvom Prosvjeta.

Drugi dohodak naveden u troškovima podrazumijeva trošak honorara za dvije vanjske suradnice (putem autorskog ugovora). Putni troškovi podrazumijevaju troškove putovanja i smještaja te dnevnice članova projektnog tima. Programski troškovi podrazumijevaju iznos kotizacije i putnog osiguranja te troškove nabavke literature i opreme (softver).

5. ISTRAŽIVAČKI PROJEKT „SRBI U HRVATSKOJ U DRUGOM SVJETSKOM RATU I PORAČU“

Cilj projekta motiviran je sviješću o nedovoljnom poznavanju pojedinih aspekata povijesti Srba u Hrvatskoj tijekom Drugog svjetskog rata - najtragičnijeg razdoblja u povijesti srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj. U tom cilju Arhiv Srba u Hrvatskoj je angažirao nekoliko vanjskih suradnika, profesionalnih povjesničara. Vanjski suradnik Danijel Matijević tijekom 2025. istraživao arhivu Klinike za psihijatriju „Vrapče“ i fondove Hrvatskog državnog arhiva o sudbini psihijatrijskih bolesnika u Klinici „Vrapče“ tijekom Drugog svjetskog rata. Istraživanje ima za cilj da utvrdi povijesne činjenice i povijesni kontekst stradanja pacijenata Klinike „Vrapče“ u navedenom razdoblju. Na osnovu istraživanja napisana je historiografska studija „Psihijatrija u doba NDH i ubojstvo sto i šest pacijenata duševne klinike Vrapče u svjetlu ustaške ideologije“, koja će biti objavljena u časopisu *Tragovi* tijekom 2026. Istraživanje će biti objavljeno i na engleskom jeziku pod naslovom: „Psychiatry, Ideology, and the Echoes of T-4 in the October 1944: Ustaša Killing of 106 Patients of Psychiatric Clinic Vrapče“, kao proširena verzija teksta na hrvatskom jeziku.

Vanjski suradnik Marko Faber tijekom 2025. posvetio je znanstvenom istraživanju uloge Hrvata u nastanku i razvoju Srpskog kulturnog društva Prosvjeta četrdesetih godina prošloga stoljeća. Znanstveni rad, čiji radni naslov glasi „Srpska Prosvjeta, hrvatski učitelji: nacionalne kulturne institucije kao područje suradnje Hrvata i Srba“, pored istraživanja uloge Hrvata u nastanku i razvoju Prosvjete, bavi se i odnosom rukovodstva i članova spomenute organizacije prema elementima međunacionalne suradnje, s posebnim naglaskom na odnose Hrvata i Srba u etnički miješanim krajevima. Isti istraživač je bio angažiran u pripremi izložbe SKD „Prosvjeta“ pod naslovom „Kongres Srba u Hrvatskoj 1945.“, koja je otvorena 27. lipnja u prostorijama Srpskog kulturnog centra u Zagrebu. Vanjski suradnik Filip Škiljan istražio je temu stradanja Srba iz sela Glušci kod Metkovića, o čemu je napisao znanstveni članak pod naslovom: „Stradanja stanovništva sela Glušci u Drugom svjetskom ratu“. Članak će biti objavljen tijekom 2026. u časopisu *Poma: časopis za povijest*,

književnost i kulturu, iz Dubrovnika (izdavač: Vijeće srpske nacionalne manjine Grada Dubrovnika).

Član projektnog tima Milan Radanović, zaposlenik Arhiva Srba u Hrvatskoj pri Srpskom narodnom vijeću, u prvoj polovici 2025. sproveo je istraživanje u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu i Državnom Arhivu Srbije u Beogradu u cilju pisanja znanstvenog rada pod naslovom „Rušenje pravoslavnih crkava u Slavoniji 1941. – 1942.“. Rad je završen i bit će objavljen u zborniku *Prošlost i kultura Srba u Slavoniji*, koji će 2026. objaviti Matica Srpska iz Novog Sada (Republika Srbija).

U organizaciji Arhiva Srba u Hrvatskoj i SKD Prosvjeta, u Srpskom kulturnom centru u Zagrebu, 29. rujna 2025. organiziran je skup povodom 80-godišnjice od održavanja Prvog kongresa Srba u Hrvatskoj (Zagreb, 29. rujna 1945.) i osnivanja Izdavačkog poduzeća Prosvjeta. Na skupu je bilo riječi o značaju Kongresa za povijest i kulturu te identitet Srba u Hrvatskoj.

Troškovi drugog dohotka podrazumijevaju honorare za četvoricu vanjskih suradnika. Programski troškovi podrazumijevaju hotelski smještaj u Zagrebu od osam dana za jednog vanjskog suradnika (Danijel Matijević). Svrha njegovog boravka u Zagrebu bila je istraživanje u Hrvatskom državnom arhivu za potrebe pisanja znanstvenog rada. Troškovi smještaja su uvršteni u programske troškove jer Matijević nije zaposlenik SNV-a. Također, u programske troškove je uračunat trošak ceteringa za 30 ljudi koji su bili učesnici skupa organiziranog povodom 80-godišnjice Prvog kongresa Srba u Hrvatskoj.

6. ISTRAŽIVAČKI PROJEKT „DEVEDESETE: SRPSKO-HRVATSKI ODNOSI U RATU I MIRU“

U sklopu znanstveno-istraživačkog projekta „Devedesete“ tim od petero istraživača provodio je istraživanje u svrhu pisanja znanstvenih radova namijenjenih objavljivanju u relevantnim publikacijama.

Vinko Korotaj Drača, zaposlenik Arhiva Srba u Hrvatskoj pri Srpskom narodnom vijeću, proveo je istraživanje i pisanje znanstvenog rada o nostalgiji u popularnoj glazbi 1990-ih i ranih 2000-ih godina. Njegov znanstveni rad pod naslovom „Nostalgija, zazor i estrada: glazba kao polje alternativne kulture sjećanja na socijalističku Jugoslaviju“, objavljen je u posljednjem broju (2/2025) časopisa *Tragovi*.

Viktorija Ćurlin, vanjska suradnica, provela je terensko istraživanje koje istražuje refleksivnu nostalgiju kao ključno obilježje antifašističkih komemoracija na Petrovoj gori, te pripremu istraživanja iskustva ljudi u interetničkim brakovima 1990-ih. Prvi rad, pod naslovom „Relativna nesuvremenost i refleksivna nostalgija: studija slučaja Spomenika ustanku

naroda Banije i Korduna", objavila je u posljednjem broju (2/2025) časopisa *Tragovi*. Drugi rad koji je napisala, pod naslovom „Iskustva srpsko-hrvatskih parova i obitelji na intersekciji rodnih uloga i nacionalističke ideologije“, planirano je da bude objavljen 2026. u časopisu *Tragovi*.

Dragana Prvulović, vanjska suradnica, sproveda je istraživanje o ulozi Arhiva Srba u Hrvatskoj u očuvanju identiteta srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj, o čemu je napisala znanstveni rad. Planirano je da njen rad pod naslovom: "'We Will Disappear Anyway': Ethnographic Reflections on the Archive of Serbs in Croatia", bude objavljen tijekom 2026. u međunarodnom časopisu *Memory Studies* (nakladnik: SAGE Publications, USA).

Marko Faber, vanjski suradnik, sproveo je istraživanje o fenomenu dezinformiranja i zastrašivanja javnosti početkom Domovinskog rata, o čemu je napisao znanstveni rad. Planirano je da njegov rad pod naslovom: „Propaganda o srpskim snajperistima 1991/1992. godine: fantomska prijetnja i njene stvarne posljedice“, bude objavljen 2026. u časopisu *Tragovi*.

Filip Škiljan, vanjski suradnik, sproveo je istraživanje o pripadnicima srpske nacionalne manjine u Zagrebu tijekom Domovinskog rata, o čemu je naopisao znanstveni rad. Planirano je da njegov rad pod naslovom „Srbi u Zagrebu u ratu od 1991. do 1995.“, bude objavljen 2026. u časopisu *Tragovi*.

Branka Vierda, vanjska suradnica, provela je niz pripremljenih intervjua vezanih uz osnivanje interdisciplinarnog istraživačkog i komemorativnog centra za historiju interetničkih odnosa 1990-ih.

U okviru projekta *Devedesete*, zaposlenici Arhiva Srba u Hrvatskoj pri Srpskom narodnom vijeću, Vinko Korotaj Drača i Irina Masnikosa, napisali su publikaciju *SNV Bulletin #27: Historijski revizionizam, govor mržnje, nasilje prema Srbima u 2025.*

Troškovi drugog dohotka podrazumijevaju autorske honorare za autorski rad sedam vanjskih suradnika, od kojih su četvero napisali znanstvene radove, a trojica su bili angažirani u redakturi, pisanju predgovora i pogovora publikacije *SNV Bulletin #27*. Programski troškovi podrazumijevaju honorar za jednu vanjsku suradnicu, budući da je on isplaćen preko obrta.

7. ISTRAŽIVAČKI PROJEKT „SREDNJOVJEKOVNA I RANONOVOVJEKOVNA POVIJEST SRBA U HRVATSKOJ“

Povjesničarka Milena Joksimović, istraživačica iz Arhiva Srba u Hrvatskoj tijekom 2025. nastavila je rad na istraživanju primarnih i sekundarnih

izvora o Katarini Kantakuzini Branković te rad na konceptu monografije koju namjerava objaviti u 2026. godini. Provedena su istraživanja u arhivima i knjižnicama u Republici Italiji, Republici Sloveniji: Italija: Državni arhiv u Veneciji, Državni arhiv u Udinama, Gradska knjižnica Vincenzo Joppi u Udinama; Slovenija: Državni arhiv Slovenije, Zgodovinski inštitut SAZU u Ljubljani, Nadbiskupijski arhiv u Ljubljani i Zgodovinski arhiv u Ljubljani. Izvršeno je terensko istraživanje na lokalitetu dvorca Belgrado kod Udina, koji je bio u posjedu obitelji Branković. Ostvaren je kontakt i dogovorena suradnja s renomiranim povjesničarima iz Hrvatske, Srbije i Slovenije. M. Joksimović je prevodila pronađene izvore s latinskog i talijanskog, a vanjski suradnik Arhiva Srba iz Hrvatske - dr. sc. Jaka Banfi iz Slovenije, prevodio je pronađene izvore s staronjemačkog jezika. Predviđeni istraživački rad prof. Vjerana Kursara (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), vanjskog suradnika na Projektu te drugog člana projektnog tima, nije mogao biti realiziran zbog poteškoća u komunikaciji s Arhivom Mitropolije dabrobosanske SPC u Sarajevu i Muzejom Srpske pravoslavne crkve u Beogradu to jest zbog neočekivanih problema vezanih za dostupnost arhivskog gradiva.

Drugi dohodak podrazumijeva četiri mjesečna honorara za prevoditelja Jaku Banfija. Putni troškovi podrazumijevaju trošak putovanja M. Joksimović. Programski troškovi podrazumijevaju kupnju eksternog diska i četiri znanstvene publikacije.

8. ISTRAŽIVAČKI PROJEKT „MEĐUNARODNOPRAVNA KVALIFIKACIJA GENOCIDA NAD SRBIMA U NDH (1941. – 1945.)“ – DRUGA FAZA

Srpsko narodno vijeće i Beogradski međunarodnopravni krug su 2024. potpisali Sporazum o programskoj suradnji na projektu „Međunarodnopravna kvalifikacija zločina genocida u NDH (1941 – 1945.)“. Na Projektu je angažirano sedam istraživača: dr Miloš Vojinović (naučni saradnik na Balkanološkom Institutu u Beogradu), dr Milan Gulić (viši naučni saradnik na Institutu za savremenu istoriju u Beogradu), dr Stefan Radojković (istraživač na Institutu za političke studije u Beogradu), Mina Radončić LL.M (doktorandica na Pravnom fakultetu Univerziteta u Ženevi), dr Pavle Kilibarda, LL.M (postdoktorand na Pravnom fakultetu Univerziteta u Ženevi), Goran Sandić (istraživač pripravnik na Univerzitetu u Beogradu – Fakultetu političkih nauka) i Rory Yeomans, PhD (International Directorate of the UK Ministry of Justice), Sanja Đorđević Aleksovski (Univerzitet u Nišu - Pravni fakultet). Koordinator Projekta je prof. dr Miloš Hrnjaz (izvanredni profesor na međunarodnopravnoj oblasti Univerziteta u Beogradu – Fakultetu političkih nauka), a asistentica

koordinatora je doc. dr Janja Simentić Popović (međunarodnopravna oblast na Univerzitetu u Beogradu – Fakultetu političkih nauka).

Zbog činjenice da je zvanična obavijest da su osigurana sredstva za nastavak Projekta stigla relativno kasno (prva polovica svibnja), očekuje se da druga faza Projekta svoj puni kapacitet postigne u drugoj polovici 2025.

Koordinator projekta je imao više pojedinačnih sastanaka sa dva nova člana tima kako bi ih upoznao sa Projektom i dosadašnjim rezultatima te kako bi se dogovorili o njihovoj ulozi u okviru istraživačkog tima. Članovi projektnog tima su tijekom 2025. održali više sastanaka. Na sastancima je dogovorena konkretna podjela posla na pisanju Studije (zbornik znanstvenih radova) kao glavnom istraživačkom cilju u drugoj projektnoj godini, dogovoren je tempo redovnih mjesečnih sastanaka kao i rokovi za prve istraživačke rezultate. Rezultati sastanaka: 1) Novi članovi tima su upoznati s dosadašnjim rezultatima i dodijeljene su im istraživačke uloge; 2) Dogovorena je konačna struktura Studije i u odnosu na nju su dogovorena zaduženja svih članova istraživačkog tima; 3) Prikupljena je nova literatura o pojmu i elementima zločina genocida, obrađene su relevantne presude Međunarodnog suda pravde i Izvještaj organizacije Amnesty International; 4) Dogovorena je obrada povijesne građe koja je relevantna za Projekt; 5) Dogovoreno je kontinuirano praćenje napretka pojedinačnih dijelova Studije; 6) Dogovoreno je da tijekom srpnja i kolovoza članovi istraživačkog tima pripreme pojedinačne dijelove Studije u skladu s napravljenom metodologijom. Prve verzije pojedinačnih dijelova studije bit će završene do kraja godine. Nakon toga će se ići na njihovo sređivanje, ujednačavanje, tehničku obradu, itd. Dvojica istraživača (M. Gulić i S. Radojković) su krajem godine boravili na znanstvenom istraživanju u Zagrebu, u cilju istraživanja gradiva Hrvatskog državnog arhiva. Koordinator projekta M. Hrnjaz je krajem godine boravio u Ženevi kako bi se susreo s tamošnjim međunarodnopravnim stručnjacima za temu genocida i dogovorio oko angažmana za recenziranje buduće publikacije. Dogovoreno je s prof. Robertom Kolbom (Sveučilište u Ženevi), stručnjakom za međunarodno pravo, da bude recenzent. Osim toga, koordinator je iskoristio boravak u Ženevi kako bi se susreo s dvoje članova projektnog tima koji su zaposleni na Sveučilištu u Ženevi.

Kada je riječ o troškovima projekta, drugi dohodak podrazumijeva honorare za desetero vanjskih suradnika (koordinatora, asistenticu koordinatora te osam istraživača), a programski troškovi podrazumijevaju putne troškove za trojicu vanjskih suradnika na projektu (povratne

autobusne karte i četiri noćenja u hotelu Zagrebu za Milana Gulića i Stefana Radojkovića, te povratnu avinosku kartu i četiri noćenja u hotelu u Ženevi za Miloša Hrnjaza).

9. ANALIZA MEDIJSKOG PRIKAZA SRBA U HRVATSKOJ

Projekt Analiza medijskog prikaza Srba u Hrvatskoj počeo je 2020. godine i bez prestanka traje do danas. Na Projektu je angažirano dvoje novinara, Zoran Daskalović i Branka Šesto. Zoran Daskalović dnevno prati niz dnevnih i tjednih novina, a Branka Šesto prati web portale i televizije.

Od dnevnih novina prate se Jutarnji list, Večernji list, Slobodnu Dalmaciju, Novi list i Glas Slavonije. U pravilu prati se i štampano i web izdanje pojedine novine. Od tjednika prate se Nacional i Globus.

Web portali koji se redovito prate: Index.hr, Telegram.hr, Tportal.hr, Direktno.hr, Dnevno.hr, Narod.hr. Povremeno, zavisno od trendova prati se i niz drugih portala.

Cilj je projekta svakodnevno proizvoditi informativni bilten koji pregledno i sažeto donosi informacije o medijskim prikazima Srba u Hrvatskoj i informacije koje se tiču Srba u Hrvatskoj.

Tijekom 2025. pripremljeno je 308 informativnih biltena koji sadrže relevantne informacije u medijskom praćenju i prikazima srpske zajednice u Hrvatskoj. Radi se o dnevnim izvještajima, osim u dane vikenda, kada su oba dana pokrivena jednim izvještajem.

Informativni bilten, zahvaljujući suvremenoj tehnologiji, sadrži osnovne informacije i naglaske o nekoj konkretnoj temi, a na kraju svake cjeline dodaje se hiperlink, tj. link na originalni tekst, budući da su gotovo svi mediji koje se obraduje na internetu. Na taj način, kreiranjem svojevrsnog press clippinga osigurava puna informacija u slučaju da zatreba originalni, cjeloviti tekst ili televizijski prilog, kao i preglednost za svrhe arhiviranja.

U prosjeku obim tog svakodnevnog biltena – Pregleda medija iznosi od osam do čak tridesetak stranica teksta, ovisno o događajima i trendovima, to jest o člancima i priložima u medijima koje pratimo.

Podaci iz informativnih biltena koriste se u izradi dokumenata SNV-a i prema potrebi i interesu drugih organizacija civilnog društva. Selektirani podaci iz informativnih biltena prikupljaju se u bazi podataka koja se koristi u pripremi godišnjeg izvještaja SNV-a o govoru mržnje, kao i prilikom izrade "izvještaja iz sjene" za domaće i međunarodne organizacije. Informativni bilteni pohranjeni su u digitalnoj kopiji u Arhivu Srba u Hrvatskoj.

10. SOCIJALNO-SEMIOTIČKA ANALIZA SUVREMENIH HRVATSKIH I SRPSKIH SLIKOVNICA – DRUGA FAZA

Istraživanje kreće od hipoteze da je slikovnica medij kojim se djetetu predškolskog uzrasta šalju društvene poruke i prikazuje slika svijeta koje ono tek spoznaje. Budući da je slikovnica prva knjiga s kojom se dijete susreće, ona budi i razvija estetski senzibilitet i predstavlja djetetu književnost. Tijekom 2025. godine načinjena je detaljna analiza suvremenih srpskih i hrvatskih slikovnica prema ranije utvrđenoj metodologiji socijalne semiotike i kritičke analize diskursa. Završen je proces analize slikovnica iz oba nacionalna korpusa i pristupilo se sintezi dobivenih podataka, te njihovom strukturiranju za komparativni pregled. Proces sinteze objedinio je sve analizirane vizualne strukture kroz prikaz narativnih reprezentacija, uspostavljanje interakcije između čitaoca i prikazanog aktera, te analizu modalnosti. Jezičke analize su bile fokusirane na društvene aktere i prikazanu društvenu aktivnost.

Krajnji rezultat istraživanja je znanstvena publikacija u obliku knjige koja je planirana za objavljivanje tijekom 2026. godine. Takva publikacija je dragocjena istraživačima, budućim autorima slikovnica, a otvorila bi i niz novih do sada neiskorištenih mogućnosti vlastite produkcije slikovnica.

11. ČASOPIS TRAGOVI

Pripremljena su i tiskana dva broja časopisa *Tragovi* u tekućoj kalendarskoj godini. Časopis već sedmu godinu izlazi dva puta godišnje. U broju 1/2025 objavljeni su sljedeći članci:

- Filip Škiljan, „Stradanje hramova Srpske pravoslavne crkve u ratu u Hrvatskoj 1991. — 1995. i u poraću (1996. — 1997.)”
- Nebojša Bjelaković, „Od partizana s ljubavlju, ili ne: percepcija zapadnih saveznika o jugoslovenskom pokretu otpora u Drugom svetskom ratu”
- Željko Bartulović, „Pravni položaj manjinskih vjerskih skupina u Hrvatskoj do 1918. godine”
- Dragan Bulatović, „Baštinjenje u tesnacu: Povodom tematskog zbornika Zaštita, očuvanje i afirmacija srpskog kulturnog nasleđa na Kosovu i Metohiji, Beograd, 2023.”
- Ilija Ranić, „Jagoda Kljaić: Život i djelo pokraj puta”

U istom broju objavljeno je sedam prikaza knjiga.

U broju 2/2025 objavljeni su sljedeći članci:

- Bogdan Dražeta: „Rat i međuetnički odnosi u Mostaru”
- Viktorija Ćurlin: „Relativna nesuvremenost i refleksivna nostalgija: studija slučaja Spomenika ustanku naroda Banije i Korduna”

- Karlo Mak, Senna Šimek: „Urbana naracija u službi legitimacije službenog diskursa o ratu u Hrvatskoj“
- Mario Šimunković: „Reinterpretacija sjećanja na Drugi svjetski rat na primjeru spomen obilježja od 1990. godine do danas u sjeverozapadnoj Hrvatskoj“
- Vinko Korotaj Drača: „Nostalgija, zazor i estrada: glazba kao polje alternativne kulture sjećanja na socijalističku Jugoslaviju“.

U istom broju objavljeno je pet prikaza knjiga.

Troškovi drugog dohotka podrazumijevaju uredničke i autorske honorare, a programski troškovi podrazumijevaju izradu prijeloma i dizajn dva broja časopisa.

12.KONFERENCIJA „NAKON RATOVA: POSLJEDICE, POUKE I INTERPRETACIJE“

Arhiv Srba u Hrvatskoj je 21. i 22. studenog 2025. realizirao je projekt Međunarodne znanstvene konferencije „Nakon ratova – posljedice, pouke, interpretacije“. Konferencija je održana u Zagrebu u prostorijama Srpskog kulturnog centra. Zajedno s Arhivom u organizaciji su sudjelovali časopis 'Tragovi' i Institut društvenih nauka iz Beograda. Organizacijski odbor konferencije djelovao je u sljedećem sastavu: Goran Bašić (Beograd), Stefano Bianchini (Bologna), Nebojša Blanuša (Zagreb), Lea David (Dublin), Dejan Jović (Zagreb), Husnija Kamberović (Sarajevo), Dejan Stjepanović (Dundee), Ondrej Žila (Prag) i Andrej Šimić (Zagreb).

U radu konferencije uzelo je učešća četrdeset i tri izlagača iz 12 zemalja (Hrvatska, Velika Britanija, Belgija, Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Češka, Njemačka, Italija, Rusija, Irska, Poljska). Rezultat konferencije jesu 36 izlaganja, budući da su neki učesnici imali zajednička izlaganja. Teme izlaganja su bile sljedeće: političke teorije sukoba; utjecaj ratova na položaj nacionalnih manjina u državama nastalim raspadom Jugoslavije; postratni „ratovi simbolima“ i zvanična kultura sjećanja na ratove na primjeru zemalja bivše Jugoslavije; „ratovi sjećanja“ u interpretacijama ratnih sukoba na području bivše Jugoslavije i Španjolske; uloga ratova u definiranju identiteta; mirovne građanske inicijative tijekom ratova u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini; utjecaj ratova u bivšoj Jugoslaviji na redefiniranju međunarodnih odnosa; znanstvene interpretacije raspada Jugoslavije; ekonomija oblikovana ratom na primjeru država nastalih raspadom Jugoslavije; utjecaj rata na međunacionalne odnose u državama nastalim raspadom Jugoslavije.

Rad konferencije je praćen od strane tjednika Novosti i Vida TV.

Tiskana je knjižica s rasporedom i sažecima izlaganja u 80 primjeraka.

Troškovi konferencije odnose se na smještaj učesnika (33 osobe) iz inozemstva u hotel u Zagrebu; sedam avionskih karata; jednu autobusnu kartu; usluge dizajnerske agencije (dizajn knjige sažetaka i plakata); usluga tiskare (tisak knjige sažetaka i plakata); usluge servisa hrane; osvježenje. Putni troškovi učesnika su uračunati u programske troškove jer su se odnosili na osobe koje nisu zaposlenici Srpskog narodnog vijeća.

13. IZLOŽBA „GLAS JOVANKE BROZ“

Izložba Glas Jovanke Broz održala se u Zagrebu u SKC-u, Preradovićeve 21 od 8. travnja do 30. travnja 2025. Istraživački dio projekta odvijao se u Beogradu tijekom veljače i ožujka 2025., u nekoliko navrata, u suradnji sa sljedećim institucijama: Fondacija Jovanka Broz, GFC Produkcija, Muzej Jugoslavije, Arhiv Jugoslavije, Filmske novosti, Radio-televizija Srbije.

Izložba je obilježila 100-godišnjicu rođenja Jovanke Broz, jedne od najznamenitijih Srпкиnja u 20. stoljeću. Istakla ulogu žena (naročito Srпкиnja iz Hrvatske: 1. lička ženska omladinska partizanska četa, 6. lička divizija), te u kasnijem razvoju Jugoslavije, te je ukazala na medijske konstrukte kao kreatore paralelnih „istina“ o događajima i interpretaciji lika Jovanke Broz nakon smrti Josipa Broza Tita.

Provedene aktivnosti:

1. Istraživanje građe – objavljene i neobjavljene arhivske građe
2. Javni intervju u izložbenom prostoru za vrijeme trajanja izložbe provela je VIDA TV, te ga objavila na svom portalu
3. U sklopu projekta realizirana je izložba, izrađen je idejni i kustoski koncept, realiziran likovni i tehnički postav, te organiziran event otvorenja izložbe
4. Objavljen je katalog izložbe s tekstovima Dejana Jovića (autora koncepta) i Davorke Perić (kustosice izložbe) o Jovanki Broz
5. Filmski dokumentarni program prikazan je u sklopu izložbe u Zagrebu, u vidu filmskih isječaka i audiovizualnih instalacija

Izravni korisnici: pripadnici srpske nacionalne manjine, povjesničari, politolozi, kulturolozi, sociolozi, istraživači koji se bave Srbima u Hrvatskoj, Jugoslavijom, ulogom žena u društvu i srodnim temama u najširem spektr.

Neizravni korisnici: Medijska i šira (opća) javnost, građani Republike Hrvatske. Utjecaj na zajednicu prepoznavmo u valorizaciji antifašističkih vrijednosti i predstavljanju novog SKC u Zagrebu koji je ovom izložbom privukao brojne posjetitelje, promovirajući time pozitivnu sliku o Centru i aktivnostima zajednice. Velik broj medija izvjestio je o izložbi (TV, portali, tiskani mediji).

Drugi dohodak u troškovima podrazumijeva honorare za koordinatora projekta izložbe, kustosa izložbe, asistenta kustosa, autora idejnog koncepta izložbe, autore tekstova u katalogu, urednika kataloga, dizajnera. Programski troškovi podrazumijevaju putne troškove koordinatora i kustosa izložbe te putni trošak i smještaj gostiju izložbe, nabavu i iznajmljivanje tehničke opreme, tehnički postav, transport eksponata, police osiguranja eksponata, čuvanje izložbe, tisak eksponata i kataloga, osvježenje.

6. KOORDINACIJA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

1. Programska podrška vijećima i predstavnicima

Tijekom cijele godine odjel koordinacije podržava rad vijeća i predstavnika, a posebno je to bilo izraženo početkom godine kada vijeća nisu raspolagala sa sredstvima koja im osiguravaju jedinice regionalne/lokalne samouprave. Veliki broj programskih aktivnosti vijeća bio je vezan uz praznike koji se obilježavaju početkom kalendarske godine.

Programska podrška usmjerena je na vijeća u svim županijama u Republici Hrvatskoj, izuzev Krapinsko-zagorske županije.

Financijska sredstva koja su jedinice regionalne/lokalne samouprave, odnosno osnivači vijeća, namijenili za rad vijeća nisu dostatna za normalno i cjelogodišnje funkcioniranje. Najveći dio sredstava unaprijed je rezerviran za naknade članova vijeća, te su vijeća uskraćena za realizaciju programa u kojima se njeguje nacionalna kultura, tradicija, vjera i identitet.

Srpsko narodno vijeće kroz tekuće donacije usmjeravalo je financijska sredstva na teren kako bi se ti programi realizirali, ali i nabavila potrebna oprema za kvalitetniji rad, te pokrili troškovi hladnog pogona.

O najvećem broju programskih aktivnosti koje SNV (su)financira vijećima i predstavnicima izvještavali su lokalni mediji (radio, portali, novine). Vijeća su izvještavala na svojim stranicama, a o pojedinim aktivnostima izvještavao je i SNV putem svojih medija.

Zahvaljujući tekućim donacijama SNV-a, manjinska vijeća su prepoznata kao nositelji i organizatori društvenog života zajednice u većini sredina. Surađivali su s različitim lokalnim organizacijama i drugim vijećima, čuvali tradiciju, običaje, te zastupali interese građana.

Obilježili smo bitne datume vezane uz srpsku zajednicu, a to su: Božić, Bogojavljenje, sv. Sava, Dan državnosti Republike Srbije, Vaskrs, Spasovdan. Veliki broj aktivnosti vijeća bila su vezana upravo uz navedene praznike. Također, posebnu pažnju posvetili smo ženama u našoj zajednici, te širom RH podržali obilježavanje Međunarodnog dana žena – 8. mart. Podržali smo obrazovanje mladih kroz Program Plus, ali i kroz manjinske modele obrazovanja preko vijeća na terenu (A i C model obrazovanja). Tijekom ljeta podržali smo manifestacije u organizaciji vijeća koje su bile vezane uz praznike sv. Ilije, Preobraženja i Velike Gospojine, a riječ je o koncertima, saborima, priredbama koje okupljaju veliki broj pripadnika srpske zajednice. Podržavali smo kulturno-umjetničke manifestacije, posebne projekte namijenjene kulturi i tradiciji Srba u Republici Hrvatskoj, festivale na kojima su se promovirala vijeća, a zajednica dobila na vidljivosti.

Nastavili smo s financiranjem komemoracija posvećenim civilnim žrtvama ratova, obnavljali antifašističke spomenika i područja ostalog kulturnog naslijeđa.

Unaprijedili smo tehničku i informatičku opremljenost vijeća, što je doprinijelo boljoj komunikaciji i povezanosti vijeća međusobno, kao i povezanosti vijeća i SNV-a, povećanju efikasnosti rada, digitaliziranju i arhiviranju dokumentacije.

Odjel koordinacije vijeća i predstavnika pored redovnih sredstava za rad osiguranih kroz T.D. 2025., tijekom godine zatražio je dodatna sredstva koja su mu osigurana kroz dvije prenamjene. U prvoj prenamjeni sredstava odjel je dobio dodatnih 50.000 eura za realizaciju programa do kraja 2025. godine. U drugoj prenamjeni i produženju odjelu je dodijeljeno 20.000 eura za programske aktivnosti s rokom produženja do 30.06.2026. godine.

2.Podizanje kadrovske kapacitiranosti vijeća

SNV je nastojao održavati i jačati kadrovske kapacitete manjinskih vijeća. Stoga je financiran rad stručnog osoblja na područjima: VSŽ, VPŽ, SMŽ, BBŽ, BPŽ, KKŽ, LSŽ, PGŽ, PSŽ i Grada Skradina.

Od početka kalendarske godine, širom Republike Hrvatske izuzev Krapinsko-zagorske županije radilo se na jačanju kadrovske kapacitiranosti vijeća.

Izabrani predsjednici i predstavnici su volonteri u radu, a mnogi se bave političkim djelovanjem u zajednici u svoje slobodno vrijeme. Bilo je potrebno riješiti problem vođenja administracije vijeća, pratiti provedbu

projekata, organizaciju programa, komunikacije s županijama, gradovima i općinama, te biti savjetodavna i kontakt osoba pripadnicima srpske zajednice.

Cilj Srpskog narodnog vijeća bio je osigurati prvenstveno županijskim vijećima stručne zaposlenike koji mogu preuzeti dio poslova od predsjednika, čuvati kontinuitet rada vijeća, te brinuti o administrativnim, financijskim i organizacijskim poslovima.

Partneri u provođenju ovih aktivnosti su regionalne samouprave koje pokrivaju dio troškova plaće tajnika u VSŽ, KKŽ, VPŽ, SMŽ, LSŽ i PGŽ.

Profesionalni tajnici su u svakodnevnom kontaktu s odjelom koordinacije i koriste ga kao savjetodavnu službu pri realizaciji vlastitih programa.

U 2025. godini poboljšani su uvjeti rada za tajnike i tajnice, a pored sredstava za plaće, osigurana su im i sredstva za sva ostala prava koja proizlaze iz radnog odnosa (naknada za prijevoz, božićnica, uskrsnica, regres, dar za dijete).

U srpnju su odrađene 3 edukacije za predsjednike županijskih vijeća i tajnike, dvije u Zagrebu i jedna u Kninu. Tajnici i predsjednici manjinskih vijeća educirani su o procesima komunikacije i rada sa lokalnim vijećima, vođenju baza, evidencija, o pravilnom programskom i financijskom izvještavanju, sastavljanju programa rada, planiranju i suradnji s drugim manjinskim institucijama.

3.Procjena kapaciteta vijeća i predstavnika

U bazama podataka odjela koordinacije vijeća i predstavnika tijekom 2025. godine promijenjeni su podaci o županijskim vijećima u Brodsko-posavskoj županiji, Istarskoj županiji, Ličko-senjskoj županiji, Zadarskoj županiji i Šibensko-kninskoj županiji koja su svoje urede preselila u prostorije novotvorenih Srpskih kulturnih centara.

Na terenskim izvidima i posjetama u 2025. godini, ažurirani su podaci i napravljena je nova procjena kapaciteta vijeća u PGŽ, BPŽ i VPŽ. U tablice su unijeti podaci o brizi i vođenju evidencija (financijski izvještaji, programska dokumentacija, zapisnici sjednica, čuvanje osobnih podataka). Uočeni su pozitivni trendovi kvalitetnijeg arhiviranja dokumentacije nakon prošlogodišnjih sugestija i ovogodišnjih provedenih edukacija. Procjena kapaciteta ponovo je potvrdila kako su sredstva koja vijeća dobiju od županija dostatna samo za isplate naknada za rad vijećnicima, te dijelom za osnovne troškove vođenja ureda i hladnog pogona, dok su za realizaciju programskih aktivnosti vijeća i nabavku opreme u visokom postotku ovisni o donacijama SNV-a.

VSNM PGŽ i VSNM BPŽ ciljano su odabrana za analizu i upoznavanje s procesom procjene s obzirom da su oba vijeća u 2025. godini zaposlila novu tajnicu.

U 2026. godini ući ćemo u posljednju godinu mandata manjinskih vijećnika i predstavnika, stoga će se procjene kapaciteta obaviti za sva županijska vijeća kao što je to učinjeno i u prvoj godini mandata.

4. Informiranje, praćenje i savjetodavna pomoć

Aktivnost se kontinuirano provodila tijekom 2025. godine na području svih županija, s izuzetkom Krapinsko-zagorske županije.

Vijeća i predstavnici bili su od početka godine u direktnoj i indirektnoj komunikaciji s centralom SNV-a. Najčešći problemi s kojima smo se susretali komunicirajući s vijećima i predstavnicima su: nedovoljno poznavanje zakonskih regulativa, nepoznavanje financijskih procedura vođenja vijeća, internih procedura unutar SNV-a, nedovoljna interna komunikacija između vijeća na županijskom i gradskom/općinskom nivou i dr.

Ciljevi koji su postignuti u 2025. godini su češća komunikacija između centrale SNV-a i vijeća na terenu, te potenciranje svakodnevne komunikacije na terenu između županijskih i gradskih/općinskih vijeća, uspostavljanje dobrih administrativnih, upravnih i financijskih praksi, te umrežavanje novih tajnika vijeća. To je postignuto terenskim posjetama predstavnika SNV-a Rijeci i Slavenskom Brodu, gdje su održani sastanci s predsjednicima i novim tajnicama VSNM PGŽ i VSNM BPŽ koje su tijekom 2024. i 2025. god zaposlene kao tajnice u vijećima. Također, obavljene su terenske posjete VSNM VPŽ, VSNM PSŽ, VSNM LSŽ, VSNM KKŽ, VSNM SDŽ i VSNM ZgŽ gdje su teme bile kalendar provođenja programskih aktivnosti, realizacija posebnih programa, te rješavanje financijskih i administrativnih poteškoća s kojima su se vijeća susretala tijekom godine. Zaposlenici odjela koordinacije vijeća i predstavnika odazivali su se na pozive vijeća na proslave krsnih slava i druge manifestacije iz sfere kulture.

Tijekom veljače i ožujka standardizirani su obrasci za tekuće donacije, kao i obrasci za izvještavanje o potrošnji sredstava (narativni i financijski izvještaji). Standardiziranje obrazaca je ubrzalo transferiranje financijskih sredstava iz centrale na teren, te ubrzalo i povećalo kvalitetu izvještaja o potrošnji istih.

Županijska vijeća srpske nacionalne manjine dostavila su usvojene Programe rada i financijske planove vijeća za narednu godinu koja su

pohranjena u odjelu, a koja su bila i jedna od smjernica prilikom izrade Plana i programa odjela koordinacije vijeća i predstavnika za 2026. godinu.

7. POLITIČKA AKADEMIJA SNV

U 2025. godini uspješno je i u skladu sa predviđenim planom proveden program Političke akademije SNV-a, koji se sastojao od nekoliko komponenti:

1. Šest trodnevnih modula

U izvještajnom periodu na stranicama Srpskog narodnog vijeća i u manjinskim medijima objavljen je javni poziv za prijave na Političku akademiju SNV-a. Također, obavještene su sve srpske organizacije u Hrvatskoj o otvaranju prijave te su upućene da potaknu potencijalne kandidate na prijavu na poziv.

Na javni poziv prijavilo se 50 osoba. Posebno oformljena komisija Srpskog narodnog vijeća je između prijavljenih kandidata odabrala 33 osobe (14 muškaraca i 19 žena) kao polaznike 14. generacije osnovnog programa Političke akademije.

Kandidati su odabrani na način da se pokušaju pokriti sva geografska područja u Hrvatskoj u kojima žive Srbi, da u približnom omjeru budu zastupljeni visokoobrazovani mladi muškarci i žene te osobe iz gradskih i ruralnih sredina.

Polaznici 14. generacije Političke akademije tako dolaze iz sljedećih mjesta: Rijeka, Mali Poganac, Zagreb, Sokolovac, Markušica, Donji Lapac, Vukovar, Bjelovar, Međedak Utinjski, Garešnica, Jasenak, Velike Sesveta, Busnovi, Beograd, Veljun, Zadar, Plaški, Dvor, Borovo, Otišić, Knin, Pula, Biskupija, Križevci... Ovakvi uvjeti odabira kandidata omogućavaju svakoj generaciji polaznika heterogenost iskustava i osiguravaju da polaznici jedni druge upoznaju sa različitim iskustvima življenja svojih sunarodnjaka na ovim prostorima.

Izvođenje nastave u ovom osnovnom programu na Akademiji započelo je u 3. mjesecu, a završilo u 11. mjesecu.

Prvi modul održan je u periodu od 14.-16.3.2025. u hotelu Terme Jezerčica. Teme o kojima su polaznici učili bile su:

1. Manjinski politički rječnik (Nikola Vukobratović)

2. Historijsko i suvremeno utemeljenje prava Srba u Hrvatskoj (Siniša Tatalović)
3. Da se bolje razumijemo.. (vježba s organizatorima)
4. Prava nacionalnih manjina u RH, zakonodavni okvir i studija slučaja Demografske mjere u hrvatskim općinama u kojima živi većinsko srpsko stanovništvo (Jovan Vlaović i Marina Stojnović)
5. Jeste vi za EKG...? - funkcioniranje lokalne samouprave (Dejan Mihajlović)
6. Lokalni izbori (Nikola Ivanović)

Drugi modul održan je u periodu od 25.-27.5.2025. u hotelu Terme Jezerčica. Teme o kojima su polaznici učili bile su:

1. Prva Jugoslavija (Čedomir Višnjić)
2. Druga Jugoslavija (Čedomir Višnjić)
3. Devedesete (Vinko Korotaj Drača)
4. Mirna reintegracija (Branko Jurišić)
5. Kolektivno iskustvo Srba u Drugom svjetskom ratu (Filip Škiljan)

Treći modul Političke akademije održan je u periodu od 6.-8.6.2025. u hotelu Terme Jezerčica. Teme o kojima su polaznici učili bile su:

1. Terenska nastava u Jasenovcu
2. Terenska nastava u Lipiku i Pakracu (Nikola Ivanović)
3. Opći prikaz rada i ustrojstva srpske zajednice u Hrvatskoj (Jelena Nestorović)

Četvrti modul Političke akademije održan je u periodu od 12.-14.9.2025. u hotelu Terme Jezerčica i u Zagrebu. Teme o kojima su polaznici učili bile su:

1. Uvodni dio o programu (Jelena Nestorović)
2. Ilegala u Zagrebu (Ilegala u Zagrebu program je Vijeća srpske nacionalne manjine Grada Zagreba čija je tema antifašistički otpor u Zagrebu za vrijeme NDH, a program se za grupe izvodi putem rekreiranja povijesnih priča i scena te šetnjom kroz grad uz vodiča koji se predstavlja kao član ilegalne antifašističke grupe koja je pružala otpor fašistima.)

3. Politička zastupljenost i izbori na lokalnoj i nacionalnoj razini (Boris Milošević)
4. Obilazak srpskih institucija (Novosti, VIDA, Srpski kulturni centar u Zagrebu, Arhiv Srba u Hrvatskoj)
5. Podržati ili ne podržati, prihvatiti ili ne prihvatiti, reći ili ne reći i druge dileme pri donošenju odluka o zastupanju Srba u Hrvatskoj-rasprava na osnovu primjera (Milorad Pupovac)
6. Nasljeđe devedesetih: politike sjećanja u Hrvatskoj (Branka Vierda)
6. Kolektivno iskustvo Srba u Drugom svjetskom ratu (Filip Škiljan)

Peti modul Političke akademije održan je u periodu od 10.-12.10.2025. u hotelu Terme Jezerčica. Teme o kojima su polaznici učili bile su:

1. Tehnike komunikacije s medijima (Dušan Velimirović i Jelena Mirić)
2. Globalna i regionalna politika i njene refleksije na poziciju Srba u Hrvatskoj (Dejan Jović)
3. Manjinski mediji i kampanje, Nikola Vukobratović
4. Povijest Srba u Hrvatskoj od naseljavanja do politike novog kursa-primjeri suradnje (Tihomir Ponoš)

Šesti modul Političke akademije održan je u periodu od 14.-16.11.2025. u hotelu Terme Jezerčica. Teme o kojima su polaznici učili bile su:

1. Manjinsko obrazovanje u Republici Hrvatskoj (Milan Vukelić)
2. Govor mržnje, zločin iz mržnje, tretman povika „za dom spremni“ (Aleksandar Maršavelski)
3. Fašizacija društva (Hrvoje Šimičević)
4. Rekapitulacija (U 2025. godini po prvi put je upriličen kratki ispit o temama koje su predavane u toku godine na Akademiji.)
5. Rasprava o esejima polaznika (Dejan Jović)
6. Završni razgovor i podjela diploma (Boris Milošević)

Uz predavanja i rasprave polaznici su sudjelovali i u brojnim vježbama i radionicama čiji je cilj razvijanje posebnih vještina koje su potrebne javnim osobama, političkim predstavnicima, govornicima, organizatorima društvenog i kulturnog života i liderima.

Nastavilo se s praksom angažiranja bivših polaznika akademije kao predavača, a program je okončan tako što su polaznici pisali dva eseja, od kojih se jedan, kao i prethodnih godina, odnosi na pitanje budućnosti Srba u Hrvatskoj. Profesor Dejan Jović je predane eseje uobličio u dokument

koji se pohranjuje u Arhivu Srba u Hrvatskoj, a prezentira i zajednički diskutira na posljednjem modulu Političke akademije, prije dodjele diploma polaznicima koji su uspješno završili program. Savjet Političke akademije SNV-a se redovno sastajao i pratio način izvođenja programa.

2. Posjet institucijama Republike Srbije

U prvom dijelu godine organizirano je i jedno višednevno, inozemno studijsko putovanja za 30 bivših polaznika Političke akademije.

Polaznici su putovali u Beograd. Polaznici su u Beogradu obišli Narodnu skupštinu Republike Srbije, Hram Svetog Save, pogledali su višestruko nagrađivanu predstavu "Tre sorele" u Zvezdara teatru, obišli su Kalemegdan i brojne druge beogradske znamenitosti. Od posebnih susreta treba izdvojiti predavanje Verana Matića o srpsko-hrvatskim odnosima u redakciji "Tanjuga" te predavanje Marijane Stojčić o istoriji antiratnog otpora devedesetih, politici sjećanja i istorijskom revizionizmu i strategijama desnog ekstremizma danas.

3. Tri napredna edukativna modula

Uz osnovni program u 2025. organizirana su i 3 napredna edukativna modula namijenjena prvenstveno bivšim polaznicima osnovnog programa akademije. SNV je također objavljivao javne pozive za prijavu na napredne module. Biralo se 20-etak mlađih osoba koje su već stekle određena znanja i iskustva u radu na manjinskih pitanjima i koji su spremni za napredne verzije predavanja, vježbi i seminara.

Cilj naprednih modula je omogućiti dodatno educiranje mladim osobama zainteresiranim za političko djelovanje te stvarati prostor za zajedničko promišljanje tema koje su važne za razvoj i prosperitet srpske zajednice u Hrvatskoj.

Osnovna metoda rada bila su predavanja i diskusije.

Prvi modul se odvio u periodu od 4.-6.4.2025. godine u Hotelu Tomislavov dom u Zagrebu. Teme o kojima su polaznici učili bile su:

1. Populizam kao patologija suvremenih demokracija (Berto Šalaj)
2. 30 godina poslije (Dejan Jović)
3. Regionalne komemorativne prakse i rat sjećanjem (Nikola Puharić)
4. Komunikacijski stilovi modernih državnika (Boris Rašeta)
5. Trendovi u političkom marketingu (Igor Stanišljević)

U programu je uz organizatore sudjelovalo 18 polaznika.

Drugi modul se odvio u periodu od 17.-19.10.2025. godine u Hotelu Velanera u Šišanu kod Pule. Teme o kojima su polaznici učili bile su:

1. Za što Rusija ratuje u Ukrajini (Božo Kovačević)
2. Otpor intelektualaca (Dejan Jović)
3. Historija srpske nacionalne zajednice u Istri (Đorđe Matić)
4. Srbi u Istri danas (Milena Joksimović)
5. Povijest talijanske nacionalne zajednice: prisutnost talijanskog jezika i kulture u Hrvatskoj (Marin Corva)
6. Talijanska nacionalna zajednica danas: institucije, aktivnosti i izazovi (Marin Corva)

U programu je uz organizatore sudjelovalo 20 polaznika.

Treći modul se odvio u periodu od 5.-7.12.2025. godine u Varaždinskim toplicama kod Varaždina. Teme o kojima su polaznici učili bile su:

1. Demografski izazovi danas (Vlasta Kokotović Kanazir)
2. Srbi u Hrvatskoj- demografska slika (Sanja Klempić Bogadi)
3. Romi u Hrvatskoj (Viktor Koska)
4. Projekcija filma „Šume, šume..“
5. Strani radnici i hrvatsko tržište rada (Viktor Gotovac)
6. Strani radnici i hrvatsko tržište rada (Viktor Gotovac)

U programu je uz organizatore sudjelovalo 17 polaznika.

4. Kongres Političke akademije

Na samom kraju godine, 13.12.2025., u zagrebačkom hotelu Internacional održan je Kongres Političke akademije SNV-a na kojem je sudjelovalo oko 90 osoba iz cijele zemlje, bivših polaznika Političke akademije i njihovih profesora.

Kongres je zamišljen kao akademsko-politički događaj na kojem se jednom godišnje predstavlja izvještaj o poziciji, problemima i planovima Srba u Hrvatskoj, te se otvara diskusija o pravcima djelovanja za sljedeću godinu. Time se spaja program akademije s procesom planiranja politike SNV-a, te se polaznici akademije iz svih dosadašnjih generacija izravno stavljaju u funkciju promišljanja, donekle i oblikovanja, politike SNV-a, kao neka vrsta neformalnog Savjeta.

S obzirom na događanja koja su bila naročito aktualna i nepogodna za srpsku zajednicu u 2025. godini (npr. smanjivanje financiranja Samostalnog srpskog tjednika „Novosti“, zabranjivanje, ometanje i otežavanje provedbe brojnih kulturnih, zabavnih i obrazovnih programa u određenim sredinama i slične pojave koje su izazivale zabrinutost među pripadnicima srpske zajednice koja je otežavala normalan rad i funkcioniranje brojnih organizacija), za temu Kongresa odabran je naslov „Kako do više slobode“.

Predsjednik Srpskog narodnog vijeća, Boris Milošević, održao je pozdravni govor. Sudionici su imali priliku slušati javnu raspravu na temu – „Kako do više slobode“, koju je moderirao novinar Dušan Velimirović. Govornici su bili Nikola Vukobratović, predsjednik SKD Prosvjeta, Anja Šimpraga, saborska zastupnica Samostalne demokratske srpske stranke, Maja Buljubašić, projektna menadžerica Srpskog demokratskog foruma, Aleksandar Ilinčić, direktor izdavačkog poduzeća „Prosvjeta“ i Rajko Obradović, pravnik i član lokalnih srpskih organizacija na području općine Gračac. Moderator i govornici su svi bivši polaznici programa Politička akademija SNV-a. Na Kongresu 2025. izabrani su novi članovi Savjeta Političke akademije SNV-a, savjetodavnog tijela koje diskutira provedbu programa Političke akademije.

5. Izrada promotivnih materijala i vizualnog identiteta

Kako bi program Akademije imao dodatnu prepoznatljivost, u toku 2025. godine radilo se sa dizajnerima na izradi prepoznatljivog dizajna koji će Akademija u budućnosti koristiti i koji će se nalaziti na materijalima koji će se potom dijeliti polaznicima Akademije - pribor za rad, promotivni materijali i sl. U 2025. godini je tako napravljen novi vizualni identitet za Političku akademiju, dio materijala je izrađen, a dio dizajniran i pripremljen da daljnju izradu i tisak.

Izravni korisnici obuhvaćeni aktivnostima Akademije su mladi visokoobrazovani pripadnici srpske zajednice u Hrvatskoj koji žele:

- Djelovati unutar srpskih organizacija
- Predstavljati srpsku zajednicu na izborima odnosno u predstavničkim tijelima i tijelima vlasti na lokalnoj, županijskoj i državnoj razini
- Djelovati u široj javnosti – akademskoj, medijskoj, općenito: društvenoj – kako bi istraživali, promovirali ili jednostavno podizali svijest o postojanju tema od posebnog interesa za srpsku zajednicu (npr. istraživanje stavova Srba u Hrvatskoj, pitanja srpskog identiteta u Hrvatskoj, pitanja srpske povijesti i kulture itd.).

Neizravni korisnici su SNV, manjinska vijeća, udruge, organizacije, sportska društva, KUD-ovi, političke stranke u kojima polaznici akademije djeluju i preuzimaju uloge i odgovornosti.

Manjinski mediji objavili su natječaj za prijavu na Akademiju te informacije o provođenju programa. Važne informacije su publicirane na stranicama i mrežama SNV-a.

Na kraju svakog edukativnog modula Srpsko narodno vijeće je provodilo proces evaluacije predavanja, predavača, načina izvođenja nastave,

organizacije modula te je polaznicima dana mogućnost da sami iznesu prijedloge i želje u pogledu izvođenja nastave. Ispunjeni edukativni upitnici pohranjeni su u dokumentaciji PA u SNV-u te se po završetku programa izrađuje godišnja analiza evaluacija. Rad Akademije ocijenjen je iznadprosječnim ocjenama u svakom segmentu. Dio evaluiranja vrlo je precizan i polaznici dodjeljuju ocjene, a drugi dio sastoji se od pisanih osvrta. Evaluacije su anonimnog karaktera.

Vrsta troškova: programski troškovi (smještaj i hrana za sudionike, prijevoz, ulaznice i materijali za radionice, promotivni materijali..), drugi dohodak (honorari za predavače i pomoćnika u organizaciji).

8.ODJEL ZA OBRAZOVANJE

U izvještajnom razdoblju Odjel za obrazovanje provodio je sljedeće programske aktivnosti:

1.Podrška nastavnicima i učenicima u modelu C

Za potrebe pružanja materijalne i stručne podrške obrazovanju na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu Odjel za obrazovanje nabavio je informatičku opremu (laptose, tablete, pametnu ploču), potrošne materijale (toneri za printer, papir, likovni i školski pribor), stručnu literaturu, priručnike i lektirne naslove te namještaj potreban za opremanje učionica u školama u kojima se provodi nastava na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu po Modelu C. Analitički rad odjela uključivao je posjete školama, mapiranje potreba učenika i nastavnika uključenih u manjinske modele obrazovanja, sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima i seminarima.

Izravne korisničke skupine koje je Odjel obuhvatio ovom aktivnošću su nastavnici koji izvode nastavu na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu te učenici koji pohađaju manjinske modele obrazovanja, a neizravne roditelji i skrbnici učenika. Za potrebe provedbe aktivnosti Odjel je surađivao s nastavnicima u Modelu C te manjinskim udrugama koje djeluju na području obrazovanja.

Evaluaciju rada Odjel je provodio istraživanjem i analizom potreba obrazovanja na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu te vođenjem inventurne liste, a svojim je djelovanjem omogućio poboljšanje uvjeta u kojima se izvodi nastava i pružio stručnu podršku nastavnicima u radu.

Odjel za obrazovanje financirao je nabavku informatičke i audio opreme, potrošnih materijala, putni trošak te trošak nabavke stručne literature i didaktičkih pomagala.

2. Izleti i radionice za učenike koji pohađaju nastavu na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu

U okviru pružanja dodatne podrške učenicima i nastavnicima u Modelu C, Odjel za obrazovanje tijekom 2025. godine organizirao je niz edukativnih izleta i terenskih nastava s ciljem poticanja međusobnog upoznavanja i povezivanja učenika, razvoja osjećaja zajedništva, jačanja identiteta te upoznavanja kulturne, povijesne i prirodne baštine. U suradnji s nastavnicama koje izvode nastavu po Modelu C realizirano je više izleta u kojima su sudjelovali učenici osnovnih škola iz različitih krajeva Hrvatske. Terenska nastava „Mostovi prijateljstva“, održana u Vojniću 5. svibnja 2025. godine, okupila je 48 učenika iz OŠ Hrvatska Kostajnica, OŠ „Katarina Zrinska“ i OŠ Vojnić, koji su u pratnji nastavnica Marice Šimunić i Ranke Rod, sudjelovali u zajedničkim aktivnostima, posjetili SKD „Prosvjeta“, pododbor Vojnić, te obišli Nacionalni park Petrova gora. Terenska nastava „Spomenar prijateljstva“, održana 14. svibnja 2025. godine u Glini, realizirana je u suradnji s učiteljicama Senkom Crevar i Valentinom Vukadinović iz OŠ Gvozd iz Vrginmosta i OŠ Ivana Gorana Kovačića iz Vrbovskog, u sklopu koje je 70 učenika posjetilo institucije srpske nacionalne manjine i upoznalo se s lokalnom poviješću i kulturnim nasljeđem. Izlet „Tragovima povijesti i kulture“ organiziran je za 50 učenika OŠ dr. Franjo Tuđman i OŠ Kistanje pod vodstvom učiteljice Nikoline Medaković, koji su posjetili Islam Grčki i Benkovac. Tijekom rujna organiziran je izlet u Zagreb za 34 učenika iz OŠ Vojnić u pratnji učiteljice Ranke Rod, u sklopu kojeg su obišli Hrvatski povijesni muzej i razgledali grad te institucije srpske nacionalne manjine, dok je u listopadu realiziran izlet u Zadar za 41 učenika OŠ Gvozd, Vrginmost u pratnji učiteljice Senke Crevar, s razgledom grada i obilaskom crkve sv. Ilije. U studenom je organiziran izlet u Zagreb za 20 učenika OŠ Donji Lapac u pratnji učiteljice Radmile Kuge, koji je uključivao obilazak Medvedgrada i tematsku šetnju „Šetnja s Nikolom Teslom“. Na izletima i radionicama sudjelovalo je više od 260 učenika koji pohađaju Model C u pratnji nastavnica.

U suradnji sa dramskom pedagoginjom Svetlanom Pataftom (teatar "Puna kuća"), Odjel je organizirao 8 radionica dramske pedagogije u sklopu nastave Srpskog jezika i kulture pod nazivom „Narodne poslovice, pitalice i zagonetke u suvremenoj interpretaciji za učenike osnovnih škola...“ kojima je cilj produbiti interes djece za srpsku književnost i kulturu. Radionice su održane u OŠ Plaški za 20 učenika od 1. do 4. i isti toliki broj

za učenike od 5. do 8. razred, u OŠ Vojnić sudjelovalo je 19 učenika od 1. do 4. razreda, u PŠ Veliki Poganac njih 16, u OŠ Ivana Gundulića 10 i u PŠ Maja ukupno 8 učenika. Na radionicama održanim u OŠ Korenica sudjelovalo je 9 učenika od 1. do 4. razred i 8 učenika od 5. do 8. razreda, a u OŠ Gvozd-Vrginmost 15 učenika od 1. do 4. razred i 17 učenika od 5. do 8. razreda. Učenici su sudjelovali u interaktivnim zadacima koji su uključivali dramatizaciju, zajedničke igre i kreativne zadatke prilagođene njihovoj dobi.

Odjel je u suradnji s mobilnim planetarijem Odiseja organizirao multimedijška predavanja s temama iz astronomije za učenike OŠ Gračac i OŠ Vojnić u kojoj se provodi nastava Srpskog jezika i kulture, a na kojima je sudjelovalo više od 300 učenika. Predavanja su bila usklađena s ishodima predmetnih kurikula te su bila prilagođena potrebama škole i učenicima od 1. do 8. razreda.

Izravne korisničke skupine koje je Odjel obuhvatio ovom aktivnošću su nastavnici koji izvode nastavu na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu te učenici koji pohađaju nastavu po Modelu C, a neizravne roditelji i skrbnici djece i mladih.

Za potrebe provedbi aktivnosti Odjel je surađivao s nastavnicama koje drže nastavu iz Srpskog jezika i kulture, školama te dramskim pedagogima i drugim obrazovnim ustanovama.

Evaluaciju programskih aktivnosti Odjel je provodio vođenjem potpisnih listi, evidencija i fotodokumentacije, a aktivnosti je promovirao na društvenim mrežama SNV-a.

Za potrebe provedbe programa Odjel za obrazovanje snosio je trošak organiziranog prijevoza, ulaznica za posjet lokacijama, ručka i osvježenja za djecu i učiteljice u pratnji, naknade za izvođenje dramskih radionica i organizaciju edukativnih sadržaja.

Evaluaciju programskih aktivnosti Odjel je provodio vođenjem potpisnih listi, evidencija, foto dokumentacije, a aktivnosti je promovirao na društvenim mrežama SNV-a.

3. Organizacija stručnih skupova za nastavnike u suradnji s agencijom za odgoj i obrazovanje

Odjel za obrazovanje sudjelovao je u organizaciji 2 stručna skupa za nastavnike u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje i pružio profesionalnu podršku nastavnicima koji izvode nastavu na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu. Prvi stručni skup, „66. Republički zimski seminar“, održan je na Filološkom fakultetu u Beogradu od 24. do 26. siječnja 2025.

godine, a organiziralo ga je Društvo za srpski jezik i književnost Srbije. Tema seminara bila je „Intermedijalnost u nastavi srpskog jezika i književnosti“, s fokusom na povezivanje različitih medija i pristupa u suvremenoj nastavi, kao i uključivanje vizualnih, muzičkih, dramskih i digitalnih oblika u proces učenja jezika i književnosti. Drugi stručni skup, "Odgoj i obrazovanje djece s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama", održao se u Vukovaru od 3. do 4. srpnja 2025. godine, s fokusom na inkluzivni odgoj i obrazovanje te pružanje podrške djeci s teškoćama u razvoju i darovitoj djeci kroz prilagođene pristupe unutar redovne nastave.

Zaposlenici Odjela za obrazovanje sudjelovali su i na Državnom stručnom skupu za odgojno obrazovne djelatnike u obrazovanju nacionalnih manjina koji je održan od 14. do 16. svibnja u Rovinju. Skup je okupio stručnjake i sudionike iz različitih manjinskih zajednica, a program je bio usmjeren na nastavu, očuvanje jezika i kulture manjina te profesionalni razvoj nastavnika i odgojno obrazovnih radnika.

Izravne korisničke skupine koje je Odjel obuhvatio ovim aktivnostima su nastavnici koji izvode nastavu na srpskom jeziku i ćirilicom pismu te profesori i stručnjaci koji djeluju na području obrazovanja, a neizravni učenici i njihovi roditelji.

Za potrebe organizacije stručnih skupova Odjel je surađivao s Agencijom za odgoj i obrazovanje i višom savjetnicom za stručne suradnike pedagoge, Vedranom Vidaković.

Evaluaciju programskih aktivnosti Odjel je provodio vođenjem evidencija te u razgovorima s nastavnicima. Aktivnosti su prezentirane putem društvenih mreža SNV-a, a popratili su ih informativni YouTube kanal „Vida“ i Samostalni srpski tjednik „Novosti“. Na dva stručna skupa sudjelovalo je oko 30 nastavnika i brojni drugi posjetitelji, predavači i stručnjaci koji djeluju na području obrazovanja.

Za potrebe organizacije stručnih skupova Odjel je financirao trošak organiziranog prijevoza i smještaja, putni trošak nastavnika i trošak cateringa.

4.Program PLUS: podrška obrazovanju na srpskom jeziku i ćirilicom pismu

Odjel za obrazovanje organizirao je besplatne izvanškolske aktivnosti za djecu predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta s ciljem povećanja kvalitete obrazovanja, stvaranja pozitivne svijesti o obrazovanju na srpskom jeziku i ćirilicom pismu te jačanja vidljivosti rada srpskih organizacija u sferi obrazovanja. Izvanškolske aktivnosti provodile su se

na 16 lokacija: Beli Manastir, Knin, Rijeka, Pakrac, Bjelovar, Virovitica, Srb, Okučani, Split, Žegar, Pula, Zadar, Glina, Vojnić, Udbina, Moravice. Zbog nedostatka interesa, u izvještajnom je razdoblju lokacija Rijeka zamijenjena lokacijama u Moravicama, Vojniću i Udbini o čemu je ULJPPNM uredno obaviješten zbog čega je u tu svrhu odobrio prenamjenu financijskih sredstava. Izvanškolske aktivnosti organizirane su iz područja digitalne pismenosti, stranih jezika, umjetničkog razvoja, predškolskih aktivnosti, edukativnih izleta i pomoći pri učenju, a za potrebe izvođenja aktivnosti Odjel je surađivao sa 65 nastavnika, voditelja radionica i koordinatora koji su radionice izvodili svakog tjedna u 109 termina prema podacima na kraju godine. Izvodile su se sljedeće aktivnosti: Škola klavira, Škola tamburice, Škola harmonike, Fotoradonica, Radionica slikanja i crtanja, Programiranje i robotika, Dječja igraonica, Muzička radionica (gitara, klavir, tambura i harmonika), Likovna radionica, STEAM radionice, Dramska radionica, Instrukcije (matematika, fizika, engleski), Kreativne radionice, Hor za djecu i mlade, Engleski kroz igru, Edukativno-kreativne radionice, Igraonica riječi (logopedska radionica), Arheološka školica, Ko to tamo... gleda filmove? (filmska radionica), Novi val (glazbena radionica), Radionica medijske pismenosti, Fotografska radionica, Radionica narodnih običaja i domaćinstvo.

Uz tjedne aktivnosti, Odjel je organizirao 13 edukativnih izleta za polaznike Programa plus. U sklopu Programa plus u Puli organiziran je izlet u Nezakcij i Valturu, u sklopu kojeg je 11 polaznika, u pratnji koordinatorice Milene Joksimović, sudjelovalo u Arheološkoj školici i posjetilo arheološki lokalitet Nezakcij, gdje su se upoznali s antičkom poviješću Istre i osnovama arheološkog rada. U sklopu Programa plus u Belom Manastiru organiziran je izlet u Zagreb i Krapinu, na kojem je sudjelovalo 49 polaznika pod vodstvom koordinatorice Tajane Poturice. Učenici su posjetili Tehnički muzej Nikola Tesla te Muzej krapinskih neandertalaca. U sklopu Programa plus u Pakracu organiziran je izlet u Jasenovac, na kojem je sudjelovalo 7 polaznika u pratnji koordinatora Dalibora Harambašića, tijekom kojeg su se upoznali s važnim povijesnim temama, kulturom sjećanja i vjerskom baštinom. U okviru Programa plus Okučani 10 učenika je, u pratnji koordinatorice Nikoline Nikolić Tadić, posjetilo Spomen-područje Jasenovac, manastir te Saborni hram i Vladičanski dvor u Pakracu. Organiziran je zajednički izlet u Šibenik i manastir Krka za 22 polaznika Programa plus iz Splita i Zadra u pratnji koordinatora Milana Mandića i Ilije Borkovića. Zajednički izlet Programa Plus Okučani, Pakrac, Virovitica i Bjelovar realiziran je na Jankovcu, gdje je sudjelovalo ukupno 48 polaznika uz pratnju koordinatora, a u sklopu kojeg su posjetili Geo info centar i Kuću Panonskog mora te sudjelovali u

aktivnostima u adrenalinskom parku. U sklopu Programa plus u Glini i Rijeci, uz sudjelovanje učenika Modela C iz Zagreba, organiziran je izlet u Karlovac, na kojem je sudjelovalo više od 60 učenika u pratnji učiteljica i voditeljica programa, a u sklopu kojeg su posjetili Nikola Tesla Experience Centar. U okviru Programa plus u Žegar, Srbu i Kninu organiziran je izlet u Zadar, u kojem je sudjelovalo 49 polaznika, a koji je obuhvaćao razgled povijesne jezgre grada, uz stručno vodstvo, i posjet crkvi sv. Ilije. U sklopu Programa plus u Puli realiziran je i izlet u Poreč i razgled jame Baredine, gdje su polaznici, u pratnji Milene Joksimović i Andreja Štefančića, razgledali staru gradsku jezgru Poreča i upoznali se s prirodnim fenomenima podzemlja Istre. Višednevni izlet Programa plus Beli Manastir i Knin realiziran je u Zagrebu, gdje je 38 polaznika sudjelovalo u kulturnim i obrazovnim aktivnostima koje su uključivale kazališnu predstavu u kazalištu "Mala scena", razgled institucija srpske nacionalne manjine te posjet Samoboru. Za polaznike Programa plus u Puli organiziran je izlet u Moravice i dolinu Kamačnika, gdje su polaznici sudjelovali u radionici izrade soka, razgledali prirodnu baštinu Kamačnika te posjetili Muzej željeznice. U sklopu Programa plus u Narti organiziran je izlet u Zagreb za 23 polaznika, koji je uključivao kazališnu predstavu u ZKL-u, posjet Zoološkom vrtu i posjet institucijama srpske nacionalne manjine. U sklopu Programa plus Pakrac i Okučani organiziran je izlet u Zagreb za 26 polaznika, u pratnji voditelja programa. Učenici su posjetili Hrvatski prirodoslovni muzej te sudjelovali u tematskoj šetnji „Šetnja gradom s Nikolom Teslom“. U izletima je sudjelovalo više od 400 polaznika uključenih u Program plus, a aktivnosti su značajno doprinijele obogaćivanju nastavnog procesa, razvoju socijalnih i kulturnih kompetencija učenika te jačanju osjećaja pripadnosti, zajedništva i međusobnog uvažavanja.

Odjel je organizirao i izvedbe dramskih predstava „Biberče“, „Dnevnik uspomena moje bake“, monokomedije "Osjećajte se k'o doma" i cabareta "Kad je gusto samo rijetki" u Belom Manastiru, Virovitici, Glini i Bjelovaru u suradnji s teatrom „Puna kuća“ te predstave „Škrti Berberin“ u suradnji s Dečjom scenom Pođi tuda i Kulturnim centrom Pančeva u Moravicama, Udbini i Plaškom. U suradnji s vizualnom umjetnicom Duškom Boban, odjel je organizirao radionice kreativne fotografije "Feelter".

U sklopu aktivnosti Programa plus Odjel je podržavao djecu i nastavnike prilikom sudjelovanja na natjecanjima, pripremama za izložbe i nastupe na manifestacijama te prilikom proslava praznika i obilježavanja značajnih datuma (npr. Blagdan sv. Nikole, Svetosavska akademija, Europski tjedan robotike i sl.).

U izvještajnom razdoblju Odjel je nabavljao informatičku opremu (edukativni roboti, 3D printer, laptopi, projektor, platno i sl.), audio opremu (zvučnici, pojačivači signala i sl.) i fotografsku opremu, radne i potrošne materijale (papir, toneri, likovni materijal i pribor i sl.), glazbene instrumente, školske ploče, edukativne igre, didaktičke materijale i pomagala, stručnu literaturu i naslove iz dječje književnosti na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu. Za polaznike koji stanuju u udaljenim mjestima organizirao je besplatan prijevoz kombijem ili autobusom do lokacija na kojima se izvode radionice. Za potrebe promocije Programa plus Odjel je izradio promotivne materijale (postere, majice, platnene torbe i ruksake).

Izravne korisničke skupine koje je Odjel obuhvatio aktivnostima Programa plus su djeca pripadnici srpske nacionalne manjine, učenici koji pohađaju nastavu na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu, učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te nastavnici, voditelji radionica i stručnjaci koji djeluju u sferi obrazovanja. Neizravne korisničke skupine koje su obuhvaćene aktivnostima su manjinske udruge koje djeluju na području obrazovanja (SKD Prosvjeta, ZVO, SDF).

Za potrebe organizacije aktivnosti Odjel je surađivao sa srpskim udrugama, lokalnim vijećima, školama, Arheološkim muzejom Istre, Kino Plaški, KIC "Napredak", Galerijom Makina, Domom kulture u Moravicama, Eparhijom dalmatinskom, PŠ Žegar, OŠ Okučani, Društvenim domom Srb te srpskim kulturnim centrima u Belom Manastiru, Pakracu, Bjelovaru, Kninu, Virovitici, Glini, Vojniću, Puli, Zadru, Splitu i Udbini.

Evaluaciju programskih aktivnosti Odjel je provodio vođenjem evidencija, foto i video dokumentacije, anketiranjem polaznika i/ili roditelja, posjetom lokacijama i razgovorima s nastavnicima, koordinatorima, predstavnicima srpskih udruga i vijeća. Program plus redovno je pohađalo oko 550 polaznika, a budući da određeni broj djece pohađa više od jedne aktivnosti, svakog tjedna ih je pohađalo oko 650 djece i mladih.

Aktivnosti Programa plus su prezentirane putem društvenih mreža SNV-a, internetskih portala (novosti.hr, iPress.hr, Pula.hr 24sata.hr, srbiistra24.hr, glasiistre.hr, kulturistra.hr), YouTube kanala (VIDA TV), tiskanih časopisa (Samostalni srpski tjednik „Novosti“, časopis za djecu „Bijela pčela“), radijskim emisijama (Radio Pula, Radio Medulin).

Odjel je za potrebe provedbe Programa plus financirao trošak honorara programskih koordinatora i nastavnika, putni trošak koordinatora i članova Odjela za provođenje nadzora, nabavku opreme (informatičke i audio), glazbenih instrumenata, namještaja i potrošnih materijala, trošak organiziranog prijevoza autobusom, trošak nabavke osvježanja za

radionice, trošak organizacije izleta (organizirani prijevoz, ručak i osvježenje, ulaznice za posjete muzejima, kazalištima, lokalitetima i sl.), trošak organizacije dramskih radionica i kazališnih predstava, trošak tiska promotivnih materijala, trošak nabavke literature i didaktičkih pomagala, trošak najma prostora.

9. VIDA TV

Audiovideo produkcija Vida u 2025. godini realizirala je 778 objava, što je za 210 više od planiranog. Najvećim dijelom je to rezultat unaprjeđenja i diversifikacije formi kratkih priloga u informativnoj emisiji Vida info, a što je dovelo do proizvodnje znatno većeg broja priloga (planirano 220 – realizirano 393). Na taj način Vida info izvijestila je o svim važnijim događajima vezanima uz život srpske manjinske zajednice i uz aktivnosti njenih organizacija i predstavnika, pored većeg broja kraćih tema i reportaža, pripremivši se i za planiranu realizaciju tjednog pregleda Vida sedmica.

Na primarnom YouTube kanalu Vide ostvareno je 12.83 milijuna pregleda uz vrijeme gledanja od 1.57 milijuna sati, što je porast gledanosti za 55 posto u odnosu na 2024. godinu. Pored toga, ostvareni su milijuni pregleda na shortsima i reelsima na YouTubeu i drugim društvenim mrežama. U svibnju 2025. novinarka Nikolina Zavišić i snimatelj Lorik Sopi dobili su za reportaže objavljene na Vidi (emisije Paragraf i Male priče) nagrade Hrvatskog novinarskog društva za najbolju TV novinarku i najboljeg TV snimatelja. Pored visoke gledanosti niza vijesti i izvještaja, iznimnu gledanost u 2025. godini imala je ekskluzivna objava dosad neviđenih razgovora diplomata Dragana Bisenića s Jovankom Broz (Vida plus); intervjui s Borisom Budenom, Nikolom Viskovićem, Zoranom Kesićem i drugima (Zavidavanje, Vida art); reportaže "Srbi na izvoru rijeke Čikole", "Kako biti Srbin u Gračacu", "Otočki Srbi", "Arsen u mudantama i Gabi s pazara", "Braća Srbi sezonci u Hrvatskoj", "Ako ne znaš što je crno", "Branio Hrvatsku, a danas nema vode", "Srbi, van iz stanova!", "Srbi koji su gradili Zagreb" i brojne druge.

Za dio programskih sredstava iz 2025. je odobrena produžena realizacija do 31. lipnja 2026., kroz izradu reportažnih priloga i serijala, početak redovnog emitiranja tjednog informativnog pregleda Vida sedmica, snimanje novih epizoda emisije Časak te početak operativnog rada portala Vida TV i rada tima za obradu i plasman organskog sadržaja na društvenim mrežama, a koji su projekti programski pripremani u 2025. godini.

Vida info

Informativna emisija s vijestima, izvještajima i kraćim reportažama s naglaskom na temama iz života srpske manjinske zajednice. Objavljena su 393 priloga od planiranih 220 u 2025. godini. Pripremljen je format tjednog pregleda Vida Sedmica (realizirane tri pilot-epizode) s ciljem početka emitiranja nakon adaptacije studija u veljači 2026.

Vida art

Informativna kulturna emisija s vijestima, izvještajima i kraćim reportažama iz kulturno-umjetničkog života i posebno kulturnog života srpske manjinske zajednice. Objavljeno je 227 od planiranih 180 priloga u 2025. godini.

Zavidavanje

Jednosatni intervju s ličnostima iz različitih sfera javnog života. Objavljeno je 39 od planiranih 40 epizoda u 2025. godini.

Kontrapovijest

Polusatna znanstvena emisija s voditeljem i stručnima gostima. Objavljeno je 26 od planiranih 20 epizoda u 2025. godini.

Kulturni štab

Problemska emisija s dva voditelja i dva gosta, koja kroz raspravu obrađuje jednu društveno-kulturnu temu od manjinskog ili općeg značaja. Objavljeno su 2 epizode od planiranih 6 u 2025. godini te je odlučeno da se emisija ukida.

U pravom licu

Terenski intervju s ličnostima iz područja kulture, umjetnosti, medija, aktivizma. Objavljeno je 20 epizoda od planiranih 16 u 2025. godini.

Male priče

Kratka reportažno-dokumentarna emisija najčešće orijentirana na jednog protagonista, jedan kolektiv ili lokalni fenomen. Objavljeno je 17 epizoda od planiranih 16 u 2025. godini.

Paragraf

Reportažna emisija primarno orijentirana na obradu lokalnog ili individualnog problema s pokušajem nalaženja rješenja. Objavljeno je 13 epizoda od planiranih 20 u 2025. godini.

Vida plus

Povremena vlastita i vanjska produkcija. Objavljeno je 5 izdanja od planiranih 20 u 2025. godini. Objavljena su 3 priloga prigodom manifestacije Noć knjige, emitirana paralelno na HRT-u.

Časak

Manjinski obrazovni serijal s igranim i animiranim mini-lekcijama koncipiranima kao audiovizualna nastavna sredstva. Objavljena je 1 od planiranih 12 epizoda.

Singlica

Kratki format s audiovideo snimkom muzičkog nastupa uživo. Objavljeno je 6 od planiranih 8 izdanja.

Slovo na slovo

Animirani serijal o azbuci, produciran i većinom objavljen 2024., a u 2025. objavljeno je 9 završnih epizoda.

10.PРАВNI PROGRAM

U periodu 1.1.2025. - 31.12.2025. nastavili smo pravno savjetovanje sukladno odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, kako strankama koje su nam se za pravno savjetovanje obraćale ranije, tako i novim strankama. Riječ je o redovnoj aktivnosti koja se godinama unatrag uspješno provodi.

1.Teritorijalna pokrivenost

Pravno savjetovanje i praćenja rješavanja pravnih pitanja smo pružali u Zagrebu, Rijeci, Belom Manastiru, Vukovaru, Pakracu, Daruvaru, Karlovcu, Petrinji, Glini, Hrvatskoj Kostajnici, Dvoru, Vrginmostu, Korenici, Kninu, Gračacu, Benkovcu i Obrovcu.

2.Partneri

Mreža pravnih savjetnika i pravnika SNV-a ukazuje na našu prisutnost u sredinama gdje djeluju vijeća srpske nacionalne manjine, u čiji rad smo uključeni na način da smo bili jedni na druge usmjereni pri rješavanju pravnih pitanja u širem smislu. Ovo znači da smo se osim striktno pravnih pitanja bavili i pitanjima od interesa za našu zajednicu, a koja bi se sveobuhvatno mogla nazvati pitanjima kojima se održava i unapređuje društveno-politički i optimalan socijalni nivo života građana. Veliki broj stranaka, korisnika besplatne pravne pomoći, ukazuje da smo bili involvirani u sve pore života zajednica u kojima djelujemo. Nastavno tome

bili smo spona smo između institucija i građana te smo im pomagali u međusobnoj komunikaciji, artikulirali smo i pravno uobličavali iznijetu problematiku u cilju rješavanja pravnih pitanja radi čijeg rješavanja su nam se građani obraćali za pravnu pomoć. Naša suradnja se ogledala i u komunikaciji sa Uredom Pučke pravobraniteljice, čija smo izvještajna točka za pitanja diskriminacije. Aktivno smo sudjelovali na koordinacijskim sastancima udruga u uredu Pučke pravobraniteljice, koji je održani u svibnju i prosincu 2025. godine. Tom prilikom smo istaknuli problem dugotrajnosti donošenja odluke povodom podnijetih zahtjeva za povrat ili otpis parničnih troškova (Vlada RH, Odluka o otpisu tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj, tražbina s naslova naknade štete i drugih tražbina dosuđenih Republici Hrvatskoj, u određenim postupcima, od 28.12.2023.) i druga problematična pravna koja su se našla u fokusu interesa samog ureda. Zamoljeni smo da uredu Pučke pravobraniteljice dostavimo pojedinačne pritužbe u određenim predmetima, kako bi se isti ured obratio nadležnim državnim tijelima i institucijama, što je i učinjeno, te u nastavku zajednički pratimo njihovo rješavanje. I sa drugim državnim tijelima i institucijama surađivali smo na način da smo kroz uvažavanje principa upravnog postupka doprinosili brzom, zakonitom i efikasnom rješavanju pravnih pitanja na čijem rješavanju smo bili angažirani kroz besplatno pravno savjetovanje, a što je u krajnjoj instanci doprinijelo višem stupnju pravne sigurnosti i zaštite prava građana. Osim na državnoj razini suradnju smo ostvarivali i sa tijelima lokalne i regionalne samouprave i nevladinim organizacijama u Republici Hrvatskoj, kao i onima izvan granica države gdje žive građani porijeklom iz Republike Hrvatske, a koji su životno usmjereni na stvaranje uvjeta povrata i ostanka u RH. U studenom 2025. smo imali radni sastanak sa Udruženjem penzionera iz Hrvatske čije je sjedište u Beogradu, a koje okuplja umirovljenike čije se mirovine isplaćuju iz sredstava Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Tema sastanka su bile dospjele/neisplaćene mirovine, što je jedno od pitanja koje je kao neriješeno uvršteno u Operativni program za srpsku nacionalnu manjinu, programu Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024-2028. Valja istaknuti i radni sastanak iz studenog 20205. godine sa nevladinim udruženjem Humanitarni centar za integraciju i toleranciju iz Novog Sada, udruzi koja se posvećeno i uspješno dugo niz godina bavi besplatnom pravnom pomoći, i čije su aktivnosti usmjerene, između ostalog, na rješavanje pravnih pitanja građana porijeklom iz Hrvatske (dospjele/neisplaćene mirovine, uređenje imovinsko-pravnog statusa nekretnina, statusna pitanja i dr.).

3.Pravna problematika

Pravna problematika u vezi koje su nam se stranke obraćale tiče se imovinskih prava, zatim statusnih pitanja kako povratnika tako i

doseljenika u Republiku Hrvatsku, kaznenog prava što uključuje prava civilnih žrtava Domovinskog rata i prekršajne postupke, zatim prava iz mirovinskog osiguranja što uključuje konvalidaciju radnog staža, stambenog zbrinjavanja i sa tim povezanog otkupa stanova, obnove potresom i ratom uništenih domova i uz to povezana re-elektrifikacija povratničkih sredina, kao i obnove druge infrastrukture – vodoopskrba, ceste. Isto tako pravične naknade za dospjele neisplaćene mirovine, naknade štete za ljudske gubitke koji su u direktnoj vezi sa ratnim dešavanjima, povrat dosuđenih parničnih troškova u parnicama za naknadu štete, problematika neistraženih ratnih zločina, nestalih i nasilno odvedenih osoba, te sa istim povezanih pravnih pitanja.

4.Organizacija rada

Iz Središnjeg ureda u Zagrebu smo rukovodili radom pravnih savjetnika, što je provodila voditeljica Pravnog odjela, koji je bila koordinatorica rada pravne pomoći, bavila se analizom utvrđenog stanja u svjetlu domaće i međunarodne teorije i prakse pravnih područja koja se tiču manjinskih prava. Na tom polju nastavljena je suradnja sa srodnim nevladinim udrugama u zemlji i inozemstvu, sa državnim institucijama koje se bave provedbom i zaštitom prava, a znanje iz područja imovinskih prava je unaprijeđeno kroz učestvovanje na konferencijama gdje su eminentni stručnjaci iznosili aktualna rješenja iz teorije i prakse.

Pravni tim u centralnom uredu su činili voditeljica Pravnog odjela koja je ujedno pravna savjetnica, jedan pravni savjetnik i jedna administratorica. Jedan pravnik u Karlovcu pokrivala je Karlovačku županiju do veljače 2025., nakon čega je isti posao nastavio raditi drugi kolega; prekida rada u ovom uredu nije bilo. Dijelovi Šibensko-kninske i Zadarske županije su bili pokriveni jednim pravnim savjetnikom i jednom pravnicom, koji su uredovne dane za naše stranke imali u Kninu, Gračacu, Obrovcu i Benkovcu. Kolega Pravni savjetnik je polovinom svibnja imao zahtjevan medicinski zahvat, od koga se oporavljao u razdoblju 19.5.2025-16.8.2025. te je bio opravdano odsutan s posla. Područje Požeško-slavonske i Bjelovarsko-bilogorske županije pokrivala je jedna pravnik koja je uredovnim danima u Pakracu i Daruvaru pružala pravnu pomoć u tim povratničkim sredinama. Ličko-senjska županija je bila pokrivena jednim pravnikom, čiji ured je u Korenici, dok je Osječko-baranjska županija bila pokrivena pravnikom koji u suradnji sa Pravnom službom Zajedničkom vijeća općina Istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema davao pravne savjete tamošnjim žiteljima. Jedan pravnik u Vukovaru je pružao besplatnu pravnu pomoć za stanovnike Vukovarsko-srijemske županije. Potresom pogođeno područje Banije je bilo pokriveno sa dva pravna savjetnika i jednim pravnikom. Pravni savjetnik iz Gline je ujedno pružao besplatnu pravnu pomoć u Petrinji i Vrginmostu, gdje je imao jedan uredovni dan tjedno. Pravnik iz Dvora je besplatnu pravnu pomoć

pružao i žiteljima Hrvatske Kostajnice gdje je imao dva uredovna dana tjedno. Petrinja je, također, bila mjesto rada pravne savjetnice – voditeljice Pravnog odjela iz Zagreba, jedan put tjedno.

Djelovanje Pravnog odjela odvijalo se kroz rad na dominantnim pravnim područjima, kako je planom rada za 2025. godinu bilo predviđeno, u koje su bili uključeni svi kadrovi pravnog tima, sukladno svojim znanjima i sposobnostima. Pravni savjetnici i pravnici su nastavili jednom mjesečno slati izvještaje o svom radu, tekstualno i brojčano - statistički. Temeljem pristiglih izvještaja voditeljica Pravnog odjela je uz pomoć administratorice na mjesečnoj razini izrađivala narativni i statistički izvještaj o pruženoj pravnoj pomoći, koji su zatim distribuirani rukovoditeljima SNV-a kao i zaposlenicima SNV-a u Pravnom odjelu. Temeljem mjesečnih izvještaja o radu bilo je moguće raditi analizu rada, određivati pravce i oblike daljeg djelovanja u svrhu daljeg unapređenja pravne pomoću, sukladno iskazanim potrebama korisnika i mogućnostima SNV-a. Voditeljica Pravnog odjela je bila koordinator i supervizor aktivnosti. Prema potrebi i dinamici posla provedeni su obilasci i sastanci voditeljice Pravnog odjela sa pravnim savjetnicima i pravnicima, na kojima su prema iskazanom interesu učestvovali i predsjednici lokalnih vijeća SNM, te JLS. Početkom veljače 2025. održali radni sastanak u Karlovačkoj županiji kojom prilikom je obavljena primopredaja posla između odlazeće pravnice i dolazećeg pravника, uz učestvovanje dožupana Karlovačke županije iz redova SNM i predstavnika Općinskog vijeća SNM Grada Karlovca. U nastavku godine su obavljani terenski obilasci i sastanci za pravnim savjetnicima u Belom Manastiru, Vukovaru, Pakracu, Dvoru, Glini, Karlovcu, Rijeci i Kninu. Zajedničke radne sastanke na nivou Pravnog odjela smo imali u travnju i listopadu 2025. u Zagrebu, kojom prilikom smo sa kolegama razmotrili sva pitanja od interesa za naš rad.

Voditeljica Pravnog odjela se terenskim obilascima neposredno upoznala sa pravnim pitanjima sa kojima se suočavaju pravnici na terenu, te je u suradnji s njima kao i predstavnicima lokalnih manjinskih vijeća i JLS radila na rješavanju tih pitanja. Aktivnosti su podrazumijevale blisku suradnju sa predstavnicima srpske zajednice u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, kako na državnom tako na nižim nivoima vlasti, te komunikaciju sa državnim tijelima i organima zaduženim za provedbu Operativnog programa za srpski nacionalnu manjinu, a sve u cilju dobrobiti za naše korisnike. Sukladno potrebi i interesu omogućeno je stručno usavršavanje pravnih savjetnika, njihovo učešće na seminarima, konferencijama i dr. Tokom 2025. nastavljena je realizacija projekta BPP SNV-a na područjima Šibensko-kninske i zadarske županije, na kojem su radno angažirana 3 zaposlenika SNV-a.

5. Korisnici besplatne pravne pomoći - statistika

Besplatna pravna pomoć pružana je povratnicima, državljanima trećih zemalja, doseljenicima, raseljenim osobama koje imaju namjeru povratka u Republiku Hrvatsku, svima njima smo pomagali pri rješavanju osobnih stanja, imovinskih pitanja, zdravstvenog i mirovinskog osiguranja i dr.

Naš rad podrazumijevao je stalnu i intenzivnu komunikaciju i suradnju sa državnim tijelima i institucijama u čiju nadležnost spada rješavanje upravnih stvari u vezi kojih su nam se korisnici obraćali (ministarstva, uredi, JLS). Inicijativa za tu suradnju kretala je u prvom redu od samih korisnika koji su nam izlagali pravna pitanja u vezi čijeg rješavanja traže našu stručnu pomoć, savjetovanje i u konačnici konkretnu pravnu radnju u vidu pisanih podnesaka, komunikacije sa nadležnim tijelima i sl. Isto tako, pratili smo izmjene i dopune zakonodavnog okvira u pravnim stvarima kojima se pretežito bavimo (stambeno zbrinjavanje, obnova, statusna pitanja), te unutar zakonodavne procedure davali prijedloge izmjena i dopuna. Obzirom da smo Izvještajna točka za pitanja diskriminacije Ureda Pučkog pravobranitelja, nastavili smo sa evidentiranjem zamijećenih slučajeva diskriminacije i diskriminacijskih pojava, kako bi naš prilog godišnjim izvještajima tog ureda bio što sadržajni i vjerodostojniji. Generalno, svojim radom pravni savjetnici su doprinikli dobroj komunikaciji između korisnika besplatne pravne pomoći i nadležnih državnih institucija i organa. Potpomogli smo djelotvornijem i ažurnijem rješavanju u upravnim postupcima, te rješavanja pojedinačnih upravno-pravnih stvari dijelom smatramo i svojim uspjehom.

Broj korisnika besplatne pravne pomoći SNV-a pomoći je bio konstantan, uz stalni priliv novih stranaka. U odnosu na isto razdoblje 2024. godine zabilježen je neznatan pad od 8% u broju predmeta (186 predmeta manje). Ovo je generalni zaključak o radu pravnika i pravnih savjetnika SNV-a u ovom izvještajnom razdoblju. Obraćanje korisnika koji su već registrirani u našoj Bazi BPP-a ukazuje na povjerenje korisnika u naš rad, i potvrđuje stručnost naših pravnika. Iz istoga razloga su nam se obraćali novi korisnici, sa uvjerenjem da će im pravna pomoć biti pružena u optimalnom obimu, pravovremeno, kao i sa izvjesnošću pravnog pomaganja i savjetovanja i u buduće. Sve navedeno su pokazatelji pozitivnog utjecaja besplatne pravne pomoći SNV-a u sredinama i među pripadnicima zajednice za čiju dobrobit radimo.

Besplatna pravna pomoć našim korisnicima je pružena u 2.653 predmeta, učinjeno je ukupno 3.270 pravnih radnji, sukladno našim ovlastima pružatelja primarne besplatne pravne pomoći prema Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći.

Najveći broj pravnih savjeta pružen je iz područja imovinskog prava (37% predmeta) i statusnih pitanja (11%). Slijede stambeno zbrinjavanje

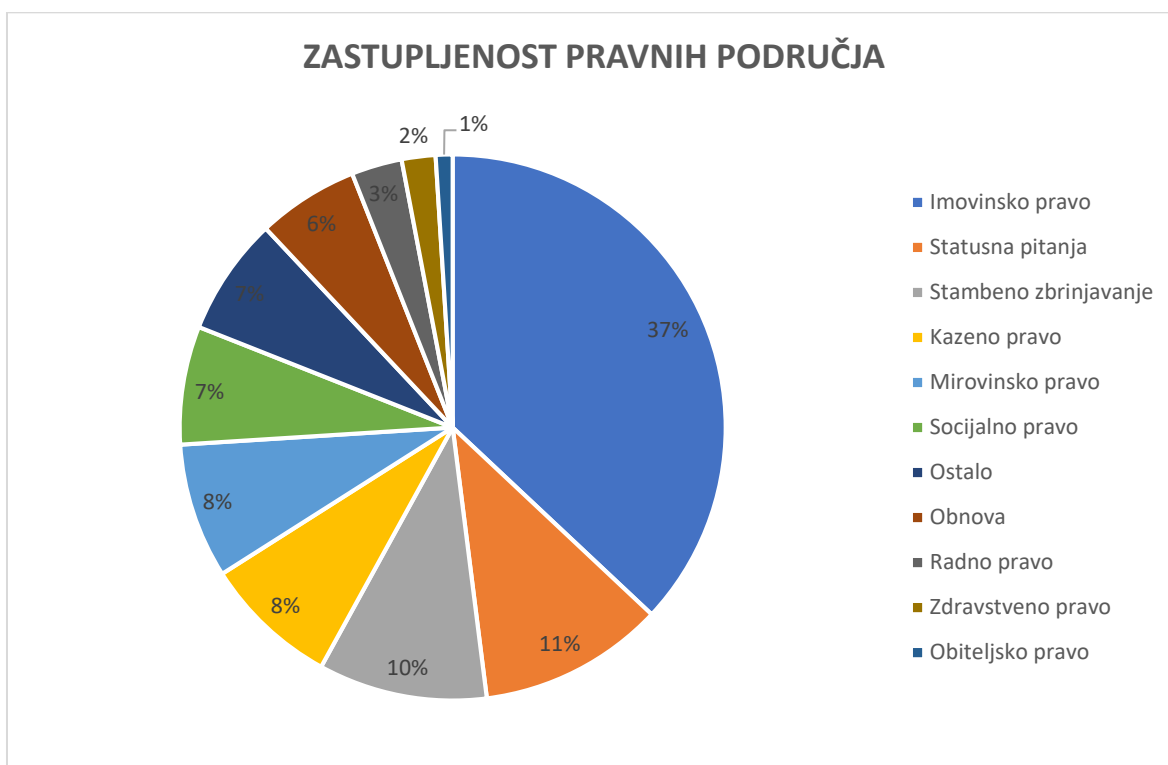
(10%), kazneno pravo (8%), mirovinsko pravo (8%), socijalna prava (7%), obnova (6%), radno pravo (3%), zdravstveno pravo (2%) i obiteljsko pravo (1%). Problemi koji nisu kategorizirani u osnovna pravna područja („ostalo“) čine 7% predmeta.

Problemi vezani uz imovinsko pravo obuhvaćaju širok raspon problema: nasljeđivanje imovine, nesređeno stanje u zemljišnim knjigama, sporove oko imovine, postupke ovrhe. Stranke koje su podnijele zahtjeve temeljem Odluke o otpisu tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj, koju odluku je donijela Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 28.12.2023. žalili su se na dugotrajnost postupka, obzirom da još nisu dobili konačne odluke po zahtjevima. Neusklađenost katastra i stanja nekretnina u zemljišnim knjigama je znatan broj naših stranaka doveo u poziciju gubitka vlasništva na nekretninama. Pokretanjem pojedinačnih ispravnih postupaka strankama pomažemo da dokažu vlasništvo stečeno dosjelošću, što je osobito prisutno pravno pitanje na potresom stradalim područjima.

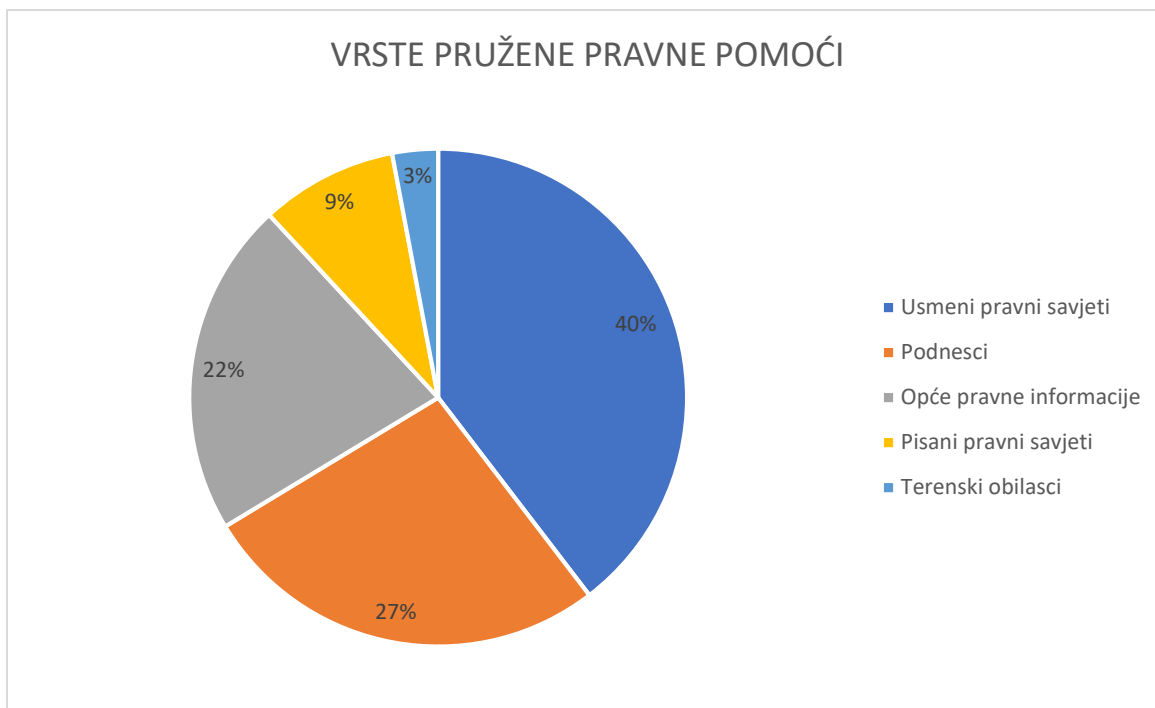
Problemi iz područja statusnih pitanja se uglavnom odnose na stjecanje državljanstva, povratničkog statusa, prava na stalni ili privremeni boravak te dugotrajno boravište. Povećan je broj stranaka koji su stranci i rješavaju boravišni status u RH. Životne prilike uvjetuju neke od naših stranaka da jedan dio godine žive na adresama prebivališta ili privremenog odnosno stalnog boravka. Isto otvara pitanje provjere njihovog stanovanja, prebivališta i otežava im ili ih priječi pri ostvarivanju prava na obnovu, stambeno zbrinjavanje, otkup stana i slično gdje se činjenica stanovanja ili prebivališta cijeni pri ostvarivanju ili nastavku korištenja nekog od navedenih prava. U ovo izvještajnom razdoblju su nam se obraćali građani s područja Zapadne Slavonije, poglavito Pakraca, žaleći se na selektivnu primjenu Odluke o komunalnom red. Njihova iznesena sumnja ide ka tome da se obaveza uređenja okućnica primjenjuje samo na negdašnje/sada odsutne žitelje Pakraca, u velikoj većini pripadnike srpske nacionalne manjine, čije se okućnice uređuju putem tvrtke koju angažira Grad Pakrac, na trošak odsutnih vlasnika. Pri tom se s vlasnicima komunicira putem Oglasne ploče.

Predmeti vezani uz obnovu ponajviše se odnose na obnovu nekretnina nakon niza potresa na području Banije krajem 2020. i početkom 2021. godine. Problemi vezani uz stambeno zbrinjavanje obuhvaćaju proces od priznavanja prava na stambeno zbrinjavanje, realizacije tog prava, do zadovoljavanja uvjeta za otkup nekretnine. U okviru kaznenog prava smo aktivno pratili postupke priznavanje prava na status civilnog stradalnika iz Domovinskog rata i uz taj status povezanu osobnu ili obiteljsku invalidninu. U slučajevima počinjenja prekršaja smo strankama pomagali u obrazlaganju olakotnih okolnosti pišući im žalbe na prekršajne naloge. Zabilježen je znatan broj predmeta u vezi ostvarivanja socijalnih prava,

što je osobito zamijećeno na području Istočne Slavonije i Zapadnog Srijeme, gdje su nam se građani u znatnom broju obraćali radi ostvarivanja prava na inkluzivni dodatak.

PRAVNA PODRUČJA	BR. PREDMETA
Imovinska pitanja	990
Statusna pitanja	288
Stambeno zbrinjavanje	273
Kazeno pravo	225
Mirovinsko pravo	207
Socijalno pravo	181
Ostalo	181
Obnova	147
Radno pravo	83
Zdravstveno pravo	47
Obiteljsko pravo	31
UKUPNO	2.653

Prema vrsti pružene pravne pomoći, situacija je slijedeća: pružen je 1301 usmeni pravni savjet, napisano je 876 podnesaka/dopisa/upita i sl., pruženo je 725 općih pravnih informacija, 285 pismenih pravnih savjeta te je obavljeno 85 terenskih obilazaka stranaka.

Sve navedeno su vanjski i unutarnji pokazatelji temeljem kojih smo bili u mogućnosti pratiti i dati ocjenu o uspješnosti programa.

Očekivani rezultat je postignut, broj pripadnika srpske nacionalne manjine i drugih kategorija korisnika kojima se pomoglo pravnim savjetima i kroz pisanje podnesaka pri rješavanju njihove pravne problematike je konstantan, kako u pogledu novih korisnika tako i onih koji su nam ranije već obraćali za pravnu pomoć, ali sada se iznova obraćaju za nova upravno-pravna pitanja pri čijem rješavanju im je pravna pomoć nužna.

6. Alternativni izvještaj o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina (OKZNM) 2020.–2024.

Razdoblje provedbe: 1. 1. 2025. – 30. 6. 2025.

Nositelji aktivnosti: Nikola Kožul (SNV), Ljubo Mikić (vanjski suradnik), pod supervizijom Aleksandara Miloševića (SNV)

Broj aktivnosti iz OPNM-a: 1.3.6.

1. Provedene aktivnosti

- Izrađen je detaljan hodogram aktivnosti, uključujući vremenske rokove i zaduženja.

- Provedeno je prikupljanje i analiza podataka iz različitih izvora: interni SNV-ovi podaci, podaci vijeća srpske nacionalne manjine, godišnji izvještaji Vlade RH, izvještaji Pučke pravobraniteljice te izvještaji međunarodnih i nevladinih organizacija.
- Na temelju prikupljenih informacija izrađen je prvi nacrt alternativnog izvještaja, koji je zatim distribuiran relevantnim akterima radi komentiranja po tematskim područjima Konvencije.
- Zaprimiti komentari su analizirani, te su uvažene sugestije integrirane u drugu, finalnu verziju izvještaja.
- Finalni tekst je prošao lektoriranje i prijevod, te je pripremljen za tisak.
- U lipnju 2025. izvještaj je tiskan u formi biltena (naklada 300 primjeraka), te u elektroničkom obliku učinjen dostupnim na mrežnim stranicama SNV-a.
- Izvještaj je službeno dostavljen Savjetodavnom odboru za OKZNM, čime je SNV dao doprinos 6. ciklusu praćenja provedbe Konvencije u Hrvatskoj.
- Predstavnicima SNV-a sudjelovali su na sastanku s delegacijom Savjetodavnog odbora tijekom njihova posjeta Hrvatskoj u sklopu terenske misije.
- Izvještaj je distribuiran saborskim zastupnicima, predstavnicima institucija, udrugama, kao i predstavnicima diplomatskog zbora i međunarodnih organizacija koje prate pitanja ljudskih prava.

2. Utjecaj aktivnosti

Izrada i objava izvještaja doprinijeli su:

- Vidljivosti i ulozi nevladinog sektora u praćenju provedbe međunarodnih manjinskih standarda,
- Informiranju i poticanju rasprave o izazovima u provedbi manjinskih politika,
- Zagovaranju poboljšanja u provedbi relevantnih mjera iz Operativnih programa za manjine (2024.–2028.),
- Jačanju suradnje između SNV-a i međunarodnih tijela, posebice Savjetodavnog odbora za OKZNM.

4. Evaluacija i daljnji koraci

Evaluacija će se nastaviti po zaključenju 6. ciklusa praćenja, kako bi se utvrdio ukupni učinak alternativnog izvještaja na institucionalnu praksu i politike zaštite nacionalnih manjina.

11. ODJEL ZA SOCIJALNA I HUMANITARNA PITANJA

Odjel za socijalna i humanitarna pitanja tijekom 2025. godine provodio je programske aktivnosti usmjerene na jačanje socijalne uključenosti, poboljšanje kvalitete života pripadnika srpske nacionalne manjine te unapređenje lokalnih zajednica u kojima oni žive. Aktivnosti su se provodile u suradnji s vijećima srpske nacionalne manjine, drugim odjelima unutar organizacije te vanjskim partnerima.

1. Organiziranje zajednice i podrška terenskom radu lokalnih VSNM

Program organiziranja zajednice i podrške terenskom radu provodio se kontinuirano tijekom cijele 2025. godine na ukupno 12 lokacija u sedam županija. Terenski suradnici SNV-a svakodnevno su obilazili teren, pet dana u tjednu, s posebnim naglaskom na starije osobe i korisnike slabijeg socioekonomskog statusa iz ruralnih sredina.

Terenski rad uključivao je neposrednu pomoć korisnicima u ostvarivanju prava, informiranje o dostupnim uslugama i aktivnostima te jačanje njihove povezanosti s lokalnom zajednicom. Prosječno je jedan terenski suradnik dnevno prevozio između tri i pet korisnika, što na mjesečnoj razini čini između 750 i 900 korisnika na svim lokacijama zajedno.

Osim prijevoza, terenski suradnici aktivno su sudjelovali u poticanju sudjelovanja lokalnog stanovništva u radu vijeća srpske nacionalne manjine, povećanju informiranosti o ljudskim i manjinskim pravima te jačanju društvene uključenosti. Program je imao vidljiv pozitivan učinak na kvalitetu života korisnika i jačanje lokalnih institucija.

2. Analiza demografskih i socijalnih pokazatelja

Tijekom 2025. godine provedene su periodične analize demografskih, ekonomskih i socijalnih pokazatelja u sredinama s većinskim ili značajnim udjelom srpskog stanovništva. Analize su služile kao temelj za osmišljavanje socijalnih i humanitarnih projekata te za pripremu i prijavu na javne pozive i natječaje, u suradnji s vanjskim suradnicima. Počelo se sa izradom elektronske baze podataka koja će poslužiti kao podloga za sistemski razvoj odjel i usluga koje on pruža.

3. Podrška manjinskom obrazovanju na srpskom jeziku i ćirilicom pismu

Odjel je nastavio pružati financijsku i programsku podršku Srpskoj pravoslavnoj općoj gimnaziji „Kantakuzina Katarina Branković“ u Zagrebu. Podrška je bila usmjerena na očuvanje i unapređenje organizacijskih

uvjeta rada škole te provedbu nastavnog programa prema modelu A manjinskog obrazovanja.

Program je doprinio povećanju dostupnosti srednjoškolskog obrazovanja na srpskom jeziku i ćirilichnom pismu, osobito za učenike iz ruralnih i slabije razvijenih područja, čime se dugoročno unapređuju obrazovne i životne prilike mladih pripadnika srpske nacionalne manjine.

4.Evaluacija

Provedba aktivnosti Odjela za socijalna i humanitarna pitanja tijekom 2025. godine redovito se pratila kroz terenski rad, internu koordinaciju i kontinuiranu komunikaciju s partnerima i korisnicima. Evaluacija je provedena unutar organizacije, budući da se tijekom izvještajnog razdoblja nisu stekli preduvjeti za angažman vanjskih evaluatora. Na temelju prikupljenih povratnih informacija i analize provedenih aktivnosti, utvrđeno je da su programski ciljevi u najvećoj mjeri ostvareni, osobito u području dostupnosti usluga, društvene uključenosti i podrške najranjivijim skupinama.

Odjel za socijalna i humanitarna pitanja je tijekom 2025. godine uspješno provodio planirane aktivnosti, uz kontinuiran terenski rad, snažnu podršku manjinskom obrazovanju te razvoj novih socijalnih programa. Ostvareni rezultati doprinijeli su poboljšanju društvenog položaja i kvalitete života pripadnika srpske nacionalne manjine te jačanju lokalnih zajednica.

12.SRPSKI KULTURNI CENTRI

Programske aktivnosti sprovedene tokom 2025. godine u Srpskim kulturnim centrima (u daljem tekstu: SKC) realizirane su na sljedećim lokacijama: SKC Osijek, SKC Slavonski Brod, SKC Beli Manastir, SKC Virovitica, SKC Glina, SKC Bjelovar, SKC Udbina, SKC Zagreb, SKC Knin, SKC Rogoža, SKC Zadar, SKC Pula, SKC Pakrac i SKC Daruvar.

Svi navedeni objekti bili su otvoreni i dostupni kako pripadnicima srpske zajednice, tako i svim zainteresiranim građanima. U prostorima SKC-a održavane su radionice, izložbe, koncerti, promocije knjiga, naučni skupovi, pozorišne predstave i različiti oblici druženja, čime su ovi centri afirmirani kao važna mjesta svakodnevnog kulturnog života.

U skladu s potrebama lokalnog stanovništva, ali i programskim prioritetima Srpskog narodnog vijeća, razvijen je koncept organiziranog i koordiniranog upravljanja programskim sadržajima. Zaposleni u Odjelu za

zajedničke poslove, u saradnji s lokalnim stanovništvom, vijećima i predstavnicima zajednice, učestvovali su u zajedničkom osmišljavanju i realizaciji programskih aktivnosti. Ovakva dinamika rada zahtijevala je fleksibilan i prilagodljiv plan rada, usklađen s konkretnim potrebama lokalnih sredina.

Programi su uključivali obilježavanje važnih datuma za srpsku zajednicu — Badnjaka, Božića, Nove godine, Svetog Save, Dana državnosti Republike Srbije, te krsnih slava. Tu su i folklorne i pjevačke probe, izložbe, aktivnosti Programa PLUS Odjela za obrazovanje SNV-a, dječji list Bijela pčela, SDF-ova Nada, Novosti te Politička akademija SNV-a. Sve ove aktivnosti organizirane su u saradnji s pododborima SKD „Prosvjeta“, Srpskim demokratskim forumom i drugim relevantnim odjelima SNV-a.

Poseban naglasak stavio se na uključivanje zajednice kroz obrazovne i kreativne programe: učenje jezika, umjetničke radionice, edukacije o povijesti i kulturi. Time se ojačalo očuvanje identiteta i stvaranje nove generacije aktivnih i informiranih članova društva. Paralelno s tim, SKC-ovi pružili su podršku ranjivim skupinama kroz socijalne projekte, savjetovanja i humanitarne akcije, potičući osjećaj solidarnosti.

U prvom dijelu godine, zaključno s aprilom, aktivnosti su bile usmjerene na pripremu i razvoj plana i programa za 2025. godinu. U tom periodu vršeni su obilasci centara, osmišljavane su programske aktivnosti te su osigurani potrebni resursi, s ciljem što kvalitetnije i sadržajnije realizacije programa u preostalom dijelu 2025. godine. U Glini i Osijeku tijekom maja i juna organizirani su mjeseci otvorenih vrata sa različitim aktivnostima. U 2025. godini otvoren je Srpski kulturni centar u Zadru(mart) i Puli (novembar).

1.SKC „Josif Runjanin“ – Glina

Tijekom maja SKC Glina bio je domaćin raznovrsnih kulturnih i obrazovnih događanja. Program je uključivao fotografske radionice Duške Boban za djecu (Program PLUS), susret s glumcem Zijahom A. Sokolovićem, projekciju dječjeg filma „Anka“, promociju zbirke pjesama „Štuka kod zubara“ (Đorđe Nešić i Slavko Bubalo), monokomediju Svetlane Patafte „Osjećajte se k’o doma“, predstavljanje knjiga Čedomira Višnjića *Dvadesete II* i Milana Radanovića *Općina Crkveni Bok u Drugom svjetskom ratu*, monodramu Dejana Stojakovića „Slušaj kako govori Sava Mrkalj“, nastup tamburaškog sastava „Dunavske zore“ te izložbu slika „Moja Banija“ Novice Vučinića. Dodatno su održane radionice i predavanja Đorđa Dokmanovića o voćarstvu i poduzetništvu, a SKC su posjetili učenici, studenti, profesori i sudionice KATA programa. Maj je završio

predstavljanjem publikacije *Antifašizam 80 godina poslije* (Zoran Pusić, Eugen Jakovčić, Igor Mrkalj).

Dana 27. juna 2025. godine održana je promocija knjige "*Slučaj Novosti*", koja je bila dio bogatog kulturnog programa Srpskog kulturnog centra. U okviru programa, Pododbor Zagreb SKD „Prosvjeta“ organizirao je veće druženja i pjesme, pružajući posjetiocima priliku za prijatno okupljanje i kulturnu razmjenu. Tokom avgusta 2025. godine u Glini su se održavale filmske večeri u Srpskom kulturnom centru „Josif Runjanin“ sa projekcijama 22., 26. i 29. avgusta, uključujući dokumentarne filmove poput *Mirotvorac* i *Yu grupa: Trenutak sna*. Program je obuhvatio i nastupe muzičkih sastava, među kojima su bili vokalno-instrumentalni sastav „Venac“ iz Borova i etno grupa „Iskon“. Pored muzičkih sadržaja, posjetioци su imali priliku da prisustvuju predavanjima i izložbama: Ivan Terzić je govorio o narodnoj nošnji Srba, Veljko Maksić je predstavio Jugoslaviju kroz 10 rok pjesama, dok je izložba Goranke Matić prikazala rok scenu osamdesetih godina. Dodatno, program je uključivao predstavljanje političke biografije *Šuvar* autora Rade Dragojevića, hroniku Snježane Banović *Kronika sretnih trenutaka*, kao i film *Škola hodanja 2* Jelene Novaković. Cjelokupni program pružio je posjetiocima raznovrsno iskustvo kombinacije literature, muzike, filma i edukacije.

Novembar je bio ispunjen susretima s uglednim gostima i radionicama: susret s košarkašem Nikolom Plećašem, likovne radionice za djecu, događaj posvećen Sedmoj banijskoj diviziji i promocija knjige Dejana Jovića *Otpor intelektualaca*. Redovno su održavane probe i radionice polaznika Programa PLUS i Eurokaza. U decembru je izvedena predstava *Jazavac pred sudom* (Milovan Filipović, Branislav Jerković, Nikola Ivačkov).

2.SKC Osijek

Tijekom godine mjeseca, Srpski kulturni centar u Osijeku otvorio je vrata nizu raznovrsnih i uspješnih kulturnih događanja. U junu SKC Osijek organizirao je predavanja, monodrame i koncerte: predavanje „Put utemeljenja SKC-a“ (Aleksandar Đuranović, Jelena Nestorović, moderirala Dejana Očić), monodrama Dejana Stojakovića „Slušaj kako govorim – Sava Mrkalj“, predstava Zijaha A. Sokolovića „Lijevo Desno Glumac“, nastup Tamburaškog sastava „Dunavske zore“, izložba Borivoja Dovnikovića Borde „Bordin voz“, predstavljanje knjige Marijane Radmilović *Naša soba*, stand-up Peđe Bajovića „Komedijska s nogu“, predavanje Filipa Škiljana o identitetu Srba u Hrvatskoj i dječja radionica filmske umjetnosti (Kino klub Novi Sad, Filip Markovinović, Program PLUS). Organiziran je i dječji koncert te promocija zbirke pjesama „Štuka kod zubara“.

Otvorena je izložba „Rok scena 80-ih“ Goranke Matić, radionica Damira Radovića „Od rock'n'rolla do trap cajki“, projekcija filma „YU grupa – trenutak sna“ i koncert grupe „Nevladina organizacija“.

Izložba „Kuvarice zlato moje, tebe hvali jelo tvoje“, predavanje Borivoja Čalića o Nikoli Arsenoviću, koncert VIS-a „Venac“ i promocija knjige Ivana Terzića *Narodna nošnja Srba* uz SKUD „Jovan Lazić“.

Izložba „Paja Jovanović“ (u suradnji s Muzejom grada Beograda i Srpskim domom Vukovar), muzičko-poetski program „Pesmo moja“, koncert Wonder Strings kvarteta, izložba „Pčelin strip“, projekcija filma „Škola hodanja 2“, kreativne radionice za djecu, radionica zlatoveza „Zlatne niti II“ i promocija knjige Vladimira Skočajića Skočje *Ponekad se probudim u Osijeku*.

Predstavljena je knjiga Dejana Jovića *Otpor intelektualaca*, izvedena Kočićeva satira *Jazavac pred sudom*, održano predavanje igumana Rafaila Boljevića *Zašto si žalosna, dušo moja?*, program Cirkorama za djecu i predavanje uz izložbu Dejanke Očić *Lice i u-lice umjetnika Jovana Gojkovića*.

3.SKC Zagreb

U Srpskom kulturnom centru Zagreb 2025. godine održane su brojne izložbe i kulturni događaji. U januaru (12.–24.) prikazana je izložba *Imamo Novosti* Davorke Perić u dvorani, klubu i galeriji, dok je 7. februara održana promocija knjige Vladana Vukliša u klubu. Proslava Sretenja SNV-a bila je 15. februara, a 1.–7. marta u galeriji je realiziran projekt *Mladi se sjećaju zaboravljenih* (YIHR), dok je 4. marta predstavljena brošura Mile u dvorani. Proslava 8. marta Pododbora Zagreb održana je u dvorani, klubu i galeriji, a od 9. marta do 30. aprila izlagana je izložba *Glas Jovanke Broz* Davorke Perić u dvorani. U maju i junu održane su izložbe *Oslobođenje* (SKD Prosvjeta) u dvorani i izložba o Ljubi Milošu (Odjel za kulturu SNV-a) u galeriji, dok je u klubu od 1. maja do 1. oktobra bila postavljena izložba *Prvi kongres Srba* (SKD Prosvjeta). U junu (1.6.–5.7.) prikazana je izložba o Vojinu Bakiću (Davorka Perić) u dvorani, a 10.–24. juna održan je Grand Prix Zgraf (ULUPUH) u klubu i galeriji. U septembru 2025. godine izložbe su uključivale postav *O Kostu Strajniću* (Odjel za kulturu SNV-a, 1.–15.9.) i izložbu Dragana Stojkova (SKD Prosvjeta, 16.–30.9.) u dvorani. Oktobar je obilježio Zagrebački salon vizualnih umjetnosti (HDLU, 1.–30.10., dvorana i galerija). Krajem novembra održana je konferencija *Između ratova* (Arhiv Srba u Hrvatskoj, 21.–23.11., dvorana), a od 28. novembra do 30. decembra izložba *Ništa u Jugoslaviji* Davorke Perić bila je postavljena u dvorani, klubu i galeriji.

4. Nikola Plećaš, gostovanja u SKC-ovima

Priče s terena ispričao je tokom novembra i decembra čuveni košarkaš Nikola Plećaš. Publika je imala priliku da poslušati poznatog stručnjaka i sportaša koji je u razgovoru s moderatorom Dušanom Kolarićem podijelio niz anegdota i iskustava iz svoje bogate sportske karijere. Razgovori su vođeni u Srpskim kulturnim centrima u Osijeku, Zagrebu, Kninu, Moravicama, na Udbini, Virovitici i Bjelovaru.

5. Radionice u SKC-ovima

Kroz čitavu godinu Program PLUS (besplatne radionice za djecu i mlade) održavane su dva puta tjedno aktivnosti u sljedećim Centrima: SKC Knin, SKC Glina, SKC Virovitica, SKC Pakrac, SKC Vojnić, SKC Beli Manastir i SKC Zadar.

U prostorima SKC-a realizirane su i izložbe u saradnji s galerijama iz Beograda, prezentacije digitaliziranih crkvenih matrica i radova o optantima, radionice za žene, tematska predavanja poput predavanja o Ivanjdanu u pravoslavlju i narodnim vjerovanjima, naučno-društveni razgovori. Pored kulturnih i obrazovnih sadržaja, SKC-ovi su bili važno mjesto institucionalnog djelovanja, u kojem su održavane redovne i tematske sjednice Vijeća srpske nacionalne manjine, sjednice Predsjedništva, koordinacije i sastanci srpskih manjinskih vijeća, pravnog foruma SDF-a, predavanja Političke akademije SNV-a, kao i obilježavanja značajnih datuma i događaja, uključujući 30 godina Erdutskog sporazuma, komemoraciju povodom godišnjice „Oluje“, obilježavanje Velike Gospojine te slave Vijeća, kao i višednevni program „Dani kulture Srba“ realiziran u saradnji sa Srpskim kulturnim društvom „Prosvjeta“ i Zajedničkim vijećem općina.

Programi Srpskih kulturnih centara u 2025. godini prvenstveno su bili namijenjeni svim uzrastima. Posebna pažnja posvećena je djeci i mladima kroz radionice, edukativne programe i kulturne aktivnosti, dok su odrasli i stariji uključeni u izložbe, predavanja, promocije knjiga i društvena događanja.

Široka javnost i zainteresirani građani također su imali priliku učestvovati u kulturnim i obrazovnim sadržajima, dok su ranjive i socijalno ugrožene grupe dobivale podršku kroz socijalne projekte i humanitarne akcije.

Sekundarna ciljna grupa obuhvata partnere SKC-ova, uključujući pododbore SKD „Prosvjeta“, Srpski demokratski forum, kulturne institucije i galerije, kao i stručnu i međunarodnu javnost koja je učestvovala u programima i izložbama.

13. POSEBNI PROJEKTI

1. Indeks manjinskih prava (MRI)

Indeks manjinskih prava (engl. *Minority Rights Index (MRI)*) zamišljen je i konstruiran kao međunarodni, standardizirani, više-dimenzionalni pokazatelj razine zaštite i poštivanja prava nacionalnih manjina u državama potpisnicama Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. Stoga je sadržajna polazna osnova MRI-a Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe. Ovaj indeks nastoji putem primjene metoda društvenih znanosti operacionalizirati Okvirnu konvenciju i „pretočiti“ je putem 200-njak pitanja u upitnicima za različite tipove eksperata u području zaštite i poštivanja prava nacionalnih manjina. Riječ je o do sada najobuhvatnijem takvom indikatoru čiji je opći cilj omogućiti donositeljima političkih odluka i ostalim dionicima procesa zaštite manjinskih prava da mogu izravno uočavati probleme njihova ostvarivanja. Također, ne manje bitan cilj je da se putem diseminacije rezultata MRI-a promiče osnaživanje statusa nacionalnih manjina. Takav indeks je ovdje ključan ne samo u pogledu uočavanja problema i njihovog kvalitetnog mjerenja, nego i u promoviranju demokratskih vrijednosti i najviših standarda demokratskog postupanja. K tome, ideja je da takav indikator ima snažnu kritičku dimenziju, kako bi se putem njegovih pokazatelja uvidjeli potencijalno diskriminatorni načini definiranja i postupanja prema nacionalnim manjinama te njihovih odnosa s većinom. Pri tome su važni podaci utemeljeni na činjenicama, događajima, procesima i statističkim informacijama i kako se oni odražavaju u ekspertnim mišljenjima. Nadalje, kako je riječ o problematici koja se izražava u specifičnim povijesno-političkim kontekstima, razvoj indeksa manjinskih prava zahtijeva s jedne strane njegovu smislenost i upotrebljivost na nacionalnoj razini ali i komparabilnost s identičnim ili sličnim procesima u drugim zemljama, barem unutar Europe.

Na tragu ovih ideja i ciljeva, u 2025. godini postignuti su sljedeći rezultati istraživačkog rada na razvoju MRI-a od strane interdisciplinarnе grupe istraživača koju sačinjavaju Nebojša Blanuša (kao voditelj), Kosta Bovan, Viktor Koska, Matej Mikašinović- Komšo, Ljubo Mikić, Tomislav Pletenac, Sanja Klempić Bogadi te Saša Milošević ispred SNV-a.

Istraživačke aktivnosti na projektu u ovoj godini naslanjaju se na aktivnosti iz prethodnih godina i uključivale su sljedeće:

- Prerađivanje upitnika sukladno stečenim uvidima iz terenskog istraživanja iz 2024. godine.

- Dodatno prikupljanje podataka putem modificiranog upitnika za različite grupe ključnih informatora, s posebnim fokusom na predstavnike nacionalnih manjina u RH: provedeno od siječnja – ožujak 2025;
- Kritička samo-analiza i dorada baze i njena prilagodba za sastanak u ECMI-u (European Centre for Minority Issues) u Flensburgu;
- Prezentiranje rezultata i kritička rasprava te analiza postojećih metodoloških rješenja u ECMI-u 8. – 9. travnja 2025. pred međunarodnim timom stručnjaka okupljenih od strane ravnatelja ECMI-a, Vella Petaia;
- Navedeni sastanak bio je početak nužno potrebne internacionalizacije u razvoju ovog indeksa. Jedan od glavnih ishoda sastanka je uspostavljanje suradnje s ECMI-em te odluka o zajedničkoj prijavi projekta prvo na natječaj u Njemačkoj a zatim na Europskoj razini 2026. godine.
- Priprema projektne dokumentacije i plana zajedničkog projekta i koordinacija s ECMI-em od svibnja do kraja rujna 2025.; Ove aktivnosti su nakon rujna prekinute zbog odluke da umjesto prijave projekta za Njemačku zakladu započnemo pripreme za EU TWINNING projekt;
- Pripreme i sastanci s Vellom Petaiem (ECMI) za TWINNING projekt;
- Analiza do sada prikupljenih podataka u Hrvatskoj i početak pisanja znanstvenog članka koji bi bio objavljen u domaćem časopisu s međunarodnom reputacijom (vjerojatno Politička misao). Osim se objavom članka prezentiraju dosadašnji rezultati domaćeg tima u Hrvatskoj, takvim radom zaštititi će se autorska prava ovog tima i SNV-a u budućim razvojnim aktivnostima.

2.Etnički motivirani otkazi novinarima 90-ih, knjiga

Istraživanje i priprema knjige o etnički motiviran otkazima novinarima početkom 90-tih godina pokazali su se zahtjevnijim projektom nego što smo isprva planirali – dijelom je to zbog potrebe da se obradi što je moguće više slučajeva otpuštanja (znači putovanja, istraživanja i razgovora po doslovno svim dijelovima Hrvatske) te vrlo obimne tekstualne, audio i vizualne arhive koju je trebalo pronaći, a zatim i obraditi. Tekst knjige će biti dovršen tokom prosinca 2025. te nas u prvoj polovici 2026. očekuje njeno uređivanje, lektoriranje, grafička obrada, korektura i štampanje, na kraju i promocija. Zbog opsežnih terenskih istraživanja, obrade arhiva i pripreme knjige, završetak je moguć tek u prvoj polovici 2026. Stoga je realizacija projekta produljena do 30.6.2026. godine.

3. Digitalni narativ „Politika brisanja: operacija Džep 93 i njene posljedice“

Projekt je uspješno proveden prvenstveno zahvaljujući opsežnoj građi koja je učinjena dostupnom istraživačima koji su potom radili na proučavanju, selekciji, prilagodbi, uređivanju te objavi pribavljenog sudskog materijala. Za izradu digitalnog narativa o primjerima kršenja ljudskih prava za vrijeme operacije Džep 93 provedene u rujnu 1993. godine u okolici Gospića, korištena su dva temeljna izvora: prvi, cjelokupni sudski predmet sa suđenja za ratne zločine Rahimu Ademiju i Mirku Norcu koji je vođen pred Županijskim sudom u Zagrebu te drugi, građa koju je ustupio arhiv Tužiteljstva Međunarodnog rezidualnog mehanizma za kaznene sudove za svrhe provedbe ovog projekta.

Digitalni narativ sastoji se od devet poglavlja koja su bave detaljnom analizom različitih aspekata operacije. Ta poglavlja su: uvod, područje provedbe akcije, planiranje i ciljevi akcije, kategorizacija zapovijedanja i odgovornosti, kronologija akcije, etničko čišćenje, sudski procesi i odgovornost za zločine, žrtve, te suvremeni izazovi.

Osim kratkog opisa, poglavlja sadrže izbor iz arhivske građe u obliku dokumenata, izvještaja, fotografija, skica, shematskih prikaza, video materijala te ostalih interaktivnih prikaza koji omogućavaju informiranje šire javnosti na način koji je dostupan i razumljiv. Isto tako, zbog svoje inovativne forme, narativ omogućuje različitim vrstama publike vrijedne uvide u operaciju Džep 93 i njene posljedice, koja uključuju mlade zainteresirane za prošlost devedesetih te stručnjake u oblasti povijesti, ljudskih prava i tranzicijske pravde.

Narativ je javno predstavljen u prosincu 2025. godine u sklopu diskurzivnog programa Human Rights Film Festivala koji se održao u Zagrebu. Isto tako, stručnoj javnosti finalni izgled projekta predstavljen je na dvjema međunarodnim znanstvenim konferencijama: "*The Yugoslav Wars: A Watershed Moment for Europe*" u organizaciji Akademie für politische Bildung u Tutzingu u rujnu 2025. godine, te „*Nakon ratova - posljedice, pouke, interpretacije*“ u organizaciji časopisa „Tragovi“ u Zagrebu u prosincu 2025. godine.

Digitalni narativ ostaje nakon isteka projektnog razdoblja trajno dostupan na hrvatskom i engleskoj verziji na [ovoj](#) poveznici.

Digitalni narativ je izrađen u suradnji i uz tehničku podršku Slobodne domene – zadruga za otvoreni kod i dizajn, a nezavisna istraživačica i pravnica Branka Vierda te Nikola Puharić, savjetnik u Odjelu za kulturu SNV-a zajednički su proveli istraživanje te su autori cjelokupnog koncepta.

4. On-line izložba „Oluja: priče iz haških sudnica“

Projekt je uspješno realiziran uz stručnu suradnju i konzultacije s Programom Mehanizma za informiranje zajednica pogođenih sukobima (PMI), nasljednikom *Outreach* programa Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ).

Izvedba projekta uključivala je provođenje istraživanja, selekciju, uređivanje te prilagodbu i kuriranje dokaznog materijala za svrhe on-line izložbe. Građa koja je korištena za postav izložbe odnosila se na dokazne predmete i svjedočenja izvedena na suđenju pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju u predmetu Gotovina i drugi te predmetu Martić.

Materijal je selektiran na način da doprinose boljem razumijevanju primjera kršenja ljudskih prava prije, tijekom i nakon vojno redarstvene operacije Oluja. Kako bi se analizi sudskog materijala pristupilo s visokom razinom primjene etičkih principa, u suradnji s PMI-em odabrana su svjedočenja te ostali audio-vizualni dokazni materijali s namjerom da se široj javnosti učini dostupnim informacije iz sudske arhive. U tu svrhu realizirana je interaktivna izložba koja prikazuje sedam dokumentarnih priča, popraćenih izborom i prilagodbom audio-vizualnog dokaznog materijala iz spomenutih sudskih predmeta. Dokumentarne priče nude uvide o događajima prije vojno – redarstvene operacije Oluja, konkretno izjave žrtava koje su stradale 1991. godine, te perspektive i dojmove različitih dionika o događajima iz kolovoza 1995. godine te neposredno nakon. Nadalje, sedam priča donosi izjave visokih predstavnika domaće vlasti, međunarodne zajednice, međunarodnih novinara te civilnih žrtava. Izložba je izvedena u digitalnoj varijanti te ostaje i nakon isteka projektnog razdoblja trajno dostupna na hrvatskom i engleskoj verziji na [ovoj](#) poveznici.

Izložba je javno prezentirana na mrežnoj stranici i društvenim mrežama Srpskog narodnog vijeća na način da je provedena kampanja informiranja javnosti koja je uključivala objavljivanje pojedinačnih priča u periodu od sedam dana uoči ovogodišnjeg službenog obilježavanja 30. obljetnice od operacije Oluja.

Isto tako, izložba je korištena kao edukativni materijal za rad s mladima na dva događaja: Političkoj akademiji Srpskog narodnog vijeća održanoj u Termama Jezerčica u rujnu 2025. godine te Omladinskoj akademiji "Stanje mira" koja je okupila 50 mladih iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore i Hrvatske, održanoj u Vitezu (BiH), u srpnju 2025. godine.

On-line izložba izrađena je uz tehničku podršku Slobodne domene – zadruge za otvoreni kod i dizajn, a za koordinaciju, provedbu istraživanja i osmišljavanje autorskog koncepta angažirana je nezavisna istraživačica i pravnica Branka Vierda.

5. Bilten „Ratni zločini nad Srbima 91-95 II“

SNV je pristupio reviziji izvještaja o zločinima nad Srbima u Hrvatskoj, koji je prvi put objavljen 2018. godine.

Radi se o temeljitoj provjeri podataka (u suradnji sa istraživačima Documente) o žrtvama kao i reviziji pratećih opisa stradanja za svaki pojedini slučaj odnosno područje. Provjera je uključivala pregled dostupnih primarnih (sudska i administrativna dokumentacija) i sekundarnih (monografije, objavljeni popisi itd.) dokumenata, kao i traženje svjedoka i provođenje intervjua s njima. Rezultat toga rada je sasvim nova publikacija koja obuhvaća sumarne podatke za ukupno 690 žrtava sa područja cjelokupnog teritorija Republike Hrvatske, čija su se stradanja desila u vremenskom razdoblju od 1991. do 1995. godine, kao i osvježene narative stradanja.

Za pojedine žrtve uspjeli smo potvrditi identitet i poboljšati temeljne podatke, dok smo za neke osobe, koje su se u različitim popisima vodile kao žrtve, dokazali da njihovo stradanje nije u nikakvoj relaciji s ratom. Prateće su tekstove napisali novinari Drago Hedl i Boris Pavelić.

Bilten je preveden i na engleski jezik te široko distribuiran (domaće i međunarodne organizacije koje se bave ovom temom).

6. Dnevni boravak Glina i Kistanje

Tijekom 2025. godine Odjel je započeo planiranje programa narodnih kuhinja u Glini i Kistanjama. U proces su bili uključeni vanjski stručnjaci, a provedena su istraživanja zakonskih i operativnih okvira te analiza potreba lokalnog stanovništva. Utvrđena je visoka razina spremnosti za pokretanje programa u narednom razdoblju.

U suradnji s konzultantskim tvrtkama nastavljen je i rad na diversifikaciji financiranja aktivnosti Odjela kroz pripremu i prijavu projektnih prijedloga na natječaje iz Europskog socijalnog fonda plus (ESF+). Time su postavljeni temelji za dugoročnu održivost i razvoj socijalno-humanitarnih programa.

Razvoj i realizacija programa je usko vezana uz Povjerenstvo za praćenje provedbe Operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje 2024. – 2028. Ugovor o izravnoj dodjeli sredstava je potpisan početkom svibnja, a u drugoj polovici svibnja Vlada Republike Hrvatske je donijela odluku o

osnivanju Povjerenstva. Sam početak provedbe programa je odgađan kako bi se uskladio s odlukom Povjerenstva o tome što je u narednom razdoblju moguće provesti i što je dopušten trošak, a što nije. Kako se formiranje Povjerenstva odužilo te još nije održana sjednica samim time je neizvjestan smjer razvoja programa s kojim kasnimo u provedbi i korištenju sredstava. Stoga je realizacija projekta produljena do 30.6.2026. godine.

13.SARADNJA

1.SKD PROSVJETA

Program „Podizanje kadrovskih kapaciteta SKD „Prosvjeta“

Kroz ovaj projekt podizanje kadrovskih kapaciteta Srpskog kulturnog društva „Prosvjeta“ osigurana su sredstva za zapošljavanje i redovan rad četvero zaposlenika. Od toga dvije osobe Izvršni sekretar za obrazovanje i izvršni sekretar za programske aktivnosti su zaposlene od prije, a u ovoj godini zaposlene su dvije nove osobe - izvršni sekretar za kulturu i voditelj računovodstva.

Izvršni sekretar za programske aktivnosti SKD „Prosvjeta“ imao je zadatke u planiranju, organizaciji i provedbi najvažnijih programskih aktivnosti Društva. Rad je obuhvaćao koordinaciju manifestacija poput Svetosavske akademije, Dana srpske kulture, Ljetne škole „Sava Mrkalj“ i Regionalne škole manjinskih prava – od pripreme natječaja i odabira sudionika, preko komunikacije s izvođačima i domaćinima programa, do organizacije smještaja, logistike i medijske vidljivosti. Djelomično sudjelovao u organizaciji programa razvoja stručnih kapaciteta Društva, obavljao zadatke vezane uz objave natječaja te kontinuirano izvještavanje i promociju aktivnosti putem društvenih mreža i službene web stranice. Sudjelovao u pripremi promotivnih materijala i komunikaciji s medijima. U širem kontekstu, aktivno uključen u organizaciju izložbi, predstava i drugih kulturnih programa u Srpskom kulturnom centru u Zagrebu, pružajući podršku pododborima SKD „Prosvjeta“ i surađujući s partnerskim institucijama.

Izvršni sekretar za obrazovanje - bavio se pripremanjem za otpočinjanje nastave Srpskog jezika i kulture u osnovnim i srednjim školama, organizacijom i prisustvovanjem zajedničkim mjesečnim sastancima: SKD "Prosvjeta" SNV, SDF, MZO i SPD "Privrednik", prisustvovao seminarima za učitelje koji predaju u modelu C u organizaciji AZOO i SKD "Prosvjeta", pripremao, prijavljivao projekte i izrađivao izvještaje vezano uz

obrazovanje prema Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih R. Hrvatske te Ministarstvu kulture i Ministarstva spoljnih poslova R. Srbije, održavao radno konzultativni (pojedinačni) sastanci s vjeroučiteljima i učiteljicama srpskog jezika i kulture na temu povećanja broja učenika koji bi pohađali Srpski jezik i kultura (Model C), komunicirao putem elektronske pošte i telefonski s pododborima SKD "Prosvjeta" i vijećima srpske nacionalne manjine vezano uz animaciju roditelja i učenika za učenje srpskog jezika i kulture te održavanju radionica s djecom i učenicima: Veliki Poganac, Slavonski Brod, Orahovica, Nova Gradiška, Požega, kontinuirano pratio i uključivao se u javna savjetovanja vezano uz odgoj i obrazovanje, pomagao u organizaciji kulturnih manifestacija u organizaciji Društva i SNV-a, održavao sastanke s gradskim/županijskim uredima za obrazovanje, održavao sastanke (pojedinačno i grupno), prikupljao izjave od roditelja za učenje srpskog jezika i kulture u gradovima i mjestima: Zagreb, Garešnica, Sunja, Nova Gradiška, Orahovica, Požega, posjećivao pojedine osnovne škole u Gradu Zagrebu, organizirao projekt "Velikani mog kraja", voditelj zimske škole srpskog jezika, kulture i tradicije za školsku godinu 2025./2026. (Moravice, Banja Luka i Orahovica (26. - 30.12. 2025.)), organizirao u SKC "Josif Runjanin" u Glini znanstveno-stručni skup: "30-godina početka obrazovanja na srpskom jeziku i ćirilичnom pismu u Republici Hrvatskoj (model C)", prijavio i proveo projekte i programe odobrenih i sufinanciranih od Ministarstva kulture i Ministarstva spoljnih poslova Republike Srbije (radionice za djecu i učenike, kupovina radnih materijala za učenike), surađivao s medijima te obavljao i druge poslove prema ukazanoj potrebi.

Izvršni sekretar za kulturu radio je na organizaciji kulturnih programa, izložbi, predstava, koordinirao aktivnosti u Srpskom kulturnom centru u Zagrebu i aktivnosti u pododborima.

Voditelj računovodstva vršio je isplatu računa te pomagao pri unosu, obračunu i isplati plaća radnika te predavao prateću dokumentaciju nadležnim institucijama, vodio brigu o odlaganju, čuvanju i arhiviranju dokumentacije vezane uz isplate plaća i računa te davao radnicima potvrde o plaći te vršio unos novih članova i uplata članarina i druge poslove.

Pored plaća za četiri zaposlene osobe, odobrena su nam sredstva za angažiranje obrta (obrt SUPER MIKA) koji se brine o tome da prostor Srpskog kulturnog centra, u Preradovićevoj ulici u Zagrebu, bude funkcionalan i dostupan održavanjem i popravcima (održavanje rasvjete, sustava i instalacija, redovito čišćenje) te prilagodbom prostora (bojanje

zidova, sitni popravci interijera i eksterijera prostora), te priprema i raspoređivanje prostora za razna događanja.

Srpski kulturni centar ove godine bez naknade će ugostiti brojne programe različitih korisnika (Satiričko kazalište Kerempuh, Arhiv Srba u Hrvatskoj, Portal Novosti, Srpsko narodno vijeće, Hrvatska udruga likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti, Hrvatsko Društvo Likovnih Umjetnika i dr.)

Program „Podizanje stručnih kapaciteta SKD „Prosvjeta“

- U Donjoj Stubici od 11. do 13. 4. održan je prvi od četiri modula koji su predviđeni ovogodišnjim programom. Na ovogodišnjem prvom modulu učestvovali su umjetnički rukovoditelji i koreografi iz pododbora SKD „Prosvjeta“ sa područja cijele Republike Hrvatske. Ovom prilikom, od 48 prijavljenih kandidata, odabrano je ukupno 22 polaznika koji su tom prilikom, imali priliku upoznati se sa bogatim plesnim i pjevačkim kulturnim nasljeđem sa područja Crnorečja i Homolja.
- Drugi modul održan je od 04. do 06. 07. 2025. Na kojem je obrađivano narodno pjevanje, narodna nošnja i praktično izvođenje plesova koji su obrađivani na prethodnim seminarima (ponavljanje). Na modulu je učestvovalo 20 polaznika.
- Treći modul održan je od 31.10 do 02.11. na kojem je učestvovalo 23 polaznika obrađivala o se područje Baranja, te je uvježbana koreografija Srpske igre iz Baranje sa kojom će polaznici seminara nastupati u narednom periodu.
- Četvrti modul/studijsko putovanje održano je od 04. do 07. 12. putovanjem na Kosovo u Gračanicu. U Gračanici smo bili gosti profesionalnog nacionalnog ansambla „Venac“ sa Kosova. Tom prilikom nam je prezentiran ukupan rad ansambla Venac. Probe, pripreme, teorijska predavanja, fundus narodnih nošnji, te praktičan rad ansambla. Pored toga ukazana nam je čast da smo nastupili na njihovom godišnjem koncertu u Dvorani doma kulture Gračanica. Pored ovog dijela, posjetili smo i druge sredine koje imaju kulturno povijesni značaj za srpski narod: Peć, Prizren i Visoke Dečane.

Sve vrijeme, eminentni predavači iz Beograda, na teorijskim predavanjima i praktičnim primjerima, prenosili su svoje znanje polaznicima sa ciljem podizanja kvaliteta rada samih voditelja folklornih sekcija/ansambala, ali i ukupnog rada u našim pododborima sa ciljem očuvanja i što kvalitetnije prezentacije bogatog kulturnog nasljeđa Srba.

Program „Gostujući programi“

U sastavu SKD "Prosvjeta" u 2025. godini aktivno su djelovala 59 pododбора i četiri koordinacije pododбора (Koordinacija istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, Koordinacija zapadne Slavonije i Moslavine i koordinacija Korduna i Gorskog kotara i Koordinacija Banija). U sklopu redovitih aktivnosti SKD "Prosvjeta" radi na predstavljanju programa koji su nastali u okviru samog Društva i kao takvi se prezentiraju publici u sklopu programa koje organiziraju naši pododbori, te smo osiguranim sredstvima omogućili da se ti programi izvode na više mjesta. Pored toga, kroz projekt uspjeli smo zadovoljiti potrebu i za novim programima koji se svojim sadržajem i kvalitetom kvalitativno razlikuju od onoga što možemo proizvesti u okviru naših aktivnosti. Tu prvenstveno mislimo na programe profesionalnih i amaterskih kulturnih institucija iz regiona (kazališne predstave, koncerti, pjesničke i književne večeri, izložbe, kao i programi namijenjeni djeci). Kroz projekt financirani su prvenstveno organizacija programa i prijevoz učesnika programa u okviru SKD „Prosvjeta“ u Republici Hrvatskoj, troškovi prijevoza za gostovanja naših programa u inozemstvu, troškovi organizacije i realizacije programa iz inozemstva koji su prezentirani u Republici Hrvatskoj, kako amaterskih, tako i profesionalnih. Kroz ovaj projekt sufinancirani su:

- Smještaj na nastupu članova pododбора na nastupu na Sajmu zavičaja u Novom Sadu 08-09-02.2025.
- Konzumacija izložbe Intimno putovanje slikara Dragana Stojkova
- Organizacija izložbe Intimno putovanje slikara Dragana Stojkova u SKC-u 01-15.9.2025.g. (Honorari, smještaj ishrana, transport, umjetnina, izrada i štampanje promotivnih materijala i kataloga...), Prijevoz umjetnina za izložbu Dragana Stojkova,
- Prijevoz članova pododбора Benkovac Krka/Kistanje 03.05.2025.
- Prijevoz članova pododбора Benkovac u Varaždin,
- Prijevoz članova pododбора Benkovac u Knin,
- Prijevoz članova pododбора Korenica, Udbina, Gračac u Knin,
- Prijevoz ansambla folklornih koreografa na nastup u Rijeci,
- Prijevoz članova pododбора Krnjak na nastup u Zagreb,
- Prijevoz članova pododбора Split na nastup u Banja Luku i Vukovar,
- Prijevoz članova Koordinacije središnja Hrvatska (Garešnica i Daruvar) na nastup u Novu Goricu (SLO),
- Prijevoz članova pododбора Knin na Ličko prelu Gračac,
- Mokropoljski susreti u Mokrom Polju, razglas,
- Izvođenje monodrame Glumac je glumac, Zijaha Sokolovića u Glini i Osijeku,

- Trošak učešća članova pododbora Borovu na festivalu na Krfu (GRE)
- Konzumacija na programu Dani srpske kulture u Sisku,
- Prijevoz članova pododbor Slavonski Brod na nastup u Vrginmost,
- Konzumacija godišnji koncert pododbora u Garešnici,
- Najam razglasa za godišnji koncert pododbora Krnjak,
- Izvođenje dječje predstave Jazavac pred sudom u Daruvaru i Bjelovaru.
- Prijevoz članova pododbora Bijelo Brdo na Pale (BIH)

Program „Ljetna škola srpskog jezika i kulture „Sava Mrkalj“

Održan je u VIRu, Odmaralište Cvrčak, Crvenog križa iz Pakraca, 14.7. 2025. – 1.8. 2025

Program je proveden u obliku nastavnih aktivnosti realiziranih sadržajima nastavnih predmeta Srpski jezik, Priroda i društvo, Geografija, Povijest, Likovna kultura i Glazbena kultura, integriranih u vidu radionica i terenske nastave s učenicima srednjih škola (radionice srpske književnosti i jezika, radionice povijesti i geografije, radionice kulture, terenska nastava u manastir Krka i Nacionalni park Krka te terenska nastava u Zadar i Islam Grčki), te nastavnim satima za učenike osnovnih škola na kojima su plasirani sadržaji prethodno navedenih nastavnih predmeta, ali i svojevrsnim izvannastavnim odnosno drugim aktivnostima u vidu likovne radionice, radionice kaligrafije, folklorne radionice i zbornog pjevanja te sportske aktivnosti (koje su tijekom odlaska na plažu podrazumijevale i obuku neplivača). Za učenike srednjih škola radionice srpskog jezika realizirane su u prijepodnevnim, a radionice povijesti i geografije, kao i kulture, realizirane su u poslijepodnevnim satima. Od dvije aktivnosti terenske nastave jedna je realizirana kao cjelodnevna terenska nastava (manastir Krka i NP Krka), dok je druga realizirana u obliku poludnevne terenske nastave (Zadar i Islam Grčki). Za učenike osnovnih škola u prijepodnevnim satima organizirana je nastava srpskog jezika, u poslijepodnevnim satima nastava povijesti, geografije, glazbene kulture i prirode i društva, a u večernjim satima radionice zbora folklor, likovne kulture i kaligrafije, kao i sportske aktivnosti (koje su tijekom odlaska na plažu sadržale i obuku neplivača). na ljetnoj školi je boravilo ukupno 179 učenika, od kojih je 111 djevojčica i 68 dječaka. Raspon uzrasta učenika koji su sudjelovali u Ljetnoj školi se kretao od 7 do 18 godina, najviše je bilo učenika četvrtih, petih i šestih razreda jer je jedan od kriterija prvenstva primanja u ljetnu školu bio upravo ovaj uzrast. Krenuvši od istoka ka zapadu, pa prema jugu Hrvatske, učenici koji su pohađali Ljetnu školu dolazili su iz (navodeći veća mjesta, a podrazumijevajući i okolna

manja naselja) Vukovara, Osijeka, Belog Manastira, Orahovice, Slatine, Našica, Virovitice, Daruvara, Pakraca, Novske, Okučana, Garešnice, Bjelovara, Koprivnice, Križevaca, Hrvatske Kostajnice, Dvora, Topuskog, Vojnića, Vrginmosta, Zagreba, Čakovca, Karlovca, Vrbovskog, Ogulina, Korenice, Donjeg Lapca, Udbine, Knina, Kistanja, Gračaca, Srba, Pule. Učenici su u programu Ljetne škole aktivno sudjelovali prateći nastavne i izvannastavne aktivnosti predviđene planom i programom rada Ljetne škole. Sve nastavne aktivnosti za sve su učenike bile obavezne, tako da su svi učenici prošli sve nastavne sadržaje koji su predviđeni planom i programom rada Ljetne škole, naravno, sukladno svojem uzrastu. Nastavnici koji su bili zaduženi za realizaciju programa: Jovana Rašeta, Ranka Rod, Senka Crevar, Marica Šimunić, Siniša Đuričić, Saša Kuzmanović, Milorad Kondić, Nada Đurić Plećaš, Dajana Prekodravac, Tajana Poturica, Petar Trlajić, Nikolina Medaković i Nemanja Prekodravac.

Program „Nabava didaktičke opreme“

U sklopu ovog programa, prema zahtjevima nastavnika koji nastavu izvode na srpskom jeziku i ćirilicom, nabavljena je didaktička oprema iz Republike Srbije. Magična azbuka d.o.o. (bilježnica, slagalica i olovka) i školska didaktika izdavača Kreativni centar.

Program „Velikani moga kraja“

Projekt "VELIKANI MOG KRAJA" realiziran je tokom 2025. godine u suradnji s osnovnim školama i učiteljima koji predaju srpski jezik i kulturu (model C). Tokom druge godine provedbe projekta učenici su pisali na ćirilici i poslali svoje literarne radove na temu: "*Velikani mog kraja*". Sudjelovali su učenici od 3. do 8. razreda iz 14 osnovnih škola. SKD "Prosvjeta" zaprimila je 61 učenički rad a Komisija je pregledala pristigle radove i predložila pisane literarne radove koji su bili nagrađeni. Ukupno je nagrađeno 18 učeničkih radova, tri po razredu od 3. do 8. razreda a svi nagrađeni radovi su pročitani na završnoj manifestaciji u Zagrebu. Svi učenici koji su poslali svoje radove bili su pozvani u Zagreb na završnu manifestaciju koja je održana 16.12. 2025. godine u prostoru Centralne biblioteke SKD "Prosvjeta".

Nagrađeni učenici su dobili prigodne poklone i zahvalnice kao i njihovi učitelji – mentori. Učenici su u Zagreb putovali organiziranim prijevozom (BUS) iz Gračaca, Donjeg Lapca i Korenice te Topuskog, Jabukovca i Petrinje. Za učenike iz drugih mjesta također je osiguran prijevoz u Zagreb i nazad (Kneževi Vinogradi, Daruvar, Nova Gradiška, Veliki Poganac, Dvor i Vrginmost). Završnu manifestaciju otvorio je Nikola Vukobratović, predsjednik Društva.

Za sve prisutne učenike, učitelje i uzvanike SKD "Prosvjeta" osigurala je osvježenje i prehranu u prostoru Srpskog kulturnog centra u Preradovićevoj 21.

Program „Stručno usavršavanje nastavnika C modela“

Pod vodstvom Danke Jarić, voditeljice Odjela za obrazovanje SNV-a i učiteljice Jovane Rašete, a u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, u Donjoj Stubici 10-12.10. 2025.g. održan je stručni skup za učitelje koji izvode nastavu po modelu C srpskog jezika.

Nakon pozdravnih govora predsjednika i generalnog sekretara "Prosvjete", skup je započeo radionicom Mie Rohlik o ulozi učitelja i učenika u svakodnevnom životu. Uslijedila je radionica Duške Boban koja nam je pokazala kako fotografija može biti terapijski alat u nastavi. Katarina Primorac Račić govorila je o važnosti prepoznavanja vlastitih resursa, suočavanja sa stresom i izgradnji otpornosti u učiteljskom pozivu. U nedjelju nas je Mirko Sužnjević upoznao s razvojem umjetne inteligencije, dok je Maja Homen predstavila primjere kako AI možemo koristiti u nastavi. Marijana Pejčinović održala je zanimljivo predavanje o čitanju s razumijevanjem, a posebno nas je inspirirala Jessica Acquavita, koja je predstavila projekt talijanske nacionalne manjine „Zavičajna nastava“ – projekt koji već više od deset godina njeguje ljubav prema zavičaju, lokalnom jeziku, kulturi i tradiciji kojem sudjeluju deseci vrtića i škola diljem Istre. Program je podržan i od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske.

Program „Ljetna škola manjinskih prava 2025.“

U suradnji s Akademskom mrežom za saradnju u Jugoistočnoj Evropi i Srpskog narodnog vijeća, SKD „Prosvjeta“ je u Donjoj Stubici od 9. do 12. 6. 2025. godine organizirala Regionalnu školu manjinskih prava. Školu u trajanju od 4 dana okupila je studentice i studente iz Srbije i Hrvatske, iz svake države po 8, koji su zainteresirani za proučavanje fenomena multikulturalizma i prava nacionalnih manjina s naglaskom na prava srpske zajednice u Hrvatskoj. Predavači na ovogodišnjoj regionalnoj školi bili su: izv. prof. dr. sc. Antonija Petričušić, Pravni Fakultet Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Milorad Pupovac, saborski zastupnik, Boris Milošević, predsjednik Srpskog narodnog vijeća, Nikola Vukobratović, predsjednik SKD "Prosvjeta", prof. dr. sc. Siniša Tatalović, potpredsjednik SKD "Prosvjeta", prof. dr. sc. Vladimir Vuletić, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, prof. dr. sc. Vladimir Cvetković, Fakultet za bezbednost, Beograd, prof. dr. sc. Dejan Jović, predsjednik Savjeta Srpskog narodnog vijeća, Slobodan Živković, generalni sekretar SKD "Prosvjeta", Čedomir

Višnjić, glavni urednik izdavaštva SKD "Prosvjeta" i Milan Vukelić, potpredsjednik Savjet za nacionalne manjine RH. Program se sastojao od 11 predavanja po 2 školska sata (ukupno 22 sati) te radionice u trajanju 8 sati što je sveukupno iznosilo 30 školskih sati.

Program „Izdavaštvo SKD „Prosvjeta“

Tijekom 2025. godine SKD Prosvjeta izdala je sljedeća djela:

1) Hugo Klajn: „Ratna neuroza Jugoslavena“

Knjiga izabranih radova čuvenog srpskog psihoanalitičara, rođenog u Vukovaru. Centralni rad je klasični prikaz psiholoških poremećaja u veteranskoj populaciji na primjerima iz II svjetskog rata.

2) Goran Babić: „Vidno polje“

Autobiografski tekst i materijal poznatog hrvatskog i srpskog književnika upotpunjen velikim brojem fotografija.

3) Čedomir Višnjić: „Partizansko ljetovanje“

Studija o poznatoj epizodi iz političke povijesti; likvidiranje srpskih kadrova u političkom vodstvu Hrvatske 1950. godine. U knjizi su po prvi put korišteni dosjei IB-ovaca.

4) Branimir Kršić: „Prečnik praznine“

Izabrane pjesme jednog od vodećih mlađih autora u srpskoj književnosti. Autor živi u selu Bačuga na Baniji.

5) Gordana Ilić Marković: „Slušaj kako govorim“

Knjiga sadrži tekst monodrame o Savi Mrkalju, opširnu studiju o njegovom životu i cjelovitu bibliografiju na istu temu.

6) Milan Durman: „Historija, kritika, politika. Izabrani spisi“

Prvo izdanje izabranih djela uglednog novinara, urednika i publicista aktivnog u Hrvatskoj između dva svjetska rata.

Knjiga autora Živka Bjelanovića „Prezimena Sjeverne Dalmacije“ nije izašla u predviđenom roku.

Sve objavljene knjige distribuirane su pododborima Prosvjete, Središnjoj knjižnici Srba u Hrvatskoj i ostalim zainteresiranim institucijama te su promovirane ili će biti promovirane u srpskim kulturnim centrima. Obavezni primjerci dostavljeni su Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

Program „Izložbena djelatnost SKC Zagreb“

Tijekom 2025. godine u izložbenom prostoru Srpskog kulturnog centra u Zagrebu organizirane su dvije izložbe:

Prva izložba pod naslovom „Zagreb: oslobođenje“, otvorena je 8. svibnja u ceremoniji u kojoj su sudjelovali predstavnici SKD „Prosvjete“, antifašističkih udruga i Grada Zagreba. Izložba, čiju je produkciju u cijelosti iznijela Prosvjeta, sastoji se od velikog broja autentičnih

fotografija, karata i kratkih filmova, od kojih mnogi nisu nikada izlagani, a koji se nalaze u fondovima institucija poput Hrvatskog državnog arhiva, Hrvatskog povijesnog muzeja, te Arhiva Jugoslavije (Beograd). Fotografije i ostali materijali su inovativno postavljeni na različite medije te su izloženi osim u prostoru Srpskog kulturnog centra i u prostoru Pogona Jedinstvo na zagrebačkom Trnju. Za potrebe prikupljanja građe, pisanja edukativnog narativa, grafičkog dizajna, postava itd. angažiran je veći broj stručnih suradnika koji su honorarni sukladno svom angažmanu. Izložba je pored općih podataka vezanih uz kraj Drugog svjetskog rata u Zagrebu i Hrvatskoj sadržavala i veliku količinu podataka vezanih uz položaj i sudbinu pripadnika srpske zajednice u Hrvatskoj u tim događajima. Izložbu je posjetilo i nekoliko grupa učenika, osobito onih koji se obrazuju po modelima manjinskog obrazovanja. Ovom izložbom uspješno je predstavljen SKC Zagreb kao važna kulturna točka u gradu. Povezana izložba pod naslovom „Prvi kongres Srba u Hrvatskoj 1945-2025“ otvorena je 27. lipnja u Srpskom kulturnom centru Zagreb. Radi se o povijesnoj izložbi koja donosi nepoznate detalje o jednom od najvažnijih događaja u institucionalnom razvoju srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj i jednoj od najmasovnijih manifestacija Srba u Hrvatskoj u povijesti. Izložba se sastoji od reprodukcija fotografija i drugih grafičkih materijala te povijesnih izvora sa samog događaja, te edukativnih legendi i lente vremena koja donosi ključne podatke o razvoju institucija Srba u Hrvatskoj. Za potrebe postava izložbe angažirani su i honorirani vanjski suradnici. Na otvorenju i drugim događanjima povodom izložbe sudjelovali su predstavnici svih većih organizacija srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj, a izložbu su posjetile i grupe pripadnika srpske nacionalne manjine iz drugih gradova. Planirana izložba sakralne baštine Srba u Hrvatskoj nažalost nije realizirana, zbog nemogućnosti dogovora oko transporta, osiguranja i posudbe građe u vlasništvu eparhija Srpske pravoslavne crkve u predviđenom roku.

Program „Nabava tehničke, koreografske i umjetničke opreme u SKD 'Prosvjeta'“

U izvještajnom razdoblju kupljeno je:

- Narodne nošnje za pododbor Jagodnjak
- Harmonika za pododbor Moravice,
- Namještaj za knjižnicu pododbora Donji Lapac,
- Pianino za knjižnicu pododbora Borovo,
- Razglas za koordinaciju pododbora Banija,
- Opremu za izlaganje slika u galeriji Srpskog kulturnog centra u Zagrebu,

- Narodne nošnje za pododbor Benkovac (Obrt Jana dva računa),
- Narodne nošnje za pododbor Ostrovo (jelek, prsluk, obuća) PR Sitan vez,
- Narodne nošnje za pododbor Markušica (Abadžijska radnja)
- Narodne nošnje za pododbor Zagreb (Abadžijska radnja 2 računa),
- Rekonstrukcija i izrada nošnji Binačka Morava za pododbor Vrginmost.
- Nabavka tehničke opreme razglas i osvjetljenje za pododbor Pačetin,
- Kupovina narodne nošnje za pododbor Vojnić,
- Narodne nošnje za pododbor Ogulin,
- Instrumenti za pododbor Split- Music metropolis,
- Narodne nošnje za pododbor Veliki Poganac,
- Narodne nošnje za pododbor Vrginmost,

Program „Podizanje kadrovskih kapaciteta SKD „Prosvjeta“

tijekom provedbe programa Goranka Manojlović je na osobni zahtjev prekinula radni odnos, te je nakon natječaja na mjesto voditelja računovodstva zaposlen Slaven Nikolić. također, Nevena Petrić je zaposlena tek od 01.06. razlog tome je što prije nismo uspjeli pronaći adekvatnu osobu za navedeno radno mjesto.

Ostali programi realizirani su u skladu sa prijavom izuzev odstupanja u terminima održavanja.

Program „Gostujući programi“

Izvođenje dječje predstave Jazavac pred sudom u Daruvaru i Bjelovaru koje je trebalo biti realizirana 16. i 17. 12. 2025. odgođeno je zbog bolesti glumaca i odigrana 02. i 03. 01. 2026. godine.

Program „Podizanje kadrovskih kapaciteta SKD „Prosvjeta“

Izravni korisnici su članovi SKD „Prosvjeta“, partnerske organizacije.

Program „Podizanje stručnih kapaciteta SKD „Prosvjeta“

Izravni korisnici su 22 polaznika/umjetničkih rukovoditelja u pododborima, koji su učestvovali na prvom modulu. Neizravni korisnici su svi članovi folklornih sekcija kojima polaznici prenose stečena znanja.

Program „Gostujući programi“

Izravni korisnici ovih aktivnosti su lokalna zajednica gdje su se aktivnosti odvijale i šire te pododbori SKD „Prosvjeta“.

Program „Ljetna škola manjinskih prava 2025.“

Izravni korisnici ovih aktivnosti su polaznici, odnosno studenti iz Republike Hrvatske i Srbije zainteresirani za proučavanje fenomena multikulturalizma i prava nacionalnih manjina s naglaskom na prava srpske zajednice u Hrvatskoj.

Program „Izložbena djelatnost SKC Zagreb“

U pripremi izložbe bilo je angažirano dvadesetak stručnih osoba iz područja povijesti, povijesti umjetnosti, dizajna, muzeologije itd., što u volonterskom, što u honorarnom kapacitetu. Izložbe je u izvještajnom periodu posjetilo preko petsto posjetitelja, uključujući pripadnike srpske zajednice u Hrvatskoj, kao i širu javnost.

Neizravni korisnici:

Sa rezultatima istraživanja prezentiranima na izložbi također su upoznati pripadnici akademske zajednice, studenti i učenici različitih modela manjinskog obrazovanja.

Program „Nabava tehničke, koreografske i umjetničke opreme u SKD 'Prosvjeta'“

Izravnu korisnici su članovi pododbora SKD „Prosvjeta“ i članovi lokalne i regionalne zajednice.

Program „Podizanje stručnih kapaciteta SKD „Prosvjeta“:

<https://skd-prosvjeta.hr/nastavljen-projekt-podizanja-strucnih-kapaciteta-skd-prosvjeta/>

<https://www.facebook.com/SrpskoKulturnoDrustvoProsvjeta/posts/pfbid0mqT4qyA8pkDBgEBxHR3axqcJVV7EJGqnvbrvmTnSpSGWgSTUs5s1M4vSomSeXQbZl>

Program „Gostujući programi“

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0BEH2quFAUr9jdWwnjYqE6rKafCu7cWQTrDSqywbTpbXN9cjh2HHZGSxiimB7hTdNI&id=100032786816370&_cft__\[0\]=AZZsxZsIZ5NjE2k3ARMPpJIrf8hLeYkRAKL](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0BEH2quFAUr9jdWwnjYqE6rKafCu7cWQTrDSqywbTpbXN9cjh2HHZGSxiimB7hTdNI&id=100032786816370&_cft__[0]=AZZsxZsIZ5NjE2k3ARMPpJIrf8hLeYkRAKL)

<https://www.varazdinska-zupanija.hr/vijesti/grad-varazdin-i-varazdinska-zupanija-svecano-obilježili-svjetski-dan-kulturne-raznolikosti-za-dijalog-i-razvoj.html>

<https://hkd-rijeka.hr/dogadanja/godisnji-koncert-skd-prosvjeta-pododbor-rijeka-fa-sveti-nikola/>

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0BBdkRw2n1GUBxtVv4Z2YhdH3cnuhN5CtgTvCjdtJ1wkiqzFw5kGZFzzwhSBmsNffl&id=100058506759421

<https://skd-prosvjeta.hr/skd-prosvjeta-na-22-razingranim-srcima-u-novoj-gorici/>
<https://www.facebook.com/ured.sdf/posts/pfbid02Mnj7aUYDBiQ95Hp5MhW4c9L4NCYvGq391e3ife6LjQG3HgUnbh4bqddajvxntucPl>
<https://srbi.hr/mokropoljski-susreti-tradicija-duga-sest-decenija/>
<https://www.instagram.com/p/DPMRtJeiFcS/>
<https://www.portalnovosti.com/sokolovic-u-glini/>
<https://snv.hr/mjesec-otvorenih-vrata-srpski-kulturni-centar-osijek/>
<https://www.sisak.info/2025/11/20/folklorno-vece-u-subotu-u-sisku/>
<https://www.portalnovosti.com/u-subotu-vrginmostu-dedova-kosidba/>
<https://www.instagram.com/p/DSk6AmQjQPW/>
https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=9dO4uGvSSXY&t=6944s&fbclid=IwY2xjawPfCVJleHRuA2FibQIxMQBicmlkETBlbWZOWIRad2tmTzFISVdUc3J0YwZhchHBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHi-gtZQ3kGs8On0cl-ERjs6MWGm4CdL4YcozSS1SV12891D98B8Rju2MhsmU_aem_CYesHrBUz2r0VU0I15j8Zw
<https://www.novostiplus.org/bs/u-organizaciji-prosvjete-banjalucki-jazavac-pred-punim-salama-u-daruvaru-i-bjelovaru/>

Program „Ljetna škola srpskog jezika i kulture „Sava Mrkalj“

<https://skd-prosvjeta.hr/ljetna-skola-srpskog-jezika-i-kulture-sava-mrkalj-za-osnovnoskolce/>
<https://skd-prosvjeta.hr/pocela-ljetna-skola-sava-mrkalj/>
<https://skd-prosvjeta.hr/u-tijeku-je-ljetna-skola-sava-mrkalj-2025/>
<https://skd-prosvjeta.hr/završena-29-ljetna-skola-srpskog-jezika-i-kulture-sava-mrkalj/>

Program „Izložbena djelatnost SKC Zagreb“

<https://n1info.hr/magazin/kultura/izlozba-posvecena-osloboditeljima-zagreba-u-preradovicevoj/>
<https://kulturpunkt.hr/najava/izlozba/zagreb-oslobodenje/>
<https://www.portalnovosti.com/zrake-oslobodenja/>
<https://www.youtube.com/watch?v=jzLC3iVr1S4>
Izložba je bila popraćena u medijima:
<https://www.portalnovosti.com/izlozba-o-grandioznom-dogadaju/>
<https://www.youtube.com/watch?v=aCIIfabEwK0>
<https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=605172>
<https://www.youtube.com/watch?v=7D1JTC0iuo>

Stručno usavršavanje nastavnika C modela:

<https://skd-prosvjeta.hr/strucni-skup-ucitelja-srpskog-jezika-donja-stubica-2025/>

Program „Ljetna škola manjinskih prava 2025.“

<https://skd-prosvjeta.hr/pocela-regionalna-skola-manjinskih-prava/>

<https://skd-prosvjeta.hr/odrzana-regionalna-skola-manjinskih-prava-2/>

Program „podizanje kadrovskih kapaciteta SKD „Prosvjeta“

Troškovi zapošljavanja dvoje stručnjaka obuhvaćaju ukupne troškove plaća, putnih troškova, uskrsnice, božićnice, regresa, dar za dijete koji su predviđeni ugovorom o radu i Pravilnikom o radu SKD „Prosvjeta“.

Program „Podizanje stručnih kapaciteta SKD „Prosvjeta““

Sredstva su utrošena za putne troškove, troškove smještaja i ishrane učesnika, predavača i osoba uključenih u realizaciju programa, za honorare predavača i osoba zaduženih za organizaciju i vođenje programa, te za tehničku podršku i materijal za rad.

Program „Gostujući programi“

Pokriveni su troškovi prijevoza, ishrane i smještaja učesnika, promotivnih materijala, tehničke podrške programu, honorari izvođača i učesnika programa, te honorari za osobe koje su učestvovala u pripremi i realizaciji programa.

Program „Ljetna škola manjinskih prava 2025.“

Sredstva su utrošena za putne troškove, troškove smještaja i ishrane učesnika i predavača, honorare predavača, tehničku podršku i materijal za rad.

Program „Izložbena djelatnost SKC Zagreb“

Sredstva su utrošena za honorare vanjskim suradnicima, prije svega istraživačima i dizajnerima, zatim za otkup prava na izlaganje materijala od dokumentacijsko-muzejskih institucija, za tisak i postavljanje izložbenog materijala te tehnička pomagala nužna za postavljanje izložbe.

2.SRPSKI DEMOKRATSKI FORUM

• Jačanje organizacijskih kapaciteta SDF-a:

SDF je u 2025. godini imao šest zaposlenih osoba, s tim da su dvije osobe radile na istoj poziciji, ali različitih naziva, i u različitom periodu (Voditelj administrativnih i kadrovskih poslova zaposlen je u 2. mjesecu i radio je do kraja 6. mjeseca i Voditelj pravno-administrativnih i kadrovskih poslova SDF-a zaposlen u 10. mjesecu). Od početka godine bio je zaposlen Voditelj općih administrativnih poslova, Projekt manager i Administrator općih poslova SDF-a, a Voditelj administrativnih i kadrovskih poslova zaposlen je u 02. mjesecu i radio je do kraja 06. mjeseca. U 10. mjesecu zaposlen je Programski suradnik i Voditelj pravno-administrativnih i kadrovskih poslova SDF-a. Uz to, a vezano za izvršenje kompleksnijih programskih aktivnosti, bili su angažirani povremeni vanjski suradnici.

Redovno pokrivanje uredskih troškova također je bilo preduvjet dobrog poslovanja organizacije. To je podrazumijevalo režijske troškove ureda, troškove komunikacije, pošte, uredskog i potrošnog materijala, opreme, najma prostora, održavanje stubišta, knjigovodstvene usluge, održavanje opreme, web stranice, troškove sitnog inventara te pokrivanje ostalih troškova (ostale i nepredviđene troškove), troškove za bankarske usluge, troškove zaštite na radu, naknade radnicima (božićnice, uskršnjice, regres), putne troškove radnika.

Održane su izvještajno-izborne skupštine svih 6 podružnica SDF-a (Lika i Dalmacija, Banija i Kordun, Podunavlje, Centralna Hrvatska, Primorje i Gorski Kotar i Zapadna Slavonija) zbog činjenice isteka mandata članovima tijela SDF-a i predsjednicima podružnica. Izabrani su novi članovi tijela, delegati u Skupštini te novi predsjednici/ce po podružnicama SDF-a.

05.07.2025.g. SDF je održao 36. Izvještajno-izbornu skupštinu u Glini na kojoj je prisustvovalo oko 80 osoba, delegati skupštine, članovi tijela, članovi SDF-a i gosti. Na skupštini SDF-a izglasani su novi članovi upravnog odbora, nadzornog odbora te predsjednica Upravnog odbora Srpskog demokratskog foruma za novi mandat od 4 godine. Izglasan je Izvještaj o radu SDF-a za 2024. godinu i Izvještaj o materijalno-financijskom poslovanju za 2024. godinu.

30.09. Proslavljena je prvi put slava SDF-a. Za slavu je određen dan posvećen Svetim mučenicama Veri, Nadi i Ljubavi i njihovoj majci Sofiji. Na proslavi je prisustvovalo 40 osoba, članovi tijela, članovi podružnica, zaposlenici SDF-a

22.11. i 23.11.2025. održan je redovni SDF-ov Dvodnevni sastanak članova tijela SDF-a, predsjednika svih podružnica i zaposlenih SDF-a na kojem su se iznosili prijedlozi za programe i djelovanje SDF-a u 2026. godini.

U toku godine održavane su sjednice Upravnog i Izvršnog odbora, sjednica Nadzornog odbora, sastanak predsjednika podružnica SDF-a te redovni sastanci podružnica SDF-a.

19.12.2024. SDF je održao 37. redovnu skupštinu SDF-a održana sredstvima daljinske komunikacije gdje su prisustvovali delegati skupštine, predsjednica UO, Izvršni direktor i zaposleni SDF-a. Na skupštini SDF-a izglasan je Plan i program rada za 2026. godinu, Plan prihoda i rashoda za 2026. godinu, te su donesene Odluke o članarini i planu zaduživanja i otplata Srpskog demokratskog foruma.

U 2025. godini SDF je obavio i redovnu godišnju reviziju članstva, reviziju imovine. SDF je posvetio veću pažnju javnosti svojeg rada pa je tako pokrenuo kanale na više društvenih mreža i pojačao svoju vidljivost na postojećim stranicama.

SDF je u 2025. godini nabavio službeni automobil putem operativnog leasinga. Vozilo će stalno biti na raspolaganju SDF-u kako bi se ubrzao rad, ojačala organizacija i omogućila uspješnija provedba programa po terenu. Kako je SDF organizacija koja djeluje na području cijele Hrvatske putem podružnica: Podunavlje, Zapadna Slavonija, Centralna Hrvatska, Banija i Kordun, Primorje i Gorski kotar, Lika i Dalmacija, a zaposlenici SDF-a rade na tri lokacije: Knin, Zagreb i Vukovar, te se programi SDF-a odvijaju se po cijeloj Hrvatskoj, navedene činjenice ukazuju na potrebu korištenja vozila. U dosadašnjem radu pitanje prijevoza je rješavano korištenjem osobnih vozila u službene svrhe i javnog prijevoza, sa svim ograničenjima oba pristupa (nepostojanje javnog prijevoza u svim sredinama, vremenska određenost javnog prijevoza i dugi periodi putovanja, nemogućnost zaposlenika da uvijek koriste vlastita vozila, činjenica da ih neki i nemaju i sl.).

SDF je član više asocijacija: Antifašističke lige Hrvatske, Ženske mreže Hrvatske i europske omladinske organizacije- Youth of European Nationalities. U 2025. godini SDF je održavao to članstvo. Članovi SDF-a prisustvovali su Skupštini Ženske mreže Hrvatske, te redovnim sastancima.

U 2025. godini nastavljena je suradnja sa predstavnicima Srba u Sloveniji. Tijekom godine održavani su kontakti daljinskom komunikacijom gdje se radilo na međusobnoj suradnji i zajedničkim projektima sa ciljem građenja i učvršćivanja veza Srba u Hrvatskoj sa Srbima u Sloveniji.

Program se provodio na području cijele Republike Hrvatske (6 podružnica SDF-a pokrivaju cijelo područje RH).

SDF je u 2025. godini imao šest zaposlenih osoba (planirano je 5), s tim da su dvije osobe radile na istoj poziciji, ali različitih naziva i u različitom periodu (Voditelj administrativnih i kadrovskih poslova zaposlen je u 02. mjesecu i radio je do kraja 06. mjeseca i Voditelj pravno-administrativnih i kadrovskih poslova SDF-a zaposlen u 10. mjesecu). Voditelj administrativnih i kadrovskih poslova koji je zaposlen je u 02. mjesecu prekinuo je radni odnos krajem 06. mjeseca, te je nova osoba zaposlena u 10. mjesecu. Bilo je potrebno neko vrijeme da se nađe adekvatna osoba za kvalitetno obavljanje posla.

U 2025. planiran je susret predstavnika Srba u Sloveniji i delegacije SDF-a. Bilo je teško pronaći odgovarajući termin za posjetu, zbog raznih aktivnosti sa obje strane, pa su se sastanci održavali daljinskom komunikacijom.

Izravni korisnici: Članovi i zaposlenici SDF-a te vanjski suradnici SDF-a koji su radili na provedbi programskih i drugih aktivnosti organizacije.

Neizravni korisnici: Svi oni koji su neposredno i posredno sudjelovali u SDF-ovim programima, partnerske organizacije SDF-u u provedbi određenih programa, druge srpske organizacije te srpska nacionalna manjina generalno.

Utjecaj na zajednicu: Jačanje organizacijskih kapaciteta SDF-a imalo je značajan utjecaj na srpsku zajednicu jer je SDF organizacija koja nastoji sistematizirati rad s populacijom mladih i žena, pripadnika srpske nacionalne manjine te je u tom segmentu već nakon nekoliko godina rada izgradio značajnu prepoznatljivost. SDF je institucija koja pretežno okuplja mlade i radi sa pripadnicima srpske nacionalne manjine. Populacija mladih i žena je slabije uključena u život zajednice, društvene i političke aktivnosti srpskih organizacija, a djelovanjem SDF-a je izvršen utjecaj koji je doveo do promjene te činjenice.

Suradnja s medijima: SDF je redovito objavljivao informacije od interesa za organizaciju na svojoj internetskoj stranici, na društvenim mrežama, a po potrebi i u manjinskim i većinskim medijima.

Objave u medijima, na portalima i na društvenim mrežama:

- **Portal Novosti** 08.07. Izvještajno-Izborna skupština

<https://www.portalnovosti.com/jelena-nestorovic-i-iduce-cetiri-godine-na-celu-sdf-a/>

- **Sdf.hr** 07.07.20205. Izborna Skupština SDF-a <https://sdf.hr/hr/jelena-nestorovic-i-iduce-cetiri-godine-na-celu-sdf-a/>

- **Portal Novosti** 01.10. Proslava slave SDF-a -

<https://www.portalnovosti.com/sdf-u-obnovljenim-prostorijama-proslavio-krsnu-slavu/>

- **Facebook stranica SDF-a** 24.11. Dvodnevni sastanak članova tijela SDF-a - <https://www.facebook.com/share/p/1bVV94BCHH/>

- **Facebook stranica SDF-a** 15.11. Sudjelovanje na Skupštini ženske mreže Hrvatske - <https://www.facebook.com/share/p/1b3A2QYKfA/>

Troškovi koji su nastali prilikom provođenja programa su:

- plaća Voditeljice općih administrativnih poslova SDF-a za 01., 02., 03., 04.,

- 05., 06.,07.,08.,09.,10.,11. i 12. mjesec,
- plaća Projekt managerice SDF-a za 01.,02.,03.,04., 05., 06., 07., 08., 09., 10., 11. i 12. mjesec,
- plaća Administratorice općih poslova SDF-a za 01., 02., 03., 04., 05. i 06. mjesec
- plaća Voditelja administrativnih i kadrovskih poslova SDF-a za 02., 03., 04., 05. i 06. mjesec,
- plaća Programske suradnice za 10., 11. i 12. mjesec
- plaća Voditeljice pravno-administrativnih i kadrovskih poslova SDF-a za 10., 11. i 12. mjesec
- troškovi prijevoza za zaposlenike,
- studentski ugovor za 07.,09., 10., 11. i 12. mjesec
- isplata naknade za rad za drugu polovinu godine predsjednicima podružnica
- naknade – drugi dohodak,
- Troškovi ureda (režijski troškovi, troškovi komunikacije, troškovi pošte, troškovi uredskog i potrošnog materijala, troškovi održavanja opreme, troškovi održavanja prostora, troškovi najma prostora, troškovi održavanja stubišta, knjigovodstvene usluge, održavanje web stranice, troškovi zaštite na radu, troškovi sitnog inventara, troškovi bankarskih usluga, trošak nagrade radnicima, trošak reprezentacije, trošak nabavke tehničke opreme za ured)
- putni troškovi
- nabava opreme
- programske aktivnosti (trošak osvježanja i prehrane, uredski materijal potreban za provođenje programa)
- ostali troškovi

JAČANJE PROGRAMSKIH KAPACITETA PODRUŽNICA SDF-A

Tijekom provedbe programa "Jačanje programskih kapaciteta podružnice SDF-a," realiziran je niz aktivnosti u različitim regijama, s posebnim naglaskom na jačanje suradnje, osnaživanje članstva i promicanje kulturnih i društvenih vrijednosti srpske zajednice.

Lika i Dalmacija

Podružnica SDF-a Lika i Dalmacija održala je redovne sastanke članova i simpatizera, koji svojim angažmanom doprinose radu organizacije. Nakon sastanaka održani su pub-kvizovi, gdje su se članovi i simpatizeri družili, povezivali te su dali poseban značaj na način zastupljenim temama koje su bitne za očuvanje tradicije, kulture, te istorije Srba sa područja Hrvatske. Također nakon sastanaka održavale su se i kratke diskusije o

bitnim temama za podružnicu pod nazivom 'SDF-ova srijeda'. Podružnica bilježi stalni rast i sve veće uključivanje lokalne zajednice. Organizirana je predstava „Bedemi ćirilice“ koja je okupila značajan broj sudionika, potvrđujući popularnost ovakvih inicijativa. Pod programom pod naslovom „Put na Kosovo“ podružnica je vodila članstvo na studijsko putovanje na Kosovo, održan je „Vaskršnji koncert“ u manastiru Krka. Organizirana su i radne akcije u selu Laktac kod Splita te Pribudiću. Podružnica je sudjelovala u organizaciji manifestacije 'Ličko prelo' u Gračacu, na kojoj je sudjelovalo nekoliko desetina izvođača – pjevača, guslara, svirača, sa skupom od više od 100 posjetitelja, na skupu su prisustvovala i polaznice 3. generacije SDF-ove škole za društveno-politički razvoj žena 'Kata', započela je sa programom 'Budi info žena' kroz koji će se pružiti potpora ženama sa područja ličko-senjske županije, gdje će moći dobiti odgovore i pomoć u području prava, psihološku potporu te obavijesti o društvenim kulturnim dešavanjima. Članovi i simpatizeri su se sastajali i diskutirali o bitnim temama za podružnicu pod nazivom 'SDF-ova srijeda'. Simbolično je održan program „Nikoljdanski dani“, nakon redovnog sastanka podružnice članovi i simpatizeri SDF-a su se družili i obilježili ovaj značajan dan za srpsku zajednicu.

Primorje i Gorski kotar

U Primorju i Gorskom kotaru održana je proslava 8. marta-dana žena kao sad već redovni godišnji program u svrhu podupiranja i motivacije žena. Učenici OŠ Vrbovsko i područne škole u Moravicama putovali su u Dalmaciju gdje su posjetili manastir Krku i samostan Visovac, također, za djecu je organizirana predstava „U mojim snovima“ u Domu kulture u Moravicama. Održana je manifestacija „Dani Pere Kvirgića“ u Moravicama, podružnica je organizirala Stand-up „Ero s onog svijeta“ sarajevskog komičara Željka Ninića u Plaškom. U podružnici su se održali redovni sastanci članova i simpatizera, koji svojim angažmanom doprinose radu organizacije. Nakon sastanaka održavale su se i diskusije o bitnim temama za podružnicu pod nazivom 'SDF-ova srijeda'.

Podunavlje

U Podunavlju se simbolički proslavio 8. mart-dan žena, održana je promocija knjige „Štuka kod zubara“ te premijerno izvedeno sedam numera nastalih po tekstovima iz knjige, U sklopu Dana kulture u Podunavlju organizirano je igranje predstave „Smrt i devojka“ beogradskog Bitef teatra, najuzbudljivija predstava suvremenog kazališta u Centru za kulturu Beli Manastir. SDF je podržao Dječju olimpijadu koja se ove godine održala u Borovu, Održani su „Nikoljdanski dani“ u

Jagodnjaku, prvi dan je bio rezerviran za kulturna dešavanja, predavanje slavnog košarkaša Nikole Plećaša sa pričama sa terena te nastup standup komičara Gorana Vinčića, a drugog dana se održao tradicionalni turnir u basketu. U podružnici su se održali redovni sastanci članova i simpatizera, koji svojim angažmanom doprinose radu organizacije. Nakon sastanaka održavale su se i diskusije o bitnim temama za podružnicu pod nazivom 'SDF-ova srijeda'. Započeo je program 'Izađi iz ormara' čiji je cilj dijalog sa ženama iz manjinskih zajednica u svrhu prepoznavanja njihovih društvenih i socijalnih potreba.

Banija i Kordun

U podružnici su se održali redovni sastanci članova i simpatizera, koji svojim angažmanom doprinose radu organizacije. Nakon sastanaka održavale su se i diskusije o bitnim temama za podružnicu pod nazivom 'SDF-ova srijeda'. Jedna od značajnijih aktivnosti u regiji bila je promocija knjige „Štuka kod zubara“ i izvođenje muzičkih numera za djecu nastalih po tekstovima iz knjige. Promocija se održala u SKC-u „Josif Runjanin“ u Glini. Ovaj program donio je djeci nov pristup prema književnosti i očuvanju jezika i kulture. Organizirana je priredba i podjela paketića djeci povodom Uskrsa. U Srpskom kulturnom centru u Glini organizirano je edukativno i inspirativno predavanje za sve žene povodom 8.marta. Na kraju predavanja ovaj poseban događaj upotpunili su učenici SPOGA-a koji su otpjevali i odsvirali neke od najljepših domaćih pjesama. Održan je program „Baraba-Banija i Baranja se vole javno“ na kom su sudjelovala djeca sa Programa plus i djeca koja pohađaju nastavu na C modelu sa područja Baranje i Banije. Prvi izlet bio je za djecu Banije u Beli Manastir i Osijek, a na dugom izletu djeca iz Baranje su doputovala u Glinu. Zajedno su sudjelovali na radionicama Programa plus i upoznavali se sa krajevima Hrvatske i povezivali sa vršnjacima. Održan je program (Ni)smo jednaki, radionice za djecu u Glini.

Zapadna Slavonija

U podružnici SDF-a Zapadna Slavonija također je obilježen 8. mart-dan žena. Podružnica je započela sa programom „Rada“, uz podršku volontera i simpatizera, uspješno je pokrenula rad već postojeće sušare u Pakracu. Održana je početna konferencija te dvije radionice sušenja ljekovitog bilja u Kraguju. Proizvedeno voće i povrće koristit će se kao promotivni materijal, čime će se dodatno potaknuti vidljivost aktivnosti podružnice. Tijekom 2025. godine održano je i 6 radionica sušenja ljekovitog bilja, sezonskog voća i izrada kozmetike od bilja u sklopu programa Rada. Održana je dvodnevna radna akcija „Majka Slavonije“ koja je imala za cilj

ne samo uređivanje spomenika, već i očuvanje antifašističke baštine, međugeneracijsko povezivanje i poticanje kulture sjećanja. Održan je sastanak članova podružnice. Održana je kulturno-obrazovna večer u Pakracu gdje je prikazan dokumentarni film „Dobročinitelj“, te predavanje i kratak film o Kosovu gdje se razgovaralo o važnosti očuvanja identiteta i historijskog pamćenja te o samom filmu. Članovi podružnice zajedno sa članovima podružnice Podunavlje putovali su na studijsko putovanje na Kosovo. U podružnici su se održali redovni sastanci članova i simpatizera, koji svojim angažmanom doprinose radu organizacije. Nakon sastanaka održavale su se i diskusije o bitnim temama za podružnicu pod nazivom 'SDF-ova srijeda'.

Centralna Hrvatska

U Zagrebu je organizirana proslava Svetog Save, školske slave. Proslava 8. marta-dana žena održana je u Križevcima kao potpora, motivacija i nagrada ženama. Organizirana je radna akcija u manastiru Pakra i u Imsovcu gdje je sanirano krovništvo crkve Pokrova Presvete Bogorodice. Putovanje djece srpske nacionalnosti s područja Koprivničko-križevačke županije pod nazivom „Teslina djeca“, gdje su prvenstveno posjetili rodno mjesto Nikole Tesle u Smiljanu. Obilazak rodne kuće i pravoslavne crkve sv. Petra i Pavla. Po povratku posjetili su interpretacijski centru 'Nikola Tesla – experience centar'. Održane su SDF-ove srijede, gdje su se sastajali članovi podružnice i dogovarali o aktivnostima, te družili. Održani su pub kvizovi, nakon redovnih sastanaka podružnice, dali su poseban značaj na način da su zastupljene teme koje su bitne za očuvanje, tradicije, kulture, historije srba sa područja Hrvatske. Članovi podružnice zajedno sa članovima podružnice Primorje i Gorski Kotar išli su na studijsko putovanje u Budimpeštu i Sentandreju. Nastavljeno je sa programom "Uloškomat" gdje se jača svijest o problemu menstrualnog siromaštva.

Program je ostvario značajne rezultate u jačanju kapaciteta podružnica SDF-a, okupljanju zajednice i promicanju društvenih, kulturnih i obrazovnih vrijednosti.

Programi pub- kvizovi i druženja za mlade, te SDF-ova srijeda nisu provedeni zasebno, već u sklopu redovnih sastanaka podružnica Srpskog demokratskog foruma. Zbog termina i usklađenosti dolaska članova i simpatizera na programe.

Izravni korisnici:

Članovi SDF-a, aktivno uključeni u organizaciju i provedbu aktivnosti. Simpatizeri SDF-a sudjeluju na događanjima i podržavaju rad podružnica.

Mladi, učenici, srednjoškolci i mladi koji sudjeluju u edukativnim, kulturnim i sportskim programima.

Pripadnici srpske nacionalne manjine, sudionici lokalnih i regionalnih manifestacija te korisnici programa usmjerenih na očuvanje identiteta i kulture.

Lokalne zajednice, sudionici kulturno-društvenih događanja, radionica i sportskih aktivnosti.

Neizravni korisnici:

Šire zajednice, uključujući manjinske i većinske zajednice koje indirektno profitiraju od jačanja suradnje i zajedničkih aktivnosti.

Kulturne i obrazovne institucije kroz suradnju s podružnicama SDF-a i korisnicima programa.

Organizacije srpske nacionalne manjine osnažene su kroz umrežavanje, vidljivost i sudjelovanje u aktivnostima.

Šira javnost koja je informirana o pravima manjinskih zajednica, značaju kulturnih aktivnosti i doprinosu mladih.

Ovi korisnici izravno i neizravno pridonose ostvarivanju ciljeva programa, dok istovremeno imaju koristi od osnaživanja zajednice i unaprjeđenja kulturnih i društvenih sadržaja.

Tijekom provedbe programa "Jačanje programskih kapaciteta podružnice SDF-a," ostvarena je široka suradnja s različitim akterima, čime su osnaženi kapaciteti organizacije i unaprijeđena povezanost unutar zajednice.

Članovi i simpatizeri SDF-a bili su ključni nositelji aktivnosti. Njihov angažman u organizaciji, provedbi i sudjelovanju u različitim događajima omogućio je uspješno ostvarivanje programskih ciljeva.

Uspostavljena je ili nastavljena suradnja s brojnim srpskim organizacijama, vijećima i manjinskim udrugama.

I u 2025. godini surađivali smo sa Prosvjetom, Zajedničkim vijećem općina, Srpskim narodnim vijećem, manjinskim medijima Tv Vidom, Novostima, Izvorom, lokalnim radijskim stanicama Banska kosa, radio Dunav, radio Borovo, portalima Novosti, Srbi.hr. Nastavljena je suradnja sa udrugama žena, općinama sa pretežno srpskim stanovništvom, Vijećima srpske nacionalne manjine, NK Bratstvo iz Jagodnjaka. Ova suradnja doprinijela je uspjehu kulturnih i društvenih manifestacija te jačanju zajedničkog djelovanja.

Lokalne zajednice dale su značajan doprinos kroz sudjelovanje u radnim akcijama, manifestacijama i edukativnim programima.

Mladi, uključujući učenike i srednjoškolce, aktivno su sudjelovali u edukativnim i kreativnim radionicama te kulturnim manifestacijama. Nastavnici i volonteri pružili su podršku u organizaciji aktivnosti, posebno u radionicama i edukativnim putovanjima, čime su dodatno osnaženi edukacijski i kreativni kapaciteti zajednice.

Ova raznovrsna suradnja osigurala je uspjeh programa i dodatno ojačala vezu između organizacije i različitih društvenih skupina, pružajući temelj za buduće zajedničke inicijative.

Objave:

-Facebook stranica SDF-a 11.02. - podjela paketića djeci u Podružnici Centralna Hrvatska

<https://www.facebook.com/share/p/1X5tCbnDf2/>

-YouTube - 18.02. predstava "Bedemi Ćirilice"

<https://www.youtube.com/watch?v=SQAdoIviPxU>

-Facebook stranica SDF-a 24.02. - Druženje članova podružnice Lika i Dalmacija

<https://www.facebook.com/share/p/1A9cHB1npe/>

- Sdf.hr 18.02.- Prijava na SDF-ovu školu 'Kata'

<https://sdf.hr/otvoren-poziv-za-novu-generaciju-skole-za-drustveno-politicki-razvoj-kata/>

-Facebook stranica SDF-a 09.03.- proslava 8. Marta

<https://www.facebook.com/share/p/1CBQrAQiTg/>

-Sdf.hr 25.03.2025. - Kumovi želja <https://sdf.hr/kumovi-zelja-2025/>

-Radio Daruvar 24.03. - Radna akcija manastir Pakra

<https://www.radio-daruvar.hr/radna-akcija-kod-manastira-pakra/>

-Srbi.hr 30.04.2025. - promocija pjesama "Štuka kod zubara"

<https://srbi.hr/muzikom-obogaceno-novo-nesicevo-delo/>

-Sdf.hr 01.05. - Vaskršnji koncert

<https://sdf.hr/poziv-na-vaskrsnji-koncert-u-manastiru-krka-3-5-2025/>

-Sdf.hr 01.05. - terenska nastava vjeronauk, Podružnica Primorje i Gorski Kotar

<https://sdf.hr/terenska-nastava-pravoslavnog-i-katolickog-veronauka/>

-Facebook stranica SDF-a 04.05. - "Teslina djeca, putovanje djece iz podružnice Centralna Hrvatska

<https://www.facebook.com/share/p/17wuTQeS4f/>

-Sdf.hr 13.05. - Baraba-Banije i Baranja se vole javno

<https://sdf.hr/baraba-banija-i-baranja-se-vole/>

-Web stranica OŠ Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko 16.05. - predstava "U mojim snovima"

<https://os-igkovacic-vrbovsko.skole.hr/kazalisna-predstava-u-mojim-snovima/>

-**Facebook stranica SDF-a** 06.06. Studijsko putovanje na Kosovo - Podružnica Lika i Dalmacija

<https://www.facebook.com/share/p/189iz4GHXn/>

-**Sdf.hr** 13.06. - predstava "Smrt i devojka" Bitef teatra u Belom Manastiru

<https://sdf.hr/beli-manastir-predstava-smrt-i-devojka-bitef-teatra/>

-**Facebook stranica SDF-a** 23.06. - radna akcija podružnice Lika i Dalmacija

<https://www.facebook.com/share/p/1Co1GXTyP5/>

-**Sdf.hr** 23.06. - održane Izborne skupštine podružnica SDF-a

<https://sdf.hr/odrzane-izborne-skupstine-sdf-a-po-podruznicama/>

-**Facebook stranica SDF-a** 24. 06. - program 'Rada'

<https://www.facebook.com/share/p/1AGpL7Sk6t/>

-**Sdf.hr** 25.06. - radna akcija "Majka Slavonije"

<https://sdf.hr/hr/da-nam-zivi-zivi-rad/>

-**Portal Novosti** 26.07. "Štuka kod zubara"

<https://www.portalnovosti.com/kad-novinar-zapeva/>

-**Sdf.hr** 07.09. - program 'Rada'

<https://sdf.hr/program-rada-predstavljen-u-pakracu/>

-**Sdf.hr** 07.10.2025. Dječija olimpijada

<https://sdf.hr/hr/djecja-olimpijada-2025/>

-**Srbi.hr.** 13.10. Radna akcija podružnice Lika i Dalmacija -

<https://srbi.hr/radna-akcija-dalminaca-i-licana-u-selu-pribudic/>

-**Pakrački list** 20.10. - projekcija filma 'Dobročinitelj'

<https://pakrackilist.hr/index.php/kultura-i-prosvjeta/18749-vecer-kulture-u-srpskoj-kuci-u-pakracu>

-**Sdf.hr** 22.10. - Baraba-Banija i Baranja se vole javno – Glina -

<https://sdf.hr/banija-baranja-se-vole-javno/>

-**Sdf.hr** 28.10. - Studijsko putovanje podružnica Zapadna Slavonija i Podunavlje, put na Kosovo

<https://sdf.hr/poset-svetinjama-na-kosovu-i-metohiji/>

- **Facebook stranica SDF-a** 02.12. - radna akcija u Imsovcu podružnice

Centralna Hrvatska - <https://www.facebook.com/share/p/1FkfvDBcDi/>

-**Portal Novosti** 01.12. Dani Pere Kvirgića u Moravicama -

<https://www.portalnovosti.com/veliki-interes-za-dane-pere-kvirgica-u-moravicama/>

-**Srbi.hr** 03.12. - Ličko prelo u Gračacu -

<https://srbi.hr/licko-prelo-u-gracacu-vece-koje-je-ozivelo-stare-obicaje/>

-Facebook stranica SDF-a 19.01.- Studijsko putovanje podružnice Centralna Hrvatska u Budimpeštu - <https://sdf.hr/put-u-budimpeštu-i-stand-up-vecer-u-plaskom/>

-Sdf.hr 15.12. - program "Nikoljdanski dani" u Jagodnjaku
<https://www.facebook.com/share/v/1AiGr5xcLM/>

-Baranja info 16.12. - najava "Nikoljdanski dani" u Jagodnjaku
baranjainfo.hr/goran-vincic-u-jagodnjaku-stand-up-vecer-i-nikoljdanski-turnir-u-basketu/

-Sdf.hr 22.12.2025. - "Nikoljdanski dani" u Jagodnjaku -
<https://sdf.hr/nikoljdanski-dani-u-jagodnjaku/>

-Sdf.hr 09.12. Standup "Ero s onog svijeta" u Plaškom -
<https://sdf.hr/hr/stand-up-predstava-ero-sa-ovoga-svijeta-u-plaskom/>

-Sdf.hr 17.12. - Uloškomat - okrugli stol o menstrualnom siromaštvu
<https://sdf.hr/hr/okrugli-stol-o-menstrualnom-siromastvu/>

Troškovi koji su nastali prilikom provođenja programa su:

- drugi dohodak
- putni troškovi
- programske aktivnosti (trošak osvježenja i prehrane, promotivnog materijala, trošak opreme potrebne za provođenje programa, trošak prijevoza, trošak fotografa, trošak dodatnih sadržaja na programima, trošak gostovanja predstave, trošak materijala potrebnih za provedbu programa)

ŠKOLA ZA DRUŠTVENO-POLITIČKI RAZVOJ ŽENA 'KATA'

Tijekom 2025. godine održano je šest edukativnih modula SDF-ove Škole za društveno-politički razvoj žena 'KATA' i 2. konferencija polaznica iz sve 3 dosadašnje generacije.

Temeljem raspisanog javnog natječaja odabrane su polaznice koje su slušale predavanja u okviru 6 edukativnih modula na području Republike Hrvatske. Treću generaciju SDF-ove škole uspješno su završile 23 polaznice. Neke od tema predavanja bile su uvod u feminizam, politička i društvena participacija, borba za ljudska i manjinska prava, žene na tržištu rada i neplaćeni rad, rodna dimenzija manjinske politike i ženska ravnopravnost, manjinski mediji i kampanje, tehnike komuniciranja sa medijima, osmišljavanje i financiranje lokalnih projekata.

Program je osmišljen kako bi ženama pružio potrebne informacije i alate koji omogućuju aktivno sudjelovanje u društveno-političkom životu Hrvatske, iz perspektive rodne ravnopravnosti. Polaznice su se prijavom obvezale sudjelovati na što većem broju modula, čime su pokazale posvećenost programu.

Postignuća programa:

Jačanje kompetencija žena: Polaznice su stekle znanja iz područja feminizma, ravnopravnosti i društveno-političkog aktivizma.

Podizanje svijesti: Obrazovanje o rodnim pitanjima i specifičnostima manjinskog aktivizma omogućilo je ženama da se bolje pozicioniraju u lokalnim zajednicama i šire.

Stvaranje mreže podrške: Sudjelovanjem u školi, žene razvijaju međusobne veze i osnažuju suradnju kroz razmjenu iskustava.

U sklopu programa održale su se višednevne edukacije (predavanja, radionice, terenska nastava), ovisno o lokaciji.

Termini i lokacije modula KATE 2025.:

Održani moduli:

1.modul: 22. – 23. ožujka - Slavonski Brod

Sadržaj programa:

-Upoznavanje organizatora i polaznica, očekivanja i želje, predstavljanje 1. modula

-Generacije feminizma, Nina Čolović- projekcija i rasprava

-Jedna druga tradicija – istorija ženskog i feminističkog organiziranja na jugoslavenskom prostoru, Marijana Stojčić

-Zašto feminizam, Nina Čolović

-Analiza mjera demografske revitalizacije jedinica lokalne samouprave naseljenih pretežno srpskim stanovništvom, Jovan Vlaović

-„Nismo mi krive“ – od igle do savjetovanja ili kako se kalila borba za pobačaj, interaktivno predavanje, Vedrana Bibić

2.modul: 12. – 13. travnja - Beli Manastir i Osijek

Sadržaj programa:

-Kratki film „Od 3 do 22“, Nina Čolović

-Skrbnički rad od kućanstva do radnog mjesta, Nina Čolović

-Organizirani izlet u Baranji

-Iskustva ženskog rada i prekarnost „Slobodnog vremena“, Emina Bužinkić

-Radno pravo iz ženskog ugla, Jelena Radulov

-Muzej osobnih priča, posjeta

3.modul: 24. – 25. svibnja - Glina

Sadržaj programa:

-Obilazak memorijalnog područja Jasenovac uz stručno vodstvo

- Njih je Glina svijetu dala, Igor Mrkalj

- Rodna dimenzija manjinske politike – fokus grupa o percepciji ostvarenja prava žena, Antonija Petričušić i Nina Čolović

-Opći prikaz strukture i rada srpskih organizacija u Hrvatskoj, Jelena Nestorović

4.modul: 14. – 15. lipnja - Obrovac

Sadržaj programa:

- Naša prijateljica veštačka inteligencija, Dušan Velimirović
- Žene u politici, Anja Šimpraga
- Organizirani izlet na Zrmanju
- Razgovor o položaju žena u društvu

5.modul: 10. – 12. listopada - Donja Stubica

Sadržaj programa:

- Kako se predstavlja narod? Moje iskustvo..., Milorad Pupovac
- Manjinski mediji i kampanje, Nikola Vukobratović
- Kad kultura zaprkosi granicama, Dejana Očić
- Tehnike komunikacije s medijima, Dušan Velimirović i Jelena Mirić

6. modul: 08. – 09. studenoga - Varaždin

Sadržaj programa:

- Panel: Više od projekta - Vlasta Kokotović Kanazir – Eterični parfemi
- Branka Borović – Prirodna kozmetika Viktorija
- Od ideje do realizacije – Metodologija izrade projekata, Mirko Sužnjević i Maja Buljubašić
- Radionica: osmišljavanje i financiranje lokalnih projekata
- Prezentacija lokalnih projekata

2. ženska konferencija KATA: 29. – 30. Studenoga - Smiljan, Gračac, Zagreb

Sadržaj programa:

- Posjeta Memorijalnom centru Nikola Tesla u Smiljanu
- Predavanje o Smiljanu, Milan Radanović
- Sudjelovanje na SDF-ovom programu Ličko prelo u Gračacu
- Završna konferencija Kata:
- Pozdravni govori domaćina i gostiju
- Kata nakon Kate – Prezentacija programa i projekata SDF-a nastalih na programu „Kata“
  - Dodjela diploma polaznicama 3. generacije Škole za društveno-političko osnaživanje žena „Kata“

Ovaj program pokazuje iznimnu važnost u jačanju društveno-političkog angažmana žena te pruža platformu za daljnji razvoj i povezivanje unutar zajednice.

Tijekom provedbe programa došlo je do odstupanja u zemljopisnom području provedbe. Umjesto u Kninu, 4. modul je održan u Obrovcu.

Fokus je prebačen sa Knina na Obrovac zbog nemogućnosti pronalaska smještaja za polaznice SDF-ove škole 'Kata'.

Također, 6. modul je umjesto u Vrhovinama održan u Varaždinu. Fokus je prebačen sa Vrhovina na Varaždin zbog loših vremenskih prilika.

Izravni korisnici:

- Polaznice škole 2025. - Pripadnice srpske nacionalne manjine iz cijele Hrvatske koje su sudjelovale u edukativnim modulima.
- Polaznice škole 2023. i 2024. godine. - Polaznice iz prethodnih generacija koje su kao ambasadorice programa ili na drugi način u značajnom broju bile uključene u realizaciju ovogodišnjeg programa
- Voditelji i predavači - Stručnjaci koji su sudjelovali u organizaciji i provedbi edukacija.
- Organizatori programa - Članovi SDF-a uključeni u planiranje, logistiku i realizaciju programa.

Neizravni korisnici:

- Lokalne zajednice iz kojih dolaze polaznice; njihove aktivnosti i stečeno znanje mogu pozitivno utjecati na društveni i politički razvoj tih zajednica.
- Obitelji polaznica koje mogu imati koristi od njihove osnaženosti aktivnog sudjelovanja u društvu.
- Srpska zajednica u Hrvatskoj; kroz povećanje vidljivosti i angažmana svojih ženskih članica.
- Organizacije i institucije povezane s manjinskim pravima i ravnopravnošću, koje će imati educirane i osnažene žene za buduću suradnju.
- Šira javnost, kroz promociju manjinskih prava i ravnopravnosti, te aktivnog uključivanja žena u društveno-politički život.

Program također doprinosi podizanju svijesti o važnosti edukacije i aktivnog sudjelovanja žena u društvu, čime svi građani Hrvatske postaju neizravni korisnici.

Kroz program su ostvarene brojne suradnje, od kojih su neke dodatno učvrstile postojeća partnerstva, dok su druge otvorile vrata novim povezivanjima. Široka tematika škole omogućila je pozivanje uglednih stručnjaka kao predavača, dok su različite lokacije održavanja modula omogućile SDF-u uspostavljanje kontakta s lokalnim zajednicama, Srpskim kulturnim centrima u Glini, Osijeku, Belom Manastiru, Slavanskom Brodu i drugim prostorima srpskih organizacija u tim regijama.

Medijska popraćenost: Objave na Facebook profilu SDF-a te Instagram profilima članova i sudionica škole, uz brojne privatne i podijeljene objave. Izjave za medije su dane za: Radio Slavonija, Radio Borovo, Radio Dunav, Radio Banska Kosa.

- **Portal Novosti** 21.02. - prijava na program 'Kata'

https://www.portalnovosti.com/prijavite-se-u-katu/?fbclid=IwY2xjawPRr1NleHRuA2FlbQIxMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzkxNzg4MjAwODkyAAEe7Ozh1b2IFfNthsWc-V5sqlh_tSjm3dw-hiOGbu3oV9dExg0wM-pSS8y6NM0_aem_lMx-64G2niq4yhttps://skd-prosvjeta.hr/poziv-za-prijavu-na-sdf-ovu-skolu-za-drustveno-politicki-razvoj-zena-kata/S2BFo8sw

- **Prosvjeta** 17.02.2025. - Poziv na prijavu - <https://skd-prosvjeta.hr/poziv-za-prijavu-na-sdf-ovu-skolu-za-drustveno-politicki-razvoj-zena-kata/>

- **Sdf.hr** 14.04.2025. - održana prva dva modula SDF-ove škole 'Kata' u Slavonskom Brodu i Belom Manastiru - <https://sdf.hr/kata-2025/>

- **Sdf.hr** 20.06.- Moduli SDF-ove škole 'Kata' u Glini i Obrovcu - <https://sdf.hr/odrzani-moduli-kate-u-glini-i-obrovcu/>

- **Srbi.hr** 25.06.2025. - 3. modul SDF-ove škole 'Kata' - <https://srbi.hr/kate-nakon-banije-posetile-liku-i-dalmaciju/>

- **Sdf.hr** 13.10. - 5. modul SDF-ove škole 'Kata' - <https://sdf.hr/odrzani-peti-modul-kate-skole-za-drustveno-politicki-razvoj-zena/>

- **Sdf.hr** 12.11. - 6. modul SDF-ove škole 'Kata' - <https://sdf.hr/skola-kata-zavrsila-trecu-generaciju-programa-u-varazdinu/>

- **Sdf.hr** 02.12.2025. - Završna konferencija SDF-ove škole 'Kata' - Troškovi koji su nastali prilikom provođenja programa su:

- drugi dohodak

- putni troškovi,

- programske aktivnosti (trošak smještaja, trošak osvježenja, trošak prijevoza, trošak najma prostora, trošak potrebnog materijala za provođenje programa,, trošak dodatnih sadržaja na programu, trošak promotivnog materijala)

ĆIRILICA NA DLANU, mobilna aplikacija – druga faza

Razdoblje provedbe druge faze programa započelo je u travnju 2025. godine, budući da je za prvu fazu projekta, realiziranu tijekom 2024. godine, odobreno produljenje do 31. ožujka 2025. godine. Projekt se provodi na području cijele Republike Hrvatske, s posebnim fokusom na sredine u kojima živi srpska nacionalna manjina i u kojima se provode manjinski modeli obrazovanja.

Procjenjuje se da se broj djece i mladih koji uče ćirilično pismo kroz manjinske modele nastave u Hrvatskoj kreće između dvije i tri tisuće učenika. Unatoč tome, poznavanje ćiriličnog pisma u Hrvatskoj postaje sve rjeđe, čak i unutar same srpske zajednice. Učenje ćirilice trenutno se u najvećoj mjeri oslanja na tradicionalna didaktička sredstva poput knjiga, udžbenika, slikovnica i radnih bilježnica, koja su uglavnom dostupna isključivo djeci uključenoj u manjinske obrazovne programe, dok su znatno manje dostupna drugoj djeci, mladima i široj javnosti.

Upravo iz tog razloga razvijena je mobilna aplikacija „Ćirilica na dlanu“, kao suvremeni, digitalni alat koji omogućuje jednostavno, brzo i svima dostupno učenje ćiriličnog pisma, neovisno o dobi, mjestu stanovanja ili uključenosti u formalne obrazovne programe.

U drugoj fazi projekta provedene su aktivnosti administriranja aplikacije, analize njezine korisnosti i načina korištenja, kao i planiranja njezine daljnje tehničke i sadržajne nadogradnje. Cilj ove faze bio je unaprijediti već razvijenu prvu verziju aplikacije, koju je Srpski demokratski forum (SDF) razvio tijekom 2024. godine, te osigurati njezinu dugoročnu održivost i kvalitetu.

Aplikacija je zamišljena kao besplatna, javno dostupna didaktičko-informativna platforma koja kombinira srpski jezik i ćirilično pismo s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom. Time se stvara inkluzivan alat koji prvenstveno odgovara potrebama srpske zajednice u Hrvatskoj, ali je istovremeno otvoren i koristan za sve zainteresirane građane.

U okviru projektnih aktivnosti održana je i promocija aplikacije na 2. ženskoj konferenciji SDF-ove škole za društveno-političko osnaživanje žena „Kata“, koja je održana u Zagrebu krajem studenoga 2025. godine. Tom prilikom aplikacija je predstavljena sudionicama konferencije, predstavnicama organizacija civilnog društva te stručnoj i zainteresiranoj javnosti.

Važno je napomenuti da je aplikacija izrađena u osnovnoj verziji, ali još nije dostupna za javno korištenje, budući da zahtijeva dodatnu tehničku i sadržajnu nadogradnju kako bi bila u potpunosti funkcionalna i spremna za širu primjenu.

Link za skidanje aplikacije na Android uređaje:

https://play.google.com/apps/test/com.sdf.ciri_alfa/4.

Tijekom provedbe druge faze projekta došlo je do odstupanja u dinamici realizacije planiranih aktivnosti, uvjetovanih tehničkim i organizacijskim razlozima. Naime, suradnja s tvrtkom koja je sudjelovala u razvoju prve faze mobilne aplikacije prekinuta je zbog nedovoljnih kapaciteta navedene tvrtke za daljnji razvoj i nadogradnju aplikacije u skladu s potrebama projekta.

Zbog navedenog, proces nadogradnje aplikacije privremeno je zaustavljen. Trenutno su u tijeku aktivnosti usmjerene na pronalazak nove razvojne tvrtke, kao i osiguravanje dodatnih izvora financiranja, kako bi se omogućila kvalitetna nadogradnja aplikacije i njezino stavljanje u javnu upotrebu. Navedena okolnost dovela je do pomaka u provedbi pojedinih aktivnosti, ali nije utjecala na ostvarenje osnovnih ciljeva projekta.

Izravni korisnici: pripadnici srpske zajednice u Hrvatskoj, djeca i mladi koji uče ili žele učiti ćirilčno pismo, profesori srpskog jezika, nastavnici i edukatori koji rade u obrazovnim i izvan obrazovnim programima srpskih organizacija te sve druge osobe koje imaju interes za učenje ćirilice. Procjenjuje se da potencijalni broj izravnih korisnika obuhvaća nekoliko tisuća učenika i odraslih korisnika na području cijele Hrvatske.

Neizravni korisnici: cjelokupna srpska zajednica u Hrvatskoj, šira javnost i građani Republike Hrvatske zainteresirani za učenje jezika, pisma i kulturne baštine.

Projekt je proveden u suradnji s građanima, sudionicima obrazovnih i osnaživačkih programa SDF-a te s organizacijama civilnog društva koje djeluju u području obrazovanja, kulture i manjinskih prava. Promocija aplikacije na konferenciji „Kata“ doprinijela je njezinoj vidljivosti među stručnom i zainteresiranom javnošću.

Mediji su informirani o postojanju i razvoju aplikacije, dok je daljnja medijska promocija planirana nakon završetka nadogradnje i stavljanja aplikacije u javnu upotrebu.

Mobilna aplikacija „Ćirilica na dlanu“ ima značajan potencijalni utjecaj na zajednicu jer predstavlja dodatni i suvremeni instrument učenja ćiriličnog pisma u okviru manjinskog obrazovanja, Programa plus Srpskog narodnog vijeća, ali i za sve osobe koje nemaju mogućnost učenja ćirilice kroz formalne obrazovne modele.

Aplikacija je jedinstvena na prostoru Republike Hrvatske jer trenutno ne postoji nijedna slična aplikacija koja na sustavan i pristupačan način povezuje srpski jezik i ćirilično pismo s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom. Očekuje se da će, nakon završetka nadogradnje i javnog lansiranja, aplikacija imati široku primjenu i dugoročan pozitivan utjecaj na očuvanje i jačanje jezičnog i kulturnog identiteta srpske zajednice, kao i na promociju jezične i kulturne raznolikosti u Hrvatskoj.

Troškovi koji su nastali prilikom provođenja programa su:

- drugi dohodak
- programske aktivnosti (trošak tehničke podrške, trošak internetskog prostora)

PILIPENDA KAMPUJE

U sklopu projekta dječjeg ljetnog kampa „Pilipenda“, provedenog u razdoblju od 21. do 27. srpnja 2025. godine, realiziran je bogat i sadržajno osmišljen program edukativnih, kulturnih, sportskih i rekreativnih aktivnosti namijenjenih djeci i mladima.

Pripreme za provedbu kampa započele su u ožujku 2025. godine. Opis kampa uz obrazac za prijavu objavljen je na mrežnim stranicama SDF-a. Od 22.05.2025. do 10.06.2025. prikupljeno je preko 80 prijava.

Selekcija učesnika izvršila je komisija koju sadrže zaposlenici, članovi i volonteri SDF-a, formiran je radni tim te izrađen program i priručnik sa sadržajem i pravilima za djecu/sudionike i radni tim.

Aktivnosti su obuhvaćale radionice boravka u prirodi (osnove kampiranja, radionica prve pomoći i snalaženja u opasnim situacijama, biljni i životinjski svijet krškog krajolika te zaštita okoliša), kreativne i umjetničke radionice (likovne, fotografske, kaligrafske i cirkuske), kulturno-edukativne sadržaje (upoznavanje manastirske baštine, interaktivna obrada pripovijetke Pilipenda), sportsko-rekreativne aktivnosti (plivanje, mala škola plivanja, Dalmatinska dječja olimpijada, „Nađi Pirgu“) te završnu zajedničku manifestaciju „Jelina traveža“, koju su djeca aktivno osmišljavala i provodila.

Projekt je proveden na području Dalmacije, s glavnim središtem u Manastiru Krka, uz organizirane izlete i aktivnosti na širem području Nacionalnog parka Krka, Šibenika, plaže Solaris, manastira Krupa i slapova rijeke Zrmanje. Na kampu je sudjelovalo 40 djece od 12 do 17 godina iz različitih lokalnih zajednica iz Hrvatske (Lika, Kordun, Banija te Istra).

O djeci je tokom cijelog trajanja kampa brinuo tim od više od 30 osoba, većinom članova SDF-a, koji su s djecom boravili svih sedam dana te osiguravali kompletnu organizacijsku, logističku i programsku provedbu kampa. Svi učesnici i članovi radnog tima bili su smješteni u Bogosloviji manastira, gdje su monasi pripremali obroke, a obroci su se odvijali zajednički, zajedno s članovima manastirskog bratstva.

Radni tim činili su mentori i suradnici zaduženi za svakodnevnu brigu o djeci, njihovu sigurnost, dobrobit i potrebe, kao i za provedbu planiranih aktivnosti i radionica.

Ostvareni rezultati projekta vidljivi su u jačanju socijalnih i komunikacijskih vještina djece, razvoju timskog rada, samostalnosti i odgovornosti, povećanju svijesti o očuvanju prirode i okoliša te upoznavanju kulturne i duhovne baštine prostora u kojem se kamp odvijao. Poseban doprinos ostvaren je kroz poticanje dječjeg sudjelovanja u organizaciji aktivnosti i javne završne manifestacije, čime su djeca osnažena za aktivno sudjelovanje u zajednici.

Utjecaj provedenih aktivnosti na zajednicu ogleda se u jačanju povezanosti djece, roditelja, članova SDF-a, volontera i lokalnih dionika, promociji Manastira Krka kao mjesta susreta, učenja i zajedništva te u stvaranju pozitivnog, uključivog i sigurnog okruženja za djecu i mlade. Projekt je doprinio i vidljivosti važnosti neformalnog obrazovanja, volontiranja i međusobne solidarnosti, ostavljajući dugoročan pozitivan učinak na sudionike i širu zajednicu.

Troškovi kampa su sufinancirani sredstvima SDF-a prema planu programa za 2025. godinu te sredstvima Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih RH i Ministarstva spoljnih poslova Republike Srbije - Uprava sa saradnju s dijasporom i Srbima u regionu.

Tijekom provedbe nije došlo do odstupanja prilikom provedbe aktivnosti ili potrošnje sredstava u odnosu na Ugovor.

Izravni korisnici:

Djeca sudionici kampa - 40 djece/sudionika iz Banije, Korduna, Like, te Istre koji su aktivno sudjelovali u svim aktivnostima kampa, uključujući izlete, radionice i nastavu.

Volonteri, voditelji i mentori - 30 osoba, uključujući članove i saradnike SDF-a koji su pomogli u organizaciji, provedbi aktivnosti i brizi za djecu.

Neizravni korisnici:

Obitelji djece - Roditelji i obitelji djece koja su sudjelovala u kampu imale su koristi od razvoja i obrazovanja djece, kao i prilike za djecu da dožive nova iskustva i kulturološke posjete.

Škole i obrazovni centri - Uključenost djece iz različitih krajeva Hrvatske, uključujući osnovne škole iz manjinskog modela nastave na srpskom jeziku, pružila je priliku za njihovo obrazovanje izvan školskih klupa.

Lokalna zajednica - Kamp je doprinio jačanju zajedništva i povezivanja među mladima iz različitih regija Hrvatske, čime je povećana međusobna tolerancija i suradnja.

SDF i partneri - Program je pomogao u jačanju SDF-ovih kapaciteta za provedbu velikih programa usmjerenih prema mladima, te osnaživanju suradnje s lokalnim organizacijama i volonterima.

Tijekom provedbe programa kampa "Pilipenda kampuje" 2025. godine, ostvarena je vrijedna suradnja sa partnerima: Manastir Krka, mjesne zajednice smještene u okolici manastira, Vijeće srpske nacionalne manjine grada Knina (VSNM), Prosvjeta grada Knina i mnoge druge kao i suradnja s medijima što je značajno doprinijelo uspjehu cjelokupnog projekta.

Mediji su pratili pripremu i izvedbu kampa s velikim interesom. Natječaj za kamp oglašen je na platformama društvenih mreža SDF-a i drugih manjinskih portala poput srbi.hr i banija.rs. Tijekom kampa, manastir Krka su posjetili predstavnici medija Novosti, VIDA i HRT-ova Prizma.

Prepoznatljivi vizualni identitet kampa, vezan uz narančastu boju i logo s magarcem Kurijelom, bitni su dijelovi brendiranja i prepoznatljivosti programa "Pilipenda" u medijima i u javnom prostoru. Različiti akteri organizacije, volonteri i djeca davali su izjave, čime je stvorena široka i sveobuhvatna slika o događajima na kampu.

- **srbi.hr** 10.06.2025. - <https://srbi.hr/letnji-kamp-pilipenda-za-decu-like-banije-i-korduna/>
- **Facebook stranica SDF-a** 22.07. <https://www.facebook.com/share/p/GguhkJJNM/>
- **Facebook stranica SDF-a** 23.07.

- <https://www.facebook.com/share/p/1Brhjeyxgp/>
- **Facebook stranica SDF-a** 23.07.
- <https://www.facebook.com/share/p/1Ai87MEckW/>
- **Vida TV**
- <https://www.youtube.com/watch?v=eAhV3hoQcto>
- **Facebook stranica SDF-a** 25.07.
- <https://www.facebook.com/share/p/184vAHULUw/>
- **Facebook stranica SDF-a** 26.07
- <https://www.facebook.com/share/p/14Zyi9r/>
- **Facebook stranica SDF-a** 27.07.
- <https://www.facebook.com/share/p/193JVgcBJb/>
- **Facebook stranica SDF-a** 28.07.
- <https://www.facebook.com/share/p/17yidqycWC/>

Troškovi koji su nastali prilikom provođenja programa su:

- drugi dohodak
- putni troškovi
- programske aktivnosti (trošak osvježenja - sklopljen je i Sporazum o programskoj suradnji sa manastirom Sv. Arhangel Mihailo u Krki SDF-59/JP/24-9, trošak prijevoza, trošak promotivnog materijala, trošak materijala potrebnog za provođenje programa, trošak didaktičkog materijala za radionice)

Navedite priloge opisnom izvještaju (popisne liste, fotografije, publikacije, promotivni materijali te linkove na objave u medijima...): Fotografije

PILIPENDA PUTUJE

U 2023. godini, SDF je pokrenuo program pod nazivom Pilipenda, koji je bio usmjeren na djecu i mlade sa područja Like i Dalmacije. Program je nazvan u čast pripovjetke Pilipenda, jednog od najpoznatijih djela velikog srpskog pisca Sime Matavulja, s ciljem da se djeca i mladi povežu s kulturnim nasljeđem i tradicijom kroz obrazovne i kulturne aktivnosti. Program je postao važan alat za očuvanje kulturne baštine i stvaranje zajedništva među mladima.

U okviru ovog programa, SDF je 18.06.2025. godine organizirao izlet u Zagreb za 33-je osnovnoškolaca iz Gračaca, Korenice i Žegara. Izlet je uključivao posjet Srpskoj pravoslavnoj sabornoj crkvi Preobraženja Gospodnjeg, posjet redakciji magazina Novosti, redakciji Vida TV, te posjetu drugim značajnim lokacijama vezanim uz srpsku zajednicu u Zagrebu.

Program je također obuhvatio posjet Biblioteci SKD Prosvjeta, gdje su djeca imala priliku uputiti se u bogatstvo srpske književnosti. Kroz kviz u

parku, djeca su se zabavila i dodatno učila o pripovijetci Pilipenda, njenim temama i porukama. Kviz je bio prilika za jačanje njihovih znanja o kulturi i povijesti svog naroda.

Ovaj izlet i sve aktivnosti povezane s njim omogućili su djeci ne samo da steknu obrazovanje i kulturnu edukaciju, već i da se povežu s vlastitim identitetom i tradicijom, kao i s drugim mladim ljudima iz različitih dijelova Hrvatske.

U sklopu programa 'Pilipenda putuje', učenici od 1. do 8. razreda OŠ Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko i PŠ Nikole tesle Moravice koji pohađaju pravoslavni vjeronauk putovali su dana 25.10.2025.g. na terensku nastavu u Ljubljani.

Posjetili su pravoslavni hram svetog Ćirila i Metodija, obišli su znamenitosti Ljubljane Prešernov trg, staru gradsku jezgru, vozili se uspinjačom do dvorca u svrhu proširenja znanja i širenja svijesti o kulturi, vjerskom naslijeđu i običajima. Tijekom provedbe došlo je do odstupanja prilikom provedbe aktivnosti ili potrošnje sredstava u odnosu na Ugovor. Planiran je izlet u Ljubljani za djecu sa područja Dalmacije, no zainteresiranost djece za izlet sa ovog područja je bila slaba, gotovo nikakva. Razlog je taj što su prethodne godine išli u Ljubljani na nekoliko dana. Pojavila se velika zainteresiranost djece sa područja podružnice Primorje i Gorski Kotar da posjete Ljubljani, te su u okviru programa Pilipenda putuje otputovali na jednodnevni izlet.

Izravni korisnici: Izravni korisnici programa 'Pilipenda putuje' bili su osnovnoškolci iz Gračaca, Korenice i Žegara te učenici od 1. do 8. razreda OŠ Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko i PŠ Nikole tesle Moravice koji pohađaju pravoslavni vjeronauk.

Neizravni korisnici: Neizravni korisnici su njihove obitelji, nastavnici, članovi srpske zajednice, te šira društvena zajednica. Program je također imao pozitivan utjecaj na lokalne zajednice u spomenutim naseljima, jer je promovirao važnost kulturnog identiteta, zajedništva i obrazovanja među mladima. Djelatnici i simpatizeri SDF-a, kao i suradnici u Zagrebu (poput nastavnika i stručnjaka), također su bili indirektni korisnici programa, jer su sudjelovali u njegovoj organizaciji i provedbi.

Ostvarena suradnja u okviru programa Pilipenda Putuje uključivala je nekoliko ključnih partnera i organizacija koji su doprinijeli uspješnoj realizaciji izleta.

Prvi i najvažniji partneri bili su osnovne škole u Lici i Dalmaciji, OŠ Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko i PŠ Nikole tesle Moravice koje provode manjinski model nastave na srpskom jeziku. Nastavnici tih škola bili su

ključni u odabiru i organizaciji učenika koji su sudjelovali u izletima. Kroz suradnju sa školama, omogućeno je da se na izletu sudjeluje 33-oje učenika iz Gračaca, Korenice i Žegara, te 40 djece iz Vrbovskog i Moravica, a nastavnici su pružili podršku u pripremama i pratnji djece tijekom izleta.

Osim školama, SDF je ostvario suradnju i s SKD Prosvjeta, koja je pružila logističku podršku i omogućila djeci da posjete biblioteku, gdje su se upoznali s bogatstvom srpske književnosti. S obzirom na ulogu SKD Prosvjeta u očuvanju srpske kulture, suradnja s ovom institucijom bila je ključna u povezivanju djece s kulturnim nasljeđem.

Članovi i simpatizeri SDF-a također su odigrali značajnu ulogu u organizaciji i provedbi izleta. Kroz njihov angažman, omogućeno je nesmetano izvođenje aktivnosti, od vođenja ture kroz Zagreb do organiziranja kviza i drugih edukativnih sadržaja. Simpatizeri SDF-a su se pobrinuli za sigurno i ugodno iskustvo djece te su dali doprinos stvaranju pozitivnog dojma o srpskoj kulturi i tradiciji među mladima.

Zahvaljujući ovoj suradnji, program je uspio povezati različite elemente srpske zajednice u Hrvatskoj, uključujući obrazovne institucije, kulturne organizacije i volontere, kako bi se djeca iz ruralnih područja upoznala s kulturnim nasljeđem i tradicijom srpske zajednice te time dodatno ojačala njihova povezanost s vlastitim identitetom. Program je uspio povezati i srpske zajednice u Hrvatskoj i Sloveniji.

Objave:

- **Web stranica SDF-a** 04.07. - Pilčipenda putuje, posjet djece iz Like i Dalmacije Zagreb - <https://sdf.hr/pilipenda-putuje-2/>
- **Web stranica SDF-a** 25.10. - Pilipenda putuje - terenska nastava djece iz podružnice Primorje i Gorski Kotar u Ljubljani - <https://sdf.hr/terenska-nastava-ucenika-pravoslavnog-vjeronauka-u-ljubljani>

Troškovi koji su nastali prilikom provođenja programa su:

- drugi dohodak
- trošak programskih aktivnosti (osvježenje, trošak prijevoza, trošak dodatnih sadržaja na programima, trošak materijala potrebnog za provedbu programa)

Navedite priloge opisnom izvještaju (popisne liste, fotografije, publikacije, promotivni materijali te linkove na objave u medijima...): Fotografije

KUMOVI ŽELJA

Srpski demokratski forum treću je godinu za redom proveo akciju „Kumovi želja“, usmjerenu na darivanje djece vrtićke i predškolske dobi povodom Uskrsa. Uključena su sva djeca, bez obzira na vjeroispovijest, a akcija je planirana da obuhvati razdoblje između pravoslavnog i katoličkog Uskrsa. Akcija je provedena u suradnji s 18 dječjih vrtića s područja Srijema, Slavonije, Baranje, Banije, Korduna, Like, Dalmacije te Gorskog Kotara, što čini široko zemljopisno područje s velikim brojem djece iz raznih lokalnih zajednica.

Tijek aktivnosti obuhvatio je suradnju s vrtićima i prikupljanje dječjih želja u pisanom obliku od 10.03. do 20.03. 2025., objavu šifriranih želja na Facebook stranici SDF-a, uz poziv javnosti da ih ispune od 20.03. do 31.03.2025., rezervaciju i prikupljanje poklona kroz organiziranu mrežu prikupljališta u više gradova i sela (Vukovar, Zagreb, Kneževi Vinogradi, Donji Lapac, Sisak, Krnjak, Topusko, Dokmanovići) do 10.04.2025., distribuciju paketa vrtićima, koju su izvršili članovi i zaposlenici SDF-a, 29. 04. 2025. i 30.04.2025.

Ostvareni rezultati:

Prikupljeno je i ispunjeno 963 dječjih želja, što znači da je 963 djece dobilo uskrсни poklon. U akciju su se uključili brojni građani (kumovi i kume), manjinska vijeća te članovi i članice SDF-a iz svih 6 podružnica u Hrvatskoj. Iz godine u godinu raste broj uključenih vrtića i djece, što potvrđuje važnost i prepoznatljivost akcije. Akcija je ojačala povezanost unutar zajednice, potaknula solidarnost i empatiju prema najmlađima te stvorila pozitivan duh zajedništva. Reakcije djece, roditelja i odgajateljica bile su izuzetno pozitivne.

Ova vrsta aktivnosti potvrđuje važnu društvenu ulogu Srpskog demokratskog foruma kao promotora manjinskih prava, inkluzije i zajedničkih vrijednosti.

Izravni korisnici: Djeca DV Zlatokosa iz Borova, DV Liliput iz Trpinje, DV Mali princ iz Dalja, DV Mali princ iz Jagodnjaka, DV Mali princ iz Bijelog Brda, DV Zeko iz Kneževih Vinograda, DV Vukovar 2 iz Vukovara, DV Markušica iz Markušice, POS OŠ Negoslavci iz Negoslavaca, PO Sunce iz Biskupije, PP Donji Lapac iz Donjeg Lapca, DV Vrhovine iz Vrhovina, DV Medo iz Udbine, DV Plaški iz Plaškog, DV Saborsko iz Saborskog, DV Sunce iz Dvora, UJPOO OŠ K. Zrinski Krnjak iz Krnjaka, DV Vrginmost iz Vrginmosta te djeca s područja Moravica i Vrbovskog.

Neizravni korisnici: Roditelji djece i zaposlenici DV Zlatokosa iz Borova, DV Liliput iz Trpinje, DV Mali princ iz Dalja, DV Mali princ iz Jagodnjaka, DV Mali princ iz Bijelog Brda, DV Zeko iz Kneževih Vinograda, DV Vukovar 2 iz Vukovara, DV Markušica iz Markušice, POS OŠ Negoslavci iz Negoslavaca, PO Sunce iz Biskupije, PP Donji Lapac iz Donjeg Lapca, DV Vrhovine iz Vrhovina, DV Medo iz Udbine, DV Plaški iz Plaškog, DV Saborsko iz Saborskog, DV Sunce iz Dvora, UJPOO OŠ K. Zrinski Krnjak iz Krnjaka, DV Vrginmost iz Vrginmosta i roditelji djece sa područja Moravica i Vrbovskog.

- **Sdf.hr** 25.03.2025. - <https://sdf.hr/hr/kumovi-zelja-2025/>
- **Radio Borovo** Obaveštenje 21.03.2025. - <https://radio-borovo.hr/2025/03/21/sdf-ova-uskrsnja-akcija-kumovi-zelja-traje-do-10-aprila-2025/>
- **Srbi.hr** 24.03.2025. - <https://srbi.hr/postani-kum-ili-kuma-decijih-zelja/>
- **Radio Banska Kosa** 24.03.2025. - <https://radio-banska-kosa.hr/kumovi-zelja/>
- **Gorske novosti** 23.03.2025. - <https://gorskenovosti.net/2025/03/23/postanite-kumovi-zelja-i-obradujte-verticance-za-uskr/>
- **Radio Borovo** 01.05.2025. - <https://radio-borovo.hr/2025/05/01/u-trecoj-sdf-ovoj-akciji-kumovi-zelja-ispunjeno-gotovo-hiljadu-decijih-zelja/>
- **Radio Dunav** 01.05.2025. - <https://radio-dunav.com/dunav-info-1-5-2025-1300h/>
- **DV Markušica** 08.05.2025. - <https://dvmarkusica.hr/wp/2025/05/08/kumovi-zelja/>
- **Facebook stranica Radio Dunava** 10.05.2025. - <https://www.facebook.com/RadioDunavVukovar/posts/1360502172169230/>
- **Sdf.hr** - 09.05.2025. - <https://sdf.hr/hr/kumovi-zelja-2025-2/>
- **Portal Novosti** - 19.05.2025. - <https://www.portalnovosti.com/klinci-zadovoljni/>
- Troškovi koji su nastali prilikom provođenja programa su:
  - drugi dohodak
  - programske aktivnosti (troškovi promocije - medijske objava, trošak izrade plakata, trošak materijala potrebnog za provedbu programa)

PRAVNI FORUM

Razdoblje provedbe programa Pravni forum je od travnja 2025. godine (budući da je za tu aktivnost u 2024. godini dobiveno produljenje do 31.3.2025.)

Problemi koji se rješavaju: Manjak pravnih analiza i javnih rasprava iz područja ostvarivanja i unapređenja položaja i prava srpske zajednice u Hrvatskoj.

Ciljevi koji su postigli: strukovno umrežavanje mladih pravnikar srpske nacionalnosti te njihovo angažiranje u praćenju propisivanja i ostvarivanja prava važnih za srpsku zajednicu u Hrvatskoj.

Pravni tim je održao sastanak sa predstavnicima Savjetodavnog odbora Vijeća Europe za provođenje Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, 11.06.2025.g. gdje je SDF-u ukazana prilika da prezentira svoje političko, pravno i praktično gledište na pitanja s kojima se srpska zajednica suočava u Republici Hrvatskoj. Teme sastanka obuhvaćale su sve aspekte zaštite manjina, uključujući diskriminaciju, kulturu, religiju, medijsko prikazivanje, govor mržnje i zločine iz mržnje, upotrebu imena i topografskih znakova, obrazovanje, jezična prava i sl. SDF je stavio fokus na neke od tih tema, prvenstveno na višestruku diskriminaciju žena pripadnica srpske nacionalne manjine i na rezultate istraživanja o dvojezičnosti, koje je SDF napravio u proteklom periodu.

SDF je oformio tim mladih pravnih stručnjaka-Pravni forum, koji se sastaju, ove godine je to daljinskom komunikacijom te se angažuju oko proučavanja propisa, odluka, inicijativa važnih za srpsku zajednicu u Hrvatskoj. Nastavljeno je sa prikupljanjem novih informacija o demografskim mjerama u jedinicama lokalne samouprave sa pretežno srpskim stanovništvom. Održane su prezentacije o mogućnostima ostvarivanja prava na dvojezičnu osobnu iskaznicu, te o demografskim mjerama na SDF-ovoj školi "Kata", na političkoj akademiji SNV-a, na programima SDF-a i redovnim sastancima podružnica SDF-a. Planirana aktivnost primjene preporuka Mješovitog odbora osnovanog temeljem čl. 16. Sporazuma između RH i Srbije i Crne Gore o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i CG i srpske i crnogorske manjine u RH nije održana zbog spriječenosti tima da se nađe i dogovori o radu sa Mješovitim odborom zbog drugih neodgodivih radnih obaveza. Izravni korisnici - Srpske institucije i organizacije, Prosvjeta, Zajedničko vijeće općina, Srpsko narodno vijeće, Srpski demokratski forum, Vijeća srpske nacionalne manjine relevantna državna tijela

Neizravni korisnici - Šira društvena zajednica, osobito manjinska
O svim aktivnostima Pravnog foruma obaviještena je šira javnost - objave na stranicama

- **Facebook stranica SDF-a** 11.06. - Sastanak sa predstavnicima savjetodavnog odbora Vijeća Europe - <https://www.facebook.com/share/p/1BCP749moX/>

Troškovi koji su nastali prilikom provođenja programa su:

- programske aktivnosti (trošak osvježenja)

KONCERT ZA DJECU I MLADE

Program "Koncert za djecu i mlade" planiran je u razdoblju od ožujka do prosinca 2025. godine na području grada Zagreba.

Ovim programom bi se riješila nedovoljna povezanost i suradnja djece i mladih različitih nacionalnosti na području glazbe i kulture. Organizacijom koncerta za talentiranu djecu i mlade većinskog i manjinskih naroda u RH. ojačala bi se multietnička povezanost

Planiran je koncert, različite muzičke forme, sa oko 20 izvođača, za djecu i mlade u Zagrebu na kojem bi nastupali nadareni pripadnici većinskog i manjinskih naroda u RH.

Program Koncert za djecu i mlade nije proveden u 2025. godini. Koncert je planiran za 11. mjesec 2025. godine, no kako su se u tom razdoblju dogodili brojni incidenti, roditelji djece koja su trebala nastupati su bili u velikom strahu, te nisu pustili djecu da učestvuju u programu. Naime, tijekom Dana srpske kulture u Splitu i Zagrebu, grupe huligana su pokušali spriječiti programe. U Splitu su upali u prostor u kom su se održavali Dani srpske kulture, a u Zagrebu su prosvjedovali ispred prostora Prosvjete gdje su dijelom odvijali programi, uz neprimjerene uzvike, u cilju zastrašivanja i onemogućavanja odvijanja programa, sa širenjem mržnje prema srpskoj nacionalnoj manjini.

3.SPORSTSKO REKREATIVNO DRUŠTVO SRBA (RDS)

U sklopu programa Nogometna reprezentacije Srba u Hrvatskoj- organiziranje ekipa za sudjelovanje u sportsko rekreativnim natjecanjima, susretima i turnirima provedene su sve planirane aktivnosti.

U Bukureštu, 8. veljače 2025. odigrana je prijateljska utakmica s Arumunima (Vlasima) iz Rumunjske te je završila je pobjedom Srba iz Hrvatske 3-1. Ova je utakmica nedvojbeno pokazala da je igra nogometne reprezentacije Srba u Hrvatskoj trenutno na uzlaznoj putanji. Inače, obje ove reprezentacije nastupile su i na Europeadi 2022. u Austriji i na Europeadi 2024. u Njemačkoj i Danskoj.

Sudjelovanje na sportskim događajima koji povezuju različite europske nacionalne manjine predstavljaju priliku SRDS-u da stekne potrebno iskustvo za organizaciju neke od budućih Europeada, koje nije samo sportsko, već i društveno angažirano multietničko natjecanje. Osim toga, ova je prijateljske utakmica važna za srpsku manjinsku reprezentaciju radi povećanja kvalitete kroz uključivanje novih, mladih igrača te radi očuvanja kontinuiteta koji postoji od njezina osnivanja 2016. godine.

U subotu 7. lipnja odigrana je prijateljska utakmica protiv nogometne reprezentacije Slovenaca u Italiji, u sklopu obilježavanja 70. obljetnice djelovanja AŠD Sovodnje. Utakmica je odigrana na nogometnom igralištu u Sovodnju ob Soči (GO), u blizini Gorice, središta slovenske nacionalne manjine u autonomnoj regiji Furlanija-Julijanska krajina u sjeveroistočnoj Italiji. Naši su nogometaši pobijedili nogometnu reprezentaciju Slovenaca u Italiji 2:1 (1:0). Pogotke za Srbe su postigli Nemanja Anojčić i David Simić.

Dan kasnije, u nedjelju 8. lipnja, na stadionu Remigio Picco u Flaibanu (UD) hrvatski Srbi odigrali su prijateljsku utakmicu s nogometnom reprezentacijom Furlana, etnolingvističke manjine koja živi u Italiji, ujedno i pobjednika zadnje Europeade 2024. Nakon odlične igre i rezultata 1:1 na poluvremenu, Furlani su na kraju slavili 4:1. Strijelac za našu reprezentaciju bio je Ivan Anojčić. Bez obzira na konačan rezultat, i ova je utakmica bila odlična priprema za Europeadu - Europsko prvenstvo autohtonih nacionalnih manjina 2028., koju organiziraju upravo Furlani sa Slovencima iz Italije.

Osim priprema za Europeadu, reprezentacija Srba u Hrvatskoj međunarodne prijateljske utakmice igraju se s ciljem povezivanja Srba iz Hrvatske s drugim europskim nacionalnim manjinama i stjecanja iskustva za organizaciju neke od predstojećih Europeada i sličnih turnira.

Ostale provedene programske aktivnosti su:

- Organizacija navedenih programskih aktivnosti (koordiniranje sudionika, igrača, trenera, i drugih dionika, komuniciranje s suorganizatorima, predstavnicima europskih nacionalnih manjina, dogovaranje i organiziranje prijevoza, smještaja, osvježenja, informiranje i pozivanje uzvanika na programske aktivnosti).
- Sudjelovanje programske direktorice SRDS-a na 9. Forumu europskih manjina u Novom Sadu na kojem se raspravljalo o međudržavnoj suradnji manjina, poboljšanju prekogranične suradnje i organizaciji EUROPEADE 2028. u sklopu Federalne unije nacionalnih manjina (FUEN). Stručna skupina EUROPEADA održala je svoj prvi sastanak

uživo 28. lipnja u sklopu FUEN Foruma europskih manjinskih regija u Novom Sadu. Dvadeset predstavnika iz dvanaest manjinskih ekipa radilo je na strateškom razvoju EUROPEADE, nogometnog turnira europskih autohtonih manjina. Skupina, osnovana prošle godine, okuplja sve dosadašnje sudionike turnira kako bi zajednički oblikovali preporuke za buduća izdanja. Na sastanku su, u suradnji s domaćinima EUROPEADE 2028 iz Furlanije-Julijske krajine i Slovenije, dodatno razrađene smjernice turnira. Rasprave su bile usmjerene na pet ključnih područja: sustav natjecanja, smještaj i prijevoz, kulturni program, medijski rad i partnerstva. Dogovoreni su i konkretni koraci provedbe u suradnji s regijom domaćinom.

- Nabava i distribucija sportske i druge opreme potrebne za održavanje takmičenja, priprema i prijateljske utakmice.
- Komuniciranje s partnerima i dionicima koji sudjeluju u realizaciji projekta (SNV, HOO, HNS i FSS, itd.).
- Promocija i vidljivost projekta te komuniciranje s medijima;
- Prikupljanje računa, priprema i izrada izvještaja o računima i programu;
- Administrativni i financijski poslovi vezani uz organizaciju i održavanje takmičenja...

U Zagrebu, u Hotelu Westin u Zagrebu, 29. 11. 2025. održana je četvrta svečana dodjela Nagrade za doprinos razvoju sportske kulture i društvene tolerancije – „Vladimir Beara“, u prisustvu brojnih osoba iz sportskog, društvenog i političkog života Zagreba i Hrvatske, kao i gostiju iz inozemstva. Nagradu je ustanovilo Sportsko rekreativno društvo Srba u Hrvatskoj a dodjeljuje se istaknutim pojedincima iz sporta koji su tijekom života i svoje sportske karijere zagovarali toleranciju, nenasilje i ravnopravnost u sportu i društvu.

Ovogodišnji laureat Nagrade je naš proslavljeni košarkaš Dino Rađa (Split, 24. travnja 1967.) i sudionik SRDS medijske kaptanje „Govor tolerancije“. Prema svim kriterijima, jedan od najboljih hrvatskih košarkaša u povijesti. Osvajač dviju srebrnih olimpijskih medalja - one 1988. iz Seoula s Jugoslavijom i druge 1992. s Hrvatskom u Barceloni. Član početne petorke jedne od najtrofejnih generacija, one koja je osvojila dva naslova europskih prvaka 1989. u Zagrebu i 1991. u Rimu. Poslije osamostaljenja Hrvatske, osim olimpijskog srebra iz Barcelone, osvojio je svjetsku broncu u Torontu 1994. i europsku broncu godinu dana kasnije u Ateni što je ujedno i posljednja medalja s velikih natjecanja za hrvatsku košarku.

Dinu Rađi Nagradu je uručio predsjednik Srpskog narodnog vijeća Boris Milošević. Svečanosti su, između ostalih, prisustvovali izaslanica predsjednika Republike Hrvatske Martina Ciglević, posebni savjetnik ministra turizma i sporta Tomislav Družak, ravnatelj vladinog Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Alen Tahiri, saborski zastupnik Milorad Pupovac, potpredsjednik Pokrajinske vlade Vojvodine i predstavnik Hrvata u Srbiji Tomislav Žigmanov, izaslanica gradonačelnika Zagreba Tanja Ališić, direktorica ureda za komunikacije u Hrvatskom olimpijskom odboru Mia Bačić, predsjednik Sportskog saveza Grad Zagreba Vjekoslav Šafranić, koordinator Federalne unije europskih nacionalnosti Matic Germovšek i predsjednik Sportsko rekreativnog društva Srba u Hrvatskoj Milan Martinović.

Na svečanosti je također promovirana SRDS medijska kampanja „Govor tolerancije“, kao i Europeada - Europsko nogometno prvenstvo nacionalnih manjina. Promicanje društvene tolerancije, ravnopravnosti, multikulturalnosti i solidarnosti nasuprot nasilja, govora mržnje i diskriminacije ciljevi su ove Nagrade, koja je proizašla iz spomenute medijske kampanje „Govor tolerancije“. U Kampanju su kroz video intervjue uključeni bivši i sadašnji sportaši te sportski radnici s područja bivše Jugoslavije.

Prethodne tri godine Nagradu Vladimir Beara dobili su nogometni izbornik i trener Miroslav Ćiro Blažević, najuspješniji svjetski vaterpolski trener i izbornik svih vremena Ratko Rudić, te istaknuti rukometni trener i izbornik Nenad Šoštarić.

Izravni korisnici: pripadnici srpske nacionalne manjine i drugih nacionalnih manjina koji su članovi, suradnici, provoditelji ili korisnici programima i projektima SRDS-a, sudionici takmičenja, treneri i igrači reprezentacije Srba u Hrvatskoj, sportski radnici i istaknuti sportaši iz različitih sportskih disciplina, predstavnici HOO-a te drugih sportskih organizacija i klubova, predstavnici Predsjednika RH, Vlade RH, Grada Zagreba, i drugih lokalnih i regionalnih samouprava, politički predstavnici manjina i većinskog naroda, predstavnici lokalne i regionalne vlasti, predstavnici FUEN-a, predstavnici SNV-a, članovi vijeća nacionalnih manjina, predstavnici europskih nacionalnih manjina i njihovih institucija, predstavnici srpskih instancija, vjerske zajednice, stručnjaci iz akademske zajednice i civilnog društva, te drugi predstavnici relevantnih državnih i nedržavnih institucija...

U sklopu programa Nogometna reprezentacije Srba u Hrvatskoj sudjelovalo je 50 osoba ispred reprezentacije Srba u Hrvatskoj te oko 100 osoba ispred nacionalnih manjina Arumuna iz Rumunjske, Slovenaca i Furlana iz Italije. U sklopu programa Nagrada za doprinos razvoju sportske

kulture i društvene tolerancije - Vladimir Beara sudjelovalo je oko 100 sudionika.

Neizravni korisnici: predstavnici Srba u Hrvatskoj, partnerskih organizacija: SNV, druge srpske organizacije u Hrvatskoj, HOO, HNS, FUEN, predstavnici slovenske, furlanske i aromunske nacionalne manjine i njihovih institucija; šira lokalna zajednica u kojoj se programske aktivnosti provode te većinska zajednica.

Tijekom provedbe programa surađivali smo sa Uredom Predsjednika RH, Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, Savjetom za nacionalne manjine, Gradom Zagrebom, općinom Borovo, općinom Erdut, i drugim predstavnicima lokalne i regionalne samouprave, Federalnom unijom europskih nacionalnih manjina, organizacijama europskih nacionalnih manjina - Hrvata iz Srbije, Arumuna iz Rumunjske, Slovenaca i Furlana iz Italije; Srpskim narodnim vijećem, vijećima srpske nacionalne manjine, SPD Privrednik, SKD Prosvjeta, SPC, Hrvatskim olimpijskim odborom, Hrvatskim nogometnim savezom, sa sportskim klubovima i savezima, istaknutim pojedincima u sportu, akademskoj zajednici, civilnom društvu...

Medijske objave

<https://www.youtube.com/watch?v=EvETv0BWQCU>

<https://srbi.hr/pobeda-u-rumuniji/>

<https://www.portalnovosti.com/srbi-iz-hrvatske-bolji-od-slovenaca-iz-italije/>

<https://www.portalnovosti.com/nogomet-fudbal-i-drustvene-aktivnosti/>

<https://www.youtube.com/watch?v=t0qzIQQooMw>

<https://fuen.org/en/article/EUROPEADA-Expert-Group-Refines-Guidelines-for-the-Future-of-the-Tournament>

<https://www.facebook.com/share/p/16wvR3c8bH/?mibextid=wwXIfr>

<https://srds.hr/reprezentacije-srba-u-hrvatskoj-i-arumuna-vlaha-u-bukurestu-odigrate-su-prvu-prijateljsku-utakmicu-u-povijesti/>

<https://srds.hr/pobjeda-i-poraz-nogometasa-u-prijateljskim-utakmicama-u-italiji/>

<https://srds.hr/pobjeda-i-poraz-nogometasa-u-prijateljskim-utakmicama-u-italiji/>

<https://srds.hr/nogometna-reprezentacija-srba-u-hrvatskoj-igra-dvije-utakmice-u-italiji/>

<https://www.facebook.com/share/1DR3j8ijNi/?mibextid=wwXIfr>

<https://www.facebook.com/share/p/1aY9PpustP/?mibextid=wwXIfr>

<https://www.facebook.com/share/p/17ekLcpCeg/?mibextid=wwXIfr>

<https://www.facebook.com/share/p/1FwM92fZFr/?mibextid=wwXIfr>

<https://www.facebook.com/share/p/1aHK4ER62y/?mibextid=wwXIfr>

<https://www.facebook.com/share/p/184t4R2qsx/?mibextid=wwXIfr>

<https://srds.hr/prijateljske-utakmice-u-italiji-2025/>

<https://www.facebook.com/share/p/16wvR3c8bH/?mibextid=wwXIfr>

<https://sport.hrt.hr/kosarka/dino-rada-dobitnik-nagrade-vladimir-beara--12451374>

<https://www.sptv.hr/novosti/dino-raa-dobitnik-nagrade-vladimir-beara-29-11-2025>

<https://youtu.be/LA-v8GcSOC8>
<https://www.youtube.com/watch?v=V97E3YGAIFo>
<https://www.hina.hr/vijest/12123403>
<https://www.novolist.hr/sport/dino-rada-ovogodisnji-dobitnik-nagrade-vladimir-beara/>
<https://www.portalnovosti.com/ovogodisnji-beara-pripao-dinu-radi/>
SRBI HR
<https://srbi.hr/beara-za-radu/>
<https://dalmatinskiportal.hr/sport/nagradu-vladimir-beara-ove-godine-dobio-dino-rada/254836>
<https://slobodnadalmacija.hr/sport/vise-od-sporta/srbi-u-hrvatskoj-nagradili-dina-radu-tako-su-me-doma-odgojili-prvi-put-sam-dobio-nagradu-a-da-nista-nisam-napravio-1521464>
<https://www.vecernji.hr/sport/sportsko-rekreativno-drustvo-srba-u-hrvatskoj-dodijelio-priznanje-dinu-radi-1911942>
<https://sportske.jutarnji.hr/sn/kosarka/kosarka-mix/dino-rada-kao-ciro-blazevic-ratko-rudic-i-nenad-sostaric-15648069>
<https://slavonijainfo.com/dino-rada-ja-sam-takav-kakav-jesam-i-necu-se-nikad-mijenjati/>
<https://narod.hr/sport/dino-rada-nagraden-od-drustva-srba-u-hrvatskoj-necu-se-po-tom-pitanju-promijeniti>
<https://www.dnevno.hr/sport/hrvatski-srbi-nagradili-dina-radu-a-on-im-odgovara-nikad-se-necu-promijeniti-3140173/>
<https://mondo.rs/Sport/Ostali-sportovi/a2153832/dino-radja-dobio-nagradu-vladimir-beara.html>
<https://www.portal.hr/sl/novosti/sport-hr/102241-dino-rada-ovogodisnji-dobitnik-nagrade-vladimir-beara>
<https://www.glasistre.hr/istra/2025/12/03/bracni-par-iz-valture-slavi-70-godina-braka-rabi-puno-delat-i-puno-se-volit-1037692>
<https://zadarskilist.novolist.hr/sport/kosarka/dino-rada-ovogodisnji-dobitnik-nagrade-vladimir-beara/>
<https://naslovi.net/2025-12-01/mondo/srbi-dali-radji-nagradu-zbog-koje-je-ciro-zaplakao-pred-imenom-jednog-srbina-u-hrvatskoj-i-dalje-stoje-mirno/40976496>
<https://direktno.hr/sport/drustvo-srba-u-hrvatskoj-nagradilo-radu-necu-se-mijenjati-po-tom-pitanju-385257/>
<https://www.dalmacijadanas.hr/dino-rada-dobitnik-nagrade-vladimir-beara/>
<https://www.maxportal.hr/premium-sadrzaj/drustvo-srba-u-hrvatskoj-nagradilo-dinu-radu-nista-posebno-nisam-napravio/>
<https://net.hr/sport/kosarka/veliko-priznanje-za-legendu-hrvatske-kosarke-nasao-se-u-posebnom-drustvu-9c166815-cd5a-11f0-8df1-9600040c8f8e>
<https://www.bhbasket.ba/dino-radja-dobitnik-nagrade-vladimir-beara/>
<https://www.hoo.hr/post/dino-raa-dobio-nagradu-vladimir-beara-srdsha-za-doprinos-razvoju-sportske-kulture-i-drutvene-tolerancije>
<https://srdsh.hr/nagrada-vladimir-beara-2025/>

4.SRPSKO PRIVREDNI DRUŠTVO „PRIVREDNIK“

Glavna djelatnost Srpskog privrednog društva Privrednik je stipendiranje školovanja talentirane omladine slabijih materijalnih mogućnosti. Cilj ove djelatnosti je pomaganje u stvaranju inteligencije koja će u budućnosti biti

garant opstanka i nosilac razvoja srpske zajednice u Hrvatskoj. Stipendisti Privrednika uglavnom potječu iz ruralnih i ekonomski i kulturno zapostavljenih područja Hrvatske a svojim se ugovorima obavezuju i na volontiranje u raznim srpskim organizacijama. U sklopu Fonda "Vladimir Matijević" SPD Privrednik je proveo sljedeće aktivnosti:

1. Prikupljanje sredstava za stipendiranje
2. Organiziranje dobrotvornih događanja
3. Raspisivanje natječaja za stipendiranje
4. Bodovanje pristiglih prijava i formiranje rang liste
5. Isplaćivanje mjesečnih stipendija
6. Komunikacija sa stipendistima
7. Praćenje i evaluacija stipendista u školovanju i obrazovanju
8. Organizacija aktivnosti za stipendiste
9. Komunikacija s donatorima i izvješća o radu Fonda

Period 1.-6. mjesec 2025. godine

Odlukom Upravnog odbora od 18.9.2024. godine raspisani su natječaji za dodjelu stipendija srednjoškolcima i studentima za školsku/akademsku godinu 2024./2025. iz Fonda „Vladimir Matijević“. Natječaj je bio otvoren od 23.9. do 14.10.2024. godine i bio je objavljen na web stranici Privrednika i P-portala te u tjedniku Novosti. Poslani su, također, službeni mejlovi natječaja za stipendiranje putem Privrednikovih fondova s molbom svim načelnicima, donaćelnicima i dožupanima iz reda srpske zajednice te predsjednicima županijskih srpskih vijeća da putem svojih službenih stranica ili oglasnih ploča obavijeste sve potencijalne kandidate o natječajima za Privrednikove stipendije na svojim područjima djelovanja.

Na Natječaj za dodjelu stipendija za školsku godinu 2024./2025. iz Fonda „Vladimir Matijević“ prijavilo se ukupno 137 učenika i 90 studenata.

Članovi Odbora za stipendiranje učenika i studenata temeljito su pregledali natječajnu dokumentaciju prijavljenih kandidata te na temelju Pravilnika o stipendiranju putem Privrednikovih fondova i Kriterija i mjerila za stipendiranje, a prema kojima se podjednako boduje imovinski status i uspjeh u školovanju, utvrdili rang liste kandidata iz Fonda „Vladimir Matijević“ koje su zatim predložili Upravnom odboru.

Upravni odbor je na sjednici održanoj 25.11.2024. pregledao i utvrdio predložene rang liste te na temelju Pravilnika o stipendiranju putem Privrednikovih fondova i Kriterija i mjerila za stipendiranje kao i ostvarenih

dodatnih bodova i osiguranih financijskih sredstava donio je odluku da stipendira ukupno 144 stipendista (75 učenika i 69 studenata). Nakon sjednice Upravnog odbora od stipendije je odustalo 9 studenata i 6 učenika radi ostvarenja drugih stipendija.

U školskoj/akademskoj godini 2024/25. Privrednik je stipendirao preko Fonda Vladimir Matijević ukupno 135 stipendista, od toga 64 studenta i 71-og učenika.

Mjesečna učenička stipendija iznosila je 80,00 eura, a mjesečna studentska stipendija 160,00 eura. Stipendije se isplaćuju kroz devet mjeseci u školskoj/akademskoj godini.

Period 10.-12. mjesec 2025. godine

Odlukom Upravnog odbora od 18.9.2025. godine raspisani su natječaji za dodjelu stipendija srednjoškolcima i studentima za školsku/akademsku godinu 2025./2026. iz Fonda „Vladimir Matijević“. Natječaj je bio otvoren od 23.9. do 15.10.2025. godine i bio je objavljen na web stranici Privrednika i P-portala te u tjedniku Novosti. Poslani su, također, službeni mejlovi natječaja za stipendiranje putem Privrednikovih fondova s molbom svim načelnicima, donaćelnicima i dožupanima iz reda srpske zajednice te predsjednicima županijskih srpskih vijeća da putem svojih službenih stranica ili oglasnih ploča obavijeste sve potencijalne kandidate o natječajima za Privrednikove stipendije na svojim područjima djelovanja.

Na Natječaj za dodjelu stipendija za školsku godinu 2025./2026. iz Fonda „Vladimir Matijević“ prijavilo se ukupno 147 učenika i 110 studenata.

Članovi Odbora za stipendiranje učenika i studenata temeljito su pregledali natječajnu dokumentaciju prijavljenih kandidata te na temelju Pravilnika o stipendiranju putem Privrednikovih fondova i Kriterija i mjerila za stipendiranje, a prema kojima se podjednako boduje imovinski status i uspjeh u školovanju, utvrdili rang liste kandidata iz Fonda „Vladimir Matijević“ koje su zatim predložili Upravnom odboru.

Upravni odbor je na sjednici održanoj 19.11.2025. pregledao i utvrdio predložene rang liste te na temelju Pravilnika o stipendiranju putem Privrednikovih fondova i Kriterija i mjerila za stipendiranje kao i ostvarenih dodatnih bodova i osiguranih financijskih sredstava donio je odluku da stipendira ukupno 65 učenika i 69 studenata. Nakon sjednice Upravnog odbora od stipendije je odustalo je svega jedna učenica i dvije studentice koje su zamijenjene prvim sljedećim kandidatima na popisu.

U školskoj/akademskoj godini 2025/26. Privrednik će stipendirati preko Fonda Vladimir Matijević ukupno 134 stipendista.

U trećem kvartalu SNV je isplatio treću tranšu od 57.280,00 eura.

Izravni korisnici koji su obuhvaćeni aktivnostima u sklopu Fonda "Vladimir Matijević":

Mladi (studenti, učenici, darovita djeca i mladi, djeca od 14 do 18 godina, djeca iz obitelji korisnika sustava socijalne skrbi, djeca u riziku od socijalne isključenosti) koji u i volonteri srpskih organizacija;; opća populacija pripadnike srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj; osobe u riziku od siromaštva i siromašne osobe; povratnici u poratna područja; ruralno stanovništvo; stanovnici poslijeratnih zajednica.

Suradnja s medijima, građanima, organizacijama i institucijama na lokalnoj i nacionalnoj razini temelji se na već uspostavljenim partnerstvima i širenju mreže suradnje kako bismo dodatno unaprijedili naše programe i ciljeve i poticali inkluzivno društvo i održivi razvoj.

SPD Privrednik ima jasno definiranu strategiju koja uključuje aktivno angažiranje i suradnju s medijima radi širenja svijesti o našim inicijativama i rezultatima, kao i promoviranja važnosti podrške raznolikosti i zaštite prava manjinskih zajednica.

Uz dugogodišnju suradnju sa srpskim organizacijama u Hrvatskoj, partnerstva su proširena na udruge koje se bave ljudskim i manjinskim pravima te kulturom, aktivno pružajući podršku njihovim projektima i inicijativama. Ostvarena je suradnja sa širim spektrom pravnih subjekata i jedinicama lokalne samouprave kako bismo osigurali sustavnu podršku obrazovanju mladih ljudi. Proširena su partnerstva na one manje razvijene i ruralne zajednice u kojima živi veći broj pripadnika srpske nacionalne manjine i intenzivno se radilo na poboljšanje njihovog ekonomskog i društvenog položaja kroz program podrške edukaciji mladih te promociju participacije u lokalnim inicijativama.

Redovito je komunicirano s građanima putem javnih događanja, radionica i edukacija kako bismo osigurali transparentnost i aktivno uključivanje zajednice u naše aktivnosti. Kontinuirano smo angažirali medije kako bismo informirali javnost o napretku naših projekata i podizali svijest o važnosti podrške manjinskim zajednicama i njihovom doprinosu društvu.

5.SRPSKI DOM VUKOVAR

Sve provedene aktivnosti mogu se podijeliti u dvije osnovne kategorije: Samostalne aktivnosti Srpskog doma (planiranje, organiziranje i realiziranje u potpunosti naše) i Uslužne aktivnosti – za sve udruge, organizacije, vijeća i ostale oblike organiziranja pripadnika srpske zajednice koji su svoje programe realizirali u prostoru Srpskog doma s našim ljudskim, tehničkim i logističkim kapacitetima, često i u formi suorganizacije.

Ukupno provedenih aktivnosti u posmatranom periodu je bilo 30, sve su realizirane u Vukovaru. U nastavku je pregled održanih aktivnosti po hronološkom principu:

Samostalne aktivnosti Srpskog doma

- Centralna svečana Svetosavska akademija (25.1.2025.) – uz SPC i Eparhiju osječkopoljsku i baranjsku, Srpski dom je glavni suorganizator, domaćin, tehničko-logistička i podrška u ljudstvu, a djelom i financijska podrška. Kapacitet velike dvorane popunjen u potpunosti, prisutnih oko 180 ljudi.
- Sretenjska akademija – povodom Dana državnosti Republike Srbije (15.2.2025.) - uz Generalni konzulat Republike Srbije u Vukovaru, Srpski dom je glavni suorganizator, domaćin, tehničko-logistička podrška i podrška u ljudstvu, a djelom i financijska podrška: realizacija svečanog djela programa. Kapacitet velike dvorane popunjen u potpunosti, prisutnih oko 180 ljudi.
- Monodrama „Na Drini ćuprija“ (21.2.2025.) – povodom Međunarodnog dana materinjeg jezika, u izvođenju maestralnog glumca Tihomira Stanića. Prisutnih - oko 180 ljudi.
- Koncertno-scenski program „Lila kabare“ Monike Romić (09.3.2025.) – povodom 8. marta, bilo je prisutno oko 180 ljudi.
- Književno veče i promocija knjige „Princeza sa tavana“ (10.3.2025.) - književnice i profesorice Aleksandre Mihajlović. Autorica govori i priča o srpskim srednjevjekovnim vladarkama i princezama uz odličnu interakciju s učesnicima promocije – djeca viših razreda osnovne škole za koje je bio organiziran prijevoz od strane organizatora, prisutnih oko 180 ljudi.
- Književno veče i promocija knjige „Matija“ (31.3.2025.) – novinara i književnika Drage Hedla. Na promociji prisutno 100-ak ljudi.
- Kazalište – suradnja sa Zvezdara teatrom – monodrama „Knjiga o Milutinu“ u maestralnom izvođenju Nenada Jezdića (11.4.2025.). Popunjenost prostora je bila preko predviđenih kapaciteta, prisutnih 190-200 ljudi.

- Obilježavanje Krsne slave Srpskog doma – Istočni petak (25.4.2025.)
- Obilježavanje Hramovne slave crkve Sv. Oca Nikolaja – Sv. Nikola ljetni (22.5.2025.) – uz SPC i Crkvenu opštinu vukovarsku, Srpski dom je glavni suorganizator, domaćin, tehničko-logistička i podrška u ljudstvu, a djelom i financijska podrška. Događaju je prisustvovalo preko 200 ljudi.
- Književno veče i promocija knjige „Vukovar u srcu“ i „Lička duša“ (05.6.2025.) – domaćeg autora i dugogodišnjeg društvenog i kulturnog radnika u Vukovaru.
- Naučno popularno predavanje iz serijala „Stari Vukovar – ljudi, mjesta i događaji“ (24.6.2025.) – autora Borivoja Čalića o porodici Mihailović i potomcima – II dio.
- Tradicionalna manifestacija Srpskog doma – Nagradni literarni i likovni konkurs – Vidovdan 2025. (27.6.2025.) - U potpunosti organizacija i realizacija Srpskog doma. Ove godine dobila i regionalni karakter, u konkurs se uključili i pripadnici srpske zajednice iz Rumunije, kao i OŠ iz Čačka. Stručnog predavač na svečanom vidovdanskom programu uz dodjelu nagrada nagrađenim učenicima bio je iz Narodne banke Srbije s temom o monetarnoj istoriji Nemanjića).
- Izdavaštvo Srpskog doma – Promocija 1. knjige iz edicije „Stari Vukovar – ljudi, mjesta, događaji...“ – knjiga prva „Jovan Gavrilović“ (29.6.2025.) – promocija novog izdavačkog poduhvata Srpskog doma, autora Borivoja Čalića.
- Izdavaštvo Srpskog doma – „Letopis Srpskog doma“ drugi broj, za kalendarsku 2024. godinu.
- Kazalište – suradnja sa Beogradskim dramskim pozorištem – predstava „Anđela“ (30.6.2025.) – komedija u odličnom izvođenju Mime Karadžića, Gorana Šušljika i Staše Nikolić. U potpunosti organizacija i realizacija Srpskog doma. Popunjenost prostora bila je preko predviđenih kapaciteta, prisutnih 190-200 ljudi.

Suradničke aktivnosti Srpskog doma – kao i prethodnih godina prostorije SD bile su na raspoloaganju svim ostalim udrugama, organizacijama, vijećima pripadnika srpske zajednice koji su svoje programe realizirali u tom prostoru. To su programi koje organiziraju ZVO, SNV, ŽVSNM, SKD Prosvjeta, KUD-ovi i ostala društva. Ovdje možemo ubrojati organiziranje i aktivnost Crkvene pravoslavne opštine vukovarske kroz suorganizaciju i podršku u programima: Nedelja Pravoslavlja, promocija spomenice „Patrijarh Srpski u Vukovaru i stručno predavanje A. Šijačića „Istočno Rimsko carstvo – Vizantija“ u sklopu završne večeri projekta „Vjeronauk za odrasle“.

Kroz sve gore pomenute aktivnosti, razgovor s posjetiocima i korisnicima vidljivo je razvijanje pozitivnog odnosa prema tradiciji, identitetu, jačanju svijesti i potrebi o čuvanju i njegovanju kulturnog, vjerskog i etničkog nasljeđa i identiteta pripadnika srpske nacionalne manjine.

Osnovna su korisnici publika i dio zajednice koja je djelom i strukom vezana za tematske programe i aktivnosti (nastavnici i učenici osnovnih i srednjih škola koji se školuju po modelu A), ali i šira publika i zainteresirano stanovništvo. Osim toga, programi se prilagođavaju i osmišljavaju za sve dobne skupine, uz prilagođeni i primjerni sadržaj za tu dobnu skupinu: korisnici predškolskog vrtićkog uzrasta, razredne nastave, viši razredi osnovnih škola, kao i sredenjoškolska populacija. Ostali pripadnici srpske zajednice iz različitih društvenih segmenata i profila obrazovanja, koji mogu pronaći adekvatne programske sadržaje shodno njihovom interesovanju.

Naravno, svi ovi programski sadržaji javno su ponuđeni svima, tako i zainteresiranim pripadnicima većinskog naroda, kao i pripadnicima ostalih nacionalnih manjina - vrata Srpskog doma su otvorena za sve.

Na sve planirane programske aktivnosti službeno se pozivaju pripadnici manjinskih medija (TV produkcija ZVO, Izvor, portal www.srbi.hr, radio Dunav; radio Borovo, radio Banska kosa), ali i medijski predstavnici većinskog naroda (Vukovarske novine, Radio Vukovar itd.); predstavnici općina u sastavu Vukovarsko-srijemske županije, predstavnici osnovnih i srednjih škola gdje se odvija nastava po modelu A, predstavnici Konzulata Republike Srbije u Vukovaru... Ostalo zainteresirano građanstvo putem komunikacije na svim aktuelnim društvenim mrežama...

Ova suradnja se može prikazati evidencijom posjetitelja kroz liste za pojedine programske sadržaje, kao fotografijama događaja, publikacijama, promotivnim materijalima u sklopu pojedinih programskih aktivnosti, medijskom prisutnošću u novinski ili portalskim člancima (Izvor, Novosti i sl.).

6.UDRUŽENJE ĐORĐE OČIĆ

1. Projekt

Uz pomoć stručnih suradnika, napravili smo izbor fotografija za izložbu te sastavili tekst za panoje, kao i biografiju za brošuru. Zatim su na red došle aktivnosti vezane za dizajn i tisak brošure o životima tih dviju Engleskinja. Nakon toga, uslijedila je priprema izložbe i njezino postavljanje. Prije otvorenja izložbe, obavijestili smo medije i slali pozivnice, te na druge načine najaviti nadolazeće događanje potencijalnim posjetiteljima. Paralelno s pripremanjem izložbenog materijala, odvijale su se pripreme scene, kao i organizacija putovanja, dočeka i smještaja sudionika i tvoraca drame „Flora Sands“, kao i ostalih zainteresiranih gostiju koji bi došli s

njima. To je uključivalo i eventualni obilazak znamenitosti Dalja, te pripremu prostora za publiku. Organizacione pripreme bile su u Beogradu i Novom Sadu (odakle su sudionici programa) i, podrazumijeva se, u Dalju, jer tu je predviđeno da se realizira događaj, što je uspješno i obavljeno tokom priprema u Dalju, najvažnije je bilo motivirati i aktivirati volontere iz lokalne zajednice.

2. Projekt

Prve aktivnosti projekta uključivale su organizacijske pripreme, dogovore s potencijalnim sudionicima, odnosno umjetnicima (glumcima, piscima i glazbenicima), te s roditeljima i profesorima, kako bi se odredilo točno vrijeme održavanja programa i edukativnih radionica. Zatim su se, po utvrđenim terminima, odvijala posebna organizacija za svaki potprogram („Dramica u avliji” – u 7. mjesecu, ljetni dio; „Baštaonica” i „Slavujčica” – zimski dio „Zima kraj kamina”). Izravni korisnici bili su osobe različitih dobi, stanovnici Dalja i okolnih mjesta, kao i drugi posjetitelji. Određene okolnosti navele su nas da ovu manifestaciju za djecu i mlade razdvojimo na dva perioda – na ljetnji i zimski, što nismo u početku planirali, ali je zimski bio dosta svečan, pošto je realiziran u vrijeme božićnih i novogodišnjih praznika.

1. Projekt

Među publikom, koja je brojala više od 70 prisutnih, nalazili su se mještani Dalja, Borova, Erduta, ali su došli i gosti iz Vukovara, Osijeka, te Beograda i Novog Sada.

2. Projekt

Publiku su, osim djece i mladih, i u ljetnjem i u zimskom programu, činilo i dosta odraslih osoba, kojima su oba programa također bila zanimljiva, te su svi aktivno sudjelovali. Oba puta bilo je oko 60 prisutnih, nalazili su se mještani Dalja, Borova, Erduta, ali su došli i gosti iz Vukovara, Osijeka, te Beograda i Novog Sada.

O događaju smo informirali na internet stranici Udruženja (udruzenjeocic.net), kao i na sajtu Erdabovo (<https://erdabovo.org/>) a, osim društvenih mreža (FB stranice i Instagrama Udruženja „Đorđe Očić”), ovaj događaj prikazan je na stranici Srbi.hr, u „Izvoru” te u „Novostima”.

7.UDRUŽENJE PORODICA PROTIV ZABORAVA

Početak godine održana je Redovna Izvještajna Skupština, na kojoj su usvojeni Izvještaji o radu, financijski izvještaj i izvještaj Nadzornog odbora, a nakon toga usvojen je Plan rada za i financijski plan za 2025. godinu.

- 28.06. Održan je parastos i komemoracija civilnim žrtvama rata na području VSŽ prije ratnih dejstava 1991. godine.
- 03.08. Prisustvovali smo obilježavanju godišnjice VRAO u kojoj su stradali srpski civili. Manifestacija je održana u Donjem Žirovcu. Na

komemoraciji je još po tko zna koji put javno izrečeno da se srpske civilne žrtve ne tretira na jednak način sa civilnim žrtvama hrvatskog naroda.

- 30.08. Obilježili smo u Vukovaru Međunarodni dan nestalih lica. Na Tribini se govorilo o problemu nestalih lica koji traje preko 30 godina. Ovaj problem uveliko nadilazi naše mogućnosti, obzirom da imamo otežanu suradnju sa državom a i odnosi u okruženju ne idu nam u prilog. Zaključa je da se nastavi sa aktivnostima i pronalaženju načina i mogućnosti kako bi pomogli porodicama koji traže svoje najmilije i potražuju pripadajuća prava od države.
- 13.09. Parastos i komemoracija na području vukovarsko sremske županije (Vukovar, Borovo, Bršadin) za civilne žrtve rata 91-95.
- 4.11. Sastanak u Požeško slavonskoj županiji sa porodicama civilnih žrtava rata 91-95 iz ove županije. Cilj sastanka bio je da se ostvare kontakti sa porodicama na terenu i stvori veza sa Udruženjem a preko Udruženja sa institucijama koje mogu pomoći u rješavanju problema naših članova.
- 17.11. Održali smo Parastos u Vukovaru civilnim žrtvama rata postradalim oko 18.11.1991. godine.
- 10.12. Održali smo Tribinu povodom Međunarodnog dana ljudskih prava. Na Tribini je iznesen problem vezan za civilne žrtve rata koji traje preko 30 godina a gdje se prava oštećenih srpske nacionalnosti ne tretiraju na isti način kao onih hrvatske.
- Od 12.12. do 15.12. predsjednica Marica Šeatović i tajnik Lazo Đokić bili su u posjeti Dalmaciji i Lici. Cilj sastanka je da se ostvari bolji kontakt sa porodicama i srpskim institucijama (lokalne vlasti, VSNM).
  - a. 14.12. u Dalmaciji je održan sastanak sa članovima porodica , predstavnicima lokalne vlasti ispred srpske zajednice rukovodstvima VSNM: Šibensko kninske županije, Splitsko dalmatinske županije, Zadarske županije i Zagrebačke županije.
  - b. 15.12. Sličan sastanak održan je u Lici-Donji Lapac sa članovima porodica i opštinskim rukovodstvom. Tema obadva sastanka bila je: rješavanje pravnih pitanja za civilne žrtve rata „91-95” , problemi koji su iskrsli kod pojedinaca i mogućnosti da se Udruženje i institucije u okviru srpske zajednice uključe u pomoć; obilježavanje mjesta stradanja civilnih žrtava po mjestima , alternativa nekoliko mjesta zajedničko spomen obilježje; utvrđivanje termina obilježavanja komemoracija na prostoru županija. Govorilo se

o problemu ekshumacije, gdje sa srpske strane ne prisustvuje nitko iako je dosta davno bio dogovor da to bude pravilo.

Konstatovano je da sa nadležnim ministarstvom nije moguće ostvariti kontakt za rješavanje problema u nadležnosti države te da da treba više napora u okviru srpske zajednice da se ostvari kontinuirana komunikacija sa Udruženjem i članovima porodica civilnih žrtava rata „91-95“. Delegacija Udruženja položila je cvijeće na spomen obilježja civilnim žrtvama rata u Varivodama, Uzdolju, Mokrom Polju i Donjem Lapcu.

- 18.12. Delegacija Udruženja , Marica Šeatović predsjednica i Lazo Đokić tajnik prisustvovali su Parastosu i Komemoraciji za civilne žrtve rata „91-95. za područje Zapadne Slavonije. Prisutno je veliko nezadovoljstvo članova oštećenih porodica nerješavanjem njihovih problema.
- 23.12. Održana je Skupština Udruženja na kojoj se razmatralo o aktivnostima u tekućoj godini i pripremi Redovne Izvještajne Skupštine koja je okvirno zakazana početkom 2-gog mjeseca 2026. Okvirno je prihvaćen Plan rada i financijski plan za 2026 koji bi bio predmet rasprave na Redovnoj Izvještajnoj Skupštini.

Raspitivali smo se kod članstva o Odluci Vlade RH je o povratu sredstava za tužbene troškove sa RH. Zajedno sa VSNM na prostoru RH krenuli smo u ispitivanje terena vezano za Odluku. Tu aktivnost nastavili smo raditi , sa udruženjima i institucijama koji se bave tom problematikom, u Republici Srbiji i BiH (Republika Srpska).

Veliki su problemi na terenu. Srbi veoma teško mogu ostvariti kontakte sa državnim institucijama RH (Sudovi, Tužilaštvo, Ministarstva, lokalna Uprava i samouprava). Tu se nailazi na ogroman otpor. Prisutan je zamor i nepovjerenje. U dosta slučajeva se otvoreno kaže da se to neće rješavati, dok se i posljednji slučaj Hrvata ne riješi.

Naš stav je ne odustajati od prava i pozitivnih Zakonski propisa i u saradnji sa srpskom zajednicom i političkim i zakonodavnim predstavnicima srpske zajednice insistirati na rješavanju ovog problema. Dodatni problem u rješavanju našeg problema jesu i veoma „loši“ odnosi između Republike Hrvatske i Republike Srbije. Ti odnosi su ove godine na izuzetno niskom nivou. Veoma veliki broj naših sunarodnika, koji su i državljani RH danas žive u Republici Srbiji i najčešće nemaju mogućnosti da dolaze u RH i mora se reći da vlada veliki strah zbog mogućih hapšenja koja se dešavaju „svako malo“ a i udruženja koja funkcionišu na prostoru Republike Srbije dosta loše stoje sa financijama pa samim tim i sa kadrovima.

Izravni korisnici su izravno „oštećene“ osobe. Neizravni korisnici su širi članovi obitelji. Još uvijek je nažalost veliki broj „oštećenika“ koji odmakom vremena sve više gube nadu. Ljudi sve manje vjeruju u pravnu državu i sve češće nailazimo na „velike moćnike“ u sredinama i institucijama koji sprečavaju provedbu slova Zakona.

Iz gore navedenog vidljivo je da za medijsku popraćenost ne postoji interes osim na lokalnom nivou.

8.Documenta

Većina je resursa bila posvećena dodatnim ispitivanjima, analizi i reviziji podataka vezanih za žrtve VRO Oluja, čija se trideseta godišnjica obilježavala 2025. godine.

Istraživanje je praktično trajalo čitavu godinu, sa tek djelomično zadovoljavajućim rezultatima. Naime, i ovdje se radi o izuzetno velikom broju žrtava, koji su geografski distribuirani na puno županija, a dostupne su informacije kao i izvori bili puni nepouzdanih podataka, što je opće poznata stvar u javnosti. Rješavanje tih nagomilanih problema i stvaranje realnog i provjerljivog popisa žrtava VRO Oluja stoga je i bio cilj ovog dijela istraživanja.

8.07.2025. u Kući ljudskih prava u Zagrebu predstavljeni su preliminarni rezultati istraživanja.

Tom prilikom objavili smo podatke za ukupno 2654 osoba. Objava je naravno polučila mnoge kontroverze u javnom prostoru, što je vidljivo iz reakcija mnogih društvenih i političkih aktera. Međutim, kako je i sam tim bio nezadovoljan rezultatima, tj. kvalitetom podataka, istraživanje se nastavilo dalje. U tom smislu odlučili smo odgoditi objavu veće monografije o VRO Oluja za proljeće 2026. godine, dok se dodatno ne provjere podaci, i dok se ne uredi narativi (opisi) stradanja.

Slijedom toga što se postavila i realna potreba za dopunom podataka odlučili smo napraviti još dvije prezentacije tj. ekspertna skupa vezana za Oluju. Prvi je bio u Vrginmostu 18.12.2025. To je bila lokalna prezentacija organizirana uz pomoć lokalnih organizacija Srpskog narodnog vijeća te lokalne organizacije Suncokret. Predstavljen je cjelokupni projekt istraživanja, potom rezultati za istraživanja za cjelokupnu općinu Vrginmost, i na kraju podaci za općinu Vrginmost koji se tiču žrtava Oluje. Od sudionika i gostiju dobili smo neke korisne informacije vezane za nekoliko žrtava. Slijedeći dan, 19.12.2025. u Kući ljudskih prava, organizirali smo još jedno predstavljanje podataka o žrtvama Oluje, no ovaj put s naglaskom na metodološke probleme dokumentiranja žrtava rata općenito, s posebnim naglaskom na probleme vezane za VRO Oluja. Ova druga dva događaja nisu javno oglašavana. S obzirom na političku

situaciju u zemlji, odlučili smo da iz sigurnosnih razloga je bolje što manje oglašavati takve događaje koji imaju potencijal da budu kontroverzni za dio javnosti.

Kroz proteklu godinu, nastavljena je i suradnja s Srpskim narodnim vijećem na više razina. Prva razina jest razmjena podataka. Documenta je prema potrebi dostavljala podatke o žrtvama SNV-u za pojedine komemoracije; s druge strane naši su istraživači koristili dokumentaciju iz Arhiva Srba u Hrvatskoj. Događaj u Vrginmostu organiziran je uz pomoć lokalnih predstavnika SNV-a. Naši istraživači na terenu nastavljaju komunikaciju sa predstavnicima SNV-a, u slučajevima kada su im potrebni određeni kontakti.

Utvrđivanje identiteta i okolnosti stradanja žrtava VRA „Oluja“ te žrtava s područja Šibensko-kninske i Zadarske županije:

Cilj je projekta istražiti i dokumentirati sudbine osoba koje su stradale tijekom rata u Hrvatskoj 1991.- 1995., a koje su imale prebivalište ili stradale na području Republike Hrvatske, odnosno predmetnih županija. Cilj je projekta objaviti provjerljive popise stradalih i nestalih osoba koje odgovaraju ovom kriteriju. Ovaj projekt nastavlja se na ranije projekte koji su se provodili u suradnji sa Srpskim narodnim vijećem. U odnosu na prošlogodišnji projekt, napravljen je značajan napredak u analizi žrtava. U projektnom periodu dokumentirano je novih 346 žrtava, različitih nacionalnosti, statusa i geografske pripadnosti. Novi su zapisi nastali temeljem dodatnih istraživanja odnosno obrade do sada neanaliziranih izvora (dostupnih popisa, monografije, sudske dokumentacije, te novo provedenih intervjuja). Novi dosjei nisu svi u statusu pune potvrđenosti, odnosno, određen će broj zahtijevati dodatna istraživanja. Tijekom godine naši istraživači proveli su 223 intervjuja sa svjedocima stradanja. Ukupno je tijekom godine uređeno 6955 dosjea žrtava.

Što se tiče žrtava Zadarske županije, napravljena su dodatna istraživanja i intervjui sa svjedocima. Radi se o ukupnom broju osoba od otprilike 1500 ljudi. Točan i konačan broj još nije izvjestan, kako za određene osobe (otprilike 150 osoba) nismo uspjeli ustanoviti osnovne osobne podatke. Iako je istraživanje u viskom stadiju završenosti, odlučili smo da nećemo ići u objavu podataka u 2025. godini, dok se ne izvrše dodatna ispitivanja, i dok se na napravi dodatna revizija podataka.

Nastavili smo i sa revizijom Ličko-senjske županije. Iako je ona već duže vrijeme u viskom stadiju završenosti (napravljena je treća revizija

podataka), odlučili smo ostaviti objavu za sljedeću godinu, nakon što se obavi još jedan manji broj provjera podataka.

Nastavili smo s rad na dodatnim analizama za područje Vukovarsko-srijemske županije, gdje su podaci u cjelini najsiromašniji, a radi se o prostoru, komparativno gledajući, s jednim od najvećih brojeva žrtava. Nedostatak pouzdanih primarnih kao i sekundarnih izvora, kao i svjedoka, otežava napredak u istraživanju.

Nastavljena je i analiza žrtava Šibensko-kninske županije. Tu je ostvaren relativno najmanji napredak, uslijed nedostatka raspoloživih resursa za istraživanje ali i objektivne činjenice što je velik dio stanovništva raseljen nakon VRO Oluja. Iz toga proizlazi i objektivni nedostatak svjedoka odnosno pouzdanih izvora.

9. ANTIFAŠISTIČKA LIGA: „OSAMDESET GODINA OD RATNE POBJEDE NAD FAŠIZMOM - ISKUSTVO KOJE NESTAJE“

Sve aktivnosti predviđene dobivenim projektom uspješno su realizirane tokom 2025. godine.

1. Aktivnosti vezane za komemoracije - 26.1. Vesna Teršelič, potpredsjednica Antifašističke lige RH (AFL) odlazi u Krakow, pa na obilježavanje 80. godišnjice oslobođenja Auschwitza.

27.1. AFL organizira, zajedno sa SNV-om i Documentom, obilježavanje Dan sjećanja na žrtve Holokausta. Na poziv AFL-a došli predstavnici Grada i Gradske skupštine, te veleposlanici Velike Britanije, Njemačke, Francuske. Polažu se kamenčići u Praškoj, na mjestu srušene sinagoge, a govore Milorad Pupovac i Jurica Vitković (Documenta). Odlazimo do Spomenika žrtvama Holokausta i ustaškog režima. Tu Vili Matula čita prigodni tekst, a govore Luka Korlaet i Zoran Pusić.

<https://www.portalnovosti.com/zajednicko-djelovanje-nam-je-jedina-sansa/>

22.4. Predstavnici AFL na komemoraciji za žrtve Jasenovca.

17.5. Zoran Pusić govori na obilježavanju proboja kod Biljega, 15.5. 1942., na Petrovoj gori.

22.6. Proslava Dana antifašističke borbe na Europskom trgu. U organizaciji Grada pjeva zbor Ivan pl. Zajc, govore Zoran Pusić, predstavnica MAZa, gradonačelnik Tomislav Tomašević. Postavljen zahtjev za vraćanjem imena Trg maršala Tita. Koncert Vojka V.

<https://antifaliga.hr/antifasizam-je-borba-koja-nema-kraja/>

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/tomasevic-trebamo-biti-ponosni-na-nasu-prvu-antifasisticku-postrojbu/2683206.aspx>

27.7. Više članova AFL dolazi na proslavu nekadašnjeg Dana ustanka RH u Srb. Govore Anja Šimpraga, Franjo Habulin, Zoran Pusić.

29.7. AFL organizira komemoraciju za žrtve ustaškog zločina u Glini. Govori Vesna Teršelič.

<https://antifaliga.hr/terselic-vlada-rh-odbija-da-se-genocid-u-ndh-poveze-sa-srbima/>

<https://antifaliga.hr/kristallnacht-nasilje-su-provodili-mladici-i-veterani/>

7.12. Kod spomenika na Adolfovcu, u organizaciji AFL i SNVa, održan skup sjećanja na Aleksandru, Mariju i Mihajla Zeca, ubijenih prije 34 godine.

9.11. AFL organizira obilježavanje Međunarodnog dana protiv fašizma i nacizma, 87. godišnjica Kristalne noći. Kod Spomenika žrtvama Holokausta i ustaškog režima veliki skup (mnogo više ljudi nego inače, očito su ljudi došli iz revolta). Pjeva Jovana Lukić, govori Zoran Pusić.

2.Ljetna škola demokracije

3. – 5.10. U Supetru održana Ljetna škola demokracije: „Sumrak demokracije i ljudskih prava“. Prisustvovalo 50 učesnika na pansionu, dok je više ljudi dolazilo iz Splita ili s Brača. Dobra organizacija, interesantna i inspirativna izlaganja i diskusije, ugodna tri dana. Program održane Ljetne škole dodan je ovom izvještaju kao prilog.

<https://antifaliga.hr/sumrak-demokracije-i-ljudskih-prava/>

<https://youtu.be/EqwRyYDCt-Q?si=iaxO4heLqyLRNZUz>

3.Tribine i djelovanje kroz medije

1.2. Zoran Pusić, kao predsjednik AFL, poslao pismo Plenkoviću s molbom da Vlada RH ne stoji iza poziva Thompsonu da pjeva na dočeku rukometne reprezentacije na Trgu B. Jelačića. Pismo izašlo u svim medijima. Burne reakcije.

2.2. Premijer Plenković odgovorio otvorenim pismom – „Ne tražimo političke poruke u Thompsonovim pjesmama, uživajmo u uspjehu naših rukometaša“. (Na dočeku rukometaša 3.2. na trgu B. Jelačića u Zagrebu, Thompson glavna zvijezda.)

4.2. Izjava AFL (Zoran Pusić) za TV VIDA o mogućim lošim posljedicama popularizacije Thompsona od strane Hrvatske vlade.

5.2. Intervju Zorana Pusića sa Zrinkom Vrabec-Mojzeš na Radio Nacionalu o relativizaciji zloćudnosti ustaštva, o ministrima Ivanu Anušiću i Vili Berošu na Thompsonovom koncertu 2024. u Imotskom, održanom u znaku majci s natpisom „Kamioni kroz Imotski žure“ (iz pjesme „Jasenovac i Gradiška Stara“) i notornim ZDS.

18.2. Tribina u „Privredniku“ kod Saše Kosanovića, „Thompson ueber alles“, a povodom razmjene otvorenih pisama oko Thompsonovog nastupa. Hrvoje Klasić, Nino Raspudić i Zoran Pusić.

26.2. Izašla knjiga – zbornik u izdanju AFL „Fašizam i antifašizam 80 godina poslije AVNOJ-a“

1.4. AFL dobila web stranicu.

5.5. U Bjelovaru tribina, predstavljanje knjige „Fašizam i antifašizam 80 godina poslije AVNOJ-a“; Rada Borić, Želimir Brala, Boris Pavelić, Zoran Pusić.

7.5. U Zagrebu, knjižara Fraktura, predstavljanje knjige „Fašizam i antifašizam 80 godina poslije AVNOJ-a“; Rada Borić, Želimir Brala, Boris Pavelić, Zoran Pusić.

8.5. Zoran Pusić, na poziv studenata Filozofskog fakulteta, govori u Klubu studenata FF na temu „80 godina pobjede nad fašizmom“.

28.5. U Glini tribina i predstavljanje knjige „Fašizam i antifašizam 80 godina poslije AVNOJ-a“. Govore Eugen Jakovčić, Igor Mrkalj, Zoran Pusić.

6.9. Zoran Pusić odlazi na performans koji organizira Jure Aras u Benkovcu. Prošlo mirno, uz mnogo policije i malo (za)branitelja, za razliku od 22.8., kad su (za)branitelji spriječili, uz uvrede i prijetnje, mirovnjački festival u Benkovcu.

20.9. Zoran Pusić, kao predsjednik AFL, na konferenciji „Stabilnost i mir u regionu – stanje i izazovi“ u Mostaru. Organizator: Mreža za izgradnju mira.

18.10. Zoran Pusić, kao predsjednik AFL, sudjeluje i govori na konferenciji „Antifašizam 80 godina poslije Drugog svetskog rata“ u Beogradu.

20.10. AFL organizira konferenciju za novinare kod Spomenika žrtvama Holokausta i ustaškog režima u Zagrebu i predstavlja prekršajnu prijavu protiv Marka Perkovića Thompsona.

28.10. AFL dao izjavu za medije povodom konferencije „Znanstveni pristup istraživanju žrtava Jasenovca“, održane u Hrvatskom saboru (!), a u organizaciji stranaka Hrvatski suverenisti i DOMiNO.

15.12. Zoran Pusić, kao predsjednik AFL, na konferenciji „Nadiruća fašizacija i dva jubileja“, u Sarajevu, u organizaciji Mreže za izgradnju mira i Igmanske inicijative. Prenosi Federalna TV BiH tokom 2 sata u ponedjeljak prije podne.

18.12. Okrugli stol „Otpor fašizmu“, Preradovićeva 21

10.SABA RH

- **Komemoracija u Jasenovcu:** SABA RH i SNV temeljem sporazuma o suradnji za 2025. godinu, te u suradnji s Ministarstvom kulture i

medija RH i Savjetom Spomen-područja Jasenovac 22. travnja 2025. godine organizirali su komemoraciju i posjet Spomen-području Jasenovac na kojem se odavala počast svim stradalim žrtvama logora (Srbi, Židovi, Romi, antifašisti) za vrijeme NDH od 1941. – 1945., gdje se prigodnom ceremonijom skupio cijeli državni vrh, kao i predstavnici udruga civilnog društva i zainteresirani članovi tih udruga te ostali građani RH. Svrha komemoracije bila je ukazati na strahote koje su se dogodile u logoru Jasenovac, čuvati sjećanje na žrtve te se boriti protiv ksenofobije, šovinizma i povijesnog revizionizma. Posebno se istaknula potreba za očuvanjem kulture sjećanja i promoviranjem tolerancije kao temeljnih vrijednosti suvremenog društva.

- **Dan pobjede nad fašizmom, Dan oslobođenja Grada Zagreba i Dan Europe:** SABA RH i Grad Zagreb, uz potporu SNV-a, 8. svibnja 2025. organizirali su u povodu 80. obljetnice, svečanu akademiju u Velikoj dvorani Koncertne dvorane Vatroslav Lisinski povodom Dana pobjede nad fašizmom, Dana oslobođenja Grada Zagreba i Dana Europe na kojoj se, uz prisustvo članova i izaslanika državnog vrha RH te zainteresirane građane Grada Zagreba i okolice svečanim kulturno-umjetničkim programom. Središnja poruka ovog događaja bila je podsjećanje na ustavne temelje Republike Hrvatske i modernog demokratskog društva, izborenog zajedničkim naporima Hrvata i Srba u borbi protiv fašizma tijekom Drugog svjetskog rata. Naglašena je važnost njegovanja antifašističkih tekovina kao trajnog zaloga za očuvanje slobode, jednakosti i tolerancije u društvu.
- **Komemoracija u Jadovnom:** SNV, uz suorganizaciju SABA RH, temeljem sporazuma o suradnji za 2025. godinu, 24. lipnja 2025. godine organizirali su komemoraciju za žrtve i stradale u sustavima bivših ustaških koncentracijskih logora na relaciji Gospić-Jadovno-Pag. Na komemoraciji je sudjelovao velik broj zainteresiranih građana i mladih, kao i predstavnici državne vlasti i jedinica lokalne samouprave, predstavnika udruga civilnog društva, antifašističkih udruga i pripadnici nacionalnih manjina u RH. Komemoracija je bila posvećena naglašavanju tolerancije, povijesne istine i važnosti očuvanja kulture sjećanja na stradanja civila na ovom području. Posebna pažnja posvećena je podsjećanju na potrebu suprotstavljanja svim oblicima mržnje i netolerancije.
- **Dani demokracije/Dan mladosti-radosti u Kumrovcu:** Savez društava Josip Broz Tito Hrvatske i SABA RH, uz potporu SNV-a, Krapinsko-zagorske županije i Općine Kumrovec su u subotu 24.

svibnja 2025. organizirali proslavu u povodu proslave Dana mladosti-radosti. Proslavi je prisustvovalo preko deset tisuća građana RH i ostalih država Europe (Slovenija, Italija, Mađarska, BiH, Srbija, Austrija, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i dr.). Kulturno- umjetnički program bio je obuhvaćen od ranojutarnjih sati. Manifestacija je imala za cilj podsjetiti na važnost zajedništva i solidarnosti kao temelja za suzbijanje netrpeljivosti i mržnje. Naglašeno je kako samo u miru i suradnji možemo rasti i razvijati se kao društvo.

- **Obilježavanje Dana ustanka u Srbu:** U Srbu je 27. srpnja 2025. obilježen Dan ustanka povodom 84. godišnjice početka oružanog otpora protiv okupatora i ustaškog režima 1941. godine. Organizatori događaja, SNV i SABA RH, položili su vijence i održali kulturno-umjetnički program u čast ustanicima. Franjo Habulin (SABA) osudio je sve pokušaje umanjivanja značaja antifašističkog otpora te upozorio na rastući povijesni revizionizam i pojave ustaške simbolike, poput nedavnog govora dubrovačkog gradonačelnika. Istaknuo je kako se takve pojave kose s temeljnim vrijednostima Ustava Republike Hrvatske i nasljeđem antifašizma. Obilježavanje je naglasilo važnost očuvanja antifašističkih vrijednosti u borbi za tolerantno i pravedno društvo.
- **Komemoracija u Banskom Grabovcu:** Savez antifašističkih boraca i antifašista (SABA RH) i Srpsko narodno vijeće (SNV) obilježili su 19. 07. 2025. 84. obljetnicu komemoracije u Banskom Grabovcu kod Petrinje, odnosno obljetnicu prve oružane akcije banijskih partizana i odali počast žrtvama ustaške odmazde. Akcija banijskih partizana, predvođena Vasilijem Gaćešom, izvedena je u noći na 24. srpnja 1941., a ustaška odmazda koja je uslijedila između 24. i 26. srpnja 1941. rezultirala je stradanjem 1.285 civila srpske nacionalnosti iz glinskog i petrinjskog kraja. Na skupu su govorili predsjednik SABA RH Franjo Habulin i generalni sekretar SNV-a Saša Milošević. Habulin je istaknuo da ustaška vlast nije predstavljala hrvatski narod niti je NDH bila hrvatska država. Prisjetio se povijesnog zajedništva Srba i Hrvata u borbi protiv okupatora i ustaša, koje je, kako je naglasio, temelj suvremene Republike Hrvatske, utemeljene na vrijednostima antifašizma. Događaj je istaknuo potrebu za očuvanjem povijesne istine, antifašističkih vrijednosti i kulture sjećanja, kao ključnih temelja pravednog i tolerantnog društva.
- SABA RH je u sklopu Škole demokracije koja se održavala kao dio europskog projekta „Uloga žrtve“ organizirala Kamp za mlade u

Tuheljskim toplicama od 25. do 27. travnja 2025, kao i modul predavanja „Uloga i položaj žrtve“ na Filozofskom fakultetu u Zagrebu u lipnju 2025. U sklopu navedenog projekta organizirana su i dvije zoom prezentacije u studenom i prosincu 2025.

SABA RH je također u suradnji sa SNV-om suorganizirala različite javne tribine i druge skupove: Okrugli stol - završetak Drugog svjetskog rata, 5. svibnja 2025., javna tribina i predstavljanje knjige Ante Lešaje „Zatiranje povijesne memorije“, 1. lipnja 2025., javna tribina – „Naši heroji i heroine“ 6. svibnja 2025., javna tribina – „Zaboravljena spomenička baština 27. svibnja 2025., javna tribina – „Kada je započeo fašizam“, 17. lipnja 2025.

U okviru aktivnosti posvećenih mlađoj generaciji, SABA RH održani su brojni sastanci i sjednice s različitim partnerskim organizacijama, čime su osnaženi kontakti unutar antifašističkog pokreta.

Ove aktivnosti potvrđuju kontinuirani angažman SABA RH na očuvanju sjećanja na antifašističku borbu, te na širenju vrijednosti slobode, jednakosti i demokracije.

Izravni korisnici aktivnosti bili su članovi antifašističkih udruga iz cijele Hrvatske, zaposlenici, suradnici i članovi Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH te udruge koje se bave promicanjem antifašizma i antifašističke baštine u RH (Mreža antifašistkinja Zagreb, Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Zagrebačke županije i Grada Zagreba, Srpsko Narodno Vijeće, Documenta – centar za suočavanje s prošlošću, Savez društava Josip Broz Tito Hrvatske).

Neizravni korisnici aktivnosti bili su građani i građanke Republike Hrvatske, studenti, javne institucije, udruge građana, branitelji (Narodnooslobodilački rat i Domovinski rat), međunarodne udruge koje baštine antifašizam i njihovo članstvo, gradovi i općine na teritoriju RH. Korisnici su i zajednički partneri na realizaciji EU projekta „Uloga žrtve“ koju SAVEZ provodi u suradnji sa Savezom antifašista Slovenije, Saveza antifašista Italije i Documentom.

Sve aktivnosti koje su navedena mogu se pratiti na portalima SABA RH: sabh.hr i mab.hr, te na portalnovosti.com i [Vida TV](http://Vida.TV).

Potpisne liste su priložene uz pripadajuće troškove.

11.SAVEZ UDRUŽENJA J.B.TITO

Dan mladosti-radosti u Kumrovcu Temeljem sporazuma o suradnji sa SNV-om organizirana ova manifestacija 24. maja 2025. Okupio se veliki broj ljudi /ok0 15000 hiljada/ iz Hrvatske kao i iz susjednih zemalja

/Slovenije, Bosne i Hercegovine i Crne gore/ kao i delegacije Iz Srbije Madjarske i Austrije/. Ovu manifestaciju organiziramo preko dvadeset godina u kontinuitetu. Svrha okupljanja je odavanje počasti narodnooslobodilačkoj borbi naroda Hrvatske i ostalih naroda sa prostora bivše Jugoslavije protiv fašizma i nacizma kao i oblježavanje Dana pobjede Evrope protiv fašizma. Drugi cilj ove manifestacije je okupljanje ljudi dobre volje sa ciljem unapređenja prekogranične suradnje i smanjenja tenzija i obnove povjerenja između naroda. Na taj način se doprinosi otklanjanju nesporazuma i daje doprinos unapređenju svih oblika suradnje medu državama regiona i šire. Na taj način pomažemo i odgovornim institucija naših država da budu uspješnije u naporima za unapređenje međusobne suradnje u svim oblastima.

Titovi dani u Fažani. To je također okupljanje koje se održava više od dva prethodna desetljeća. Na ovoj dvodnevnoj manifestaciji okuplja se takodje nekoliko hiljada ljudi ne samo iz naše zemlje nego i Slovenije i Italije. I ona se održava u funkciji obilježavanja zajedničke borbe protiv fašizma iz naših zemalja i unapređenja suradnje i prijateljstva među narodima i našim državama.

Organizacija godišnjeg okupljanja naših lokalnih organizacija iz Međimurja gdje imamo šest društava Josip Broz Tito. Ova manifestacija se održava povodom dana oslobođenja ove regije od fašizma. U Splitu društvo Josip Broz Tito izdaje mjesečni Bilten u čemu mu Savez društava JBT pruža pomoć i podršku.

Izravni korisnici aktivnosti su prije svega okupljeni građani kao i svi učesnici manifestacija koji su došli sa raznih prostora iz šireg regiona. Također su to i naši članovi kao i članovi Saveza antifašističkih boraca koji se bave promocijom antifašizma i antifašističke baštine u RH. Korisnici su također i sve institucije naše države i država u okruženju jer te naše aktivnosti su u funkciji smirivanja situacije u regionu otklanjanja nepovjerenja i međusobnog poveziva građana. Time mi doprinosimo konsolidaciji mira i jačanju svih oblika suradnje u regionu. Sama činjenica da na ovim našim skupovima učestvuju tisuće ljudi govori u prilog konstataciju da time doprinosimo stvaranje međusobnog povjerenja i otvaranju prostoru unapređenju mira i suradnje u regionu.

12. EUROKAZ

Eurokaz je na inicijativu Srpskog narodnog vijeća od ožujka do prosinca 2025. ostvario suradnju s četiri srpska kulturna centra - u Glini, Rogoži, Daruvaru i Osijeku.

Pod vodstvom akademski obrazovanih scenskih profesionalaca (Borna Baletić – Glina, Ena Jagec – Rogoža, Iva Srnec – Daruvar, Josip Bišćan – Osijek) okupljalo se zainteresirane amatere i s njima provodile u prvoj fazi (proljetnom semestru) vježbe različitih scenskih priprema (improvizacije, oslobađanje od treme, samouvjerenost, rad na karakteru...), a u drugoj (jesenskoj) radilo se na predstavama. Teme predstava bile su vezane uz srpsku kulturu i suvremenost, a računalo se i na osobna životna iskustva izvođača koji su formulirali vlastite narative. Vježbe su se održavale minimalno jednom tjedno, a pored glavnih edukatora u provedbi je sudjelovalo i nekoliko pod-edukatora (Siniša Miletić, Suzana Brezovec, Tihomir Milovac...).

Iskustva s centrima su sljedeća:

- **DARUVAR**

Voditeljica Centra u Daruvaru Tea Bjelajac uložila je najveći napor u animiranju zainteresiranih polaznika i oni su varirali u dobi i iskustvima, ali je edukatorica Iva Srnec uspjela stvoriti kompaktnu cjelinu čemu je dodatno pomogao i trud voditeljice Centra.

Prostor Centra u Daruvaru nije prevelik, ali se pažljivim rasporedom prostora ostvarila izvrsna komunikacija i postigla mogućnost smislenog rada. U radu su sudjelovali i članovi folklornog ansambla Grada Grubišnog Polja, a rad je u velikoj mjeri bio baziran na slobodnim improvizacijama pojedinaca. U daruvarskom Centru nastala je predstava Divlja kuća uokolo priče o Babi Jagi koja se bavila preplitanjem mitskih narativa i suvremene osjećajnosti.

- **ROGOŽA**

U relativno velikom i dobro opremljenom Centru u Rogoži djeluje ozbiljan folklorni ansambl. Dio ansambla s velikim se zanimanjem priključio radu s izuzetnom koreografkinjom i performericom Enom Jagec, a vježbe su se doticale etno elemenata, ali u suvremenoj postavi i vokabularu.

S rasporedom rada nije bilo većih problema. Gradivo se usvajalo brzo zahvaljujući dobrom prijašnjem folklornom iskustvu sudionika. No, kako se radi o ruralnoj sredini, neki sudionici nisu mogli biti potpuno redoviti zbog radnih obaveza sa stokom i u polju.

No aktivnosti u Rogoži imaju svoj puni smisao jer su neke polaznice nastavnice u osnovnoj školi i taj im rad koristi kao potrebno iskustvo za rad s učenicima. Sudionicima je odmak od klasičnog etno repertoara izuzetno zanimljiv i u sljedećim animacijama zasigurno će se pojaviti još sudionika.

Grupa je završila rad na predstavi Ponoćno sunce koja se temelji na poetskom izrazu srpskog književnika Vaska Pope. Riječ je o hibridnoj predstavi koja spaja poetsko tkivo i improvizacijske koreografirane

elemente te pjevane dijelove. Tijela izvođača u času postaju alegorije vremena, ali i odrazi suvremenosti. Izvođačko scensko tijelo spremno je na sve podražaje i preobražaje otvarajući se nijansama koje izranjaju iz Popinih stihova, pretvarajući njegovu poeziju u živu osjetilnu sliku.

- **OSIJEK**

Prostor osječkog Centra je, pored onoga u Glini, najpodesniji za kreativni scenski rad, ali interes za sudjelovanje u radionicama nije prevelik, što bi se s obzirom na veličinu grada moglo očekivati.

Pokušalo se različitim oblicima animacije (letci po školama i fakultetima, plakati, mediji, društvene mreže...), ali odaziv je bio tek prosječan.

Usprkos tome formirala se kompaktna grupa pod vodstvom akademskog koreografa Josipa Biščana koja se zanima scenskim pokretom i neverbalnim teatrom i redovito dolazi na vježbe.

Grupa je završila ambicioznu predstavu *Neprikosnoveni* nastalu prema motivima zbirke „Stare duše“ književnice Ingrid Divković.

Riječ je o nekoj vrsti neverbalnog teatra. Polaznici uranjaju u tekstualni materijal dopuštajući da im se riječi preliju u tijelo. Kroz niz tjelesnih praksi (improvizacija, tjelesnih dijaloga....) hvataju se u koštac sa senzibilnošću i intenzitetom unutarnjih svjetova. Autorstvo predstave nastaje kao zajednički trud koreografa i izvođačke ekipe.

- **GLINA**

Glina je zasigurno najopremljeniji Centar u kojem „Eurokaz u gostima“ djeluje, ali s najvećim problemom zainteresiranih. Teško je tome točno odrediti razlog. Animositet srpske i hrvatske zajednice očito je u Glini najveći, i naravno, razlozi su prilično iracionalni.

S obzirom na uređenost zgrade Centra Eurokaz je bio uvjeren da će uvjeti za rad privući zainteresirane, no pojavilo ih se tek nekoliko. Neki roditelji ne puštaju svoju djecu u Centar ne želeći imati problema s dominantnom zajednicom u Glini.

Eduikator u Glini je Borna Baletić vrhunski scenski stručnjak, ex-dekan Akademije dramske umjetnosti, sadašnji profesor glume i to čini slučaj još apartnijim.

I u Glini se pokušalo različitim animacijama, i formirala se zainteresirana ekipa koja dovršava kolažnu predstavu temeljenu na improvizacijama.

Scenama iz svakodnevnog života pod naslovom *Jedan dan u školi*.

U svakom slučaju vodstvo Centra u Glini moralo bi pokušati pronaći modalitete suradnje sa srpskom zainteresiranom kulturnom zajednicom.

13.VIZURA APERTA

1.Izložba Ništa u Jugoslaviji (1. 12. - 22. 12. 2025.)

Zemljopisno područje provedbe: Priprema izložbe i kataloga izložbe odvijala se u Zagrebu i Beogradu. Izložba se održala u Zagrebu, u Srpskom kulturnom centru, Preradovićeve 21.

Provedene aktivnosti:

1. Istraživanje građe MSUBG, MSU Zagreb, MSU Vojvodine
2. U sklopu projekta realizirana je izložba, izrađen je idejni i kustoski koncept, realiziran likovni i tehnički postav, te organiziran event otvorenja izložbe
3. Održan je i prateći program u sklopu izložbe:
  - Predavanje Gorana Đorđevića: O kopijama, 02. 12. 2025.
<https://drive.google.com/file/d/1XKNT2cNz2RMgdPVqLx2hW0k4muh3ZDEA/view?usp=sharing>
  - Razgovor o knjizi Infinitiv Sretena Ugričića; sudjelovali autor i Nemanja Mitrović, Galerija SKC, 1. prosinca 2025.:
https://drive.google.com/file/d/1PF8D_PuD7tu8s3OgZQtp4_gwnd26hj3/view?usp=sharing
  - predavanje Walter Benjamin, Rastvaranje umjetnosti, 2. 12. 2025. SKC:
<https://drive.google.com/file/d/1qwQqfLFmKziUww7W4bKnJEEVshQgFON9/view?usp=sharing>
  - Objavljen je katalog izložbe NIŠTA s tekstovima Aleksandra Boškovića i Davorke Perić

Izložba Ništa okupila je eksperimentalne prakse srpskih, hrvatskih i slovenskih umjetnika nastale od 1920-ih do 2020-ih, čiji zajednički jezik otpora, ironije, negacije i samorefleksije ostaje prepoznatljiv — kao živa, trajna misaona matrica.

Mladen Stilinović, Slobodan Šijan, Josip Vaništa, Orest Zagoričnik, Vladan Radanović, Miroslav Bata Petrović, Antun Maračić, Vlado Martek, Ivan Martinac, Mita Dimitrijević MID, Boris Cvjetanović, Goran Trbuljak, Dubravka Rakoci i Goran Đorđević neki su od naših najpoznatijih umjetnika čiji su radovi zauvijek obilježili avangardni prostor umjetnosti. Izložba "Ništa u Jugoslaviji" prizivala je avangardni jezik umjetnosti koji je istodobno kritičan prema institucijama umjetničkog sustava, prema samome mediju u kojem se ostvaruje i društvenom kontekstu u kojem se razvija. Taj jezik, istančan i samorefleksivan, razumljiv je publici s prostora nekadašnjih Jugoslavija — onima koji su oblikovani kroz srodna iskustva otpora, ironije i stalne potrebe za preispitivanjem granica umjetničkog i društvenog poretka i djelovanja. Ujedno, taj

nekonvencionalni "materinji jezik" umjetnosti pripada Zagrebu — gradu sa stoljetnom tradicijom odbijanja konzervativnih okvira izraza.

Od Zenita preko konceptualnih umjetničkih praksi šezdesetih i sedamdesetih godina, pa sve do suvremenih umjetničkih strategija, Zagreb ostaje prostor u kojem se jezik otpora, ironije i konceptualnog propitivanja ne samo razumije nego i kontinuirano priča i nadograđuje. Osim stogodišnjeg kontinuiteta avangardnog i subverzivnog jezika umjetnosti na ovim prostorima, na uprizorenje izložbe Ništa u Jugoslaviji potaknula nas je i potreba da se reagira na pojačani sustav kontrole kulturne i umjetničke proizvodnje, koji se sve češće uspostavlja nauštrb izražavanja umjetničke slobode. U takvom kontekstu, izložba ne funkcionira samo kao hommage avangardama i umjetničkom eksperimentu, nego i kao suvremeni komentar na tendencije neokonzervativizma i kulturnog revizionizma koje obilježavaju naše doba. U zajedničkom radu s Aleksandrom Boškovićem, čiji je tekst "Nothing (:)
Made in Yugoslavia" poslužio kao inspiracija za izložbu, prepoznali smo otpor i humor kao ključne smjernice za razumijevanje jezika avangarde u kojem će Ništa, negacija i nula govoriti glasnije od bilo koje parole. U tom spoju ironije i pobune, ništa postaje produktivna kategorija — praznina koja proizvodi nove oblike smisla, novi prostor za djelovanje izvan zadanih struktura umjetničkog i društvenog sustava.

Izravni korisnici: pripadnici srpske nacionalne manjine, povjesničari umjetnosti, umjetnici

Neizravni korisnici: Medijska, kulturna scena i opća javnost, građani Republike Hrvatske.

Projekt je dobio podršku građana, vidljivu u posjećenosti izložbe i medijskoj popraćenosti.

Projekt je realiziran u suradnji s udrugom za suvremenu umjetnost i kulturu Vizura aperta i podršku Zaklade Kultura Nova, Muzeja za savremenu umetnost Vojvodine, Fundacije Josip Vaništa, te uz podršku NIAS Instituta iz Amsterdama, Muzeja savremene umetnosti iz Beograda. Sredstva su utrošena na kustoski istraživački rad, na opremanje i atribuciju građe, realizaciju i katalog izložbe, te kustoski rad.

Dizajn plakata, pozivnica, web objava, kataloga, te pripremu materijala za tisak eksponata i promotivnih materijala, lekturu i korekturu, tisak eksponata i kataloga – uvećanja, tehnički postav izložbe, produkciju, transport eksponata, osiguranje eksponata i čuvanje izložbe.

3. Linkovi na objave u medijima:

HRT: Prizma - prilog o izložbi; HRT: Vijesti iz kulture - prilog

NIAS: <https://nias.knaw.nl/books/nista-u-jugoslaviji/>

Novosti: https://www.instagram.com/p/DKj-9p_Nt-8/

Hitoriografija: <https://historiografija.hr/?p=49984>

VIDA: https://www.youtube.com/watch?v=Vc_QYmNsTgE

Facebook:

<https://www.facebook.com/photo?fbid=1545966670448938&set=a.223657426013209>

<https://www.facebook.com/vidatelevizija/photos/ni%C5%A1ta-to-je-ono-%C5%A1to-je-osvanulo-u-zagreba%C4%8Dkoj-galeriji-srpskog-kulturnog-centra-/863192039793814/>

2. Izložba Bakić i Šolc (5.6. - 25.6.2025.)

Zemljopisno područje provedbe: Priprema izložbe i kataloga izložbe odvio se u Zagrebu. Izložba se održala u Zagrebu, u Srpskom kulturnom centru, Preradovićeve 21.

Provedene aktivnosti:

- Istraživanje – nepoznate, neobjavljivane i neizlagane građe
- U sklopu projekta realizirana je izložba, izrađen je idejni i kustoski koncept, realiziran likovni i tehnički postav, te organiziran event otvorenja izložbe
- Objavljen je katalog izložbe s tekстом Davorke Perić, kustosice izložbe

Povodom 110. godišnjice rođenja Vojina Bakića (5. 6. 2025.), jednog od najznačajnijih suvremenih umjetnika kroz izložbu "Bakić i Šolc" predstavili smo javnosti nepoznatu likovnu građu Vojina Bakića sedamdeset crteža, skica i slika Vojina Bakića nastalih u periodu prije 1956. godine, odnosno prije požara u Bakićevom zagrebačkom ateljeu. Porijeklo pronalaska ovih djela potiče iz ostavštine Bakićeva prijatelja, pjesnika Ota Šolca, što nas je navelo na ideju o izložbi koja – osim što govori o prijateljstvu i dugogodišnjoj suradnji – prati put dvojice umjetnika u traganju za oslobađanjem forme i slobodnim umjetničkim izrazom.

Značaj crteža je u tome što su kroz istraživanje opusa prepoznati kao ishodište Bakićevog oblikovnog procesa. Među njima ističemo motive koje će Bakić kasnije razvijati reducirajući narativnost izraza te, oslobađajući forme, približavajući ih slobodnoj, apsolutnoj formi.

Riječ je o Bakićevim autoportretima, portretima prijatelja (Otona Glihe, Mile Kumbatović, Ota Šolca, Slavka Kopača i studijama tijela, posebno ženskog akta, koje će kasnije preoblikovati u torza i razlistane forme, svodeći ih naposljetku na apstraktne jednostavne oblike nalik oblicima u prirodi. Motivi iz ranih skica, studije kupačica, sagnuti akt, ležeće figure, muški akt, ljubavnici, ptica i bik, ostali su motivi koji su ga zaokupljali tijekom cjelokupnog stvaralaštva.

Paralelno s Bakićevim crtežima i Šolc je pronalazio put k slobodnom stihu, napuštajući rimu, njegove knjige pjesama "Ranjena ptica" iz 1954. godine, kojoj je tema nemogućnost pjeva, odnosno vapaj za izrazom, "Goran i ja" iz 1955. i "Pjevač" iz 1965., likovno je opremio Vojin Bakić svojim crtežima reduciranih formi. U njima smo pronašli začetke Bakićevih portreta, kristalnih, razlistanih, svjetlonosnih i animalnih formi, kao i skica za buduće spomenike.

Utjecaj na zajednicu prepoznamo predstavljanju nepoznatog rada Vojina Bakića koji je ovom izložbom privukao brojne posjetitelje, promovirajući time pozitivnu sliku o Centru i aktivnostima SKC-a.

Izravni korisnici: pripadnici srpske nacionalne manjine, povjesničari umjetnosti.

Neizravni korisnici: Medijska, kulturna scena i opća javnost, građani Republike Hrvatske.

Projekt je dobio podršku građana, vidljivu u posjećenosti izložbe i medijskoj popraćenosti kroz brojne intervjuje i objave članaka.

Projekt je realiziran u suradnji s udrugom za suvremenu umjetnost i kulturu Vizura aperta i podršku Zaklade Kultura Nova.

Sredstva su utrošena na kustoski istraživački rad na opremanju i atribuciji građe, realizaciju i katalog izložbe.

Dizajn plakata, pozivnica, web objava, kataloga i obrada materijala za tisak, lekturu i korekturu, tisak eksponata i kataloga - uvećanja tehnički postav izložbe, produkciju i čuvanje izložbe.

Fotografije otvorenja:

https://www.facebook.com/100064127133468/posts/1142793381201556/?_rdr; fotografije postava:

https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1352533133125627&id=100051068588608&rdid=K1RTej9ZAcVY3cim

Linkovi na objave u medijima:

Jutarnji list:

<https://www.jutarnji.hr/kultura/art/zagrebacki-odvjetnik-na-britancu-pronasao-je-pravo-umjetnicko-blago-cista-slucajnost-cak-i-kad-sam-vidio-potpis-15592441>; <https://www.jutarnji.hr/tag/oto-solc>

Telegram:

<https://www.telegram.hr/kultura/u-zagrebu-se-izlazu-radovi-velikog-vojina-bakica-za-koje-se-mislilo-da-su-nestali-u-pozaru-1956-godine/>

Novosti:

<https://www.portalnovosti.com/izlozena-dosad-nepoznata-kolekcija-bakicevih-crteza/>

Putokazi: <https://www.facebook.com/tvputokazi/posts/izlo%C5%BEba-vojin-baki%C4%87-i-oto-%C5%A1olc-traganje-za-slobodnim-izrazom-zajedni%C4%8Dki-je-proje/1142793381201556/>

Novosti: https://www.instagram.com/p/DKj-9p_Nt-8/

VIDA: <https://www.youtube.com/watch?v=48QrE-FKGSw>

3.Spomenici u tranziciji

Terenski rad, proširenje tematskih cjelina i obrada građe zahtijevali su dodatne mjesece rada. U razdoblju do septembra ove godine autorice su pregledale dosad prikupljenu arhivsku i fotografsku građu koja obuhvaća preko 80 spomenika, 8 spomen područja i 5 logorskih memorijalnih kompleksa. Revidirana građa obrađena je i odabrane su one fotografije i arhivski materijal koji će ući u sastav monografija. Isto tako revidirani su dosad napisani tekstovi za monografiju. Revizijom, kao i novim uvidima koje su autorice stekle kroz svoj rad, odlučeno je da će se prvotno zamišljena struktura monografije, a koje je pratila strukturu izložbe 2012. proširiti sa tri na četiri tematske cjeline. Nove tematske cjeline sveobuhvatnije će prezentirati ne samo rušenje spomenika, prakse sjećanja na NOB i historijski revizionizam vezan za Drugi svjetski rat, već i opisati procese njihova podizanja te se osvrnuti na prakse zaštite spomenika u SFRJ i danas. Tokom godine fotografirano je oko stotinu lokaliteta sa spomenicima NOB (preko 60 spomenika obuhvaćenih u inicijalnom istraživanju, te još preko 30 spomenika koji nisu obuhvaćeni u inicijalnom istraživanju, a na koje smo nailazili usput). Kako bi se završio terenski rad potrebno je fotografirati još desetak lokacija. Ljetni mjeseci ispostavili su se veoma nepovoljnima za završetak fotografiranja spomenika, zbog jačine i položaja sunca često je bilo nemoguće fotografirati pojedine lokacije ili je bilo potrebno vraćati se u više navrata u različitim dijelovima dana što je produžilo proces snimanja. Stoga je realizacija projekta produljena do 30.6.2026. godine.

14. SRPSKI KULTURNI CENTAR U ISTRI

Godina 2025. za SKUC je bila prekretnica, obilježena dovršetkom kapitalne investicije – opsežne rekonstrukcije i opremanja prostora u Maksimijanovoj 12. Rad SKUC-a u ovoj godini imao je trostruku važnost za Grad Pulu, Istarsku županiju i Republiku Hrvatsku: očuvanje identiteta, multikulturalnu misiju i društveni doprinos kroz jačanje interkulturalnog dijaloga.

Kronološki pregled rada voditelja Centra i rada samog Centra - nakon otvorenja novog prostora, angažman voditelja Miloša Bajića obuhvaćao je cjelokupnu operativnu produkciju, tehničku pripremu i logističko vođenje svih aktivnosti Centra. To uključuje ne samo Program PLUS (Školicu), već i sve književne večeri, izložbe, filmske projekcije te prigodne domjenke. Voditelj svakodnevno osigurava tehničke uvjete, pripremu dvorane, održavanje IT opreme te kompletnu logistiku za svečane i protokolarne događaje.

- 01.01. – 31.03.: Nadzor radova rekonstrukcije (Maksimijanova 12, Pula) – Svakodnevna kontrola izvođača, instalacija i uvođenje u radove.
- 06.01.: Pravoslavni Božić (Crkva sv. Nikole, Pula) – Osiguravanje logističke i tehničke podrške za potrebe održavanja proslave.
- 07.01.: Polaganje vijenaca Nikoli Tesli (Huguesov park, Pula) – Tehnička priprema lokacije i koordinacija sudionika.
- 13.01.: Julijanska Nova godina (Hotel Pula) – Vođenje kompletne logistike, koordinacija tehničke opreme i domjenka.
- 07.05.: 10. Festival multikulturalnosti (Trg slobode, Poreč) – Tehničko i logističko vođenje nastupa srpske zajednice povodom jubilarne obljetnice.
- 12.06.: Promocija knjige: "Magi – Kao da je bila nekad", autor: Dušan Vesić (DC Rojc, Pula) – Tehničko-logistička organizacija i priprema prostora.
- 05.09.: 17. Dani srpske kulture u Istri (Trg slobode, Umag) – Tehničko vođenje nastupa i logistika.
- 25.09.: SVEČANO OTVORENJE SKUC-a (Maksimijanova 12, Pula) – Hommage obitelji Dedić; logističko i tehničko vođenje programa, koordinacija visokih uzvanika i kompletna organizacija svečanog domjenka.
- 26.09.: Promocija knjige: "Zapisi s predumišljajem", autor: Milutin Dedić – Tehnička realizacija promocije i logistika.
- 28.09.: "Slatke tradicije Vodnjana" (Narodni trg, Vodnjan) – Logističko vođenje sudjelovanja zajednice.
- 24.10.: Reli po galerijama (Pula) – Tehničko vođenje postava izložbe "12 Made in Fabrika fotografa", koordinacija posjetitelja i organizacija domjenka.

- 27.10. – 30.10.: Revija savremenog srpskog filma (Kino Valli, Pula) – Logistička koordinacija i tehnička podrška projekcijama filmova.
- 28.10.: Izložba: "Zastavo moja", autorica: Mira Maoduš – Tehnička priprema postava izložbe u prostoru SKUC-a i organizacija domjenka.
- 09.12.: Književna večer: Promocija knjiga Čedomira Višnjića – Logistička priprema dvorane i tehnička podrška.
- 19.12.: Sveti Nikola – Krsna slava Vijeća srpske nacionalne manjine Istarske županije – Logistička i tehnička podrška proslavi slave u SKUC-u, organizacija domjenka te postav izložbe dječjih radova.
- 23.12.: Promocija knjige o Savi Mrkalju – Tehnička priprema prostora i logistička realizacija događaja.
- IZVJEŠTAJ KI 2025
-
- Ukupan budžet za proteklu godinu iznosio je 15.063.000 eura, a njegova realizacija odvijala se u skladu sa planiranim programskim aktivnostima i ciljevima fonda za Kapitalne investicije. Tokom godine posebna pažnja posvećena je realizaciji i kontinuiranom razvoju infrastrukturnih i kulturnih projekata.
- Važno je naglasiti da su se tokom izvještajnog perioda paralelno realizirali projekti financirani iz budžeta za 2024. godinu, što je u skladu sa praksom dvogodišnjeg planiranja kapitalnih investicija i budžetskih ciklusa. Ovakav model omogućava kontinuitet u realizaciji velikih građevinskih projekata, efikasnije planiranje sredstava i stabilnije upravljanje investicijama.
- U okviru budžeta za 2024. godinu realizirano je ukupno 70 projekta, dok je iz budžeta za 2025. godinu planirano i pokrenuto 92 projekta. Projekti su obuhvatali različite oblasti djelovanja, s posebnim naglaskom na unapređenje javnih prostora i jačanje kulturne infrastrukture.
- Tokom godine intenzivno se radilo na razvoju i modernizaciji kulturnih centara, koji imaju značajnu ulogu u unapređenju kulturnog života lokalnih zajednica i dostupnosti kulturnih sadržaja građanima. Kao rezultat tih aktivnosti, otvoreni su novi kulturni centri u Puli, Zadru i Vojniću, čime je dodatno ojačana kulturna mreža i stvoreni su novi prostori za kulturne, obrazovne i društvene programe. Istovremeno se radilo i na obnovi društvenih domova diljem Republika Hrvatska, posebno u opustošenim povratničkim krajevima, gdje oni često predstavljaju ključnu infrastrukturu za društveni život lokalne zajednice. Njihova obnova provedena je upravo s ciljem ponovnog oživljavanja društvenog i kulturnog života

te stvaranja prostora za okupljanje, kulturne aktivnosti i jačanje zajedništva u tim sredinama.

- Prošle godine započeli smo razvijati i novi segment investiranja koji se odnosi na opremanje i obnovu škola koje nastavu provode po manjinskim modelima A, B ili C, s ciljem unapređenja kvalitete obrazovnih uvjeta i jačanja institucionalne podrške obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Republika Hrvatska. Ovim ulaganjima nastoji se osigurati adekvatna infrastruktura, suvremena oprema i kvalitetniji uvjeti rada za učenike i nastavno osoblje u školama koje provode manjinske obrazovne programe a koje su često zapostavljene od strane svojih osnivača.
- Drugi novi segment investiranja usmjeren je na obnovu i uređenje vrijedne sakralne i kulturno-povijesne baštine Srpske pravoslavne crkve. Riječ je o stoljećima starim prostorima koji imaju važnu duhovnu, kulturnu i identitetsku ulogu za srpsku zajednicu u Republika Hrvatska, poput javnih prostora Manastir Krka, Vladičanski dvor u Pakracu, Eparhijski dvor u Dalju i Eparhijski dvor u Karlovcu. U ovaj segment spada i kompleks Srpska pravoslavna crkvena općina u Zagrebu na Cvjetni trg, jedan od važnih povijesnih i društvenih prostora srpske zajednice u glavnom gradu. Smatramo da je ulaganje u obnovu i očuvanje ovih lokaliteta od izuzetne važnosti, jer doprinosi zaštiti bogate sakralne i kulturne baštine te njenom očuvanju za buduće generacije.
- Istovremeno smo nastavili dosadašnju dobru praksu ulaganja u prostore za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, čime se dodatno jačaju institucionalni kapaciteti i stvaraju kvalitetniji uvjeti za njihov svakodnevni rad i djelovanje u lokalnim zajednicama.
- Ulaganja su obuhvatila i razvoj lokalne sportske infrastrukture, uređenje dječjih igrališta te drugih javnih prostora namijenjenih druženju i aktivnom provođenju slobodnog vremena. Ovakvi projekti imaju važnu ulogu u unapređenju kvalitete života stanovnika, poticanju društvene kohezije i stvaranju prostora koji doprinose živosti i održivosti lokalnih zajednica u Republika Hrvatska.

Za SNV, generalni sekretar

Saša Milošević

Zagreb, 6.1.2026.